

Πρόσκληση για την
ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΧΕΔΙΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ CLLD / LEADER

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΩΝ
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας (ΠΑΑ) 2014-2020
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας (ΕΠΑΛΘ)

Αναμόρφωση Τοπικού Προγράμματος CLLD/LEADER ΦΑΚΕΛΟΣ Α

Περιοχή Αναφοράς:
Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου

Στοιχεία Φορέα:

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΛΑΣΙΘΙΟΥ Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ
Αργυροπούλου 3, 72100
Άγιος Νικόλαος
Τηλ: 28410 91110, Φαξ: 28410 91120, Email: info@anlas.gr

Συγχρηματοδότηση:
Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) & Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΦΟΡΕΑ	4
1.1 Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ	4
1.1.1 Γενικά στοιχεία	4
1.1.2 Εταιρικό Σχήμα	6
1.1.3 Τεκμηρίωση της αντιπροσωπευτικότητας των φορέων που συμμετέχουν στο εταιρικό σχήμα	7
1.1.4 Χρηματοοικονομική επάρκεια του φορέα	7
1.2 ΕΠΙΠΕΔΟ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	8
1.2.1 Αναλυτική παρουσίαση της Επιτροπής Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ)	8
1.2.2 Τεκμηρίωση της επιλογής των φορέων που συμμετέχουν στο επίπεδο λήψης	8
1.3 Η ΣΤΕΛΕΧΙΑΚΗ ΔΟΜΗ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	18
1.3.1 Το προσωπικό που ήδη απασχολεί ή προτίθεται να απασχολήσει ο υποψήφιος Φορέας στο πλαίσιο εφαρμογής της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης	18
1.3.2 Τεκμηρίωση της επάρκειας της στελεχιακής δομής	20
1.3.3 Παρουσίαση κτιριακών υποδομών και εξοπλισμού	21
1.4 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ 4 ΤΟΥ ΠΑΑ 2007-2013 & ΤΟΥ ΕΠΑΛ 2007-2013	22
1.5 ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΦΟΡΕΑ	22
2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	23
2.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	23
2.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	23
2.2.1 Φυσικό Περιβάλλον	25
2.2.1.1 Προστατευόμενες περιοχές	26
2.2.1.2 Υπαρκτές εν δυνάμει απειλές στο περιβάλλον	27
2.2.2 Πολιτιστικό Περιβάλλον	28
2.2.3 Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού	30
2.2.3.1 Συνολικός πληθυσμός περιοχής	30
2.2.3.2 Μεταβολή του πληθυσμού	31
2.2.3.3 Κατανομή πληθυσμού κατά φύλο και ομάδες ηλικιών	33
2.2.3.4 Δημογραφικοί δείκτες	35
2.2.3.4 Μορφωτικό επίπεδο	36
2.2.4 Οικονομικά στοιχεία	37
2.2.4.1 Ενδεικτικά στοιχεία ΑΕΠ (σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας), 2001-2011: συνολικό ΑΕΠ, ΑΕΠ κατά κεφαλή, ΑΕΠ κατά κλάδο	37
2.2.4.2 Απασχόληση (συνολική, κατά κλάδο, κατά τομέα) 2001-2011	38
2.2.4.3 Εξέλιξη Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού (2001-2011)	41
2.2.4.4 Εξέλιξη ανεργίας - Προσέγγιση υποαπασχόληση (2001-2011)	42
2.2.4.5 Οικονομικές δραστηριότητες	43
2.2.5 Χωροταξική - Πολεοδομική Οργάνωση	57
2.2.6 Τεχνική Υποδομή - Κοινωνική Υποδομή - Αναπτυξιακές Παρεμβάσεις	62
2.2.6.1 Τεχνική υποδομή της περιοχής	62
2.2.6.2 Κοινωνική υποδομή της περιοχής εφαρμογής	68
2.2.6.3 Διαρθρωτικές παρεμβάσεις έως σήμερα	72
2.3 ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	73
3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	78
3.1 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	78
3.2 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	91
3.3 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ	93
3.3 ΛΟΙΠΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	94

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1: ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1α: ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ LEADER ΠΑΑ 2014-2020 / LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020.....	2
Πίνακας 2: ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	7
Πίνακας 3: ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA (SCI / SAC)	8
Πίνακας 4: ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA SPA	8
Πίνακας 5: ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ	9
Πίνακας 6: ΤΟΠΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΛΟΥΣ	10
Πίνακας 7: ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΔΙΑΘΡΩΣΗ ΑΝΑ ΔΗΜΟ ΚΑΙ ΔΕ (ΑΤΟΜΑ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 35 ΚΑΙ ΑΝΩ ΤΩΝ 55 ΕΤΩΝ)	11
Πίνακας 8: ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΜΕΤΑΞΥ 15-74 ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	12
Πίνακας 9. ΜΕΡΙΔΙΟ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΕΥΡΩ)	13
Πίνακας 10: ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ (ΣΕ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΕΥΡΩ)	14
Πίνακας 11: ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	15
Πίνακας 12: ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ 2015	16
Πίνακας 13: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ/ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	16
Πίνακας 14: ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	17
Πίνακας 15: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑΣ 2013-2015	17
Πίνακας 16: ΣΧΕΔΙΑ ΧΩΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (ΣΧΟΟΑΠ)	18
Πίνακας 17: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ-Π.Ε. ΛΑΣΙΘΙΟΥ 2011	19
Πίνακας 18: ΔΕΥΤΡΟΓΕΝΗ ΠΡΟΪΟΝΤΑ, ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΙΠΩΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΩΝ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ. ΈΤΟΣ 2012	20
Πίνακας 19: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2012.....	21
Πίνακας 20: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΩΝ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ. ΈΤΟΣ 2012.....	22
Πίνακας 21α: ΛΑΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΚΗΠΕΥΤΙΚΗ ΓΗ, Α. ΛΑΧΑΝΙΚΑ. ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 2012	23
Πίνακας 21β: (ΣΥΝΕΧΕΙΑ) ΛΑΧΑΝΙΚΑ. ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 2012	24
Πίνακας 21γ: (ΣΥΝΕΧΕΙΑ) ΑΜΠΕΛΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑΦΙΔΑΜΠΕΛΑ: ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 2012	25
Πίνακας 21δ: ΑΜΠΕΛΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑΦΙΔΑΜΠΕΛΑ: ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 2012	26
Πίνακας 22: ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ, ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ (ΈΡΕΥΝΑ ΔΙΑΘΡΩΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ, ΕΤΟΥΣ 2013)	27
Πίνακας 23α: ΔΕΝΔΡΩΔΕΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ (ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΧΩΝ (ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ) ΔΕΝΔΡΩΔΩΝ, ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 2012)	28
Πίνακας 23β: ΔΕΝΔΡΩΔΕΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ (ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΧΩΝ (ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ) ΔΕΝΔΡΩΔΩΝ, ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 2012)	29
Πίνακας 24: ΠΕΠΟΝΟΕΙΔΗ ΚΑΙ ΠΑΤΑΤΕΣ: ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 2011.....	30
Πίνακας 25: ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΚΤΑΣΕΩΝ: ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΑΝΑΠΑΥΣΗΣ, ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ: 2012	31
Πίνακας 26: ΚΗΠΕΥΤΙΚΗ ΓΗ. ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΓΗΣ ΛΑΧΑΝΟΚΗΠΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΩΝ ΠΟΥ ΦΥΤΕΥΤΗΚΑΝ ΜΕ ΛΑΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΚΗΠΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ, ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 2012	32
Πίνακας 27: ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΦΥΤΑ ΓΙΑ ΣΑΝΟ. ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 2011	33
Πίνακας 28: ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΑΛΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ. ΈΤΟΣ 2012	34
Πίνακας 29: ΔΕΝΔΡΩΔΕΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ: ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΧΩΝ ΔΕΝΔΡΩΔΩΝ (ΚΑΣΤΑΝΙΕΣ, ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΕΣ, ΕΛΙΕΣ), ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 2012.....	35
Πίνακας 30: ΠΟΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ: ΠΟΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ, ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 2012	36
Πίνακας 31: ΠΡΟΒΑΤΑ, ΑΙΓΕΣ ΚΑΙ ΧΟΙΡΟΙ (ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΝ) ΣΤΙΣ 31.12.2012, ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ	

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	37
Πίνακας 32: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ, ΚΑΤΑ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ (ΕΡΕΥΝΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ, ΕΤΟΥΣ 2013).....	38
Πίνακας 33: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ 2012, ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ 2012	39
Πίνακας 34: ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΕΤΟΣ 2009	45
Πίνακας 35: ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ 'ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ'	49

Παράρτημα 2α: ΧΑΡΤΕΣ

Χάρτης 1: ΥΔΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ	52
Χάρτης 2: ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	52
Χάρτης 3: ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA SPA	53
Χάρτης 4: ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ	53
Χάρτης 5: ΤΟΠΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΛΟΥΣ	54
Χάρτης 6: ΧΩΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	54
Χάρτης 7: ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	55
Χάρτης 8: ΓΠΣ, ΣΧΟΑΑΠ, ΠΕΡΠΟ	55
Χάρτης 9: ΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΟΥ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	56
Χάρτης 10: Ο ΒΟΡΕΙΑΣ ΟΔΙΚΟΣ ΆΞΟΝΑΣ ΣΤΟ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	56
Χάρτης 11: ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΆΞΟΝΑ ΚΡΗΤΗΣ (ΒΟΑΚ) 2015	57
Χάρτης 12: ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΝΟΑΚ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	57
Χάρτης 13: ΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΟ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	58
Χάρτης 14: ΑΙΟΛΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	59
Χάρτης 15: ΗΛΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ, 2013	59
Χάρτης 16: ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΗ ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ (ΕΝΕΡΓΕΣ ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ)	60
Χάρτης 17: ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΗ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΓΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΤΑΧΥΤΗΤΕΣ ΕΩΣ 1, 8 ΚΑΙ 30ΜΒΡΡS	61
Χάρτης 18: ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ Π.Ε. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	61

Παράρτημα 2β: ΧΑΡΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ)

Χάρτης I: ΌΡΙΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ CLLD/LEADER ΤΟΥ ΠΑΑ	63
Χάρτης II: ΌΡΙΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ CLLD/LEADER ΤΟΥ ΕΠΑΛΘ	64
Χάρτης III: ΟΙΚΙΣΜΟΙ, ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ, ΥΨΟΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA	65
Χάρτης IV: ΟΡΕΙΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΦΟΡΕΑ

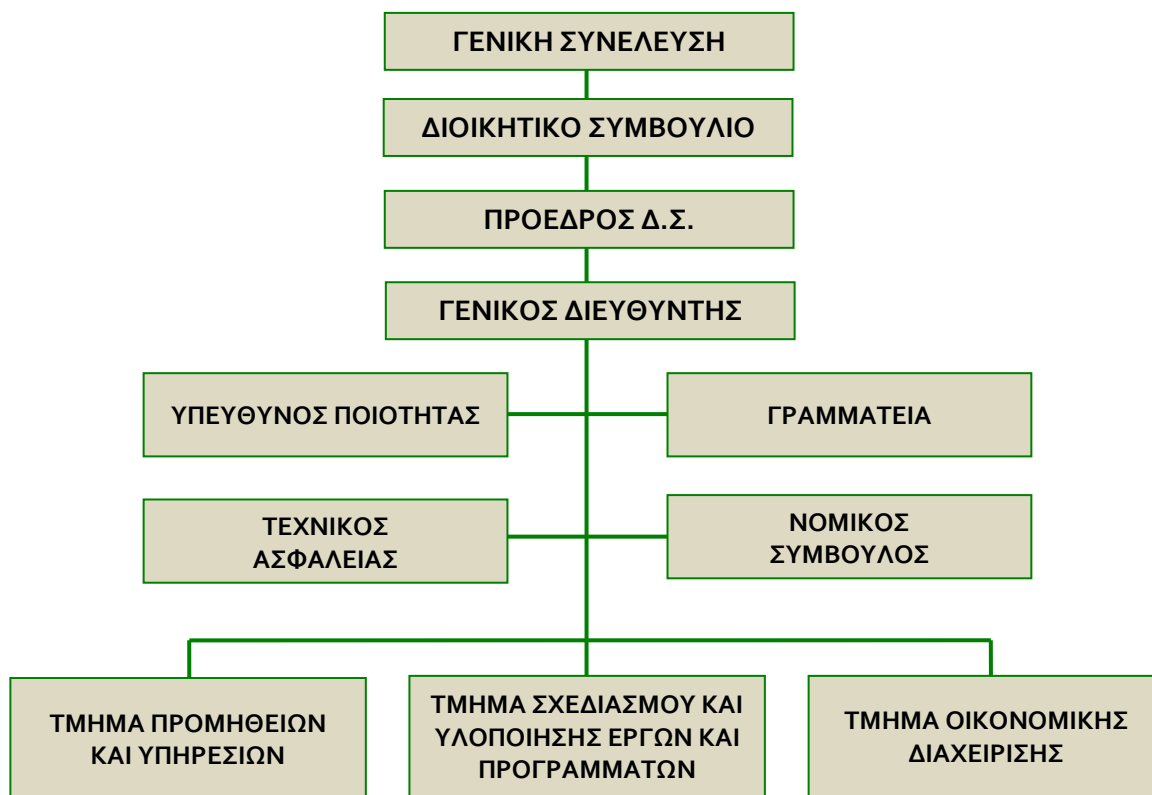
1.1 Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ

1.1.1 Γενικά στοιχεία

Επωνυμία υποψήφιου Φορέα	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΛΑΣΙΘΙΟΥ Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ
Διακριτικός τίτλος	ΑΝ.ΛΑΣ. Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ
Νομική μορφή	Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ
Έτος σύστασης	1996
Περιφέρεια	Κρήτης
Περιφερειακή Ενότητα	Λασιθίου
Δήμος	Αγίου Νικολάου
Ταχυδρομική Διεύθυνση	Αργυροπούλου 3
Ταχυδρομικός Κώδικας	721 00
Αριθμός τηλεφώνου	28410 91110
Αριθμός Fax	28410 91120
E-mail	info@anlas.gr
Α.Φ.Μ	094248054
Δ.Ο.Υ	Αγίου Νικολάου

Οργανόγραμμα Φορέα

Με βάση το ισχύον Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας σύμφωνα με το πρότυπο EN ISO 9001:2008 με αριθμό πιστοποιητικού 20 100 82003038 που εφαρμόζει ο Φορέας, το Οργανόγραμμα είναι το ακόλουθο:

Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε ΟΤΑ είναι 11/μελές και απαρτίζεται από τα παρακάτω μέλη:

Πρόεδρος:	Ιωάννης Στεφανάκης	Δήμαρχος Οροπεδίου Λασιθίου
Αντιπρόεδρος:	Νικόλαος Δασκαλάκης	Περιφερειακός Σύμβουλος Κρήτης
Μέλη:	Ιωάννης Γουλιδάκης	Περιφερειακός Σύμβουλος Κρήτης
	Αντώνιος Ζερβός	Δήμαρχος Αγίου Νικολάου
	Θεοδόσιος Καλαντζάκης	Δήμαρχος Ιεράπετρας
	Θεόδωρος Πατεράκης	Δήμαρχος Σητείας
	Κωνσταντίνος Σιγανός	Αντιδήμαρχος Οροπεδίου Λασιθίου
	Ιωάννης Αυγουστινάκης	Αντιπρόεδρος ΟΑΣ Α.Α.Ε. ΟΤΑ
	Θωμάς Χαριτάκης	Πρόεδρος Επιμελητηρίου Λασιθίου
	Χαράλαμπος Δραγασάκης	Αντιπρόεδρος Ένωσης Αγροτών Συνεταιρισμού Ιεράπετρας
	Εμμανουήλ Μαυροματάκης	Πρόεδρος και Δ.Σύμβουλος Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Σητείας Α.Ε.Σ. Α.Ε

1.1.2 Εταιρικό Σχήμα

Οι μέτοχοι της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ με τον αντίστοιχο αριθμό μετοχών και το ποσοστό συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο αναφέρονται στον ακόλουθο πίνακα:

A/A	Φορέας	Αριθμός μετοχών	Ποσοστό συμμετοχής	Κατηγορία βάσει των συμφερόντων που αντιπροσωπεύουν (Δημόσιος / Ιδιωτικός)
1	Περιφέρεια Κρήτης	12.922	44,82%	Δημόσιος
2	Δήμος Αγίου Νικολάου	4.147	14,38%	Δημόσιος
3	Δήμος Ιεράπετρας	3.835	13,30%	Δημόσιος
4	Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου	1.512	5,24%	Δημόσιος
5	Δήμος Σητείας	1.941	6,73%	Δημόσιος
6	Περιφερειακή Ένωση Δήμων (ΠΕΔ) Κρήτης	576	2,00%	Δημόσιος
7	Οργανισμός Ανάπτυξης Σητείας Α.Α.Ε. ΟΤΑ	3.451	11,97%	Δημόσιος
8	Επιμελητήριο Λασιθίου	216	0,75%	Ιδιωτικός
9	Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Σητείας Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη Α.Ε	68	0,24%	Ιδιωτικός
10	Ένωση Αγροτών Συνεταιρισμού Ιεράπετρας	52	0,18%	Ιδιωτικός
11	Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη Ένωση Μεραμβέλλου Α.Ε	76	0,26%	Ιδιωτικός
12	Αγροτικός Συνεταιρισμός Οροπεδίου Λασιθίου	38	0,13%	Ιδιωτικός

1.1.3 Τεκμηρίωση της αντιπροσωπευτικότητας των φορέων που συμμετέχουν στο εταιρικό σχήμα

Οι παρακάτω 12 φορέων που συμμετέχουν στην Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ:

- Περιφέρεια Κρήτης
- Δήμος Αγίου Νικολάου
- Δήμος Ιεράπετρας
- Δήμος Οροπέδιου Λασιθίου
- Δήμος Σητείας
- Περιφερειακή Ένωση Δήμων (ΠΕΔ) Κρήτης
- Οργανισμός Ανάπτυξης Σητείας Α.Α.Ε. ΟΤΑ
- Επιμελητήριο Λασιθίου
- Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Σητείας Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη Α.Ε.
- Ένωση Αγροτών Συνεταιρισμού Ιεράπετρας
- Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη Ένωση Μεραμβέλλου Α.Ε.
- Αγροτικός Συνεταιρισμός Οροπεδίου Λασιθίου

αντιπροσωπεύουν τους βασικούς τοπικούς αναπτυξιακούς φορείς της Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου και εξασφαλίζεται:

- 1) Η ενδυνάμωση του ρόλου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ ως ένας αναπτυξιακός Φορέας στη περιοχή της Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου και η ευρύτερη δυνατή συναίνεση στο σχεδιασμό και την υλοποίηση Έργων και Προγραμμάτων.
- 2) Η συνέργεια και συμπληρωματικότητα των Έργων και Προγραμμάτων που σχεδιάζει και υλοποιεί η Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ με τα αντίστοιχα ή συναφή Προγράμματα της Περιφέρειας Κρήτης (ΠΕΠ Κρήτης κ.λπ.) και των Δήμων της Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου (Στρατηγικά Σχέδια, ΟΧΕ κ.λπ.).
- 3) Η αλληλοενημέρωση και καταγραφή των ιδιαιτεροτήτων, συγκριτικών πλεονεκτημάτων, προβλημάτων και αναγκών της περιοχής της Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου.
- 4) Η ενημέρωση και τεχνική στήριξη όλων τοπικών αυτοδιοικητικών, συλλογικών και επαγγελματικών Φορέων, των επιχειρήσεων και του τοπικού πληθυσμού.

1.1.4 Χρηματοοικονομική επάρκεια του φορέα

Με βάση τα στοιχεία του Ισολογισμού της 31^η Δεκεμβρίου 2015 (19^η εταιρική χρήση από 1/1/2015 - 31/12/2015) της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ, ο οποίος επισυνάπτεται στα δικαιολογητικά προκύπτει η παρακάτω καθαρή θέση ο δείκτης ρευστότητας και η κεφαλαιακή επάρκεια:

Καθαρή θέση

Η καθαρή θέση είναι 143.182,22 €.

Δείκτης ρευστότητας

Σύμφωνα με τον τύπο:

(κυκλοφορούν ενεργητικό + μεταβατικοί λογαριασμοί ενεργητικού) / (βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις + μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού),

ο δείκτης ρευστότητας είναι: $295.765,56 + 0,00 / 404.700,77 + 0,00 = 0,73$

Κεφαλαιακή επάρκεια

Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ στις 17-5-2016, εγκρίθηκε η μείωση του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου από 432.510,00 € σε 216.255,00 €, με μείωση της ονομαστικής αξίας των μετοχών από 15 € σε 7,50 €, με σκοπό την ισόποση μερική απόσβεση των συσσωρευμένων ζημιών, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του κ.ν. 2190/1920.

Έτσι, σύμφωνα με:

α) τη σχετική τροποποίηση του άρθρου 5 του καταστατικού της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ η οποία εγκρίθηκε και καταχωρήθηκε στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ) του Επιμελητηρίου Λασιθίου (Ανακοίνωση υπ' αριθ. πρωτ. 2176/13-6-2016) και

β) το θεωρημένο Ισοζύγιο του μηνός Μαΐου 2016 της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ,

το καταβλημένο μετοχικό κεφάλαιο ανέρχεται σε 216.255,00 € και η καθαρή θέση είναι 143.182,22 €.

Επομένως, η Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ διαθέτει κεφαλαιακή επάρκεια δεδομένου ότι ο ακόλουθος λόγος: (καθαρή θέση / μετοχικό κεφάλαιο) = 143.182,22 / 216.255,00 είναι 0,66.

1.2 ΕΠΙΠΕΔΟ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

1.2.1 Αναλυτική παρουσίαση της Επιτροπής Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ)

A/A	Όνομα	Φορέας που εκπροσωπεί	Κατηγορία Φορέα βάσει των συμφερόντων που αντιπροσωπεύουν (Δημόσιος / Ιδιωτικός)	Ποσοστό συμμετοχής
1	Δασκαλάκης Νικόλαος	Περιφέρεια Κρήτης	Δημόσιος	11,11
2	Ζερβός Αντώνιος	Περιφερειακή Ένωση Δήμων (ΠΕΔ) Κρήτης	Δημόσιος	11,11
3	Καλαντζάκης Θεοδόσιος	Δήμος Ιεράπετρας	Δημόσιος	11,11
4	Πατεράκης Θεόδωρος	Οργανισμός Ανάπτυξης Σητείας Α.Α.Ε. ΟΤΑ	Δημόσιος	11,11
5	Χαριτάκης Θωμάς	Επιμελητήριο Λασιθίου	Ιδιωτικός	11,11
6	Δραγασάκης Χαράλαμπος	Ενωση Αγροτών Συνεταιρισμού Ιεράπετρας	Ιδιωτικός	11,11
7	Κοκκινάκης Νικόλαος	Παγκρήτια Ενωση Πολιτιστικών Συλλόγων	Ιδιωτικός	11,11
8	Χατζάκη Δέσποινα	Σύλλογος Γυναικών Οροπεδίου Λασιθίου «ΡΕΑ»	Ιδιωτικός	11,11
9	Εγγλεζάκης Αντώνιος	Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Δήμου Αγίου Νικολάου «Η Ολούς»	Ιδιωτικός	11,11

Το ποσοστό συμμετοχής των τεσσάρων (4) φορέων που εξυπηρετούν συμφέροντα του δημόσιου τομέα της περιοχής, ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή ανέρχεται σε **44,44%** και το ποσοστό συμμετοχής των πέντε (5) οικονομικών και κοινωνικών φορέων της περιοχής ανέρχεται σε **55,56%**.

1.2.2 Τεκμηρίωση της επιλογής των φορέων που συμμετέχουν στο επίπεδο λήψης αποφάσεων

Στην Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ) συμμετέχουν εννέα (9) φορείς από τους ΟΤΑ α' και β' βαθμού και τους φορείς τους (Περιφέρεια Κρήτης, ΠΕΔ Κρήτης και Δήμος Ιεράπετρας, Οργανισμός Ανάπτυξης Σητείας Α.Α.Ε. ΟΤΑ), τον εμπορικό, επαγγελματικό και βιοτεχνικό τομέα (Επιμελητήριο Λασιθίου), τον αγροτικό τομέα (Ενωση Αγροτών Συνεταιρισμού Ιεράπετρας), τον πολιτιστικό και κοινωνικό τομέα (Παγκρήτια Ενωση Πολιτιστικών Συλλόγων και Σύλλογος Γυναικών Οροπεδίου Λασιθίου «ΡΕΑ») και τον κλάδο της αλιείας (Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Δήμου Αγίου Νικολάου «Η Ολούς»).

Αυτό διασφαλίζει σε μέγιστο βαθμό τη συνεργασία και τη συναίνεση τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην υλοποίηση του τοπικού προγράμματος, καθώς και τη συνέργεια και συμπληρωματικότητα με συναφή έργα και προγράμματα στους τομείς και κλάδους από τους οποίους προέρχονται οι φορείς αυτοί.

Ειδικότερα:

1. Περιφέρεια Κρήτης

Η συμμετοχή της Περιφέρειας Κρήτης διασφαλίζει την άμεση συνεργασία, συνέργεια και συμπληρωματικότητα του τοπικού προγράμματος με τα αντίστοιχα Προγράμματα της Περιφέρειας Κρήτης (ΠΕΠ Κρήτης κ.λπ.).

2. Περιφερειακή Ένωσης Δήμων (ΠΕΔ) Κρήτης

Η Περιφερειακή Ένωση Δήμων (ΠΕΔ) Κρήτης ιδρύθηκε με βάση το Π.Δ 75/2011 (ΦΕΚ Α' 182/22-8-2011).

Η ΠΕΔ Κρήτης έχει ως σκοπό ιδίως:

- i. Τη συνεργασία των Δήμων μελών τους.
- ii. Την προαγωγή του θεσμού του πρώτου βαθμού αυτοδιοίκησης.
- iii. Την έρευνα και μελέτη ζητημάτων σχετικών με την τοπική αυτοδιοίκηση και την τοπική ανάπτυξη.
- iv. Τη συγκέντρωση και επεξεργασία στοιχείων και πληροφοριών επί γενικών και ειδικών ζητημάτων, σχετικών με την αποστολή και το έργο των δήμων.
- v. Τη συστηματική ενημέρωση και επιμόρφωση του προσωπικού και των μελών, των οργάνων των δήμων.
- vi. Τη συνεργασία με την Ένωση Περιφερειών Ελλάδας και άλλους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης για την ανάπτυξη του θεσμού της αυτοδιοίκησης και την προώθηση των ζητημάτων που τους αφορούν.
- vii. Τη συνεργασία με όργανα και φορείς της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών οργανισμών και χωρών.
- viii. Τη συνεργασία με φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε θέματα τοπικής αυτοδιοίκησης, αποκέντρωσης και ανάπτυξης.
- ix. Τη συμμετοχή της στα πάσης φύσεως όργανα και φορείς με εκπροσώπους της σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.
- x. Τον προγραμματισμό, υποστήριξη και συντονισμό δράσεων για την αναβάθμιση της θέσης και του ρόλου του προσωπικού των δήμων και των μελών των αιρετών οργάνων καθώς και για την αποδοτικότερη λειτουργία των υπηρεσιακών μονάδων.
- xi. Την ενίσχυση και υποστήριξη των πρωτοβουλιών που ενδυναμώνουν την αποκέντρωση, και την τοπική ανάπτυξη και οικονομία.
- xii. Την ανάληψη δράσεων και ενεργειών για τη βελτίωση της ζωής, την προστασία του περιβάλλοντος και την κοινωνική συνοχή.

3. Δήμος Ιεράπετρας

Ο Καλλικρατικός νέος Δήμος Ιεράπετρας προέκυψε βάσει του Ν. 3852/2010, από τη συνένωση των Δήμων Ιεράπετρας και Μακρύ Γιαλού.

Η περιοχή του νέου Δήμου Ιεράπετρας συνιστά μια ενιαία ζώνη με κοινά φυσικά, γεωμορφολογικά, κλιματικά, ανθρωπογεωγραφικά, οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά αλλά και κοινά προβλήματα περαιτέρω ανάπτυξης, όπου η συνένωση δυνάμεων και η κοινή διαχείριση σε πολλούς τομείς, είναι σίγουρο ότι θα δώσουν καλύτερα αποτελέσματα.

Σοβαρό υπόβαθρο για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ) Δήμου Ιεράπετρας περιόδου 2014-2019, αποτελεί το ΕΠ του Δήμου Ιεράπετρας για την περίοδο 2011-2014, παρά το ότι δεν υπάρχουν απολογιστικά στοιχεία αυτού.

Για τους τέως Δήμους Ιεράπετρας και Μακρύ Γιαλού εκπονήθηκαν την προηγούμενη περίοδο το ΣΧΟΟΑΠ, ήδη θεσμοθετημένο για την Ιεράπετρα (2009) και για το Μακρύ Γιαλό (2012), που διαλαμβάνουν αναλυτικά τα σχετικά με την ανάπτυξη και την ένταξη των Δήμων στο πλαίσιο του εθνικού και περιφερειακού προγραμματισμού, όχι μόνο για τις ανάγκες της πολεοδομικής πολιτικής αλλά και της οικονομικής ανάπτυξης.

Ο Δήμος Ιεράπετρας έχει το 35% του μόνιμου πληθυσμού στο Λασιθί και το μεγαλύτερο αστικό κέντρο (πόλη Ιεράπετρας) και καταλαμβάνει το 26% της έκτασης του Νομού Λασιθίου.

Το μοντέλο ανάπτυξης του Δήμου Ιεράπετρας βασίζεται στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής, που είναι το φυσικό περιβάλλον, οι κλιματικές συνθήκες και η ανθρώπινη εμπειρία.

Έτσι είναι αναπτυγμένος ο γεωργικός τομέας, ιδιαίτερα με τις θερμοκηπιακές καλλιέργειες, αλλά και ο τουρισμός, κυρίως στην παραλιακή ανατολική περιοχή.

Ειδικό συγκριτικό πλεονέκτημα για την περαιτέρω ανάπτυξη αποτελεί η ύπαρξη του αστικού κέντρου της Ιεράπετρας, του μεγαλύτερου κέντρου στη νότια Κρήτη και νοτιότερης πόλης της Ευρώπης.

Από τα ΣΧΟΟΑΠ έχουν τεθεί στόχοι που θα συμβάλλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη και συνοψίζονται στα εξής:

- Οικιστική ανάπτυξη του Δήμου, με ενίσχυση και άλλων οικιστικών κέντρων (επιπλέον της Ιεράπετρας), ώστε να επιτευχθεί η δημιουργία ενός ιεραρχημένου δικτύου ως προς το σύνολο των οικισμών, να εξασφαλιστούν ισάξιοι όροι διαβίωσης και ευκαιριών παραγωγικής απασχόλησης σε όλους τους οικισμούς, σε συνάρτηση με την ενίσχυση του δημογραφικού και πληθυσμιακού τους ισοζυγίου, (συγκράτηση πληθυσμού με δημιουργία νέων θέσεων εργασίας).
- Διατήρηση και προστασία της αγροτικής δραστηριότητας (γεωργίας – κτηνοτροφίας), που αποτελεί το βασικό παραγωγικό πόρο της περιοχής προσανατολισμένη στην παραγωγή βιολογικών προϊόντων.
- Ανάπτυξη της μεταποιητικής δραστηριότητας που αποτελεί, σε συνδυασμό με τον ήδη ανεπτυγμένο γεωργικό τομέα, βασική αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής, μέσω της δημιουργίας ΒΙΟΠΑ.
- Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, αλλά και αναβάθμιση της ήδη υπάρχουσας τουριστικής δραστηριότητας, προσανατολισμένης στην παροχή εξυπηρετήσεων ποιότητας. Αξιοποίηση και προώθηση Β' κατοικίας.
- Ανάδειξη της πληθώρας περιοχών ή σημείων/μνημείων ιδιαίτερου φυσικού κάλους και ιδιαίτερης πολιτιστικής σημασίας (αρχαιολογικών, ιστορικών, κ.λπ), ώστε να διαφυλαχθούν για τις επερχόμενες γενιές και για την ανάπτυξη δικτύου τουριστικών δραστηριοτήτων, που θα εμπλουτίσουν το Δήμο με νέες δραστηριότητες-πηγές, σαν αντίβαρο σε ήδη κορεσμένες δραστηριότητες.
- Προστασία του περιβάλλοντος που κινδυνεύει να υποβαθμιστεί ανεπανόρθωτα, λόγω της ανεξέλεγκτης εξάπλωσης δραστηριοτήτων και κυρίως των καλλιέργειών υπό κάλυψη (θερμοκήπια), αλλά παράλληλα και την προστασία της γεωργικής γης, που αποτελεί βασικό παραγωγικό πόρο της περιοχής.
- Άρση της περιφερειακότητας με υποδομές υπερτοπικής κλίμακας.

4. Οργανισμός Ανάπτυξης Σητείας Α.Α.Ε. ΟΤΑ

Ο Οργανισμός Ανάπτυξης Σητείας (ΟΑΣ) Α.Α.Ε. ΟΤΑ ιδρύθηκε το 1988, είναι αναπτυξιακή ανώνυμη εταιρία των Δήμων Σητείας και Ιεράπετρας και άλλων φορέων της Αυτοδιοίκησης, των παραγωγικών τάξεων και Συνεταιρισμών του Ν. Λασιθίου και της Κρήτης.

Στο Δ.Σ του ΟΑΣ από της σύστασης του εκπροσωπούνται μέσω των οργανώσεων τους εκτός από τους Δήμους και ο μεγάλες παραγωγικές τάξεις της Επαρχίας δηλαδή οι αγρότες, οι επαγγελματιοβιοτέχνες και οι επαγγελματίες του τουριστικού χώρου.

Σκοπός του είναι η υποστήριξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των άλλων φορέων αλλά και του ιδιωτικού τομέα στην ανάληψη και υλοποίηση αναπτυξιακών έργων και πρωτοβουλιών και γενικότερα η υποβοήθηση της Τοπικής Ανάπτυξης.

Ο ΟΑΣ πραγματώνει το σκοπό του με έργα, μελέτες, υπηρεσίες και πρωτοβουλίες ειδικού κυρίως χαρακτήρα, όπως: Τεχνικοοικονομικές μελέτες και έρευνες, πληροφόρηση και ενημέρωση, συμβουλευτική, τεχνική και οργανωτική υποστήριξη, επαγγελματική κατάρτιση, ανταλλαγή εμπειριών, μεταφορά και διάχυση τεχνογνωσίας, επιδεικτικά και πιλοτικά έργα και δράσεις, δίκτυα συνεργασίας, διαχείριση και εφαρμογή ολοκληρωμένων παρεμβάσεων (όπως π.χ. το Πρόγραμμα LEADER I), συμμετοχή σε ειδικούς φορείς, υποστήριξη διεθνών σχέσεων της Τ.Α και άλλων Φορέων κλπ.

Τα παραπάνω υλοποιούνται με την αξιοποίηση Περιφερειακών, Εθνικών αλλά κυρίως Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων ορισμένα από τα οποία είναι ανταγωνιστικά.

Ο ΟΑΣ με το έργο του έχει προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες και οφέλη στη Τοπική ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό όπως: νέες θέσεις εργασίας, αύξηση του εισοδήματος, αξιοποίηση τοπικών πόρων, διάχυση νέας τεχνογνωσίας και τεχνολογίας, αναβάθμιση του επιπέδου παραγωγής, καλλιέργεια του πνεύματος και της πρακτικής της συνεργασίας κ.α.

Η λειτουργία του ΟΑΣ βασίζεται στις αρχές της διοικητικής αυτοτέλει, της επιχειρησιακής αποτελεσματικότητας της διαφάνειας και αξιοκρατίας και στις αρχές της συναίνεσης και του κοινωνικού διαλόγου.

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ / ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΦΟΡΕΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΧΡΗΜΑΤΟ-ΔΟΤΗΣΗ
1.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LEADER ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΗΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	LEADER Υπ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ	3.402.465,15 €
2.ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΕΜΟΓΕΝΝΗΤΡΙΑΣ ΙΣΧΥΟΣ 500 KW.	ΕΟΚ/D.G XVII	880.410,86 €
3. ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ &ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ , ΟΙΚΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΝΟΛΩΝ &ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΑΣ	ΜΟΠ ΚΡΗΤΗΣ	355.099,05 €
4.ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΛΑΙΟΥΡΓΕΙΩΝ	ΜΟΠ ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	184.886,28 €
5.ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΒΙΟΑΕΡΙΟΥ ΑΠΟ ΑΠΟΒΛΗΤΑ ΣΤΑΦΙΔΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ	ΜΟΠ ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	146.735,14 €
6.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΤΩΝ Μ.Μ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΜΟΠ ΚΡΗΤΗΣ	67.498,17 €
7.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	Ε.Κ.Τ, ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ, EUROFORM, NOW	525.566,42 €
8.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	LEDA /ΕΟΚ	29.347,03 €
9.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (1990-1993)	SPEC	45.487,89 €
10. ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	SARICEOK/Γ.Δ XVI	67.498,17 €
11. ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΗΤΕΙΑΣ	SARICEOK/Γ.Δ XVI	58.694,06 €
12. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (1990-1991)	ΕΟΚ (Γ.Δ.ΧΙ)	44.020,54 €
13. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LEADER II ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	LEADER Υπ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ	3.521.643,43 €
14. ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ Μ.Μ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	LEADER	67.498,17 €
15. ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	LEADER	86.573,73 €
16. ΜΝΗΜΕΙΑ ΕΠ. ΣΗΤΕΙΑΣ	INTERREG II	440.205,43 €
17. ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ 2,5 MW	Ε.Ε.(Γ.Δ. XVII) THERMIE	3.228.173,15 €
18. ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ 2,4 MW	Ε.Ε. (Γ.Δ. XVII) THERMIE	3.228.173,15 €
19. ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ 5 MW	Νόμος 1892/90	6.456.346,29 €
20. ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ 1,2 MW	Ε.Π.ΑΝ.	1.907.556,86 €
21. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΖΚΠΣ/ΕΟΤ- Ε.Ε.	2.212.765,96 €
22. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΖΚΠΣ /ΑΝΑΠΤ.ΚΡΗΤΗΣ- Ε.Ε.	85.106,38 €
23. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ TERRA – DIAS	Ε.Ε./DGXVI, – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	29.347,03 €
24. ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΖΑΚΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΤΑΝΟΥ	ΥΠ. ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	665.984,24 €
25. ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΣΤΑ ΑΧΛΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	ΥΠ. ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	894.484,55 €

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ / ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΦΟΡΕΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΧΡΗΜΑΤΟ-ΔΟΤΗΣΗ
26. ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΟΥΔΟΥΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΗΣ	ΥΠ. ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ.	668.851,18 €
27. ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΕΠ. ΣΗΤΕΙΑΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LEADER II	352.164,34 €
28. ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ	500.398,69 €
29. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΥ ΚΑΙ ΛΕΥΚΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ	493.210,81 €
30. ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΙΚΡΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	YOUTHSTART, ADAPT.κ.λ.π	29.347,03 €
31. ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	96.845,19 €
32. ΤΟΠΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ	1.869.405,72 €
33. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ΥΠΕΧΩΔΕ	88.041,09 €
34. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΥΛΙΚΟΥ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ Ε.Π. Κρήτης 2000-2006	71.400,00€
35. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΗΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΜΙΚΡΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ	Ο.Α.Σ. Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α. (ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ)	33.500€
36. ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ	Ο.Α.Σ. Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α. (ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ)	12.000€
37. ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΤΗΣ ΣΗΤΕΙΑΣ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ	Ο.Α.Σ. Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α. (ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ)	16.000€
38. ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΣΤΗ ΣΗΤΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΜΕΝΗ ΑΓΟΡΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗ Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗ (DEMSEE 2010)	Ο.Α.Σ. Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α. (ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ)	12.500€
39. ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΣΤΗ ΣΗΤΕΙΑ ΜΕ ΤΙΤΛΟ: «ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ»	Ο.Α.Σ. Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α. (ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ)	37.500€
40. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ – ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΥΖΙΝΑΣ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ (ΕΟΤ)	Ο.Α.Σ. Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α. (ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ)	16.500€
41. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ ΜΕ ΤΙΤΛΟ: "VISIT GREECE"	Ο.Α.Σ. Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α. (ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ)	11.000€
42. ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ	Ο.Α.Σ. Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α. (ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ)	4.000€
43. ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	Ο.Α.Σ. Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α. (ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ)	3.000€
44. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΥΜΠΡΑΞΗ «Ο ΤΡΟΧΟΣ», ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ: «ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΕΣ»	Ε.Π. «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ» 2007-2013, ΔΡΑΣΗ 3: «ΤΟΠΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΓΙΑ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ»	535.000€
45. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΥΜΠΡΑΞΗ «ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ», ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ: «ΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»	Ε.Π. «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ» 2007-2013, ΔΡΑΣΗ 7: «ΤΟΠΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΣΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ»	600.500€

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ / ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΦΟΡΕΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΧΡΗΜΑΤΟ-ΔΟΤΗΣΗ
47. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ (ΦΕΣΤΙΒΑΛ) ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ (2012-2013)	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2007-2013 & ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΟΑΣ	58.200€ και 51.800€
48. ΤΟΠΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ - ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΣΗΤΕΙΑΣ (ΕΤΑΙΡΟΣ 2) ΓΙΑ ΤΟ ΈΡΓΟ ΤΟΠΩΝ ΕΥΦΟΡΙΑ «ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ»	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2007-2013 & ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΟΑΣ	7.683,12€

Συμβάλει επίσης:

- Στην αξιοποίηση τοπικών πόρων, τοπικών προϊόντων, παραδοσιακών τεχνών και συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής, όπως **το ελαιόλαδο**, το κρασί, τα παραδοσιακά γλυκά, τα βιολογικά προϊόντα, ο Αγροτικός και πολιτιστικός τουρισμός, οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας κλπ.
- Στην διάδοση και ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και νέας τεχνογνωσίας και στον εκσυγχρονισμό κι την ανάπτυξη της τοπικής παραγωγής με προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, τεχνικής υποστήριξης, μεταφοράς τεχνογνωσίας κλπ.
- Στην αύξηση του τοπικού εισοδήματος.
- Στην δημιουργία ειδικών υποδομών ανάπτυξης, όπως είναι οι φυσιολατρικές και πολιτιστικές διαδρομές κλπ.
- Στην μελέτη και τη λύση προβλημάτων του τόπου.
- Στην τεκμηρίωση και στήριξη προτάσεων και αιτημάτων του τόπου για έργα και υπηρεσίες.
- Στην διάσωση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής, όπως έργα συντήρησης αποκατάστασης και ανάδειξης μνημείων, διαμόρφωσης χώρων κλπ.
- Στην δημιουργία και παροχή κοινωνικών υπηρεσιών στον τόπο, όπως παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί, πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι» κ.α.
- Στην προβολή και διαφήμιση του τόπου, των προϊόντων και των πλεονεκτημάτων του με έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης, δράσεις προβολής και δημοσιότητας κλπ.
- Στην δημιουργία πρότυπων έργων και δράσεων τοπικής ανάπτυξης όπως τουριστικές διαδρομές και το πληροφοριακό τους σύστημα, η ανάδειξη μνημείων, το Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα, τα έντυπα προβολής, οι διεθνείς σχέσεις κλπ.
- Στην ανάπτυξη συναίνεσης και συνεργασίας για την τοπική ανάπτυξη.
- Στην προώθηση της περιφερειακής τοπικής ανάπτυξης σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ακόμη:

- Έχει δημιουργήσει **Τοπικό Γραφείο Απασχόλησης** και παρέχει πληροφόρηση, συμβουλές, τεχνική υποστήριξη στους ανέργους σε θέματα κατάρτισης, επαγγελματικού προσανατολισμού, απασχόλησης, δημιουργίας διαφόρων δραστηριοτήτων κλπ.
- Έχει δημιουργήσει **Γραφείο Τουρισμού** μελετά τις δυνατότητες και τις προοπτικές για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην Επαρχία Σητείας, υλοποιεί προγράμματα και ενέργειες τουριστικής προβολής, διαφήμισης και προώθησης της Επ. Σητείας στο εσωτερικό και το εξωτερικό και στηρίζει τις τουριστικές επιχειρήσεις.
- Λειτουργεί **Γραφείο υποστήριξης μικρομεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων** το οποίο:
- Παρέχει πληροφόρηση και τεχνική /συμβουλευτική υποστήριξη στις Μ.Μ.Ε και χειροτεχνικές μονάδες της Επαρχίας Σητείας σε θέματα:
 - Οργάνωσης - μηχανοργάνωσης - διοίκησης και λειτουργίας
 - Χρηματοδοτήσεων
 - Ενέργειας και νέων τεχνολογιών
 - Αξιοποίησης εθνικών και κοινοτικών προγραμμάτων και κινήτρων για τις Μ.Μ.Ε.

- Επεξεργασίας και τυποποίησης των προϊόντων
- προβολής και προώθησης των προϊόντων στην εσωτερική και τη διεθνή αγορά.
- Συλλέγει, επεξεργάζεται και αξιολογεί στοιχεία που αφορούν τις Μ.Μ.Ε της περιοχής.
- Διερευνά και αξιολογεί τις ανάγκες τα προβλήματα , τις δυνατότητες και τις προοπτικές εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης των διαφόρων κλάδων ΜΜΕ και χειροτεχνιών της Επαρχίας Σητείας.
- Εκπονεί, αναθέτει, παρακολουθεί, αξιολογεί και εφαρμόζει μελέτες σκοπιμότητας, βιωσιμότητας, οργάνωσης, επέκτασης, εκσυγχρονισμού για διάφορους κλάδους ή μεμονωμένες ΜΜΕ.
- Έχει συμβάλει στην κατασκευή αγροτουριστικών καταλυμάτων συνολικής δυναμικότητας 100 κλινών.
- Έχει υλοποιήσει φυσιολατρικές και πολιτιστικές διαδρομές σε πολλά σημεία της Επαρχίας.

Επίσης:

- Οργανώνει συνέδρια, ημερίδες, συναντήσεις εργασίας και άλλες εκδηλώσεις για την ανταλλαγή εμπειριών , την ενημέρωση και τις σύγχρονες εξελίξεις καθώς και για την προβολή και προώθηση των αιτημάτων του τόπου.
- Λαμβάνει μέρος σε εκδηλώσεις όπως οι παραπάνω στο εσωτερικό και το εξωτερικό για ενημέρωση και προβολή των τοπικών θεμάτων.
- Υποστήριξε και υποστηρίζει πολλές δημοσιογραφικές αποστολές από το εσωτερικό και το εξωτερικό για την προβολή του τόπου και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του.
- Έχει καταρτίσει φακέλους υποβολής προτάσεων σε Ευρωπαϊκά προγράμματα.
- Υποστηρίζει μεγάλο αριθμό φοιτητών και σπουδαστών για την εκπόνηση εργασιών ή για πρακτική άσκηση.
- Αποτελεί σχολείο στελεχών τοπικής ανάπτυξης που στελέχωσαν δημοτικές και άλλες επιχειρήσεις.
- Ο ΟΑΣ είναι η πρώτη (αρχαιότερη) αναπτυξιακή εταιρεία της Ελλάδας , άνοιξε το δρόμο για την ανάπτυξη του θεσμού στην Ελλάδα , την εδραίωση και κατοχύρωση του, για την μεταφορά της διεθνούς εμπειρίας κα την ανάπτυξη και τη διάδοση της τεχνογνωσίας της τοπικής ανάπτυξης.

5. Επιμελητήριο Λασιθίου

Το Επιμελητήριο Λασιθίου ιδρύθηκε το 1947 με έδρα την πρωτεύουσα του Νομού Λασιθίου, τον Άγιο Νικόλαο και αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) το οποίο διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο 21ος συμβούλων, οι οποίοι εκλέγονται από τα μέλη του Επιμελητηρίου κάθε 4 χρόνια.

Ο ρόλος του Επιμελητηρίου Λασιθίου ως φορέα Ανάπτυξης της περιφέρειας του πραγματοποιείται με συγκεκριμένες στοχευμένες ενέργειες όπως για παράδειγμα:

- Υποβολή προς την Πολιτεία εισηγήσεις συμβουλευτικού και γνωμοδοτικού χαρακτήρα, προκειμένου να υποδείξει προς τις Αρχές λύσεις στα διάφορα προβλήματα που απασχολούν τους επαγγελματίες είτε στο σύνολο τους, είτε μεμονωμένα κατά κλάδο.
- Συμμετοχή με εκπροσώπους του σε επιτροπές και όργανα σχεδιασμού έργων υποδομής με σκοπό την προστασία των συμφερόντων των μελών του.
- Πραγματοποίηση ημερίδων ενημέρωσης όλων των μελών για αναπτυξιακούς νόμους και χρηματοδοτήσεις.
- Υποστήριξη δράσεων ενίσχυσης του εξαγωγικού κυρίως εμπορίου, της μεταποίησης των επαγγελματιών.
- Τήρηση του Εμπορικού Μητρώου και του αρχείου καταχώρησης-κατοχύρωσης διακριτικών τίτλων των επιχειρήσεων.
- Τήρηση του ειδικού μητρώου Εξαγωγέων.
- Δημιουργία του Μόνιμου Εκθετηρίου για την προβολή προϊόντων και υπηρεσιών όλων των μελών του Επιμελητηρίου.
- Συμμετοχή σε Μετοχικά Κεφάλαια Ανωνύμων Εταιριών για την στήριξη τοπικών πρωτοβουλιών.

Το Επιμελητήριο Λασιθίου από την αρχή της ίδρυσης του, έχει συμβάλλει ενεργά και ουσιαστικά στην ευημερία και στην ανάπτυξη της περιφέρειας του, με κύριο στόχο την άνοδο της εμπορικής και επαγγελματικής δραστηριότητας όλου του Νομού Λασιθίου με γνώμονα πάντοτε την οικονομική ανάπτυξη και την εξυπηρέτηση του γενικότερου συμφέροντος της εθνικής οικονομίας.

Το Επιμελητήριο Λασιθίου συμμετέχει σε διάφορα προγράμματα και πρωτοβουλίες των διαρθρωτικών ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς της Ελλάδος όπως για παράδειγμα αυτά της διασυνοριακής συνεργασίας, της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας και του εθνικού στρατηγικού πλαισίου αναφοράς 2007-2013 (Interreg II, III, ΕΣΠΑ 2007-2013, ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία Ελλάδα-Κύπρος 2007-2013 κλπ).

Επιπροσθέτως, έχει υλοποιήσει σημαντικές δράσεις στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ» με την λειτουργία του portal ηλεκτρονικού εμπορίου για τις ΜΜΕ του νομού Λασιθίου, διάφορες δράσεις προώθησης και ενίσχυσης της τοπικής απασχόλησης και σημαντικό αριθμό επιμορφωτικών σεμιναρίων και προγραμμάτων ανάπτυξης των τοπικών επιχειρήσεων.

Συγχρόνως το Επιμελητήριο Λασιθίου συμμετέχει ως εταίρος στην Αναπτυξιακή Κρήτης και στην Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ, είναι ιδρυτικό μέλος του Ελληνικού Ομίλου Ανάπτυξης Ελληνικών Νήσων και μέλος του Ελληνικού Επιμελητηριακού Συνδέσμου Μεταφορών.

6. Ένωση Αγροτών Συνεταιρισμού Ιεράπετρας

Κύριος σκοπός της Ένωσης Αγροτών Συνεταιρισμού Ιεράπετρας είναι η ενίσχυση, η διεύρυνση και ο συντονισμός των δραστηριοτήτων των πρωτοβάθμιων αγροτικών συνεταιρισμών - μελών της.

Η ΕΑΣ Ιεράπετρας δραστηριοποιείται σε μία μεγάλη περιοχή με έντονο αγροτικό χαρακτήρα κυρίως λόγω της μεγάλης παραγωγής πρώιμων κηπευτικών

7. Παγκρήτια Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων (Π.Ε.Π.ΣΥ)

Η Παγκρήτια Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων (Π.Ε.Π.ΣΥ), με έδρα το Ηράκλειο ιδρύθηκε με πρωτοβουλία των Πολιτιστικών Συλλόγων όλων των Νομών της Κρήτης.

Το καταστατικό της Π.Ε.Π.ΣΥ είναι προϊόν διαβούλευσης των Πολιτιστικών Συλλόγων της Κρήτης.

Το καταστατικό αναγνώστηκε και ψηφίστηκε κατ' άρθρο στην Καταστατική Γενική Συνέλευση, στις 15 Ιουνίου 2014, στο Ηράκλειο.

Μέχρι σήμερα έχουν εγγραφεί 207 μέλη - Πολιτιστικοί Σύλλογοι.

Διοικητικά η Π.Ε.Π.ΣΥ διαρθρώνεται σε 4 Εφορίες, μία σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα της Κρήτης.

Στην Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου η Εφορία Λασιθίου έχει έδρα τη Τοπική Κοινότητα Καβουσίου του Δήμου Ιεράπετρας.

Σκοποί της Π.Ε.Π.ΣΥ είναι:

- ✓ Η ανάπτυξη του πολιτιστικού και μορφωτικού επιπέδου, η βελτίωση των κοινωνικών σχέσεων και των όρων ζωής των κατοίκων της Κρήτης αλλά και των απανταχού Κρητών.
- ✓ Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της Κρήτης.
- ✓ Η προστασία, ανάδειξη, προβολή και διάδοση πολιτιστικών και ιστορικών αξιών της Κρήτης.
- ✓ Η ενίσχυση και υποστήριξη με κάθε πρόσφορο μέσο των δραστηριοτήτων και του έργου των τοπικών πρωτοβάθμιων Πολιτιστικών Συλλόγων και των Δικτύων.
- ✓ Η ενδυνάμωση της συνεργατικότητας, της αλληλεγγύης και αλληλοϋποστήριξης μεταξύ των Πολιτιστικών Συλλόγων μέσα από κοινές περιφερειακές και παγκρήτιες ερευνητικές, επιστημονικές, πολιτιστικές εκδηλώσεις.
- ✓ Η αλληλοενημέρωση, ο συντονισμός και η εμβάθυνση του εθελοντισμού, βασικού χαρακτηριστικού των Πολιτιστικών Συλλόγων και των Δικτύων Πολιτιστικών Συλλόγων.
- ✓ Η διεκδίκηση περισσότερων πόρων για τον Πολιτισμό, κεντρικά και περιφερειακά, για την ανάπτυξη των πολιτιστικών δραστηριοτήτων στην Περιφέρεια, καθώς και για την
- ✓ δημιουργία και τον εξοπλισμό σύγχρονων χώρων πολιτισμού σε όλες τις έδρες των Πολιτιστικών Συλλόγων της Περιφέρειας.
- ✓ Η διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών και η εκπόνηση μελετών για την ανάδειξη, προβολή και υλοποίηση προγραμμάτων για πολιτιστικά και ιστορικά θέματα τοπικής και εθνικής σημασίας.

- ✓ Η σύσφιξη και ενδυνάμωση των σχέσεων, η αλληλοσυνεννόηση, η συνεργασία και η κοινή δράση με τις πολιτιστικές οργανώσεις των αποδήμων Κρητών όπου γης.
- ✓ Η καλλιέργεια και προώθηση της φιλοσοφίας ενός ανεξάρτητου από κομματικές δεσμεύσεις και προσκολλήσεις πολιτιστικού κινήματος, που θα στηρίζεται τόσο στις πολιτισμικές αξίες και τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών που εκφράζουν οι Πολιτιστικοί Σύλλογοι και τα Δίκτυά τους, όσο και στην καλλιέργεια, προβολή και ανάδειξη των διαχρονικών αξιών της Τέχνης και του Πολιτισμού.
- ✓ Η έρευνα, προβολή και διάδοση της παραγωγικής εμπειρίας της παράδοσης σε όλους τους τομείς της πρωτογενούς παραγωγής.
- ✓ Η ανάπτυξη πνεύματος κοινωνικής αλληλεγγύης, συνεργασίας, ομοψυχίας και σύσφιξης των σχέσεων μεταξύ των Συλλόγων και των κατοίκων όλης της Κρήτης, απαλλαγμένης από κάθε είδους διχαστικά φαινόμενα (κομματισμό, φανατισμό, ρατσισμό, σωβινισμό, ιδιοτελείς συμπεριφορές και δράσεις).
- ✓ Η ανάπτυξη και η διάδοση με κάθε πρόσφορο μέσο, των ιδεών της Ελευθερίας, της Δημοκρατίας, της Εθνικής Ανεξαρτησίας, της αλληλεγγύης, της συλλογικότητας, του εθελοντισμού, της ευγενούς άμιλλας, του αλληλοσεβασμού, της καταπολέμησης των ιδεών της ξενοφοβίας και της προκατάληψης, με στόχο τη δημιουργία ελεύθερης και δημοκρατικής κοινωνίας και κυρίως ενός Πολιτισμού της Ειρήνης, βασικού αγαθού του Ανθρώπου.
- ✓ Η συστηματική καταγραφή της πολιτιστικής κληρονομιάς του Τόπου μας, με τη διάσωση, διατήρηση και προβολή των ιστορικών στοιχείων, των ιδιοματισμών της γλώσσας, των εθίμων και παραδόσεων των κατοίκων, της αρχιτεκτονικής παράδοσης και συνολικά όλων των στοιχείων πολιτιστικής μνήμης.
- ✓ Η ανάπτυξη, αξιοποίηση και ανάδειξη των πνευματικών, καλλιτεχνικών και πολιτιστικών δυνάμεων της Κρήτης.
- ✓ Η φροντίδα για την καλλιέργεια, την ανάπτυξη και την προβολή κάθε είδους σύγχρονων μορφών και δομών λαϊκής καλλιτεχνικής έκφρασης.
- ✓ Η συμβολή στην αναγνώριση του ρόλου του πολιτισμού ως κινητήριας δύναμης στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.
- ✓ Η πρωτοβουλία για κοινές δράσεις με άλλους φορείς κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, στου τομείς της εκπαίδευσης, του τουρισμού, του αθλητισμού, της γεωργίας, του περιβάλλοντος, κλπ.
- ✓ -Η εκπόνηση και υλοποίηση πολιτιστικών προγραμμάτων που αφορούν όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα τη Νεολαία, και προωθούν την κινητικότητα, την πρωτοβουλία, τη διαπολιτισμική μάθηση και την αλληλεγγύη μεταξύ των νέων της Κρήτης και άλλων περιοχών της χώρας μας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του υπόλοιπου κόσμου.
- ✓ -Η επιβράβευση Πολιτιστικών Συλλόγων της Ένωσης για την προσφορά τους στην πολιτιστική – πνευματική – κοινωνική ζωή της Κρήτης και γενικότερα, στην αναβάθμιση της εκπαίδευσης και της περιβαλλοντικής συνείδησης στη Χώρα μας.
- ✓ -Η διεκδίκηση και υποστήριξη με κάθε νόμιμο μέσο και τρόπο, των νόμιμων συμφερόντων της Ένωσης και των μελών της, που δεν αναφέρονται παραπάνω.

Εκδηλώσεις που έχουν γίνει μέχρι σήμερα:

- Διήμερο συνέδριο για τον σύγχρονο πολιτισμό της Κρήτης με θέμα «Συνιστώσες στην διαμόρφωση του σύγχρονου Κρητικού Πολιτισμού» που έγινε στην ιστορική Μονή Αρκαδίου 14 και 15 Δεκεμβρίου 2013.
- Διάφορες ενημερωτικές ημερίδες σε όλους τους νομούς με θέματα που αφορούν την νομιμότητα των πολιτιστικών συλλόγων σε θέματα φορολογικά, ασφαλιστικά, διοικητικά κ.λπ.
- Ημερίδες για Ευρωπαϊκά προγράμματα και προγράμματα Νέα Γενιά σε Δράση με εισηγητές από τα αρμόδια Υπουργεία το 2014 στα Χανιά και στο Ηράκλειο.
- Διημερίδα στην Θεσσαλονίκη με την συμμετοχή όλων των Πολιτιστικών Ενώσεων της Ελλάδας με θέματα που αφορούσαν την νόμιμη λειτουργία των συλλόγων καθώς και προβληματισμούς των συλλόγων.
- Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο 4 έως 11 Σεπτεμβρίου 2015 με θέμα « Δέκατος έκτος αιώνας στη βενετοκρατούμενη Κρήτη Ιστορία και πολιτισμός, στα Χανιά, το Ρέθυμνο, το Ηράκλειο και την Ετιά Σητείας.

- Αμπέλου και Ελαιάς Κεράσματα στο θέατρο Ελιάς Συκιά Σητείας. Προβολή και παρουσίαση των προϊόντων της ελιάς και του αμπελιού και κεράσματα σε όλους τους επισκέπτες με πλούσιο κρητικό μουσικοχορευτικό πρόγραμμα.

8. Σύλλογος Γυναικών Οροπεδίου Λασιθίου «ΡΕΑ»

Ο Σύλλογος Γυναικών Οροπεδίου Λασιθίου «ΡΕΑ» έχει 220 μέλη, είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και ιδρύθηκε στις 30/3/2014 θέλοντας να καλύψει ένα κενό επικοινωνίας που υπήρχε ανάμεσα στις γυναίκες-κατοίκους των χωριών του Οροπεδίου Λασιθίου.

Σκοπός του Συλλόγου είναι να συνδράμει στην ανάπτυξη του πνευματικού και πολιτιστικού επιπέδου των μελών του και των κατοίκων του Οροπεδίου Λασιθίου γενικότερα, να βοηθήσει οικονομικά και να υποστηρίξει κοινωνικά όσες οικογένειες βρίσκονται σε δυσχερή οικονομική κατάσταση.

Επίσης να παρέχει κάθε δυνατή προσπάθεια που να αποσκοπεί στην προστασία του περιβάλλοντος, την προφύλαξη και ανάδειξη του πολιτιστικού πλούτου της περιοχής.

Ακόμα να ωθήσει τα μέλη ώστε να αξιοποιούν τον ελεύθερο χρόνο τους δημιουργικά, διοργανώνοντας εκδηλώσεις και εκδρομές που θα αποσκοπούν τόσο στην ψυχαγωγία των μελών, όσο και στην ανάπτυξη δεσμών αγάπης και φιλίας.

Επίσης βασικό στόχο αποτελεί η επιχειρηματικότητα και η απασχόληση των μελών του Συλλόγου.

Παρά τη μικρή του «ηλικία» ο Σύλλογος έχει πραγματοποιήσει σειρά εκδηλώσεων οι οποίες υποστηρίζονται κάθε φορά από αρκετό κόσμο.

Μέχρι σήμερα οι κύριες δραστηριότητες του Συλλόγου είναι οι εξής:

- Διοργάνωση ομιλιών με επιστήμονες με θέματα για την υγεία, την οικογένεια, το μέγιστο των παιδιών, την ψυχολογία κ.ά.
- Διεξαγωγή σεμιναρίων για εκμάθηση κατασκευών και τεχνοτροπιών.
- Λειτουργία τμημάτων εκμάθησης παραδοσιακών οργάνων και παραδοσιακών χορών.
- Συμμετοχή σε φεστιβάλ παραδοσιακής μαγειρικής και προβολή παραγωγών παραδοσιακών προϊόντων του τόπου.
- Υποστήριξη οικονομική και σε διάφορα είδη πρώτης ανάγκης, οικογενειών που έχουν πρόβλημα.
- Λειτουργία έκθεσης ζωγραφικής και βιβλίου ,καλλιτεχνών που κατάγονται από το Οροπέδιο.
- Ανέβασμα θεατρικής παράστασης.
- Διοργάνωση διαγωνισμού μαγειρικής με συμμετοχή μελών και φίλων με τη παρουσία γνωστών σεφ.
- Ενεργός συμμετοχή και βοήθεια σε εκδηλώσεις και δράσεις τόσο του Δήμου Οροπεδίου, όσο και άλλων τοπικών Πολιτιστικών Συλλόγων.
- Διοργάνωση εκδρομών πολιτιστικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος.

8. Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Δήμου Αγίου Νικολάου «Η Ολούς»

Ο Σύλλογος έχει έδρα τη Δημοτική Κοινότητα Ελούντας αλλά δραστηριοποιείται σε όλη τη περιοχή του Δήμου Αγίου Νικολάου με 46 μέλη αλιείς με βασικό σκοπό τη προαγωγή των θεμάτων που σχετίζονται με το επάγγελμα των αλιέων και την αλιεία στη περιοχή.

Η συμμετοχή του Συλλόγου στην ΕΔΠ, δεδομένου ότι το τοπικό πρόγραμμα είναι πολυταμειακό με τη συμμετοχή και του ΕΤΘΑ και επομένως θα ενταχθούν και δράσεις για την αλιεία και τις αλιευτικές περιοχές, θα συμβάλει σημαντικά στο βέλτιστο σχεδιασμό και στην αποτελεσματική υλοποίηση του τοπικού προγράμματος.

1.3 ΣΤΕΛΕΧΙΑΚΗ ΔΟΜΗ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

1.3.1 Το προσωπικό που ήδη απασχολεί ή προτίθεται να απασχολήσει ο υποψήφιος Φορέας στο πλαίσιο εφαρμογής της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης

A/A	ΟΝΟΜΑ-ΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ	ΕΤΟΣ ΠΡΟΣ-ΛΗΨΗΣ	ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΜΠΕΙΡΙΑ
1	Αντωνακάκης Χαράλαμπος	Συντονιστής προγράμματος	1996	ΠΕ Οικονομολόγος	<p>Συντονιστής τοπικών προγραμμάτων: LEADER I, LEADER II, LEADER+, Άξονα 4: “Εφαρμογή της προσέγγισης LEADER”.</p> <p>Συντονιστής στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Νομού Λασιθίου της Δομής Στήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση των ΟΠΑΑΧ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006» και του ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006.</p> <p>Συντονιστής στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Λασιθίου του Μηχανισμού Υποστήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση του Άξονα 3 του ΠΑΑ 2007-2013.</p>
2	Μενεγάκη Αικατερίνη	Επιστημονικό προσωπικό (Οικονομολόγος)	2005	ΠΕ Οικονομολόγος MSc	<p>Οικονομολόγος στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Νομού Λασιθίου της Δομής Στήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση των ΟΠΑΑΧ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006» και του ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006.</p> <p>Οικονομολόγος στην Υπηρεσιακή Δομή της ΟΤΔ: Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος LEADER+ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. Κ.Π. LEADER+.</p> <p>Οικονομολόγος στη στελεχιακή δομή της ΟΤΔ: Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος LEADER Λασιθίου, στο πλαίσιο του Άξονα 4: «Εφαρμογή της προσέγγισης LEADER» του ΠΑΑ 2007-2013</p> <p>Οικονομολόγος στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Λασιθίου του Μηχανισμού Υποστήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση του Άξονα 3 του ΠΑΑ 2007-2013.</p>

A/A	ΟΝΟΜΑ-ΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ	ΕΤΟΣ ΠΡΟΣ-ΛΗΨΗΣ	ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΜΠΕΙΡΙΑ
3	Κουτάντος Μιχαήλ	Επιστημονικό προσωπικό (Γεωπόνος)	2007	ΠΕ Γεωπόνος MSc	<p>Γεωπόνος στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Νομού Λασιθίου της Δομής Στήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση των ΟΠΑΑΧ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006» και του ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006.</p> <p>Γεωπόνος στην Υπηρεσιακή Δομή της ΟΤΔ: Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος LEADER+ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. Κ.Π. LEADER+.</p> <p>Οικονομολόγος στη στελεχιακή δομή της ΟΤΔ: Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος LEADER Λασιθίου, στο πλαίσιο του Άξονα 4: «Εφαρμογή της προσέγγισης LEADER» του ΠΑΑ 2007-2013</p>
4	Γεροντή Λύδια	Επιστημονικό προσωπικό	1999	ΠΕ Κοινωνιολόγος	<p>Γραμματειακή υποστήριξη στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Νομού Λασιθίου της Δομής Στήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση των ΟΠΑΑΧ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006» και του ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006.</p> <p>Γραμματειακή υποστήριξη στην Υπηρεσιακή Δομή της ΟΤΔ: Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος LEADER+ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. Κ.Π. LEADER+.</p> <p>Γραμματειακή υποστήριξη στη στελεχιακή δομή της ΟΤΔ: Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος LEADER Λασιθίου, στο πλαίσιο του Άξονα 4: «Εφαρμογή της προσέγγισης LEADER» του ΠΑΑ 2007-2013</p> <p>Γραμματειακή υποστήριξη στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Λασιθίου του Μηχανισμού Υποστήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση του Άξονα 3 του ΠΑΑ 2007-2013.</p>
5	Υπό πρόσληψη	Επιστημονικό προσωπικό	2017	ΠΕ Πολιτικός Μηχανικός	-

1.3.2 Τεκμηρίωση της επάρκειας της στελεχιακής δομής

Η προτεινόμενη στελεχιακή δομή τόσο από πλευράς αριθμού (5 άτομα), όσο και από πλευράς ειδικοτήτων (οικονομολόγος, γεωπόνος, πολιτικός μηχανικός, κοινωνιολόγος - γραμματέας) και εμπειρίας είναι απολύτως επαρκής, λαμβάνοντας υπόψη και την εφαρμογή των προηγούμενων τοπικών προγραμμάτων LEADER στη περιοχή της Π.Ε. Λασιθίου.

Ειδικότερα ως προς την εμπειρία του ήδη απασχολούμενου προσωπικού:

Συντονιστής Τοπικού Προγράμματος

Ο Χαράλαμπος Αντωννάκης, Οικονομολόγος, έχει εμπειρία ως:

- Συντονιστής των τοπικών προγραμμάτων LEADER I, LEADER II, LEADER+ και Άξονα 4: «Εφαρμογή της προσέγγισης LEADER».
- Συντονιστής στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Νομού Λασιθίου της Δομής Στήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση των ΟΠΑΑΧ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006» και του ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006.
- Συντονιστής στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Λασιθίου του Μηχανισμού Υποστήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση του Άξονα 3 του ΠΑΑ 2007-2013.

Επιστημονικό προσωπικό

1. Η Αικατερίνη Μενεγάκη, Οικονομολόγος MSc, έχει εμπειρία ως:

- Οικονομολόγος στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Νομού Λασιθίου της Δομής Στήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση των ΟΠΑΑΧ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006» και του ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006.
- Οικονομολόγος στην Υπηρεσιακή Δομή της ΟΤΔ: Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος LEADER+ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. Κ.Π. LEADER+.
- Οικονομολόγος στη στελεχιακή δομή της ΟΤΔ: Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος LEADER Λασιθίου, στο πλαίσιο του Άξονα 4: «Εφαρμογή της προσέγγισης LEADER» του ΠΑΑ 2007-2013
- Οικονομολόγος στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Λασιθίου του Μηχανισμού Υποστήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση του Άξονα 3 του ΠΑΑ 2007-2013.

2. Ο Μιχαήλ Κουτάντος, Γεωπόνος MSc, έχει εμπειρία ως:

- Γεωπόνος στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Νομού Λασιθίου της Δομής Στήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση των ΟΠΑΑΧ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006» και του ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006.
- Γεωπόνος στην Υπηρεσιακή Δομή της ΟΤΔ: Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος LEADER+ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. Κ.Π. LEADER+.
- Οικονομολόγος στη στελεχιακή δομή της ΟΤΔ: Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος LEADER Λασιθίου, στο πλαίσιο του Άξονα 4: «Εφαρμογή της προσέγγισης LEADER» του ΠΑΑ 2007-2013.

3. Η Λύδια Γεροντή, Κοινωνιολόγος - Γραμματέας, έχει εμπειρία ως:

- Γραμματειακή υποστήριξη στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Νομού Λασιθίου της Δομής Στήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση των ΟΠΑΑΧ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006» και του ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006.
- Γραμματειακή υποστήριξη στην Υπηρεσιακή Δομή της ΟΤΔ: Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος LEADER+ Νομού Λασιθίου, στα πλαίσια του Ε.Π. Κ.Π. LEADER+.
- Γραμματειακή υποστήριξη στη στελεχιακή δομή της ΟΤΔ: Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος LEADER Λασιθίου, στο πλαίσιο του Άξονα 4: «Εφαρμογή της προσέγγισης LEADER» του ΠΑΑ 2007-2013
- Γραμματειακή υποστήριξη στην Ομάδα Έργου της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ (Αντένα Λασιθίου του Μηχανισμού Υποστήριξης Κρήτης) για την υλοποίηση του Άξονα 3 του ΠΑΑ 2007-2013.

1.3.3 Παρουσίαση κτιριακών υποδομών και εξοπλισμού

Α. Κτιριακή υποδομή	
<p>Η Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ στεγάζεται σε μισθωμένο τμήμα κτιρίου συνολικού εμβαδού 288,46 τ.μ. το οποίο αποτελείται από τέσσερεις (4) διακριτούς χώρους εμβαδού 129,65 τ.μ., 60,81 τ.μ., 53,60 τ.μ., και 44,40 τ.μ. αντίστοιχα, στους οποίους υπάρχουν τρία (3) WC και έχουν διαμορφωθεί έξι (6) χώροι γραφείων με δώδεκα (12) θέσεις εργασίας.</p>	
Β. Εξοπλισμός	
Ο υφιστάμενος εξοπλισμός αποτελείται από τα παρακάτω είδη:	
Έπιπλα γραφείου	<ul style="list-style-type: none"> 11 γραφεία προσωπικού 1 γκισέ γραμματείας 1 τραπέζι συμβουλίων συσκέψεων 8 βοηθητικά γραφεία για Η/Υ 27 βιβλιοθήκες 5 ερμάρια 12 καθίσματα εργασίας προσωπικού 25 καθίσματα συνεργασίας - συσκέψεων 3 σετ των 2 καθισμάτων χώρου υποδοχής
Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές	<ul style="list-style-type: none"> 6 πλήρεις Η/Υ (desktop) Intel i5 με λειτουργικό σύστημα Windows 10 και εφαρμογή γραφείου MS Office Home and Business 2010 1 πλήρης Η/Υ (desktop) Intel i3 με λειτουργικό σύστημα XP Pro και εφαρμογή γραφείου MS Office Professional 2 πλήρεις Η/Υ (desktop) Intel P4 με λειτουργικό σύστημα Windows XP Pro και εφαρμογή γραφείου MS Office Professional 1 φορητός Η/Υ (laptop) Intel i5 με λειτουργικό σύστημα Windows 10 και εφαρμογή γραφείου MS Office Home and Business 2010 8 UPS
Λοιπός εξοπλισμός γραφείου	<ul style="list-style-type: none"> 1 ψηφιακό τηλεφωνικό κέντρο με 20 τηλεφωνικές γραμμές 2 ψηφιακά φωτοαντιγραφικά μηχανήματα 1 σαρωτής εγγράφων έγχρωμος (scanner) 5 εκτυπωτές A4 μονόχρωμοι 1 εκτυπωτής A4 έγχρωμος 1 fax 1 μηχανήμα προβολής (data projector) 1 μηχανήμα πλαστικοποίησης 1 μηχανήμα θερμοκόλλησης 6 μονάδες κλιματισμού (θέρμανσης και ψύξης)

1.4 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ 4 ΤΟΥ ΠΑΑ 2007-2013 & ΤΟΥ ΕΠΑΛ 2007-2013

Στοιχεία υλοποίησης τοπικών προγραμμάτων του Άξονα 4 του ΠΑΑ (σε Δημόσια δαπάνη)	
Συνολικό ποσό Δημόσιας Δαπάνης νομικών δεσμεύσεων, εκτός των λειτουργικών δαπανών, του Τ.Π. μέχρι και στις 31/12/2015.	2.431.604,91
Ποσό Δημόσιας Δαπάνης πληρωμών, εκτός των λειτουργικών δαπανών, του Τ.Π. στις 31/12/2015.	1.597.866,92
Ποσό Δημόσιας Δαπάνης Τ.Π., εκτός των λειτουργικών δαπανών, στις 31/12/2015.	4.481.900,00
Αριθμός σχεδίων Μέτρου 421, στα οποία ήταν συντονιστής / εθνικός συντονιστής η ΟΤΔ 2007-2013	0
Αριθμός σχεδίων Μέτρου 421, στα οποία ήταν εταίρος (εκτός συντονιστή) η ΟΤΔ 2007-2013	3

1.5 ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΦΟΡΕΑ

Η Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ έχει πιστοποιηθεί και εφαρμόζει Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας σύμφωνα με το πρότυπο **EN ISO 9001:2008** με αριθμό πιστοποιητικού **010140584** για το πεδίο εφαρμογής **«Σχεδιασμός, προγραμματισμός, υλοποίηση και διαχείριση Έργων και Προγραμμάτων τοπικής ανάπτυξης»**.

Επισυνάπτεται το πιστοποιητικό από τον οργανισμό πιστοποίησης TUV AUSTRIA HELLAS με αριθμό 010140584 και ισχύ μέχρι 11-8-2017.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

2.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Η περιοχή παρέμβασης καλύπτει το 96,2% της έκτασης της Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου και το 21% της Περιφέρειας Κρήτης, ενώ ο πληθυσμός της που ανέρχεται σε 63.026 κατοίκους αντιστοιχεί στο 83,6% του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας και στο 10% της Περιφέρειας.

Στον Πίνακα 1 που ακολουθεί παρουσιάζεται η περιοχή του Τοπικού Προγράμματος με την έκταση και τον πληθυσμό (ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011) για κάθε Δημοτική Ενότητα, Δημοτική/Τοπική Κοινότητα και τον αντίστοιχο Δήμο (**Παράρτημα 1 - ΠΙΝΑΚΑΣ 1α: ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ LEADER ΠΑΑ 2014-2020 & ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ**).

2.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Το κεφάλαιο αυτό αφορά την παρουσίαση της προτεινόμενης Περιοχής Παρέμβασης (ΠΠ), μέσω της παράθεσης στοιχείων, από τα οποία προκύπτουν η φυσιογνωμία και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της. Συγκεκριμένα, έχει αναπτυχθεί μία σύντομη παρουσίαση της κοινωνικο-οικονομικής εξέλιξης της περιοχής, με έμφαση στις διαδικασίες κοινωνικού και οικονομικού μετασχηματισμού, καθώς και τις αιτίες που οδήγησαν σε αυτές. Η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης βασίζεται σε επίσημα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και άλλων επίσημων πηγών.

Διοικητική δομή και γεωγραφική θέση

Η περιοχή παρέμβασης αποτελείται από δέκα (10) Δημοτικές Ενότητες (Δ.Ε) οι οποίες βρίσκονται σε τέσσερις (4) Δήμους της Περιφερειακής Ενότητας (Π.Ε) Λασιθίου. Πιο συγκεκριμένα, η Περιοχή Παρέμβασης του Τοπικού Προγράμματος περιλαμβάνει τους παρακάτω Δήμους και Δημοτικές Ενότητες της Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου:

- Δήμος Αγίου Νικολάου (και τις τρεις (3) Δημοτικές Ενότητες: Αγίου Νικολάου, Βραχασίου, Νεάπολης).
- Δήμος Ιεράπετρας (και τις δύο (2) Δημοτικές Ενότητες: Ιεράπετρας, Μακρύ Γιαλού).
- Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου (τη μοναδική (1) Ψευδοδημοτική Ενότητα Οροπεδίου Λασιθίου).
- Δήμος Σητείας (και τις τέσσερις (4) Δημοτικές Ενότητες: Σητείας, Ιτάνου, Λεύκης, Μακρύ Γυαλού).

Χαρακτηριστικό της φυσιογνωμίας της Π.Ε Λασιθίου είναι ότι δεν στηρίζεται σε ένα μόνο οικιστικό κέντρο όπως συμβαίνει στις υπόλοιπες Π.Ε. της Κρήτης, αλλά διατηρεί συγχρόνως τέσσερα δυναμικά οικιστικά κέντρα (Ιεράπετρα, Άγιος Νικόλαος, Σητεία, Νεάπολη) που λειτουργούν ως γεωγραφικοί και πληθυσμιακοί πόλοι - πυλώνες που δρουν υποστηρικτικά και συμπληρωματικά προς τους λοιπούς οικισμούς, προωθώντας και ενισχύοντας την αποκεντρωμένη δομή.

Το συγκεκριμένο πρότυπο οικιστικής ανάπτυξης συντελεί σημαντικά στην κάλυψη των αναγκών των κατοίκων δεδομένου ότι οι διοικητικές και λοιπές υπηρεσίες παρουσιάζουν μεγάλη χωρική διασπορά. Εκτός όμως των τεσσάρων (4) οικιστικών συνόλων, στην Π.Ε. Λασιθίου συναντώνται και άλλοι δυναμικοί οικισμοί (βάσει του πληθυσμιακού μεγέθους) και ως τέτοιοι μπορούν να χαρακτηριστούν η Κριτσά, η Ελούντα, το Παλαίκαστρο, η Ζάκρος, το Πισκοκέφαλο, το Καλό Χωριό, η Ανατολή, η Τουρλωτή, το Τζερμιάδο κ.α., καθένας από τους οποίους έχει τη δική του βαρύτητα και δυναμική με ανάλογη συμβολή στην αναπτυξιακή πορεία της περιοχής.

Η γεωγραφική θέση της περιοχής παρέμβασης στην Π.Ε. Λασιθίου, στο ανατολικό άκρο της Κρήτης, συνεπάγεται μεγάλες χιλιομετρικές αποστάσεις από τις υπόλοιπες Π.Ε. και ιδιαίτερα των Χανίων και του Ρεθύμνου, παράγοντας ανασταλτικός τουλάχιστον ως προς την ταχεία πρόσβαση και επισκεψιμότητα της, πρόβλημα το οποίο εντοπίζεται περισσότερο στους πιο απομακρυσμένους οικισμούς.

Όσον αφορά τη σύνδεση με τον ελλαδικό χώρο, η Π.Ε. Λασιθίου συνδέεται τόσο αεροπορικά με την Αθήνα, την Κάσο, την Κάρπαθο, τη Ρόδο, την Πρέβεζα και την Αλεξανδρούπολη μέσω του αεροδρομίου της Σητείας, όσο και ακτοπλοϊκά με τον Πειραιά, την Κάσο, την Κάρπαθο, τη Ρόδο, τη Χάλκη, τη Μήλο, την Ανάφη και τη Σαντορίνη μέσω των λιμανιών της Σητείας και του Αγίου Νικολάου.

Ευρύτερη περιοχή

Η γεωγραφική θέση της Π.Ε. Λασιθίου όπως και ολόκληρης της Κρήτης είναι ιδιαίτερα σημαντική ως προς το γεωπολιτικό χάρτη, καθώς τοποθετείται στην Νότιοανατολική Μεσόγειο, αποτελώντας σταυροδρόμι που ενώνει τρεις ηπείρους, την Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική.

Συνεπώς, η στρατηγική θέση του Λασιθίου γενικότερα αλλά και της περιοχής παρέμβασης ειδικότερα, προσδίδει ξεχωριστό πλεονέκτημα και προοπτικές ιδιαίτερης δυναμικής ως προς την ανάπτυξη διατοπικών - διακρατικών συνεργασιών.

Είναι άλλωστε γνωστό ότι το φυσικό αυτό πλεονέκτημα του νησιού, λειτούργησε ιστορικά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για τους Κρήτες, με τη δημιουργία ενός πρότυπου ολοκληρωμένου μεταφορικού – εμπορικού συστήματος που κυριάρχησε στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου. Δεν είναι τέλος τυχαίο ότι στη περιοχή εφαρμογής υπήρχαν σημαντικά λιμάνια της Μινωικής Κρήτης¹.

Κοινωνικοοικονομική εξέλιξη της περιοχής

Σε αντίθεση με την εικόνα που παρουσιάζεται σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, η ΠΠ καταγράφει μείωση του πληθυσμού το 2011, σε σχέση με το 2001, με εξαίρεση τον Δήμο Αγίου Νικολάου που παρουσιάζει μικρή πληθυσμιακή αύξηση. Αντίθετα, στους άλλους τρεις Δήμους της περιοχής, παρατηρούμε πληθυσμιακές απώλειες με σημαντικότερες εκείνες του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου².

Τόσο λοιπόν η Π.Ε. Λασιθίου, όσο και η ΠΠ, υπολείπονται της πληθυσμιακής αύξησης της Περιφέρειας Κρήτης γεγονός που υπογραμμίζει τους περιορισμούς που αντιμετωπίζουν.

Εάν μάλιστα λάβει κανείς υπόψη του τη σημαντική συρρίκνωση του πληθυσμού στις πλέον δυσπρόσιτες Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες της ΠΠ, γίνεται αντιληπτό ότι η περιοχή ακολουθεί την τάση του πληθυσμού της χώρας, να συγκεντρώνεται στα αστικά κέντρα και τις παραθαλάσσιες τουριστικές ζώνες εγκαταλείποντας τις ορεινές και ημιορεινές περιοχές («αγροτική έξοδος»).

Ο κοινωνικός αυτός μετασχηματισμός συμβαδίζει με τον οικονομικό ο οποίος χαρακτηρίζεται από την τριτογενοποίηση της οικονομικής βάσης, με ταυτόχρονη μείωση της απασχόλησης στις περιοχές που αντιμετωπίζουν δημογραφικά προβλήματα.

Είναι χαρακτηριστικό ότι η ΠΠ παρουσιάζει σημαντική μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή και τον δευτερογενή τομέα και σημαντική αύξηση στον τριτογενή.

Οι τάσεις αυτές υποδηλώνουν τη σταδιακή εγκατάλειψη των αγροτικών δραστηριοτήτων με αντίστοιχη αύξηση του τριτογενή τομέα, ο οποίος κατέχει εξέχουσα θέση με σημαντική συμμετοχή στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία της Π.Ε. Λασιθίου.

Εξέχουσα λοιπόν θέση κατέχει ο τουριστικός κλάδος στην ΠΠ. Η τουριστική ανάπτυξη ακολουθεί τις γενικότερες τάσεις του τουρισμού στην Κρήτη, όπου συγκεντρώνεται στην παραθαλάσσια ζώνη, είναι έντονα εποχική και έχει περιορισμένη αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και παραγωγικών δυνατοτήτων της περιοχής.

Γενικά, η περιοχή παρέμβασης ακολουθεί τις τάσεις της Π.Ε. Λασιθίου και του συνόλου της χώρας όσον αφορά τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά της, υπολείπεται όμως σε όλα τα σημεία της Περιφέρειας Κρήτης.

Το γεγονός αυτό αντανακλά τη δυσκολία της περιοχής παρέμβασης αλλά και της ευρύτερης διοικητικής και γεωγραφικής ενότητας της Π.Ε. Λασιθίου να ακολουθήσει τους αναπτυξιακούς ρυθμούς (με εξαίρεση τον τουρισμό) οι οποίοι λαμβάνουν χώρα στο νησί της Κρήτης με αποτέλεσμα να υπολείπεται στην εκμετάλλευση και αξιοποίηση των ευκαιριών κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης.

¹ Ζάκρος, Παλαίκαстро, Σητεία, Μόχλος, Ψύρα.

² <http://mobile.neakriti.gr/fullarticle.php?docid=1024284>

Κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή

Οι πληθυσμιακές τάσεις στην ΠΠ δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικές. Έτσι, ενώ το σύνολο της περιοχής παρουσίασε θετική πληθυσμιακή μεταβολή (7,25%) τη δεκαετία 1991-2001, η αύξηση του πληθυσμού παρατηρείται σε συγκεκριμένες Δ.Ε. Ειδικότερα, είκοσι (20) από τις τριάντα (30) Δ.Ε. παρουσίασαν στο ίδιο διάστημα αρνητική πληθυσμιακή μεταβολή η οποία σε ορισμένες περιπτώσεις ξεπερνάει το 40%.

Η γήρανση του πληθυσμού είναι ένα σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η ΠΠ με πολύ υψηλές τιμές του σχετικού δείκτη στην πλειοψηφία των Δ.Ε.

Αν και στο σύνολό της η ΠΠ φαίνεται να μη χάνει τον πληθυσμό της, παρόλα αυτά οι ορεινές και ημιορεινές περιοχές εγκαταλείπονται.

Τέλος, ένα άλλο χαρακτηριστικό το οποίο δυσχεραίνει την ανάπτυξη αφορά το πολύ μικρό μέγεθος των περισσότερων Δ.Ε που υπογραμμίζει ένα χαλαρό οικιστικό δίκτυο χαμηλής πυκνότητας.

Εν γένει, η πληθυσμιακή κατανομή στα όρια της περιοχής δεν είναι ομοιόμορφη. Τα δυναμικά οικιστικά κέντρα της Ιεράπετρας (εκτός ΠΠ), του Αγίου Νικολάου, της Σητείας και της Νεάπολης, συγκεντρώνουν πολύ μεγάλο μέρος του πληθυσμού (43,28%), ενώ οι Κοινότητες με πληθυσμό μικρότερο των 500 κατοίκων επικρατούν, υπογραμμίζοντας το χαλαρό οικιστικό δίκτυο.

Η περιοχή αντιμετωπίζει έντονο δημογραφικό πρόβλημα με το νεανικό πληθυσμό να μειώνεται διαχρονικά, παράλληλα να αυξάνει ο πληθυσμός των ηλικιωμένων ατόμων και με τους αντίστοιχους δημογραφικούς δείκτες, νεανικότητας, εξάρτησης και γήρανσης να είναι δυσμενείς.

Παραγωγικά, ο αγροτικός χώρος στη Π.Ε Λασιθίου, χαρακτηρίζεται από τη δεσπόζουσα θέση του πρωτογενή τομέα τόσο από απόψεως προϊόντος, όσο και απασχόλησης και την εξάρτηση από παραδοσιακά πρότυπα και καλλιέργειες όπως η ελαιοκαλλιέργεια και η εκτατική αιγοπροβατοτροφία³.

Η διαρθρωτική υστέρηση του τομέα, στο μεγαλύτερο μέρος της έκτασης και ιδιαίτερα σε επιμέρους μειονεκτικές περιοχές είναι έντονη, τα παραγωγικά συστήματα σε μεγάλο βαθμό είναι παρωχημένα και η μεταπαραγωγική προστιθέμενη αξία είναι εξαιρετικά χαμηλή.

Οι μη ανταγωνιστικές παραγωγικές δραστηριότητες έχουν ως αποτέλεσμα τις περιορισμένες δυνατότητες απασχόλησης και την οικονομική υστέρηση της περιοχής. Η έντονη αύξηση επίσης της τριτογενεοποίησης της παραγωγής, έχει ως αποτέλεσμα την άνιση ανάπτυξη των τριών παραγωγικών τομέων.

Η **επιχειρηματικότητα** με εμφανή υστέρηση, αποθαρρύνεται από τη μη διάδοση και διάχυση της τεχνολογίας και των σύγχρονων μεθόδων οργάνωσης και διαχείρισης. Αφενός οι επιδοτήσεις της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής και αφετέρου η πολυαπασχόληση, συνιστούν εισοδηματικά μέσα ανακούφισης που όμως δε διαφοροποιούν και δεν αναπτύσσουν ικανοποιητικά την υφιστάμενη παραγωγική βάση.

2.2.1 Φυσικό Περιβάλλον

Κατά την επικρατέστερη εκδοχή το Λασιθί πήρε το όνομά του από την αρχαία ελληνική λέξη "Λάσιος" που σημαίνει πυκνός και δασύς, λόγω της πλούσιας βλάστησης και πυκνών δασών του κάλυπταν κάποτε το έδαφός του⁴.

Το ανάγλυφο της ΠΠ, παρουσιάζει έντονη ποικιλομορφία. Αυτό οφείλεται στο ιδιαίτερο ανάγλυφο και στην ποικιλία φυσικών σχηματισμών, στα εναλλασσόμενα τοπία και στις απότομες κλίσεις που συνθέτουν ένα μοναδικό φυσικό τοπίο.

Το κλίμα κατατάσσεται στο τυπικό μεσογειακό και χαρακτηρίζεται από το χαμηλό ύψος βροχοπτώσεων, τη μακρά περίοδο ανομβρίας, τις υψηλές θερμοκρασίες (και έντονες ενδείξεις κλιματικής αλλαγής που προσομοιάζουν με αυτές της Βόρειας Αφρικής) και τη μεγάλη διάρκεια και ένταση ανέμων (π.χ. Ιεράπετρα και Σητεία). Σχετικά διαγράμματα παρουσιάζονται στο Παράρτημα.

³ Διαφοροποιήσεις όπως π.χ. η ανάπτυξη των εντατικών (θερμοκηπιακών) καλλιεργειών στο Νομό Λασιθίου, δεν αφορούν σε μεγάλο βαθμό την περιοχή παρέμβασης.

⁴ <http://elsolas.gr/lasithi-plateau>.

Τα εδάφη της περιοχής χαρακτηρίζονται αυτόχθονα στο λοφώδες και ορεινό τμήμα και αλλουβιακά στο πεδινό, προερχόμενα στην πρώτη περίπτωση από την αποσάθρωση των διαφόρων κατηγοριών μητρικού υλικού του εδάφους.

Επίσης εμφανίζεται μεγάλη ποικιλία ορυκτού πλούτου που σε μεγάλο όμως ποσοστό δεν είναι εκμεταλλεύσιμος (π.χ. γύψος, λιγνίτης, ασβεστόλιθος) και μόνο ο γύψος εκμεταλλεύεται συστηματικά.

Η γεωλογική δομή χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη κυρίως καλυμμάτων ασβεστόλιθων της Τρίπολης, οι οποίοι είναι έντονα καρστικοποιημένοι και φιλοξενούν τους περισσότερους υδροφορείς, φυλλιτών – χαλαζιτών, πλακωδών ασβεστόλιθων, νεογενών και τεταρτογενών ιζημάτων και ελάχιστα οφίολιθων.

Στην περιοχή υπάρχουν αρκετά ρήγματα και από άποψη σεισμικής επικινδυνότητας, όπως ολόκληρη η Κρήτη, κατατάσσεται στην κατηγορία III, σε σύνολο τεσσάρων για όλη τη χώρα.

Η ΠΠ χαρακτηρίζεται από περιορισμένο υδατικό δυναμικό συγκριτικά με την υπόλοιπη Κρήτη και χώρα. Στον Δήμο Αγίου Νικολάου παρατηρείται πρόβλημα τόσο στην ποσότητα, όσο και την ποιότητα του πόσιμου νερού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, πρόβλημα που προβλέπεται να λυθεί οριστικά από τα νερά του φράγματος Αποσελέμη.

Στην περιοχή της Ιεράπετρας έχουν εξασφαλιστεί μεγαλύτερες ποσότητες νερού (φράγμα Μπραμιανών), όμως παρατηρούνται φαινόμενα υφαλμύρωσης, ενώ τα τελευταία χρόνια οι υδάτινοι πόροι του φράγματος έχουν απομειωθεί. Στη Σητεία, η λιμνοδεξαμενή Ζου, καλύπτει σημαντικό μέρος των υδρευτικών αναγκών (**Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 1: ΥΔΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ**).

2.2.1.1 Προστατευόμενες περιοχές

Στην ΠΠ, λόγω της υψηλής οικολογικής και αισθητικής της αξίας, τμήματα της έχουν ενταχθεί σε ειδικά καθεστώτα προστασίας όπως το Δίκτυο προστατευόμενων περιοχών “Φύση 2000” (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ), τα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (για τη διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς Ν. 1465/1950), τα Καταφύγια Άγριας Ζωής (Ν. 2637/98 για την προστασία της άγριας πανίδας και της αυτοφυούς άγριας χλωρίδας), οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας και οι Σημαντικές Περιοχές για Πουλιά (Οδηγία 79/409 για την Οрниθοπανίδα) και τα Ευαίσθητα Οικοσυστήματα.

Για τη διαχείριση των περιοχών αυτών δεν έχουν προχωρήσει οι διαδικασίες για τη σύνταξη Σχεδίων ή για τη σύσταση Φορέων Διαχείρισης.

Το Δίκτυο Natura 2000 αποτελεί ένα Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο περιοχών, οι οποίες φιλοξενούν φυσικούς τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών που είναι σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών:

- τις «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» (Special Protection Areas - SPA) για την Οрниθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ «για τη διατήρηση των άγριων πτηνών»,
- τους «Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)» (Sites of Community Importance – SCI) όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ που τα τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να κηρύξουν ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)» (Special Areas of Conservation – SAC).

Στην περιοχή παρέμβασης εντοπίζονται για τις δυο αυτές κατηγορίες οι περιοχές που παρουσιάζονται στο Παράρτημα 2.

(**Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 2: ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΑΡΤΗΣ 3: ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA SPA**).

(**Παράρτημα 1 - ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA (SCI / SAC & ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA SPA)**)

Με την έκδοση του Ν. 2637/1998 τα Καταφύγια Θηραμάτων χαρακτηρίζονται πλέον ως **Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ)**. Οι περιοχές που έχουν κηρυχθεί ως Καταφύγια Άγριας Ζωής στην περιοχή παρέμβασης παρουσιάζονται στον **Πίνακα 5: ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ (Παράρτημα 1) & (Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 4: ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ)**.

Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) είναι ένας τόπος που διακρίνεται για την αισθητική του αξία και παραμένει σε αξιόλογο βαθμό φυσικός, αν και συχνά είναι δομημένος. Το μέγεθός του έχει οριστεί με ανθρώπινα μέτρα και δεν υπερβαίνει τη δυνατότητα πεζοπορίας μιας μέρας, εκτός ειδικών εξαιρέσεων. Συχνά τα ΤΙΦΚ περιλαμβάνουν παραδοσιακούς οικισμούς, αρχαιολογικούς ή ιστορικούς χώρους (**Παράρτημα 1 - ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΤΟΠΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΛΟΥΣ**) & (**Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 5: ΤΟΠΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΛΟΥΣ**).

«Ευαίσθητα οικοσυστήματα» έχουν χαρακτηριστεί όλα τα νησιά που βρίσκονται γύρω από την Κρήτη, σε όλο το μήκος της και σε αποστάσεις που κυμαίνονται μεταξύ 100μ. και 45ν.μ. Ειδικά στην περιοχή μελέτης περιλαμβάνουν το Νησί Κουφονήσι, τις Διονυσάδες νήσους, τη Σπιναλόγκα, την Ελάσα και την Ψείρα.

Τα Αισθητικά Δάση έχουν θεσμοθετηθεί βάσει της δασικής νομοθεσίας και περιλαμβάνουν δασικά τοπία με ιδιαίτερο αισθητικό και οικολογικό ενδιαφέρον, που έχουν σκοπό εκτός από την προστασία της φύσης να δώσουν την ευκαιρία στο κοινό να γνωρίσει και να απολαύσει το φυσικό περιβάλλον με διάφορες δραστηριότητες αναψυχής.

Το Φοινικόδασος Βάι Λασιθίου έχει χαρακτηριστεί Αισθητικό Δάσος σύμφωνα με το ΦΕΚ 170/Α/1978.

2.2.1.2 Υπαρκτές εν δυνάμει απειλές στο περιβάλλον

Οι κύριες περιβαλλοντικές απειλές που εντοπίζονται στην περιοχή παρέμβασης οφείλονται εν πολλοίς σε ανθρωπογενείς δραστηριότητες και περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Στερεά Απόβλητα: Η διαχείριση των απορριμμάτων εμφανίζει ελλείψεις αν και τόσο ο σχεδιασμός, όσο και η κατασκευή και λειτουργία υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων στο Νομό βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο.

Συχνά εντοπίζεται η παράνομη εναπόθεση απορριμμάτων (σε ρέματα, παλιές χωματερές κλπ), γεγονός που προκαλεί σημαντικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής.

Το φαινόμενο οφείλεται κύρια στην περιορισμένη περιβαλλοντική συνείδηση / ευαισθητοποίηση των πολιτών, αλλά και στις δυσκολίες που προκύπτουν από την αποκομιδή των απορριμμάτων σε απομακρυσμένους οικισμούς.

Επιπλέον σημαντικές ελλείψεις εντοπίζονται στη διαχείριση ογκωδών απορριμμάτων και αδρανών υλικών.

Υγρά Απόβλητα: Η πλειοψηφία των Δήμων της ΠΠ καλύπτεται από αποχετευτικό δίκτυο και η διαχείριση των αστικών λυμάτων βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα σύμφωνα με τις διατάξεις της Κ.Υ.Α. 5673/400/1997 (Φ.Ε.Κ. 192Β/14-3-1997) με τίτλο "Μέτρα και Όροι για την επεξεργασία των Αστικών Λυμάτων".

Εξαίρεση αποτελεί η λειτουργία των ελαιουργείων καθώς δεν εφαρμόζεται σωστά η διαχείριση των αποβλήτων τους προκαλώντας επιβάρυνση στο έδαφος και στους υδάτινους αποδέκτες (άστοχη χωροθέτηση, σχεδιασμός, κατασκευή και συντήρηση εξατμισοδεξαμενών κατσίγαρου ελαιοτριβείων).

Ερημοποίηση⁵: Το σύνολο της ΠΠ αποτελεί περιοχή υψηλού κινδύνου ερημοποίησης (χάρτης 2.2.2.3.Α). Οι κύριες ανθρωπογενείς αιτίες είναι η υπερβόσκηση, η εκχέρσωση ή η εντατική καλλιέργεια επικλινών εδαφών και η έντονη τουριστική αξιοποίηση που επιβαρύνει το φυσικό περιβάλλον.

Γεωργικές εκμεταλλεύσεις: Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον από την άσκηση της γεωργικής δραστηριότητας προέρχονται κυρίως από τα φαινόμενα της υπερβολικής χρήσης φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, αλλά και από την θερμοκηπιακή (εντατική) καλλιέργεια που επιβαρύνουν τα υδατικά και εδαφικά συστήματα της περιοχής.

Κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις: Οι κτηνοτροφικές μονάδες της περιοχής παρέμβασης είναι κατά κανόνα χαμηλής έντασης κεφαλαίου και περιορισμένης αποδοτικότητας, που επιπλέον με την εκτατική της μορφή, τα ανεπιτήρητα ποίμνια και την υπερβόσκηση, επιβαρύνουν τα μέγιστα, το φυσικό περιβάλλον.

Μεταποιητικές δραστηριότητες: Ο τομέας της μεταποίησης χαρακτηρίζεται από το μικρό μέγεθος των μονάδων, που κατά συνέπεια δεν προκαλούν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Εξαίρεση αποτελεί η λειτουργία των ελαιουργείων καθώς δεν εφαρμόζεται σωστά η διαχείριση των αποβλήτων τους προκαλώντας επιβάρυνση στο έδαφος και στους υδάτινους αποδέκτες (άστοχη χωροθέτηση, σχεδιασμός, κατασκευή και συντήρηση εξατμισοδεξαμενών κατσίγαρου ελαιοτριβείων) και δημιουργούν αξεπέραστα προβλήματα στην αγροτική παραγωγή και την τοπική οικονομία.

Τουριστικές δραστηριότητες: Στα κύρια τουριστικά θέρετρα (Άγιος Νικόλαος, Ελούντα, Σίσι, Ίστρο, Καλό Χωριό, Παλαιόκαστρο, Μακρύ Γιαλό, Φέρμα) ασκούνται σημαντικές περιβαλλοντικές πιέσεις.

⁵ Η ερημοποίηση είναι η διαδικασία σύμφωνα με την οποία η παραγωγική γη υποβαθμίζεται και σταδιακά μετατρέπεται σε αφιλόξενη για την αναπτυσσόμενη βλάστηση, δημιουργώντας έτσι κηλίδες απογυμνωμένων περιοχών με την εμφάνιση του μητρικού πετρώματος στην επιφάνεια.

Στις λοιπές περιοχές, όπου ασκείται ήπια τουριστική δραστηριότητα δεν εντοπίζονται σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον με εξαίρεση αστοχίες πολεοδομικής και αρχιτεκτονικής φύσης.

Σημειώνεται ότι οι φυσικές απειλές περιορίζονται στην εκδήλωση πυρκαγιών σε βοσκοτόπια, οι οποίες όμως είναι μικρής έκτασης, καθώς στην περιοχή παρέμβασης χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα πυκνή άγρια βλάστηση.

Βιομηχανικές εκπομπές: Στην περιοχή του Αθρινόλακκου Σητείας η ΔΕΗ λειτουργεί δύο (2) Ατμοηλεκτρικούς Σταθμούς συνολικής αποδιδόμενης ισχύος 163,5 MW.

Στον Αθρινόλακκο γίνεται καύση Μαζούτ Χαμηλού Θείου με επιπτώσεις στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον της περιοχής και σε αντίθεση με τις Οδηγίες ΕΕ 2010/75 περί Βιομηχανικών Εκπομπών (IED) και 2015/2193 για τον περιορισμό των εκπομπών ορισμένων ρύπων στην ατμόσφαιρα από Μεσαίου Μεγέθους Μονάδες Καύσης (MCPD).

Επιπλέον από τη λειτουργία του επιπτώσεις εντοπίζονται και σε ό,τι αφορά στο θαλάσσιο περιβάλλον της περιοχής καθώς πραγματοποιείται άντληση νερού για την ψύξη των μηχανών που αποδίδεται στη θάλασσα θερμό. Στα πλαίσια είναι κρίσιμο να προχωρήσει ο ενεργειακός σχεδιασμός της Κρήτης έχοντας ως πρωτεύοντα στόχο την αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος.

Συνοψίζοντας, το φυσικό περιβάλλον αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής παρέμβασης, το οποίο δε χαρακτηρίζεται μόνο από την ποικιλία των φυσικών πόρων, αλλά και από την υψηλή οικολογική και αισθητική του αξία.

Η υφιστάμενη κατάσταση του περιβάλλοντος βρίσκεται σε γενικές γραμμές σε καλή κατάσταση. Προβλήματα εντοπίζονται στη διαχείριση των στερεών αποβλήτων, λυμάτων, υδάτινων πόρων, βιομηχανικών εκπομπών και δομημένου περιβάλλοντος.

Για τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών δεν έχουν προχωρήσει οι διαδικασίες για τη σύσταση φορέων διαχείρισης.

2.2.2 Πολιτιστικό περιβάλλον

Η ΠΠ διαθέτει ένα ξεχωριστό πολιτιστικό απόθεμα σε όλους τους τομείς, το οποίο διαμορφώνεται από την ίδια την ιστορία του τόπου, τα μνημεία του και την άυλη πολιτιστική του κληρονομιά, αποτελώντας συγκριτικό πλεονέκτημα για την τοπική αλλά και την περιφερειακή ανάπτυξη γενικότερα.

Ιστορικά Στοιχεία

Η ΠΠ παρουσιάζει ιδιαίτερο ιστορικό και πολιτισμικό ενδιαφέρον, λόγω της μακράς ιστορίας του τόπου και των διαφόρων πολιτισμών που αναπτύχθηκαν στην περιοχή.

Από την αρχαιότητα έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ιστορία της Κρήτης καθώς στην περιοχή εντοπίζονται σημαντικά διοικητικά, θρησκευτικά και εμπορικά κέντρα του Μινωικού πολιτισμού, της κλασικής, της ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής καθώς και των μεσαιωνικών χρόνων.

Η περιοχή γνώρισε περαιτέρω τη βυζαντινή κυριαρχία, την αραβική κατάκτηση, την αποικιοκρατία των Βενετών και αργότερα την Τουρκοκρατία, οι οποίες άφησαν με τη σειρά τους το αποτύπωμά τους στον ιδιαίτερο χαρακτήρα και στον πολιτισμικό πλούτο της περιοχής.

Ιστορικοί - πολιτιστικοί πόροι

Οι Αρχαιότητες, τα οχυρωματικά κτίσματα, οι Βυζαντινές εκκλησίες, οι χαρακτηρισμένοι Παραδοσιακοί Οικισμοί, οι Περιοχές Natura, οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας, τα Καταφύγια Άγριας Ζωής, παράλληλα με τη ζωντανή παράδοση και τα ήθη και έθιμα που διατηρούνται σε πολλές περιοχές, κυρίως της ενδοχώρας, συνθέτουν ένα μοναδικό «μωσαϊκό» φυσικού, ιστορικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος στην περιοχή.

Αρχαιολογικοί χώροι: Η ΠΠ συγκεντρώνει σημαντικό πλήθος αρχαιολογικών μνημείων από όλες τις περιόδους. Ενδεικτικά αναφέρονται το Μινωικό ανάκτορο της Ζάκρου, οι Μινωικοί οικισμοί-ναυτικά κέντρα του Μόχλου και της Ψείρας, οι μεσαιωνικοί οικισμοί στη Βόιλα και στην Ετιά στη Σητεία, η αρχαία Λατώ, η αρχαία Δρήρος, η αρχαία Ολούς και η Σπιναλόγκα στον Άγιο Νικόλαο, η μινωική και ρωμαϊκή έπαυλη στο Μακρύ Γιαλό, η Ρωμαϊκή Λεύκη, ο Μινωικός οικισμός Αζοριά, ο οικισμός Βασιλικής, τα μινωικά ευρήματα στην Ανατολή και το Μύρτο στην Ιεράπετρα, οι αρχαιολογικοί χώροι στα Σπήλαια Ψυχρού (Δικταίο Άντρο) και Τραπέζας και ο Μινωικός οικισμός Πλάτης στο Οροπέδιο Λασιθίου.

Μουσεία: στην περιοχή υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός μουσείων και συλλογών ιστορικών και λαογραφικών εκθεμάτων τεκμηριώνοντας την πλούσια ιστορία, οικονομική και κοινωνική ζωή από την αρχαιότητα.

Συγκεκριμένα, στην περιοχή παρέμβασης βρίσκονται τα Αρχαιολογικά Μουσεία Αγίου Νικολάου και Σητείας, η Αρχαιολογική Συλλογή Νεάπολης και η Αρχαιολογική και Λαογραφική Συλλογή Μύρτου, τα Λαογραφικά Μουσεία Αγίου Νικολάου, Σητείας και Νεάπολης, το Λαογραφικό Μουσείο Οροπέδιου Λασιθίου και το Μουσείο Ελευθερίου Βενιζέλου (και τα δυο στον Άγιο Γεώργιο Λασιθίου) καθώς και το Εκκλησιαστικό Μουσείο Μονής Τοπλού και το Βιοτεχνικό και Οικοτεχνικό Μουσείο Μυλόπετρα στο Καστέλι Φουρνής (στη Δημοτική Ενότητα Νεάπολης).

Τέλος πρέπει να σημειωθεί και το Ψηφιακό Μουσείο στη Ζάκρο που δημιουργήθηκε μέσω του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Μνημεία Ιστορικά: Στην ΠΠ συναντάται μεγάλος αριθμός κάστρων και οχυρωματικών έργων λόγω της «περιφερειακής» και ευάλωτης γεωγραφικής θέσης ολόκληρης της Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου, καθώς και συγκροτήματα και οικισμοί που έχουν χαρακτηριστεί ως ιστορικά μνημεία.

Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται το Φρούριο Καζάρμα στη Σητεία και η οχυρωματική νησίδα Σπιναλόγκα καθώς και η Ρομάνα Πορτέλα που αποτελεί κτηριακό συγκρότημα εντός του οικισμού του Χουμεριάκου (Δημοτική Ενότητα Νεάπολης) και ο οικισμός στους Αγόρους της Τ.Κ. Λασιθίδας.

Εκκλησίες και Μονές: Στον πολιτιστικό πλούτο της περιοχής περιλαμβάνονται, επίσης, σπουδαία μοναστήρια και βυζαντινές εκκλησίες με σπάνιες τοιχογραφίες και εικόνες όπως οι Μονές Τοπλού και Καψά στη Σητεία, οι Μονές Αγίου Γεωργίου Σεληνάρι, Αρετίου, Κρεμαστών και Κουφής Πέτρας στη Νεάπολη και οι Μονές Βιδιανής και Κρουσταλλένιας στο Οροπέδιο Λασιθίου.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης και τα ξωκλήσια, για τη στέγαση των οποίων πολύ συχνά χρησιμοποιήθηκαν φυσικοί σχηματισμοί και κυρίως σπήλαια όπως ο Άγιος Θωμάς της Μιλάτου. Επίσης στα όρια της Δ.Ε Νεάπολης, στο Πάνω Χωριό, βρίσκεται το ιστορικό Επισκοπείο με τις καμάρες, που για αρκετά χρόνια ήταν κατοικία των Επισκόπων Πέτρας.

Αγροτικά Μνημεία: Στην ενδοχώρα και κυρίως στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές συναντάμε πλήθος αγροτικών μνημείων και κτισμάτων που σχετίζονται με την οικονομία και τις παραγωγικές δραστηριότητες των κατοίκων, όπως μητάτα (μαντριά και σημεία διαμονής κτηνοτρόφων), παλιά ελαιοτριβεία, αντλητικοί και μονόκαιροι ανεμόμυλοι και το αποστραγγιστικό σύστημα (Λίνιες) στο Οροπέδιο Λασιθίου, νερόμυλοι και κρήνες διάσπαρτες σε όλη την περιοχή εφαρμογής καθώς και τη μνημειακή ελιά στο Καβούσι.

Παραδοσιακοί Οικισμοί και Διατηρητέα Κτίσματα: Στα όρια της περιοχής παρέμβασης βρίσκεται πλήθος παραδοσιακών οικισμών και διατηρητέων κτισμάτων. Συνολικά, συναντώνται δεκαπέντε (15) χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί και εκατόν είκοσι επτά (127) διατηρητέα κτίσματα⁶.

Παραδοσιακά Επαγγέλματα

Κατά βάση αγροτική, η ευρύτερη περιοχή της Π.Ε Λασιθίου έχει συνδέσει την οικονομική της πορεία, τουλάχιστον μέχρι και το πρόσφατο παρελθόν, με τη γεωργική δραστηριότητα. Η πλειοψηφία των παραδοσιακών επαγγελμάτων συνδέεται άμεσα με αυτόν τον τομέα και απόδειξη αποτελούν τα εκθέματα των πολυάριθμων λαογραφικών μουσείων.

Επίσης σημαντική πηγή πληροφόρησης αποτελούν και τα ευρήματα σε αρχαιολογικούς χώρους όπως αυτόν των Γουρνιών, όπου εντοπίσθηκαν το εργαστήριο ενός μεταλλουργού, ενός αγγειοπλάστη και ενός ξυλουργού και μαρτυρούν ότι η παραγωγική δραστηριότητα παρέμεινε σχεδόν αναλλοίωτη στο πέρασμα του χρόνου.

Μερικές από τις παραδοσιακές τέχνες και επαγγέλματα που άνθησαν στο πρόσφατο παρελθόν ήταν η ξυλογλυπτική, η καλαθοπλεκτική, η κεραμική, ενώ η αγγειοπλαστική ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένη.

Στην περιοχή αναπτύχθηκε επίσης η οικοτεχνία και η υφαντική και ακόμη και σήμερα σε διάφορες περιοχές όπως στο χωριό Κριτσά εξακολουθούν να παράγονται μάλλινα υφαντά με παραδοσιακό τρόπο, ενώ στα λαογραφικά μουσεία προβάλλονται αξιόλογες σχετικές πληροφορίες.

⁶ Στοιχεία από: Αρχείο Παραδοσιακών Οικισμών και Διατηρητέων Κτιρίων (Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας) στο: <http://estia.minenv.gr/EXEC>

Ωστόσο, η πλειονότητα των παραδοσιακών επαγγελματιών έχει εγκαταλειφθεί σήμερα και συναντάται πλέον περιορισμένος αριθμός ατόμων που ασκούν τέτοιου είδους δραστηριότητες ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές.

Σύλλογοι - Πολιτιστικές Εκδηλώσεις

Εξίσου αξιόλογες είναι και οι υποδομές σύγχρονου πολιτισμού που έχουν αναπτυχθεί στην ΠΠ. Ενδεικτικά αναφέρονται στη Σητεία το Δημοτικό Ωδείο «Στρατής Καλογερίδης», η Φιλαρμονική και το ανοικτό θέατρο στην περιοχή «Ξεροκαμάρες» και στον Άγιο Νικόλαο η Δημοτική Πινακοθήκη, η Δημοτική βιβλιοθήκη (Κουνδούρειος), η μουσική σχολή, η δημοτική φιλαρμονική, οι χορωδίες και το Λύκειο Ελληνίδων.

Στη Νεάπολη λειτουργούν η δημοτική βιβλιοθήκη (Ηλιάκειος), ο κινηματογράφος (Δρήρος), η δημοτική φιλαρμονική και η θεατρική ομάδα καθώς και στην Κριτσά το παλιό ελαιουργείο (ελαιουργείο Αρχαύλη) που έχει ανακαινιστεί και λειτουργεί ως Κτίριο Πολλαπλών Χρήσεων με Εκθεσιακό Χώρο, Γραφείο Πληροφοριών και Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων με υπερυψωμένη σκηνή.

Τέλος, στην Ιεράπετρα, λειτουργούν και εξυπηρετούν όλο το δήμο, εικαστικό εργαστήριο, μουσική σχολή, βιβλιοθήκη, φιλαρμονική, μουσικά σχήματα και θεατρικές ομάδες.

Παράλληλα, στις περισσότερες Τοπικές Κοινότητες και οικισμούς εδρεύουν πολιτιστικοί, λαογραφικοί και εξωραϊστικοί σύλλογοι, που έχουν ως στόχο τη διατήρηση της τοπικής κληρονομιάς και παράδοσης.

Ωστόσο, η δυναμική και δυνατότητά τους αναφορικά με την ανάληψη πρωτοβουλιών και την υλοποίηση δράσεων ανάλογων της σπουδαιότητας των πολιτιστικών στοιχείων της εκάστοτε περιοχής, ποικίλει. Ενδεικτικά, κάποιοι από τους πιο ενεργούς και δραστήριους συλλόγους είναι η Πολιτιστική Εταιρεία Ανατολικής Κρήτης, ο Προοδευτικός Σύλλογος Σητείας «Βιτσέντζος Κορνάρος», η Πολιτιστική Λαογραφική Εταιρεία Άνω Μεραμβέλλου, η Βιβλιοθήκη <. Φουντουλάκη της Ελούντας κ.α.

Σε ότι αφορά στα πολιτιστικά δρώμενα στην ΠΠ, οι ρίζες των σύγχρονων πολιτιστικών εκδηλώσεων βρίσκονται στα πανηγύρια, ενώ οι θεσμοθετημένες⁷ - καθιερωμένες εκδηλώσεις αποτελούν πιο πρόσφατο φαινόμενο, με τους περισσότερους Δήμους να διοργανώνουν κάθε χρόνο σε συνεργασία με τους τοπικούς πολιτιστικούς και λοιπούς συλλόγους ποικίλες εκδηλώσεις.

Ενδεικτικά, αναφέρονται το καλοκαιρινό φεστιβάλ «Κύρβεια» στην Ιεράπετρα, τα «Κορνάρεια», η Ναυτική Εβδομάδα και το Φεστιβάλ προβολής και προώθησης των τοπικών προϊόντων στη Σητεία καθώς και δεκάδες τοπικές εκδηλώσεις, θεατρικές και μουσικές παραστάσεις και πανηγύρια (που πραγματοποιούνται με αφορμή θρησκευτικές γιορτές ή τοπικές συνήθειες όπως τα καζανέματα και οι κουρές) με την υποστήριξη των συλλόγων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή εφαρμογής και τη συμμετοχή ντόπιων και μη καλλιτεχνικών σχημάτων.

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη ενός πλούσιου πολιτισμικού περιβάλλοντος που διαμορφώθηκε στο πέρασμα του χρόνου και αποτυπώνει την ιστορία του τόπου και την κουλτούρα των κατοίκων. Μέσα από πρωτοβουλίες και δραστηριότητες που έχει αναλάβει τόσο η τοπική αυτοδιοίκηση, όσο και οι τοπικοί φορείς και οι πολιτιστικοί και λοιποί σύλλογοι, έχουν γίνει σημαντικά βήματα αξιοποίησης και ανάδειξης του πλούτου αυτού.

Εντούτοις, υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης σε ότι αφορά στους αρχαιολογικούς χώρους και στα ιστορικά και αγροτικά μνημεία, ως προς τη συντήρηση, την ανάδειξη και την ένταξη τους σε ένα ενιαίο πολιτιστικό – τουριστικό προϊόν, καθώς και για την οργάνωση αυθεντικά παραδοσιακών εκδηλώσεων.

2.2.3 Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού

2.2.3.1 Συνολικός πληθυσμός περιοχής

Η ΠΠ, όπως και προηγουμένα αναφέρθηκε, αποτελείται από τέσσερις (4) Δήμους με συνολικό πληθυσμό 63.026⁸ κατοίκων, που αντιστοιχεί στο 83,61% του συνολικού πληθυσμού της Π.Ε Λασιθίου και στο 9,5% του πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης (χωρίς να συμπεριλαμβάνουμε τον πληθυσμό της Δημοτικής Κοινότητας της Ιεράπετρας που δεν ανήκει στην περιοχή παρέμβασης).

⁷ Θεσμοθετημένες πολιτιστικές εκδηλώσεις: πρόκειται για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις που διοργανώνονται συστηματικά σε ετήσια βάση, από ένα θεσμοθετημένο φορέα ή ΟΤΑ.

⁸ ΕΛΣΤΑΤ, απογραφή πληθυσμού 2011.

Η κατανομή του πληθυσμού τόσο σε επίπεδο Δήμων, όσο και σε επίπεδο Δ.Ε δεν χαρακτηρίζεται ομοιόμορφη.

Συγκεκριμένα οι Δήμοι Αγίου Νικολάου (45,7%) και Σητείας (31%) συγκεντρώνουν τα ¾ του πληθυσμού της περιοχής παρέμβασης (76,7%), ενώ ο Δήμος Ιεράπετρας (χωρίς την πόλη της Ιεράπετρας) μαζί με τον Δήμο Οροπεδίου περιορίζονται στο 27,97% του πληθυσμού της περιοχής παρέμβασης. Να σημειώσουμε ότι η πληθυσμιακή διαφορά μεταξύ Δήμου Αγίου Νικολάου (45,7%) και Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου (4%), είναι ιδιαίτερα μεγάλη (41,7%).

Οι σημαντικότερες από άποψη πληθυσμιακού μεγέθους Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες είναι: στον Δήμο Αγ. Νικολάου, της Ελούντας, της Κριτσάς, του Καλού Χωριού (ΔΕ Αγίου Νικολάου), του Βραχασίου (Δ.Ε Βραχασίου) και της Νεαπόλεως (Δ.Ε Νεάπολης)· στον Δήμο Ιεράπετρας, του Αγίου Ιωάννου, του Κάτω Χωριού, της Παχειάς Άμμου (Δ.Ε Ιεράπετρας), του Σταυροχωριού και του Αγ. Στεφάνου (ΔΕ Μακρύ Γιαλού)· στον Δήμο Οροπεδίου, του Τζερμιάδου (Δ.Ε Οροπεδίου Λασιθίου)· στον Δήμο Σητείας, της Σητείας (Δ.Ε Σητείας), του Παλαικάστρου, της Ζάκρου (Δ.Ε Ιτάνου) και της Ζίρου (Δ.Ε Λεύκης).

Η πληθυσμιακή πυκνότητα της ΠΠ είναι 35,8 κάτοικοι ανά τ.χλμ., μέγεθος λίγο χαμηλότερο από το αντίστοιχο της Π.Ε Λασιθίου (41,2 κατ/τ.χλμ) και πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο της Περιφέρειας Κρήτης (74,7 κατ/τ.χλμ).

Σε επίπεδο Δήμων, τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή πυκνότητα στην περιοχή παρέμβασης συναντάμε στον Δήμο Αγίου Νικολάου (53 κατ/τ.χλμ) και τη μικρότερη στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου (18 κατ/τ.χλμ), ενώ σε επίπεδο Δ.Ε, η μεγαλύτερη καταγράφεται στις Δ.Ε Αγίου Νικολάου (65 κατ/τ.χλμ), Ιεράπετρας⁹ (31,3 κατ/τ.χλμ) και Σητείας (52,5 κατ/τ.χλμ) και η χαμηλότερη στις Δ.Ε Ιτάνου (11 κατ/τ.χλμ) και Λεύκης (11 κατ/τ.χλμ) του Δήμου Σητείας.

Σε επίπεδο Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων τώρα, πέρα από τα αστικά κέντρα της περιοχής παρέμβασης (Άγιος Νικόλαος, Σητεία και Νεάπολη) που συγκεντρώνουν υψηλά ποσοστά, η πληθυσμιακή πυκνότητα αυξάνει στις παραθαλάσσιες και τουριστικές περιοχές όπως οι Κοινότητες Ελούντας, Ανατολής, Μύρτου, Παχειάς Άμμου, Σταυροχωριού, Αγίου Στεφάνου, Πεύκων και Τουρλωτής.

Από τα εν λόγω στοιχεία, παρατηρούμε ότι βασικός παράγοντας της υψηλής πληθυσμιακής πυκνότητας είναι η τουριστική δραστηριότητα που αναπτύσσεται σε δημοφιλείς, παραθαλάσσιους οικισμούς των παραπάνω Κοινοτήτων, όπως η Νέα Ανατολή, ο Μύρτος, η Παχειά Άμμος (ΔΕ Ιεράπετρας), ο Κουτσουράς, ο Μακρυγιαλός, η Ανάληψη (ΔΕ Μακρύ Γιαλού) και το Μόχλος (ΔΕ Σητείας).

Από την άλλη, τη χαμηλότερη πληθυσμιακή πυκνότητα παρουσιάζουν οικισμοί και Κοινότητες σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές των τεσσάρων Δήμων της ΠΕ Λασιθίου.

Πολλές από τις Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες των περιοχών αυτών, εμφανίζουν πολύ μικρότερη πληθυσμιακή πυκνότητα σε σχέση με τις τιμές σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, ενώ είκοσι (20) εξ' αυτών έχουν λιγότερους από 10 κατοίκους ανά τετρ.χλμ: Έξω Ποταμών, Ζενίων, Λούμας, Πρίνας, Αγίου Αντωνίου στον Δήμο Αγίου Νικολάου Μεταξοχωριού, Χριστού, Περιβολακίων στον Δήμο Ιεράπετρας· Αγίου Κωνταντίνου, Κάτω Μετοχίου, Μαρμακέτου, Μέσα Λασιθίου, στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου και Κασιδιωνίου, Κρυών, Λάστρου, Πραισού, Καρυδίου, Μητάτου, Ζίρου, Αγίας Τριάδος στον Δήμο Σητείας.

Τα μεγέθη αυτά είναι ενδεικτικά των τάσεων που επικρατούν στην περιοχή με τη συγκέντρωση του πληθυσμού στα τουριστικά και οικιστικά κέντρα και τη συρρίκνωση του πληθυσμού των μικρότερων, ορεινών κυρίως χωριών.

2.2.3.2 Μεταβολή του πληθυσμού

Σύμφωνα με τα προσωρινά αποτελέσματα της απογραφής του 2011, η Κρήτη παρουσίασε πληθυσμιακή αύξηση σε ποσοστό 5% (μόνιμος πληθυσμός) σε σχέση με την απογραφή του 2001¹⁰.

⁹ Να επισημάνουμε ότι η Δημοτική Κοινότητα Ιεράπετρας που συγκεντρώνει και τα υψηλότερα νούμερα πληθυσμιακής συγκέντρωσης στη ΔΕ Ιεράπετρας, δεν ανήκει στην περιοχή παρέμβασης.

¹⁰ ΕΛΣΤΑΤ: Προσωρινά αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού 2011.

Μεταξύ 2001 και 2011 δηλαδή, ο πληθυσμός του νησιού αυξήθηκε κατά 28.697, φτάνοντας τους 623.065 κατοίκους (μόνιμος πληθυσμός)¹¹, ενώ σε επίπεδο πραγματικού (de facto) πληθυσμού, σημειώθηκε αύξηση περίπου 14% (81.797 κάτοικοι).

Αξιοσημείωτο δε είναι ότι σε σχέση με την Ελλάδα η Περιφέρεια Κρήτης σημειώνει συνεχή ανοδική πορεία από το 1981, με ποσοστιαίες μεταβολές υψηλότερες από εκείνες της χώρας (7,55% και 11,31% για την Κρήτη, 5,33% και 6,86% για το σύνολο της Χώρας)¹².

Από την άλλη, η ΠΠ δεν ακολουθεί την πληθυσμιακή πορεία της Περιφέρειας. Συγκεκριμένα, κατά το διάστημα 2001-2011, η Π.Ε Λασιθίου ήταν η μόνη Π.Ε του νησιού που σημείωσε μείωση του πληθυσμού της κατά 0,5% (355 κάτοικοι).

Η μεγαλύτερη πληθυσμιακή μείωση καταγράφεται στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου σε ποσοστό 22,17% και ακολουθούν οι Δήμοι Σητείας (2,8%) και Ιεράπετρας (-0,5%), ενώ ο Δήμος Αγίου Νικολάου είναι ο μόνος δήμος της ΠΕ που καταφέρνει να αυξήσει το πληθυσμό του σε ποσοστό 3,8%. Η ΠΠ τώρα, στο διάστημα της δεκαετίας 2001-2011, παρουσίασε αρνητική πληθυσμιακή μεταβολή της τάξης του 1,32%, η οποία συνιστά μεγαλύτερη μείωση από την αντίστοιχη της Π.Ε (0,47%).

Εξετάζοντας την εξέλιξη του πληθυσμού σε επίπεδο Δ.Ε και Δημοτικών/Τοπικών Κοινοτήτων, διαπιστώνεται ότι οι έξι (6) από τις εννέα (9) Δ.Ε της Π.Ε, παρουσιάζουν μείωση του πληθυσμού τους, με ανώτερες τιμές το 13% (ΔΕ Ιτάνου), 15% (ΔΕ Λεύκης) και 22% (Ψευδοδημοτική Ενότητα Οροπεδίου Λασιθίου), ενώ και σε επίπεδο Κοινοτήτων η εικόνα δεν κρίνεται καθόλου ενθαρρυντική, με τα ποσοστά της πληθυσμιακής μείωσης να φτάνουν σε πολλές περιοχές πάνω από 30% και 40%.

Από τις τρεις (3) Δ.Ε που κατάφεραν να αυξήσουν τον πληθυσμό τους το διάστημα 2001-2011, τη μεγαλύτερη αύξηση σημείωσε η Δ.Ε Βραχασίου (18%), ενώ οι Δ.Ε Αγίου Νικολάου και Σητείας εμφάνισαν θετικό πρόσημο στη πληθυσμιακή τους μεταβολή (5,5% και 0,5% αντίστοιχα), κατά κύριο λόγο, χάρη στην αύξηση της πληθυσμιακής συγκέντρωσης των αστικών τους κέντρων.

Συγκεκριμένα, η πόλη του Αγίου Νικολάου αύξησε τον πληθυσμό της κατά 9%, ενώ η πόλη της Σητείας κατά 7%. Σε επίπεδο Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων στην περιοχή παρέμβασης, βλέπουμε ότι οι Κοινότητες στην πλειοψηφία τους, δεν καταφέρνουν να συγκρατήσουν τον πληθυσμό τους (και στους τέσσερις Δήμους της Π.Ε).

Το ίδιο ισχύει ακόμα και για τον Δήμο Αγίου Νικολάου, παρά το ότι σαν Δήμος σημείωσε πληθυσμιακή αύξηση.

Παρόλα αυτά, τα δύο μεγαλύτερα πληθυσμιακά κέντρα της περιοχής παρέμβασης (Δημοτικές Κοινότητες Αγίου Νικολάου και Σητείας) αύξησαν τον πληθυσμό τους (12% και 7% αντίστοιχα), ενώ πληθυσμιακή αύξηση γνώρισαν και άλλα πληθυσμιακά κέντρα της περιοχής παρέμβασης (πάνω από 1000 κάτοικοι), με πρώτη τη Κοινότητα Βραχασίου (18%), καθώς και της Ελούντας (5,2%) και του Καλού Χωριού (6,5%).

Για την περίπτωση του της Κοινότητας του Καλού Χωριού, αξίζει να επισημάνουμε ότι το θετικό πρόσημο οφείλεται στη θεαματική πληθυσμιακή αύξηση του οικισμού Ίστρον (63,5%) και του οικισμού Φορτί (82,5%), που συγκράτησαν τα ποσοστά παρά το γεγονός ότι ο μεγαλύτερος οικισμός της Κοινότητας, εκείνος του Καλού Χωριού, έχασε το 34,5% του πληθυσμού του.

Από τη άλλη, το τρίτο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της περιοχής παρέμβασης, η Δημοτική Κοινότητα Νεάπολης έχασε περίπου το 4% του πληθυσμού της, ενώ πληθυσμιακή μείωση κατέγραψαν τα υπόλοιπα πληθυσμιακά κέντρα της περιοχής, όπως οι Κοινότητες Κριτσάς (2,5%), Αγίου Ιωάννου (5,5%), Ανατολής (6,5%) και Παλαϊκάστρου (11%).

Εν γένει, εντός της ΠΠ, πληθυσμιακή αύξηση παρουσίασαν στον Δήμο Αγίου Νικολάου, οι Κοινότητες Αγίου Νικολάου (12%), Βρουχά (3%), Ελούντας (5%), Έξω Λακκωνίων (5%), Καλού Χωριού (6,5%), Βραχασίου (18%), Βουλισμένης (8,5%) και Φουρνής (2%) στον Δήμο Ιεράπετρας, οι Κοινότητες Γδοχιών (9%), Μουρνιών (75%), Μύθων (24%), Ρίζης (14%), Αγίου Στεφάνου (11%), Περιβολακίων (20%) και Χρυσοπηγής (39%), ενώ

¹¹ Ο μόνιμος πληθυσμός του νησιού το 2001 ήταν 594.368 χιλιάδες κάτοικοι (ΕΛΣΤΑΤ).

¹² ΕΛΣΤΑΤ: Προσωρινά αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού 2011.

η Κοινότητα Πεύκων εμφανίζει τον ίδιο αριθμό κατοίκων στον Δήμο Σητείας, οι Κοινότητες Σητείας (7%), Λάστρου (16%), Ρούσσας Εκκλησιάς (27,5%), Χαμεζίου (1,5%), Μητάτου (84,5%) και Απιδίων (3%).

Τέλος, καμία κοινότητα του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου δεν παρουσιάζει πληθυσμιακή αύξηση, ενώ οι περισσότερες Κοινότητές του έχασαν πάνω από το 20% του πληθυσμού τους: συγκεκριμένα, οι Κοινότητες Καμινακίου (20%), Πλάτης (-21,5%), Ψυχρού (-29,5%), Μέσα Λασιθίου (-30%), Κάτω Μετοχίου (-33%), Αγίου Κωνσταντίνου (-37%), Λαγού (-45%) και Μαρμακέτου (-55%).

Στους υπόλοιπους Δήμους της Π.Ε. τις πιο σημαντικές μειώσεις στον πληθυσμό τους παρουσιάζουν οι Κοινότητες Έξω Ποταμών (-36%), Ζενίων (-43%), Λούμα (-40%), Πρίνας (-33%), Σκινιά (-58,5%) της ΔΕ Αγίου Νικολάου και οι Κοινότητες Αγίου Αντωνίου (-33%), Καστελλίου Φουρνής (-43%), Χουμεριάκου (-31%) της ΔΕ Νεάπολης, στον Δήμο Αγίου Νικολάου: οι Κοινότητες Μαλών (-37%), Μεταξοχωρίου (-40%), Χριστού (-38%), της ΔΕ Ιεράπετρας και η Κοινότητα Ορεινού (-42,5%) της ΔΕ Μακρύ Γιαλού στον Δήμο Ιεράπετρας και τέλος, οι Κοινότητες Έξω Μουλιανών (25%), Κασιδωνίου (24%), Κρυών (47%), Μαρωνίας (23%), Πραισού (23%), Στραυρωμένου (21%) της ΔΕ Σητείας, η Κοινότητα Καρυδίου (22,5%) της ΔΕ Ιτάνου και οι Κοινότητες Ζίρου (25%), Αγίας Τριάδος (21,5%) και Χανδρά (20,5%) της ΔΕ Λεύκης, στον Δήμο Σητείας.

Ταξινομώντας τις Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες με βάση το μέγεθος του πληθυσμού, για να δώσουμε μια καλύτερη εικόνα για το πληθυσμιακό προφίλ της Π.Ε. διαπιστώνεται ότι το 74% του πληθυσμού διαμένει σε Κοινότητες κάτω των 500 κατοίκων, το 12,3% σε Κοινότητες με πληθυσμό 501-999 κατοίκους και το υπόλοιπο 13,7% σε Κοινότητες άνω των 1.000 κατοίκων.

Αξιοσημείωτο είναι ότι το 21,3% του πληθυσμού (δηλαδή ένας στους πέντε κατοίκους) της Π.Ε. Λασιθίου μένει σε Τοπικές Κοινότητες με λιγότερους από 100 κατοίκους. Τα μεγαλύτερα ποσοστά στα παραπάνω δεδομένα έχουν οι Δ.Ε. Ιτάνου (50%), Νεάπολης (40%), Μακρύ Γιαλού (37,5%) και Αγίου Νικολάου (35,7%), ενώ το χαμηλότερο ποσοστό Κοινοτήτων με πληθυσμό κάτω από 100 κατοίκους εντός της Π.Ε. παρουσιάζει η Δημοτική Ενότητα Σητείας (11%).

2.2.3.3 Κατανομή πληθυσμού κατά φύλο και ομάδες ηλικιών

Η μελέτη της δομής του πληθυσμού (σύνθεση κατά φύλο και ηλικία), είναι χρήσιμη καθώς επιτρέπει την εκτίμηση του επιπέδου αλλά και των δυνατοτήτων κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, με βάση τη σύνθεση και το μέγεθος των πληθυσμιακών ομάδων. Παράλληλα συμβάλλει στον σχεδιασμό αρτιότερων, καταλληλότερων και ως εκ τούτου αποδοτικότερων μέτρων οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής.

Η δημογραφική εικόνα της Π.Π. ταυτίζεται με αυτήν των τυπικών ορεινών και μειονεκτικών ζωνών τόσο σε περιφερειακό, όσο και σε εθνικό επίπεδο, και χαρακτηρίζεται αφενός από φθίνοντες ρυθμούς αύξησης στις νεαρές ηλικίες και αφετέρου από αύξηση των ατόμων τρίτης ηλικίας.

Η δημογραφική εικόνα δεν είναι ικανοποιητική και μάλιστα γίνεται δυσμενέστερη με το πέρασμα των ετών. Στο σύνολο της Π.Ε. Λασιθίου, το ποσοστό του νεανικού πληθυσμού όχι μόνο παραμένει μικρότερο αλλά και παρουσιάζει πτωτική τάση σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό του πληθυσμού μέσης και τρίτης ηλικίας και ως εκ τούτου η πυραμίδα ηλικιών δεν είναι «υγιής».

Ακολουθώντας την προηγούμενη δεκαετία (1991-2001), κατά το διάστημα 2001-2011, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας κάτω των 14 ετών συνεχίζει να μειώνεται από 16% σε 14,8%, ενώ αντίθετα αυξάνεται το ποσοστό των ατόμων ηλικίας άνω των 65 ετών από 20,7% σε 22,2%.

Αντίστοιχα το ποσοστό του νεανικού πληθυσμού (άτομα από 15 έως 34 ετών) έχει μειωθεί από 27% σε 23,8%, ενώ το ποσοστό των ατόμων μέσης ηλικίας (35 – 64 ετών) έχει αυξηθεί από 36,4% σε 39,3%. Τα στοιχεία αυτά όχι μόνο υπογραμμίζουν την ύπαρξη δημογραφικού προβλήματος και εντείνουν την ανησυχία ως προς τη μελλοντική ανανέωση του πληθυσμού (βλ. δείκτης γήρανσης), αλλά δημιουργούν και προβληματισμούς αναφορικά με το ενεργό και εν δυνάμει ή/και μελλοντικό ανθρώπινο δυναμικό στο σύνολο της περιφερειακής ενότητας.

Συγκρίνοντας τα στοιχεία αυτά σε επίπεδο Κρήτης (με τις Π.Ε. Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Χανίων), η Π.Ε. Λασιθίου παρουσιάζει τα χαμηλότερα ποσοστά αναφορικά με τις ομάδες του παιδικού και νεανικού πληθυσμού (άτομα έως 14 ετών και άτομα από 15 έως 34 ετών), το υψηλότερο ποσοστό αναφορικά με την ομάδα της τρίτης ηλικίας και στην περίπτωση των ατόμων μέσης ηλικίας το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό.

Επίσης είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι παρουσιάζει τη μεγαλύτερη διαφορά ανάμεσα στο ποσοστό της ομάδας των ατόμων κάτω από 14 ετών (14,82%) και σε αυτό της τρίτης ηλικίας (22,19%), ενώ στις υπόλοιπες Π.Ε. η διαφορά αυτή (θετική ή αρνητική) κυμαίνεται από 0,2 έως 1,24%¹³.

Αναφορικά με την ΠΠ, η εξέταση της δομής του πληθυσμού σε επίπεδο Δήμων, Δημοτικών Ενοτήτων και Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων επιβεβαιώνει τις παραπάνω τάσεις και επιπλέον αναδεικνύει την πληθυσμιακή συγκέντρωση στις περιοχές με αστική ανάπτυξη και το δημογραφικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές και ορεινές περιοχές αλλά και γενικότερα οι περιοχές της υπαίθρου.

Αναλυτικότερα, οι Δημοτικές Κοινότητες Αγ. Νικολάου, Σητείας και Νεάπολης σύμφωνα με την απογραφή του 2011, συγκεντρώνουν το 40,28% του συνολικού πληθυσμού της περιοχής παρέμβασης, η συντριπτική πλειοψηφία του οποίου βρίσκεται στα αντίστοιχα αστικά κέντρα (Αγ. Νικόλαος, Σητεία και Νεάπολη).

Επιπλέον, σε επίπεδο Δήμων, σε όλες τις περιπτώσεις το ποσοστό της ομάδας των ατόμων έως 17 ετών είναι μικρότερο του ποσοστού της ομάδας της τρίτης ηλικίας (άτομα άνω των 65 ετών).

Η ανάλυση των στοιχείων σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων καταδεικνύει αυτήν την απόσταση μεταξύ των δυο ηλικιακών ομάδων με την Ψευδοδημοτική Ενότητα Οροπεδίου Λασιθίου να παρουσιάζει τη μεγαλύτερη διαφορά καθώς οι αντίστοιχες ηλικιακές ομάδες αποτελούν το 11,61% και 44,56% του τοπικού πληθυσμού.

Στο πλαίσιο αυτό μοναδική εξαίρεση αποτελεί η Δ.Ε Αγίου Νικολάου στην οποία το ποσοστό των ατόμων έως 17 ετών ξεπερνά αυτό των ατόμων της τρίτης ηλικίας και συγκεκριμένα αποτελεί το 19,49% του πληθυσμού έναντι του 17,57% που αποτελούν τα άτομα τρίτης ηλικίας¹⁴.

Σε επίπεδο Κοινοτήτων, εντονότερο δημογραφικό πρόβλημα φαίνεται να αντιμετωπίζουν οι Κοινότητες Ζενίων (Δ.Ε Αγ. Νικολάου), Αγ. Αντωνίου (Δ.Ε Νεάπολης) και Μεταξοχωρίου (Δ.Ε Ιεράπετρας) -όπου σύμφωνα με την απογραφή του 2011 δεν υπήρχαν άτομα μικρότερα των 17 ετών-, Αγ. Γεωργίου Σητείας, της Πρίνας και του Σκινιά στις οποίες το ποσοστό των ατόμων έως 17 ετών είναι μικρότερο του 5% (4,4%, 3,53% και 3,49% αντίστοιχα) και ακολουθούν οι Κοινότητες Ζίρου, Έξω Μουλιανών, Λιμνών, Μυρσίνης, Χαμεζίου, Λούμα, Λάστρου, Χουμεριάκου, Μαλών, Αγ. Κωνσταντίνου, Ρίζης, Νικηθιανού και Καστελλίου Φουρνής όπου το εν λόγω ποσοστό είναι μικρότερο του 10%. Παράλληλα, στις Κοινότητες Μαρμακέτου, Πραισού και Μέσα Λασιθίου το ποσοστό των ατόμων τρίτης ηλικίας (άτομα άνω των 65 ετών) είναι μεγαλύτερο του 80% (89,2%, 88% και 84% αντίστοιχα).

Ωστόσο, όσον αφορά στα ποσοστά των ηλικιακών ομάδων κάτω των 35 ετών και άνω των 55 ετών, στην ΠΠ, αυτά αντιστοιχούν στο 37,22% και 35,53% του συνολικού πληθυσμού (23.307 και 22.249 άτομα αντίστοιχα), γεγονός που υποδηλώνει μια όχι και τόσο κακή εικόνα ηλικιακής διάρθρωσης με την αναλογία: Μόνιμος πληθυσμός < 35 / Μόνιμος πληθυσμός > 55 ετών να ανέρχεται στο 105%.

Η υπεροχή αυτή της ηλικιακής ομάδας των ατόμων έως 35 ετών δε διατηρείται σε όλους τους Δήμους αλλά ούτε και στο σύνολο των Δ.Ε. Συγκεκριμένα, μόνο στο Δήμο Αγίου Νικολάου, στην ομώνυμη Δ.Ε αλλά και στη Δ.Ε Βραχασίου, καθώς και στο Δήμο Ιεράπετρας και στην ομώνυμη Δ.Ε η ηλικιακή ομάδα των ατόμων έως 35 ετών είναι μεγαλύτερη αυτής των άνω των 55 ετών.

Σε όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις τόσο σε επίπεδο Δήμων όσο και σε επίπεδο Δ.Ε το ποσοστό των ατόμων έως 35 ετών είναι μικρότερο του αντίστοιχου των ατόμων άνω των 55 ετών, με τη Ψευδοδημοτική Ενότητα Οροπεδίου Λασιθίου να παρουσιάζει τη μεγαλύτερη απόσταση μεταξύ των δυο ηλικιακών ομάδων (26,2% και 56,9% αντίστοιχα).

Σε επίπεδο Κοινοτήτων η αναλογία αυτών των ηλικιακών ομάδων κυμαίνεται από 5% (Τ.Κ Ζενίων της Δ.Ε Αγ. Νικολάου) έως 194% στη Δ.Κ Αγίου Νικολάου ενώ στην περίπτωση της Τ.Κ Μεταξοχωρίου και το ποσοστό της ηλικιακής ομάδας έως 35 ετών είναι μηδενικό σύμφωνα με την απογραφή του 2011.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ηλικιακή διάρθρωση και συγκεκριμένα η αναλογία των έως 35 ετών προς των ατόμων άνω των 55 ετών ανά Δήμο και Δ.Ε (**Παράρτημα 1 - ΠΙΝΑΚΑΣ 7: Ηλικιακή Διάρθρωση ανά Δήμο και ΔΕ (άτομα κάτω των 35 και άνω των 55 ετών)**).

¹³ Στοιχεία από: <http://panoramaps.statistics.gr/panorama/>

¹⁴ Τα δεδομένα προκύπτουν από την επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ από την απογραφή του 2011 και αφορούν στο σύνολο του αριθμού που καταγράφεται ανά ηλικιακή ομάδα σύμφωνα με την αρχή του στατιστικού απορρήτου, δηλαδή στο 99,4% του συνολικού πληθυσμού (62.619 άτομα έναντι του συνόλου των ατόμων στην περιοχή παρέμβασης ήτοι 63.026) .

Όσον αφορά στην κατανομή του πληθυσμού κατά φύλο, στην π.π, διαπιστώνεται μικρή υπεροχή των γυναικών έναντι των ανδρών (31.837 άτομα και 31.189 άτομα αντίστοιχα), γεγονός το οποίο συνιστά μια ανατροπή των μέχρι τώρα δεδομένων.

Την τελευταία λοιπόν δεκαετία, διαφαίνεται μια αντιστροφή της εικόνας ως προς την αναλογία των φύλων, καθώς σύμφωνα με την απογραφή του 2001 οι άντρες αποτελούσαν τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή ομάδα στην περιοχή παρέμβασης (31.676 γυναίκες και 32.183 άνδρες).

Από την άλλη, σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων, ο ανδρικός πληθυσμός υπερέρχει αριθμητικά στις Δ.Ε Βραχασίου, Μακρύ Γιαλού, Ιτάνου και Λεύκης.

2.2.3.4 Δημογραφικοί δείκτες

Προκειμένου να μελετηθεί πιο αναλυτικά η δημογραφική φυσιογνωμία της περιοχής, υπολογίζονται τρεις βασικοί δημογραφικοί δείκτες, ήτοι, ο Δείκτης Γήρανσης¹⁵, ο Δείκτης Νεανικότητας¹⁶ και ο Δείκτης Εξάρτησης¹⁷.

Α. Ο Δείκτης Γήρανσης εκφράζει κατά πόσο το βάρος του πληθυσμού μετατοπίζεται από τη βάση της πληθυσμιακής πυραμίδας προς την κορυφή, πόσο δηλαδή γηρασμένος είναι ο πληθυσμός και κατά πόσο μια περιοχή αντιμετωπίζει πρόβλημα ανανέωσης του πληθυσμού της. Πιο συγκεκριμένα ο δείκτης γήρανσης είναι ο λόγος των ατόμων 65+ ετών, προς τον πληθυσμό των παιδιών ηλικίας 0-17 ετών. Επομένως, ο αναλογών αριθμός ατόμων ηλικίας 65+ ετών. επί 100 παιδιών¹⁸.

Ο εν λόγω δείκτης είναι υψηλός στην ΠΠ (143,6%), κατά πολύ υψηλότερος από τον αντίστοιχο τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας (89,7%), όσο και σε επίπεδο Π.Ε (125%). Ενώ η διαφορά είναι σχετικά μικρότερη σε σχέση με το σύνολο της χώρας (135,8%).

Τα παραπάνω υπογραμμίζουν τη δυσμενέστατη δημογραφική εικόνα της περιοχής. Παρόμοια αν και σχετικά καλύτερη, ήταν η εικόνα και στην προηγούμενη δεκαετία.

Εξετάζοντας το συγκεκριμένο δείκτη σε επίπεδο Δ.Κ-Τ.Κ, διαπιστώνεται εξαιρετικά έντονο κατά τόπους πρόβλημα γήρανσης. Στο 58,4% των Κοινοτήτων¹⁹ η τιμή του δείκτη είναι υψηλότερη του 200% και φθάνει μέχρι το 1766% (Τ.Κ Πρίνας).

Ενδεικτικά, οι πλέον προβληματικές Κοινότητες από άποψη ανανέωσης πληθυσμού είναι:

- Στη Δ.Ε Αγίου Νικολάου: Βρουχά, Λιμνών, Λούμα, Πρίνας, Σκινιά (400-1300%).
- Στη Δ.Ε Νεάπολης: Χουμεριάκου, Νικηθιανού, Φουρνής (600-900%).
- Στη Δ.Ε Ιεράπετρας: Μουρνιών, Μεσελέρων, Μαλών (300-700%).
- Στη Δ.Ε Οροπεδίου: Κάτω Μετοχίου, Αγίου Γεωργίου, Τζερμιάδου, Αβρακόντε, Αγίου Κωνσταντίνου (300-700%).
- Στη Δ.Ε Σητείας: Κρυών, Έξω Μουλιανών, Λάστρου, Χαμεζίου, Μυρσίνης, Αγίου Γεωργίου (500-700%).

Σε εξίσου δυσχερή θέση βρίσκονται Κοινότητες, για τις οποίες αν και δεν έχουμε διαθέσιμες τιμές του δείκτη γήρανσης, έχουμε εικόνα του Μέσου Όρου Ηλικίας ο οποίος ξεπερνάει τα 70 χρόνια.

Οι εν λόγω Κοινότητες είναι: Ζενίων (70,1 χρόνια) στη Δ.Ε Αγίου Νικολάου, Μεταξοχωρίου (77,2 χρόνια) στη Δ.Ε Ιεράπετρας, Μαρμακέτου (73 χρόνια) στη Δ.Ε Οροπεδίου Λασιθίου και Πραισού (70,8 χρόνια) στη Δ.Ε Σητείας. Τέλος, οι μόνες Κοινότητες με σχετικά ικανοποιητικούς δείκτες γήρανσης είναι οι Κοινότητες Αγίου Νικολάου (63%) και Ελούντας (88%), ενώ σε όλες τις υπόλοιπες για τις οποίες έχουμε διαθέσιμα στοιχεία, το ποσοστό ξεπερνάει το 100%.

Σε επίπεδο Δ.Ε, το μεγαλύτερο πρόβλημα αντιμετωπίζουν οι Δ.Ε Οροπεδίου Λασιθίου, Ιτάνου και Λεύκης, στις οποίες ο δείκτης γήρανσης ξεπερνάει το 300%, ενώ οι υψηλότερες τιμές καταγράφονται στις Κοινότητες των Δ.Ε του Αγίου Νικολάου και της Νεάπολης.

¹⁵ Δ. Γήρανσης : (πληθυσμός 65+ / πληθυσμό 0-14 ετών) Χ 100

¹⁶ Δ. Νεανικότητας : (πληθυσμός 0-14 ετών / σύνολο πληθυσμού) Χ 100

¹⁷ Δ. Εξάρτησης : [(πληθυσμός 0-14 ετών) + (πληθυσμός 65+)] / (πληθυσμό 15-64 ετών) Χ 100

¹⁸ Β. Κοτζαμάνης, "Λεξικό δημογραφικών όρων", http://www.demography.kbpd.uoi.gr/DDAGedu/Lexiq/LEXIKO_GR.pdf. Εν προκειμένω, ο δείκτης υπολογίστηκε με την ηλικιακή ομάδα 0-17 και όχι 0-14, λόγω νέας κατηγοριοποίησης της ΕΛΣΤΑΤ για το 2011.

¹⁹ Σύμφωνα πάντα με τα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Κάνουμε αυτή την επισήμανση, γιατί για κάποιες Τοπικές Κοινότητες τα στοιχεία αποκρύπτονται από τους επίσημους πίνακες, γεγονός που αποτελεί πολιτική της ΕΛΣΤΑΤ σε αρκετά στατιστικά πεδία.

Σε επίπεδο Δήμων, την ευμενέστερη τιμή καταγράφει ο Δήμος Αγίου Νικολάου (100,7%), ενώ το μεγαλύτερο βάρος σε επίπεδο γήρανσης φέρει ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου (383,7%), ο οποίος συγκεντρώνει ποσοστό υπερδιπλάσιο των υπόλοιπων Δήμων της ΠΕ.

Β. Ο Δείκτης Νεανικότητας δείχνει το ποσοστό των νέων ατόμων ηλικίας 0-14 ετών, στο συνολικό πληθυσμό. Η τιμή του δείκτη για το σύνολο της ΠΠ (15,8%), είναι χαμηλότερη της αντίστοιχης της Π.Ε Λασιθίου (17,6%) και της Περιφέρειας Κρήτης (18,7%), συνεπώς δεν κρίνεται καθόλου ικανοποιητική.

Σε επίπεδο Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων, ικανοποιητικές τιμές καταγράφουν οι Κοινότητες Αγίου Νικολάου (20,7%), Ελούντας (19,7%), Καλού Χωριού (19,2%), Κριτσάς (19,6%) στη Δ.Ε Αγίου Νικολάου, Βραχασίου (19,5%) στη Δ.Ε Βραχασίου, Νεαπόλεως (20%), Βουλισμένης (20,4%) στη Δ.Ε Νεάπολης, Αγίου Ιωάννου (19%), Ανατολής (18%), Μακρυλιάς (18,8%), Μύρτου (18%), Παχειάς Άμμου (16%) στη Δ.Ε Ιεράπετρας, Στραυροχωρίου (16,5%), Περιβολακίων (18%), Πεύκων (15,2%) στη Δ.Ε Μακρύ Γιαλού, Καμινακίου (16,8%), Κάτω Μετοχίου (15,5%) στη Δ.Ε Οροπεδίου Λασιθίου, Σητείας (18,8%), Μαρωνίας (15%), Σκοπής (17%) στη Δ.Ε Σητείας, Παλαικάστρου (16,3%) στη Δ.Ε Ιτάνου και Αρμένων (15,2%), Παππαγιαννάδων (15,5%) στη Δ.Ε Λεύκης.

Αντίθετα, ιδιαίτερα δυσμενής είναι η εικόνα στις Κοινότητες Λιμνών, Λούμα, Πρίνας, Σκινιά στη Δ.Ε Αγίου Νικολάου, Καστελλίου Φουρνής, Νικηθιανού, Χουμεριάκου στη Δ.Ε Νεάπολης, Μαλών, Ρίζης στη Δ.Ε Ιεράπετρας, Αγίου Κωνσταντίνου στη Δ.Ε Οροπεδίου Λασιθίου, Αγίου Γεωργίου, Έξω Μουλιανών, Λάστρου, Μυρσίνης, Χαμεζίου στη Δ.Ε Σητείας και Ζίρου στη Δ.Ε Λεύκης, όπου η τιμή του δείκτη νεανικότητας είναι μικρότερη του 10%.

Γ. Ο Δείκτης Εξάρτησης δηλώνει την επιβάρυνση που δέχεται ο ενεργός πληθυσμός (18-64 ετών) από το γεροντικό και το νεανικό πληθυσμό (65+ και 0-17 ετών αντίστοιχα). Ο αναλογών δηλαδή αριθμός των εξαρτημένων μελών (παιδιών και ηλικιωμένων) επί 100 ατόμων παραγωγικής ηλικίας²⁰.

Στην ΠΠ η τιμή του δείκτη εξάρτησης (70,5%), παραμένει υψηλότερη της αντίστοιχης σε επίπεδο Π.Ε (66,8%), Περιφέρειας (59,76%), καθώς και από το σύνολο της χώρας (52,8%)²¹. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τις πολύ αρνητικές τιμές του δείκτη γήρανσης, αποτυπώνουν πιο καθαρά, τη κλιμακούμενη επιδείνωση της δημογραφικής εικόνας της ΠΠ αλλά και της Π.Ε, στο πέρασ των χρόνων.

Σε επίπεδο Κοινοτήτων, οι υψηλότερες τιμές (350-750%) καταγράφονται στις Κοινότητες Ζενίων (Δ.Ε Αγίου Νικολάου), Καρυδίου Μιραμπέλλου (Δ.Ε Νεάπολης) και Πραισού (Δ.Ε Σητείας), ενώ υψηλό δείκτη εξάρτησης (100-300%) συναντάμε επίσης στις Κοινότητες Βρουχά, Έξω Ποταμών, Λούμα, Πρίνας στη Δ.Ε Αγίου Νικολάου, Αγίου Αντωνίου στη Δ.Ε Νεάπολης, Γδοχίων, Μεσελέρων στη Δ.Ε Ιεράπετρας, Κατσιδωνίου, Κρυών, Μυρσίνης, Σταυρωμένου, Σφάκας, Τουρλωτής, Χαμεζίου στη Δ.Ε Σητείας, Καρυδίου στη Δ.Ε Ιτάνου, Αγ. Τριάδος, Παππαγιαννάδων, Χανδρά στη Δ.Ε Λεύκης.

Σε επίπεδο Δ.Ε, την υψηλότερη τιμή παρουσιάζει η Δ.Ε Οροπεδίου Λασιθίου (128%) και η Δ.Ε Λεύκης (102,3%), ενώ αντίθετα, σχετικά ικανοποιητικό δείκτη εξάρτησης παρατηρούμε στις Δ.Ε Αγίου Νικολάου (58,8%) και Βραχασίου (65%).

Σε επίπεδο Δήμων, οι Δήμοι Αγίου Νικολάου, Ιεράπετρας και Σητείας παρουσιάζουν σχετικά καλή εικόνα (62-75%), σε αντίθεση με τον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου (128%) που περνάει το όριο του 100% και αποτελεί τον Δήμο με τις χειρότερες επιδόσεις σε όλους τους δημογραφικούς δείκτες, εντός της περιοχής παρέμβασης.

2.2.3.5 Μορφωτικό επίπεδο

Η εικόνα της ΠΠ αναφορικά με το **μορφωτικό επίπεδο** των κατοίκων, εμφανίζει τα ίδια χαρακτηριστικά με την αντίστοιχη σε επίπεδο Π.Ε και Περιφέρειας. Το ποσοστό των ατόμων που δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση (2,06%) είναι ελαφρώς υψηλότερο από τα αντίστοιχα σε Π.Ε Λασιθίου (1,99%) και το σύνολο της Κρήτης (1,73%).

²⁰ Συνήθως, ο λόγος (πηλίκο): α) των ατόμων ηλικίας 0- 14 ετών και 65+ ετών προς τον πληθυσμό ατόμων εργάσιμης ηλικίας 15-64 ετών ή ακόμη β) των ατόμων ηλικίας 0-19 ετών και 65 ετών και άνω προς τον πληθυσμό ατόμων ηλικίας 20-64 ετών (δυννητικά ενεργών ατόμων). http://www.demography-lab.prd.uth.gr/DDAoG/edu/Lexiko/LEXIKO_GR.pdf

²¹ Δείκτης εξάρτησης για το σύνολο της χώρας το 2012 (ΕΛΣΤΑΤ).

Η συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων της εξεταζόμενης περιοχής είναι απόφοιτοι στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης (όπως και σε επίπεδο Π.Ε και Περιφέρειας), ενώ οι κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου, εντοπίζονται σε τρεις Δ.Ε της περιοχής παρέμβασης (Αγίου Νικολάου, Βραχασίου και Σητείας) και ανέρχονται συνολικά σε 245 άτομα (0,41% του πληθυσμού της περιοχής παρέμβασης).

Σε επίπεδο Δήμου το μεγαλύτερο ποσοστό πτυχιούχων ανώτατων σχολών καταγράφεται στον Δήμο Αγίου Νικολάου (8,8%) και το χαμηλότερο στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου (3%).

Αντίστοιχη είναι η εικόνα και σε σχέση με τους αποφοίτους λυκείου, όπου πρώτος εμφανίζεται ο Δήμος Αγίου Νικολάου (19,7%) και τελευταίος ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου (12%), αλλά και σ' ότι αφορά τους κατόχους μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου.

Τέλος, ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου φιλοξενεί το μεγαλύτερο ποσοστό αναλφάβητων και μάλιστα με αρκετή ποσοστιαία διαφορά σε σχέση με τους άλλους τρεις Δήμους της περιοχής παρέμβασης (περίπου 5%).

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι, στο πλαίσιο της περιοχής παρέμβασης, ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου αντιμετωπίζει τα πιο σοβαρά προβλήματα στο επίπεδο εκπαίδευσης των δημοτών του.

Σε επίπεδο Δ.Ε, τα υψηλότερα ποσοστά αποφοίτων ανωτάτων σχολών συγκεντρώνουν οι Δ.Ε Αγίου Νικολάου, Σητείας, Νεάπολης και Βραχασίου. Αξιοσημείωτες είναι η περίπτωση της Δ.Ε Βραχασίου, η οποία εμφανίζει τα πιο μικρά ποσοστά ατόμων χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και αναλφάβητων, καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό αποφοίτων λυκείου στην ΠΠ (23%) και ακολουθεί τον Άγιο Νικόλαο σε ποσοστά κατόχων μεταπτυχιακού (0,47%) και διδακτορικού τίτλου (0,16%). Από την άλλη τον υψηλότερο αριθμό αναλφάβητων και ατόμων χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, εμφανίζουν οι ΔΕ Οροπεδίου Λασιθίου, Ιτάνου και Λεύκης.

Σε επίπεδο Κοινοτήτων, πέρα από τις Κοινότητες Αγίου Νικολάου, Σητείας, Νεάπολης και Βραχασίου (που εμφανίζουν καλή εικόνα όπως προαναφέραμε), ξεχωρίζουν σε ποσοστά πτυχιούχων ανωτάτων σχολών, οι Κοινότητες Φουρνής (18%) στη Δ.Ε Νεάπολης και Λάστρου (16,5%) στη Δ.Ε Σητείας (η Λάστρος αποτελεί και τη μόνη μικρή Τοπική Κοινότητα της περιοχής παρέμβασης, που έχει κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου).

Ακόμα, καλύτερα ποσοστά σε ΑΕΙ-ΤΕΙ σε σχέση με την εικόνα της περιοχής παρέμβασης, παρουσιάζουν οι Κοινότητες Ελούντας, Κριτσάς, Έξω Λακκωνίων, Λιμνών (Δ.Ε Αγίου Νικολάου), Καβουσίου, Μακρυλιάς, Αγίου Ιωάννου, Γδοχίων, Μύθων (Δ.Ε Ιεράπετρας), Χρυσοπηγής (Δ.Ε Μακρύ Γιαλού) και Ψυχρού (Δ.Ε Οροπεδίου Λασιθίου).

Αν συνδέσουμε τώρα τα εν λόγω στοιχεία με τις τιμές του δείκτη νεότητας σε επίπεδο Κοινοτήτων, παρατηρούμε ότι στην πλειοψηφία τους, οι Κοινότητες με τον μεγαλύτερο αριθμό πτυχιούχων ΑΕΙ-ΤΕΙ, συγκεντρώνουν και υψηλά ποσοστά νέων αναλογικά με τον πληθυσμό τους (δείκτης νεανικότητας).

Τα ποσοστά τους δηλαδή κινούνται κοντά ή ξεπερνούν (13,6-19,7%) την τιμή του δείκτη νεανικότητας σε επίπεδο ΠΠ (16,8%), αλλά και ΠΕ (17,6%).

Εν γένει, το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων της Περιοχής Παρέμβασης δεν είναι υψηλό και η πλειοψηφία του πληθυσμού είναι απόφοιτοι στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης.

2.2.4 Οικονομικά στοιχεία

2.2.4.1 Ενδεικτικά στοιχεία ΑΕΠ (σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας), 2001-2011: συνολικό ΑΕΠ, ΑΕΠ κατά κεφαλή, ΑΕΠ κατά κλάδο.

Κατά το διάστημα 2001 – 2013 το συνολικό ΑΕΠ στην ΠΕ Λασιθίου ακολουθεί παρόμοια πορεία με το συνολικό ΑΕΠ σε επίπεδο Κρήτης αλλά και σε εθνικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, αρχικά διαγράφει μια ανοδική πορεία από 930 εκ. ευρώ (το 2001) σε 1.420 εκ. ευρώ το 2009, ενώ στη συνέχεια μειώνεται φτάνοντας στα 1.101 εκ. ευρώ το 2013.

Ωστόσο στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι σε αντίθεση με το συνολικό ΑΕΠ σε επίπεδο Κρήτης αλλά και σε εθνικό επίπεδο το σημείο καμπής για την περιφερειακή ενότητα Λασιθίου δεν ήταν το 2008 αλλά το 2009.

Επιπλέον, σε σχέση με την υπόλοιπη Κρήτη το ΑΕΠ της Π.Ε Λασιθίου, παραμένει το χαμηλότερο σε όλη την περίοδο, σημειώνοντας, ωστόσο, μια μικρή αύξηση της τάξεως του 0,78% το διάστημα 2012 – 2013. Με τα δεδομένα του 2013 η Π.Ε Λασιθίου συμμετέχει κατά 12,47% στο συνολικό ΑΕΠ σε επίπεδο Κρήτης, ενώ σε εθνικό επίπεδο κατά 0,61%.

Αντίστοιχα, κατά το διάστημα 2001 – 2013 το κατά κεφαλή ΑΕΠ στην περιφερειακή ενότητα Λασιθίου σταδιακά αυξάνεται από 12.616 ευρώ σε 18.807 ευρώ το 2008 και στη συνέχεια ακολουθεί καθοδική πορεία φτάνοντας στα 14.626 ευρώ το 2013, συμβαδίζοντας τόσο με το κατά κεφαλή ΑΕΠ σε επίπεδο Κρήτης όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Παράλληλα, ενώ από το 2001 έως το 2004 παραμένει το χαμηλότερο κατά κεφαλή ΑΕΠ σε επίπεδο Κρήτης, από το 2005 έως το 2013 αποτελεί ως επί το πλείστον το δεύτερο χαμηλότερο. Ωστόσο, το 2009, το 2012 ανέρχεται στο δεύτερο υψηλότερο κατά κεφαλή ΑΕΠ σε επίπεδο Κρήτης (18.773, 14.467 αντίστοιχα) ενώ το 2013 στο υψηλότερο (14.626) ξεπερνώντας το μέσο όρο στην Περιφέρεια Κρήτης (18.542, 14.046 και 14.007 αντίστοιχα), αλλά όχι και το μέσο όρο σε εθνικό επίπεδο.

Επίσης αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ μεταξύ των ετών 2012 και 2013 υπήρξε μείωση 4,97 % του κατά κεφαλή ΑΕΠ για το σύνολο της χώρας και 0,28% σε επίπεδο Κρήτης, στην περιφερειακή ενότητα Λασιθίου σημειώθηκε άνοδος κατά 1,10%.

Αναφορικά με την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) κατά κλάδο, στην Π.Ε Λασιθίου, το διάστημα 2001 έως 2012 παρατηρείται σε γενικές γραμμές και για όλους τους κλάδους αρχικά μια αυξητική τάση και έπειτα μια καθοδική πορεία, με πέντε από τους δέκα κλάδους οικονομικής δραστηριότητας (Α10 ταξινόμηση Nace Rev.2) να σημειώνουν μια μικρή αύξηση το 2013 και συγκεκριμένα τους κλάδους: Α) Γεωργία, δασοκομία και αλιεία, Ζ,Η,Θ) Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, μεταφορές και αποθήκευση, υπηρεσίες καταλύματος & εστίασης, Κ) Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες, Μ,Ν) Επαγγελματικές, επιστημονικές, τεχνικές, διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες και Ρ,Σ,Τ,Υ) Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών.

Το σημείο καμπής διαφέρει για κάθε κλάδο με τους μισούς να σημειώνουν την ανώτατη ΑΠΑ το 2009 ενώ οι κλάδοι Α) Γεωργία, δασοκομία και αλιεία και Ξ,Ο,Π) Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες υγείας & κοινωνικής μέριμνας το 2008 (152 και 213 εκ. ευρώ από 108 και 123 εκ. ευρώ το 2001 αντίστοιχα), ο κλάδος ΣΤ) κατασκευές το 2006 (181 εκ. ευρώ από 71 εκ. ευρώ το 2001) και οι κλάδοι Μ,Ν) Επαγγελματικές, επιστημονικές, τεχνικές, διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες και Ρ,Σ,Τ,Υ) Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών το 2007 (48 εκ. ευρώ από 21 εκ. ευρώ το 2001 και στις δυο περιπτώσεις).

Τέλος παρά την -σε γενικές γραμμές- καθοδική πορεία της ΑΠΑ ανά κλάδο στην περιφερειακή ενότητα Λασιθίου από το 2008, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2013 μόνο οι κλάδοι Α) Γεωργία, δασοκομία και αλιεία και ΣΤ) κατασκευές σημειώνουν ποσά μικρότερα του 2001 και συγκεκριμένα στην πρώτη περίπτωση από 108 εκ. ευρώ το 2001 σε 93 εκ. ευρώ το 2013 και στην δεύτερη από 71 εκ. ευρώ το 2001 σε 37 εκ. ευρώ το 2013.

2.2.4.2 Απασχόληση (συνολική, κατά κλάδο, κατά τομέα) 2001-2011

Τα ποσοστά απασχόλησης στη ΠΠ, κινούνται στα ίδια επίπεδα με τη Π.Ε Λασιθίου και την Περιφέρεια Κρήτης. Συγκεκριμένα το ποσοστό των απασχολούμενων στη ΠΠ²² (86,6%), είναι λίγο χαμηλότερο από το αντίστοιχο της Π.Ε (87%) και λίγες μονάδες υψηλότερο από την Περιφέρεια (83,6%). Το ίδιο συμβαίνει και με το ποσοστό ανεργίας της ΠΠ (13,3%), που σχεδόν ταυτίζεται με αντίστοιχες τιμές της Π.Ε (13%) και κινείται λίγες μονάδες χαμηλότερα από το αντίστοιχο σε επίπεδο Περιφέρειας (16,3%).

Σε επίπεδο Δήμων τη καλύτερη τιμή σε ποσοστό απασχολούμενων καταγράφει ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου (92%), ενώ οι υπόλοιποι τρεις Δήμοι ακολουθούν με μικρή διαφορά (Δήμος Ιεράπετρας 88%, Δήμος Αγίου Νικολάου 86%, Δήμος Σητείας 84%).

²² Απασχολούμενοι διά του συνόλου του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού.

Ίδια είναι και η πυραμίδα της ανεργίας στους τέσσερις Δήμους, με πρώτους του Δήμους Σητείας και Αγίου Νικολάου (16%) και τελευταίο τον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου με υποδιπλάσιο ποσοστό ανέργων (8%).

Σε επίπεδο Δ.Ε, υψηλότερες τιμές στους απασχολούμενους καταγράφει όπως και σε επίπεδο Δήμου, η Δ.Ε Οροπεδίου Λασιθίου (92%) αλλά και η Δ.Ε Μακρύ Γιαλού (90%), ενώ το χαμηλότερο ποσοστό εμφανίζεται στη Δ.Ε Νεάπολης (83%).

Αντιστοίχως και στο πεδίο της ανεργίας, τον μεγαλύτερο αριθμό ανέργων συγκεντρώνει η Δ.Ε Νεάπολης (17%), μαζί με τις Δ.Ε Σητείας (16%) και Ιτάνου (14%).

Σε επίπεδο Κοινοτήτων τώρα, το υψηλότερο ποσοστό απασχολούμενων συγκεντρώνει η Κοινότητα Σταυροχωρίου της Δ.Ε Μακρύ Γιαλού (95%), ενώ εξίσου υψηλά ποσοστά απασχολούμενων (90-95%) καταγράφονται στις Κοινότητες Έξω Λακκωνίων, Φουρνής (ΔΕ Νεάπολης), Ανατολής, Μύρτου (ΔΕ Ιεράπετρας), Πεύκων, Σχινοκαψάλων (Δ.Ε Μακρύ Γιαλού), Τζερμιάδου, Αγίου Γεωργίου, Καμινακίου (Δ.Ε Οροπεδίου Λασιθίου), Έξω Μουλιανών, Ρούσσας Εκκλησιάς, Ζάκρου (Δ.Ε Σητείας), Ζίρου, Απιδίων, Παππαγιαννάδων (Δ.Ε Λεύκης).

Ανάμεσα στις Κοινότητες με τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης και τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας, εμφανίζονται ορεινές και ημιορεινές, που δεν γνωρίζουν ιδιαίτερη (ή και μηδενική) τουριστική δραστηριότητα.

Παρατηρούμε λοιπόν, ότι το ποσοστό απασχόλησης και ανεργίας δεν καθορίζεται σε απόλυτο βαθμό από το επίπεδο τουριστικής ανάπτυξης μιας περιοχής ή τη γεωγραφική θέση της κοινότητας.

Ανάμεσα λοιπόν στις παραθαλάσσιες Κοινότητες της Σητείας (Ζάκρου) και της μεγάλης ακτογραμμής της Ιεράπετρας και του Μακρύ Γιαλού (Κοινότητα Σταυροχωρίου, Ανατολής, Μύρτου, Πεύκων, Σχινοκαψάλων), βλέπουμε ορεινές και ημιορεινές Κοινότητες της ενδοχώρας της ΠΕ Λασιθίου, με αρνητικές τιμές σε διάφορα πεδία (γήρανση, δημογραφική μείωση κλπ.), να συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό απασχολούμενων (Κοινότητες Τζερμιάδου, Αγίου Γεωργίου, Καμινακίου, Έξω Μουλιανών, Ρούσσας Εκκλησιάς, Ζίρου, Απιδίων, Παππαγιαννάδων).

Απασχόληση κατά κλάδο

Ο κλάδος με τον μεγαλύτερο αριθμό απασχολούμενων στη ΠΠ, είναι ο κλάδος υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης (20,9%), που κατά κύριο λόγο αναφέρεται στον τουρισμό. Δεύτερος μεγαλύτερος κλάδος απασχόλησης είναι η γεωργία-αλιεία (19,6%) και τρίτος, ο κλάδος του εμπορίου (11,8%).

Στην Π.Ε Λασιθίου από την άλλη, ο κλάδος που απασχολεί τους περισσότερους εργαζόμενους είναι ο κλάδος της γεωργίας-αλιείας (24%), έπεται ο κλάδος των υπηρεσιών καταλυμάτων και εστίασης (15,6%) και αρκετά κοντά ο κλάδος του εμπορίου (12,6%).

Όλοι οι υπόλοιποι κλάδοι, τόσο στην Π.Ε όσο και στην περιοχή παρέμβασης, κινούνται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα από τους τρεις πρώτους.

Σε σχέση με τους υπόλοιπους Δήμους της ΠΠ, ο Δήμος Αγίου Νικολάου συγκεντρώνει το μικρότερο αριθμό απασχολούμενων στον κλάδο της γεωργίας-αλιείας (4,4%) και τον μεγαλύτερο στον κλάδο των υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης (30,2%), με πολύ μεγάλη ποσοστιαία διαφορά από τους υπόλοιπους.

Στο άλλο άκρο οι Δήμοι Ιεράπετρας και Οροπεδίου Λασιθίου απασχολούν πάνω από το 40% των εργαζομένων τους στον κλάδο της γεωργίας-αλιείας (41,3% και 45%), ενώ αντίθετα καταγράφουν σχετικά χαμηλό ποσοστό -όπως και ο Δήμος Σητείας- στον τομέα των υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης (5,2-10,6%).

Στον κλάδο του εμπορίου, η εικόνα είναι περίπου ίδια για όλους τους Δήμους (12-13%), με εξαίρεση τον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου που καταγράφει τιμή υποδιπλάσια από τους υπόλοιπους (6,8%). Το ίδιο και στον κλάδο της μεταποίησης, όπου όλοι οι Δήμοι κινούνται σε πολύ χαμηλά επίπεδα μεταξύ 2,6% και 3,6%.

Αντίστοιχη εικόνα με τον ομώνυμο Δήμο, έχει και η Δ.Ε Αγίου Νικολάου με πολύ χαμηλό ποσοστό στον κλάδο γεωργίας-αλιείας (3,9%) και πολύ υψηλό ποσοστό στον κλάδο των υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης (30,3%).

Η παραπάνω διάσταση ανάμεσα στους δύο κλάδους, ισχύει και για τις άλλες δύο Δ.Ε του Δήμου Αγίου Νικολάου.

Συγκεκριμένα, η Δ.Ε Νεάπολης συγκεντρώνει στον κλάδο γεωργίας-αλιείας ποσοστό 2,6% (το χαμηλότερο στην ΠΠ), ενώ στο κλάδο των υπηρεσιών καταγράφει το τρίτο μεγαλύτερο στην ΠΠ με 21,5%.

Ακόμα, η Δ.Ε Βραχασίου, ενώ συγκεντρώνει 12,9% στον κλάδο γεωργίας-αλιείας, στον κλάδο των υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης, αναδεικνύεται πρώτη σε όλη την ΠΠ με ποσοστό 45,2%.

Ως προς τις υπόλοιπες, τα μεγαλύτερα ποσοστά στον γεωργικό-αλιευτικό κλάδο καταγράφουν οι Δ.Ε Λεύκης (55,3%), Ιεράπετρας (51,7%)²³, Οροπεδίου Λασιθίου (45%) και Μακρύ Γιαλού (42,5%), ενώ με εξαίρεση τη Δ.Ε Μακρύ Γιαλού, σε όλες οι παραπάνω, οι απασχολούμενοι στον κλάδο των υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης συγκεντρώνουν (χαμηλά) ποσοστά μεταξύ 6% και 11%.

Αξιοσημείωτο είναι ότι η Δ.Ε Μακρύ Γιαλού, καταγράφει υψηλές τιμές τόσο στον κλάδο γεωργίας-αλιείας, όσο και στον κλάδο των υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης, παρουσιάζοντας το τέταρτο μεγαλύτερο ποσοστό στη ΠΠ (μετά τις Δ.Ε Βραχασίου, Αγίου Νικολάου και Νεάπολης).

Απασχόληση κατά τομέα

Στο διάστημα 2001-2011, στην Π.Ε Λασιθίου, σημειώθηκε μείωση του αριθμού των απασχολούμενων, στον πρωτογενή τομέα κατά 27,6% και στον δευτερογενή κατά 13,5%.

Αντίθετα, οι απασχολούμενοι στον τριτογενή τομέα αυξήθηκαν κατά 24,3%. Η εν λόγω εικόνα αντιστοιχεί και στην Περιφέρεια Κρήτης συνολικά.

Σήμερα, οι απασχολούμενοι στον τριτογενή τομέα σε επίπεδο ΠΠ, ανέρχονται σε ποσοστό 63,7% των απασχολούμενων της Π.Ε, έναντι 24,5% στον πρωτογενή και 11,7% στον δευτερογενή. Πρώτος σε ποσοστό εργαζομένων στον τριτογενή έρχεται ο Δήμος Αγίου Νικολάου (81,6%), δεύτερος ο Δήμος Σητείας (63,1%), τρίτος ο Δήμος Ιεράπετρας (49,1%) και τελευταίος ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου (43,8%), που αποτελεί και τον μοναδικό δήμο της ΠΠ, ο οποίος εμφανίζει περισσότερους απασχολούμενους στον πρωτογενή τομέα (47,8%) σε σχέση με τον τριτογενή.

Πέρα από τον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου που καταγράφει τον μεγαλύτερο αριθμό απασχολούμενων στον πρωτογενή, εξίσου υψηλό ποσοστό παρουσιάζει και ο Δήμος Ιεράπετρας (41,3%), ο Δήμος Σητείας κυμαίνεται σε πιο χαμηλά επίπεδα (23,1%), ενώ ο Δήμος Αγίου Νικολάου εμφανίζει πολύ μικρό ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή (5,2%), χαμηλότερο κι από το ποσοστό απασχολούμενων στον δευτερογενή που γενικά χαρακτηρίζεται από χαμηλές τιμές.

Όλοι οι Δήμοι της Π.Ε, με εξαίρεση τον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου, κατέγραψαν αξιοσημείωτη αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στον τριτογενή: ο Δήμος Αγίου Νικολάου αύξησε τον αριθμό των απασχολούμενων στον τομέα κατά 28,7%, ο Δήμος Ιεράπετρας κατά 22,7%, ο Δήμος Σητείας κατά 18%, ενώ ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου, είναι ο μόνος που παρουσίασε μείωση της απασχόλησης στον τομέα κατά 15%.

Από την άλλη, κακή είναι η εικόνα του πρωτογενή τομέα που καταγράφει μείωση σε όλους τους Δήμους και τις Δημοτικές Ενότητες της Π.Ε. Οι Δήμοι Αγίου Νικολάου και Σητείας, έχασαν σε διάστημα μιας δεκαετίας τους μισούς περίπου απασχολούμενους τους στον τομέα (51% και 47,2% αντίστοιχα), ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου το 20%, ενώ ο Δήμος Ιεράπετρας εμφανίζει μικρότερο ποσοστό μείωσης (9,5%).

Σε επίπεδο Δ.Ε, τη μεγαλύτερη μείωση στον πρωτογενή καταγράφει η Δ.Ε Νεάπολης²⁴ (61,6%), ενώ μεγάλη μείωση (35-54%) σημειώνουν και οι Δ.Ε Αγίου Νικολάου, Σητείας, Ιτάνου, Λεύκης και Μακρύ Γιαλού. Οι μόνες Δ.Ε που φαίνεται να διατηρούν σχετικά, τους απασχολούμενους του πρωτογενή παρά τη μείωση, είναι οι Δ.Ε Ιεράπετρας, Οροπεδίου Λασιθίου και Βραχασίου (14-20%).

Με εξαίρεση τη Δ.Ε Οροπεδίου Λασιθίου, η μείωση του πρωτογενούς, συνοδεύεται σε όλες τις Δ.Ε από αύξηση του τριτογενούς και κάποιες φορές θεαματική.

Η Δ.Ε Βραχασίου αυξάνει τη τιμή της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα κατά 123%, η Δ.Ε Μακρύ Γιαλού κατά 61,6% και η Δ.Ε Αγίου Νικολάου κατά 30,6%, ενώ όλες οι υπόλοιπες σημειώνουν αύξηση από 20% έως 25,7%. Μόνο η Δ.Ε Οροπεδίου Λασιθίου, καταγράφει όπως και σε επίπεδο Δήμου, μείωση της απασχόλησης στον τριτογενή (15%).

²³ Χωρίς την ΔΚ Ιεράπετρας που δεν περιλαμβάνεται στην περιοχή παρέμβασης.

²⁴ Στο εν λόγω ποσοστό συνυπολογίστηκαν και οι τιμές του τότε Δ.Δ Βραχασίου (σήμερα ΔΕ Βραχασίου).

Τα παραπάνω μας επιτρέπουν να συμπεράνουμε ότι η μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή, οφείλεται τόσο στο φαινόμενο της τριτογενοποίησης της (τοπικής) οικονομίας όσο και στη πληθυσμιακή γήρανση²⁵ και την συγκέντρωση του πληθυσμού της Π.Ε στα αστικά κέντρα της περιοχής.

Το εν λόγω συμπέρασμα, επιβεβαιώνεται και σε επίπεδο Κοινοτήτων, αν το συνδέσουμε με τη μεταβολή του Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού.

Συγκεκριμένα, πολλές από τις Κοινότητες που παρουσιάζουν μεγάλη μείωση στην απασχόληση στον πρωτογενή τομέα (πάνω από 70%), καταγράφουν ταυτόχρονα αύξηση στον τριτογενή (Καλού Χωριού, Κρούστα, Φουρνής στον Δήμο Αγίου Νικολάου, Αχλαδίων, Μέσα Μουλιανών, Τουρλωτής, Χαμεζίου, Απιδίων στον Δήμο Σητείας).

Εκεί, έχουμε να κάνουμε με χαρακτηριστικά παραδείγματα τριτογενοποίησης της τοπικής οικονομικής δραστηριότητας, ιδιαίτερα αν αναλογιστούμε ότι οι περισσότερες από τις εν λόγω Κοινότητες έχουν ικανοποιητική τουριστική δραστηριότητα.

Από την άλλη, κάποιες Κοινότητες σημειώνουν μεγάλη αρνητική μεταβολή της απασχόλησης, τόσο στον πρωτογενή όσο και στον τριτογενή τομέα.

Αν ανατρέξουμε στις τιμές μεταβολής του Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού, θα παρατηρήσουμε ότι οι Κοινότητες που σημειώνουν υψηλές τιμές μείωσης της απασχόλησης και στους δύο τομείς (πρωτογενή-τριτογενή), εμφανίζονται να έχουν χάσει μεγάλο ποσοστό από τον ΟΕΠ τους (40% με 80%).

Αυτό σημαίνει ότι η μείωση της απασχόλησης στις εν λόγω Κοινότητες οφείλεται στο πρόβλημα της εγκατάλειψης των χωριών και της γήρανσης του πληθυσμού τους.

Τις πιο προβληματικές περιπτώσεις αλλά και τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα για τα παραπάνω, αποτελούν οι Κοινότητες Πρίνας, Σκινιά, Χουμεριάκου στον Δήμο Αγίου Νικολάου, Κρυών, Μαρωνίας, Μυρσίνης, Χανδρά στον Δήμο Σητείας και Μαλών στον Δήμο Ιεράπετρας.

Όλες οι προαναφερθείσες Κοινότητες εμφανίζονται να χάνουν το περίπου το 40% του ΟΕΠ τους, ενώ ταυτόχρονα καταγράφουν 40-90% μείωση απασχόλησης στον πρωτογενή και 20-60% στον τριτογενή.

Συνολικά, το 85% των Κοινοτήτων της Π.Ε κατέγραψε μείωση στην απασχόληση του πρωτογενή τομέα, ενώ ταυτόχρονα, το 72,7% κατέγραψε αύξηση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα²⁶.

2.2.4.3 Εξέλιξη Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού (2001-2011)

Εξέλιξη ΟΕΠ²⁷

Στην Π.Ε Λασιθίου ο ΟΕΠ ανέρχεται συνολικά σε ποσοστό 43,7%. Απ' αυτούς, το 87% είναι απασχολούμενοι και το 13% άνεργοι. Το διάστημα 2001-2011, ο ΟΕΠ σημείωσε μικρή μείωση κατά 1,72%.

Σε επίπεδο Δήμων, τα χειρότερα αποτελέσματα καταγράφονται στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου, με μείωση του ΟΕΠ κατά 20%, ενώ μικρή μείωση σημειώνεται στους Δήμους Ιεράπετρας (-1,4%) και Σητείας (-3,6%). Στην αντίπερα όχθη, ο Δήμος Αγίου Νικολάου είναι ο μόνος εκ των τεσσάρων Δήμων της Π.Ε, που παρουσιάζει θετικό πρόσημο στη μεταβολή του ΟΕΠ του, κατά 5,6%.

Σε επίπεδο ΔΕ τώρα, η συντριπτική πλειοψηφία των ΔΕ παρουσιάζει μείωση του ΟΕΠ, με υψηλότερα ποσοστά στις ΔΕ Ιτάνου και Λεύκης του Δήμου Σητείας. Αύξηση ωστόσο, αποτελούν οι Δ.Ε Αγίου Νικολάου (-7,8%), αλλά και Βραχασίου που αυξάνει θεαματικά τον ΟΕΠ της κατά 60%.

Τέλος, μείωση πάνω από 40% του ΟΕΠ γνώρισαν πολλές Κοινότητες, με το μεγαλύτερο πρόβλημα να εντοπίζεται στον Δήμο Σητείας.

²⁵

²⁶ Τα ποσοστά δεν μπορούν να είναι ακριβή, λόγω των μεταβολών στη διοικητική διάρθρωση των ΔΕ, ΔΚ και ΤΚ της ΠΕ Λασιθίου, ανάμεσα στο 2001 και το 2011.

²⁷ Με όση ακρίβεια μπορέσαμε να το υπολογίσουμε δεδομένων των διοικητικών ανατακατάξεων, που διαφοροποιούν τα σύνολα των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων.

Συγκεκριμένα, στον Δήμο Σητείας, βλέπουμε σοβαρή μείωση του ΟΕΠ (μείον 40-80%) στις Κοινότητες Κρυών, Έξω Μουλιανών, Κατσιδωνίου, Μαρωνίας, Μέσα Μουλιανών, Μυρσίνης και Σταυρωμένου στη Δ.Ε Σητείας, Αγίας Τριάδος και Χανδρά στη Δ.Ε Λεύκης. Στην υπόλοιπη Π.Ε, πιο ευάλωτες (μείον 60-70%) αποδείχθηκαν οι Κοινότητες Σκινιά και Πρίνας στη Δ.Ε Αγίου Νικολάου, Μαλών στη Δ.Ε Ιεράπετρας και Ορεινού στη Δ.Ε Μακρύ Γιαλού.

2.2.4.4 Εξέλιξη ανεργίας²⁸ - Προσέγγιση υποαπασχοληση (2001-2011)

Σε επίπεδο Π.Ε Λασιθίου, σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας απογραφής το ποσοστό της ανεργίας το 2011 ήταν 13,37% εμφανίζοντας αύξηση συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό του 2001 (10,65%). Ωστόσο είναι το μικρότερο ποσοστό ανεργίας σε σύγκριση με τις υπόλοιπες περιφερειακές ενότητες στην Κρήτη.

Αντίστοιχα στην ΠΠ το ποσοστό της ανεργίας το 2011 ήταν 13,58% σημειώνοντας μια (μικρότερη) αύξηση από αυτό του 2001 (11,11%). Ωστόσο, η ανάλυση των ποσοστών αυτών σε επίπεδο Δ.Ε είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα καθώς αποκαλύπτει τις ιδιαιτερότητες ή/και διάφορες αντιθέσεις που παρουσιάζει το φαινόμενο της ανεργίας στην περιοχή παρέμβασης.

Αναλυτικότερα, στην Δ.Ε Αγίου Νικολάου το συνολικό ποσοστό της ανεργίας το 2011 είναι μικρότερο σε σύγκριση με αυτό του 2001 (13,26% και 13,82% αντίστοιχα), όπως συμβαίνει και στην περίπτωση της Δ.Ε Βραχασίου (13,44% το 2011 και 19,83% το 2001), αλλά και στην περίπτωση της Δ.Ε Μακρύ Γιαλού (10,40% το 2011 και 10,82% το 2001).

Ωστόσο, στην Δ.Ε Αγίου Νικολάου οι Τοπικές Κοινότητες Λιμνών και Σκινιά παρουσιάζουν όχι μόνο από τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας στην ΠΠ το 2011 (25,89% και 25,93% αντίστοιχα) αλλά και μεγάλη αύξηση σε σύγκριση με τα ποσοστά του 2001 (7,81% και 17,86% αντίστοιχα).

Παράλληλα, στην περίπτωση της Δ.Ε Μακρύ Γιαλού στην Τοπική Κοινότητα Ορεινού το ποσοστό της ανεργίας το 2011 ανέρχεται στο 13,24% ενώ το 2001 βρισκόταν στο 5,38%.

Στις υπόλοιπες Δ.Ε της περιοχής Παρέμβασης το ποσοστό ανεργίας το 2011 είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο του 2001.

Ειδικότερα στις Δ.Ε Σητείας και Λεύκης τα ποσοστά του 2011 ανέρχονται σε 16,26% και 10,91% αντίστοιχα σημειώνοντας μεγάλη διαφορά με αυτά του 2001 που ήταν 9,74% και 5,77% αντίστοιχα.

Αξιοσημείωτη είναι η περίπτωση της Τοπικής Κοινότητας Αχλαδίων (Δ.Ε Σητείας) όπου το ποσοστό ανεργίας το 2001 ήταν 3,20% και το 2011 φτάνει το 30,95%, καθώς και της Τοπικής Κοινότητας Αγίας Τριάδος (Δ.Ε Λεύκης) όπου το 2001 το ποσοστό ανεργίας ήταν 6,06% ενώ το 2011 ανέρχεται στο 50%.

Παράλληλα, η Τοπική Κοινότητα Λατσίδας (Δ.Ε. Νεάπολης), καθώς και οι Τοπικές Κοινότητες Μεσελέρων, Μουρνιών και Ρίζης (Δ.Ε Ιεράπετρας) παρουσιάζουν από τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας το 2011 (32,86%, 39,39%, 31,91% και 36% αντίστοιχα) στην ΠΠ και ταυτόχρονα και από τις μεγαλύτερες αποκλίσεις σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ποσοστά του 2001 (20%, 10,53%, 4% και 10,53% αντίστοιχα).

Γενικότερα, σε 20 από 70 Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες της περιοχής παρέμβασης²⁹ το ποσοστό ανεργίας το 2011 είναι μικρότερο του αντίστοιχου ποσοστού του 2001, με αξιοσημείωτες περιπτώσεις αυτές της Τοπικής Κοινότητας Έξω Λακκωνίων στη Δ.Ε Αγίου Νικολάου (22,83% το 2001 και 8,65% το 2011), καθώς και των Τ.Κ Λούμας (Δ.Ε Αγίου Νικολάου), Καρυδίου Μιραμπέλλου (Δ.Ε Νεάπολης), Μαρμακέτου (Ψευδοδημοτική Ενότητα Οροπεδίου Λασιθίου), Κατσιδωνίου και Κρυών (Δ.Ε Σητείας) όπου το ποσοστό ανεργίας το 2011 είναι μηδενικό.

Στις υπόλοιπες Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες το ποσοστό της ανεργίας το 2011 είναι μεγαλύτερο σε σύγκριση με το αντίστοιχο του 2001 με αξιοσημείωτες περιπτώσεις (εκτός από τις προαναφερθείσες) αυτές των Τ.Κ Χαμεζίου και Μαρωνίας στη Δ.Ε Σητείας όπου τα ποσοστά ανεργίας από 3,33% και 2,25% αντίστοιχα ανέρχονται σε 22,22% και 24,44% το 2011 .

²⁸ Τα δεδομένα προκύπτουν από την επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ από τις απογραφές του 2001 και 2011. Ειδικότερα, όσον αφορά στα στοιχεία του 2011 έχει πραγματοποιηθεί επεξεργασία στο βαθμό που επιτρέπει η αρχή του στατιστικού απορρήτου.

²⁹ Λόγω στατιστικού απορρήτου τα στοιχεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν με ασφάλεια αφορούν σε 70 από τις 89 συνολικά Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες της περιοχής παρέμβασης.

2.2.4.5 Οικονομικές δραστηριότητες

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

→ Κύρια Χαρακτηριστικά

Ο πρωτογενής τομέας αποτελεί σημαντικό τομέα οικονομικής δραστηριότητας τόσο για την περιοχή LEADER, όσο και για όλη την Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου.

Σύμφωνα με την Ε.Σ.Υ.Ε (Απογραφή 2011) στην περιοχή παρέμβασης το 20,87% των απασχολούμενων δραστηριοποιείται στον πρωτογενή τομέα, ποσοστό διπλάσιο του συνόλου της χώρας (9,98%), αρκετά μεγαλύτερο σε σχέση με το επίπεδο απασχόλησης της Περιφέρειας Κρήτης (14,7%), αλλά μικρότερο σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας (24,5%), γεγονός στο οποίο οφείλεται η εξαιρούμενη περιοχή του αστικού συγκροτήματος της Ιεράπετρας.

Το υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης καταλαμβάνει ο τριτογενής τομέας, τόσο στην ΠΠ (66,9%) όσο και σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας (63,7%) και Περιφέρειας Κρήτης (70,76%). Όμως, η Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου κατέχει την πρώτη θέση απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα σε σχέση με τις άλλες Περιφερειακές Ενότητες της Κρήτης.

Η περιοχή με το υψηλότερο ποσοστό δραστηριότητας, της περιοχής LEADER, στον πρωτογενή τομέα είναι ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου με ποσοστό 47,8%, ενώ το μικρότερο ποσοστό κατέχει ο Δήμος Αγίου Νικολάου με μόλις 5,2%³⁰.

Ο συνολικός αριθμός απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα ανέρχεται σε 7.015 άτομα (**Παράρτημα 1 - ΠΙΝΑΚΑΣ 8: Σύνολο απασχολούμενων μεταξύ 15-74 στον πρωτογενή τομέα**).

Η μεγαλύτερη συγκέντρωση απασχολούμενων εντοπίζεται στις ηλικιακές ομάδες 35-44 και 45 - 54 έτη, με συνολικό ποσοστό 52,4% ενώ οι ηλικιακές ομάδες 25-34 και 55-64 έχουν σχεδόν ισάριθμο ποσοστό απασχολούμενων.

→ Κύριες Χρήσεις Αγροτικής Γης

Η συνολική έκταση της χρησιμοποιούμενης αγροτικής γης στην Π.Ε. Λασιθίου ανέρχεται σε 328.000 στρέμματα, τα οποία αντιστοιχούν στο σύνολο της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (254.000 στρ) και στο σύνολο των άγονων βοσκότοπων (74.000 στρ). Οι μικτές εκμεταλλεύσεις (γεωργικής, κτηνοτροφικής και μικτής κατεύθυνσης) ανέρχονται σε 13.293 και ο μέσος όρος στρεμμάτων ανά εκμετάλλευση είναι 24,67 στρ³¹.

Στην χρησιμοποιούμενη γεωργική γη, το μεγαλύτερο μέρος καταλαμβάνεται από ελαιώνες 58,72% αντιστοιχώντας σε 192.000 στρ. Τα λιβάδια – βοσκότοποι καταλαμβάνουν το 32,4% της συνολικής χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης, ενώ οι αμπελώνες μόλις το 2,7% (βλ. Παράρτημα 1 - Πίνακας 22, 23 α-β).

→ Παραγωγή Αγροτικών Προϊόντων

Όπως φαίνεται και από τα ποσοστά χρήσης γεωργικής γης στην Π.Ε. Λασιθίου κυριαρχεί παραγωγικά ο ελαιοκομικός τομέας, η κτηνοτροφία και ειδικότερα η αιγο –προβατοτροφία, ενώ παράγονται και σημαντικές ποσότητες πρώιμων κηπευτικών, κυρίως δυτικά της Δ.Ε. Ιεράπετρας.

³⁰ Απογραφή ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2011

³¹ Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων, έτους 2013 – ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Σύμφωνα με τη Γεωργική Στατιστική Ερευνά της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το 2012 (Παράρτημα 1 - Πίνακας 19, 21 α-β, 24), το ύψος της παραγόμενης ποσότητας των κυριότερων προϊόντων της Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου διαμορφώθηκε ως εξής:

- ✓ Ελαιόλαδο **17.137 τόνοι**
- ✓ Κηπευτικά Θερμοκηπίου ήτοι τομάτες, αγγούρια, μελιτζάνες κ.α. **49.338 τόνοι**
- ✓ Πατάτες (ανοιξιάτικες, φθινοπωρινές) **33.219 τόνοι**
- ✓ Παραγωγή Αμπελιών (επιτραπέζια σταφύλια, οινოსτάφυλα και σταφίδα) **5.114 τόνοι**
- ✓ Γλάυκος (Μούστος) **3.040 τόνοι**

Ενώ οι ποσότητες στα ζωικής προέλευσης προϊόντα ήταν:

- ✓ Συνολική εκτροφή αιγοπροβάτων σε κοπάδια **305.390**
- ✓ Παραγωγή Τυριού (μαλακό, σκληρό, κρέμα τυριού, μυζήθρα) **1.578 τόνοι**
- ✓ Παραγωγή Γάλακτος **27.518 τόνοι**
- ✓ Μέλι **259 τόνοι**
- ✓ Αυγά **12.977 τόνοι**

Στην περιοχή LEADER εκτός των αγροτικών προϊόντων παράγονται και πλήθος άλλων πρώτης και δεύτερης μεταποίησης προϊόντα, όπως παραδοσιακά γλυκά και εδέσματα, πετιμέζι και μαρμελάδες, παραδοσιακά ζυμαρικά (π.χ. χυλοπίτες), δευτερογενή γαλακτοκομικά (π.χ. τραχανάς γλυκός - χοντρός) και αναψυκτικά. Τα περισσότερα εκ των οποίων ανήκουν στην παραδοσιακή «λασιθιώτικη κουζίνα» και συνδέονται με την ιστορία του τόπου.

→ Προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ

Η προέλευση των ΠΟΠ/ΠΓΕ προϊόντων απαντάται συνήθως σε ορεινές ή μειονεκτικές περιοχές, οι οποίες λόγω κλιματολογικών, εδαφολογικών ή άλλων παραγόντων προσδίδουν στα παραγόμενα προϊόντα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Προϊόντα όπως το ελαιόλαδο «Έξτρα Παρθένο Ελαιόλαδο Σητείας», τα τυροκομικά «Γραβιέρα Κρήτης» και «Ξύγαλο Σητείας», οι οίνοι Σητείας Π.Ο.Π. και το «Κρητικό Παξιμάδι» αναγνωρισμένο ως Π.Γ.Ε είναι κάποια από τα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ που απαντώνται στην Π.Ε. Λασιθίου.

Αναλυτικότερα:

Ελαιοκομικά Προϊόντα:

- Έξτρα Παρθένο Ελαιόλαδο Σητείας Λασιθίου Κρήτης Π.Ο.Π.

Τυροκομικά προϊόντα:

- Ξύγαλο Σητείας Π.Ο.Π.
- Ξυνομηζήθρα Κρήτης
- Γραβιέρα Κρήτης

Αρτοποιία:

- Παξιμάδι Π.Γ.Ε.

Αποστάγματα:

- ΠΓΕ Λασίθι (Λασιθιώτικος Τοπικός Οίνος)
- ΠΟΠ (ΟΠΑΠ) Σητεία & Malvasia Σητείας 3 Λασίθι
- Τσικουδιά Κρήτης

Όλα τα παραπάνω είναι προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας, που αποτυπώνουν έντονα την παράδοση του τόπου προέλευσης τους και αναδεικνύουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του.

Η περιοχή του Λασιθίου χαρακτηρίζεται από ποικιλομορφία τοπίου και αυτό συμβάλλει στην μεγάλη ποικιλία των παραγόμενων προϊόντων.

Τα τελευταία χρόνια εμφανίζεται η διάθεση για διεύρυνση των αναγνωρισμένων ΠΟΠ/ΠΓΕ προϊόντων αφού υπάρχουν πολλά μοναδικά προϊόντα.

Ως εν δυνάμει προϊόντα αναγνώρισης ΠΟΠ/ΠΓΕ διακρίνονται τα ακόλουθα:

- Μέλι Κρήτης (Π.Ο.Π.)
- Ελαιόλαδο Κρήτης (Π.Γ.Ε.)
- Αγκινάρα Κρήτης (Π.Γ.Ε.)
- Παπούλα Κρήτης (Π.Γ.Ε.)
- Προϊόντα Ζαχαροπλαστικής – Γλυκά, όπως το Ξεροτήγανο και Αρτοσκευάσματα (Ε.Π.Π.Ε.)

→ Μεταποίηση Προϊόντων

Στην Π.Ε. Λασιθίου η συμβολή του πρωτογενούς τομέα είναι καθοριστική στην αύξηση των οικονομικών μεγεθών της περιοχής.

Ο τομέας της μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων συμβάλλει αποφασιστικά στην εξέλιξη και προοπτική του πρωτογενούς τομέα ενισχύοντας την μετασυλλεκτική αξία των παραγόμενων προϊόντων, αυξάνοντας τα γεωργικά εισοδήματα, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας και κίνητρα για παραμονή και επιστροφή του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στην παραγωγική διαδικασία.

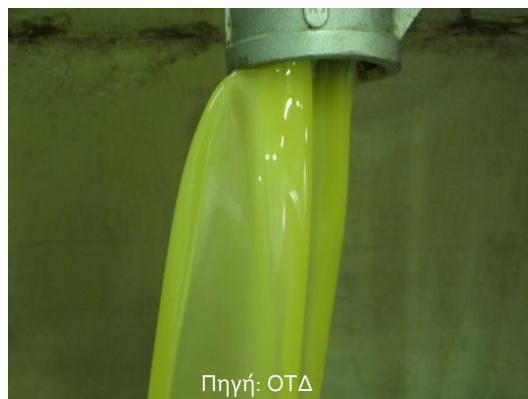
Σε σχέση με τα προϊόντα που παράγονται στην Π.Ε. Λασιθίου, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μεταποίησης είναι:

Τυποποιητήρια Ελαιολάδου

Στην Π.Ε. Λασιθίου δραστηριοποιούνται 21 εγκεκριμένα τυποποιητήρια ελαιολάδου³².

Ακόμα στην περιοχή της Σητείας σχεδόν το 100% του παραγόμενου ελαιολάδου συσκευάζεται σε εγκεκριμένα από τον ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ τυποποιητήρια ένεκα της αναγνώρισης ως Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης.

Στην τυποποίηση ελαιολάδου και βρώσιμης ελιάς δραστηριοποιούνται και Αγροτικοί Συνεταιρισμοί ή Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών, όπως ο Α.Σ. Ζάκρου, Κριτσάς, η Ε.Α.Σ. Σητείας και Μεραμβέλου.

Πηγή: ΟΤΔ

Μονάδες παραγωγής αποσταγμένων αλκοολούχων ποτών (τσιαουδιά³³)

Με εξαίρεση λίγες μονάδες ιδιωτών που παράγουν σχετικά μικρό όγκο τυποποιημένου προϊόντος, η πλειοψηφία των μονάδων είναι παραδοσιακού χαρακτήρα (οικογενειακές) που εξυπηρετούν εποχιακά τον τοπικό πληθυσμό κατά την περίοδο της απόσταξης, δηλαδή τους μήνες Οκτώβριο και Νοέμβριο (παραδοσιακά καζανέματα).

Οινοποιεία

Οι οίνοι της Π.Ε. Λασιθίου έχουν αναγνωριστεί ως Π.Γ.Ε.

Στην περιφερειακή ενότητα Λασιθίου λειτουργούν συνολικά 5 εγκεκριμένα οινοποιεία (για οίνους ΠΟΠ/ΠΓΕ), τέσσερα από αυτά εδρεύουν στην περιοχή της Σητείας όπου ο παραγόμενος οίνος έχει αναγνωριστεί ως Π.Ο.Π. Χαρακτηριστικό οινοποιείο του Λασιθίου είναι της Μονής Τοπλού που βρίσκεται ανατολικά της Σητείας και είναι μία από τις μεγαλύτερες μονάδες παραγωγής και εμπορίας Π.Ο.Π. οίνων της Κρήτης.

³² Στοιχεία ΥΠΑΑΤ «Εγκεκριμένες Μονάδες Τυποποίησης Ελαιολάδου»

³³ Βάσει του Κανονισμού 110/2008 «σχετικά με τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αλκοολούχων ποτών», η Τσιαουδιά και η Τσιαουδιά Κρήτης έχουν καταχωρηθεί ως αλκοολούχα ποτά προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης.

Συσκευαστήριο Πρώιμων Κηπευτικών

Τα συσκευαστήρια που λειτουργούν εντοπίζονται κυρίως στα δυτικά της πόλης της Ιεράπετρας, στη Γρα Λυγιά, στο Στόμιο και στο Μύρτος όπου είναι και οι περιοχές με τις περισσότερες θερμοκηπιακές μονάδες στην Π.Ε. Λασιθίου. Ως επί τω πλείστο, τυποποιούνται κηπευτικά θερμοκηπιακής καλλιέργειας όπως τομάτες, αγγούρια, μελιτζάνες, πιπεριές κ.α.

Μεταποίηση κτηνοτροφικών προϊόντων

Σφαγεία

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΥΠ.Α.Α.Τ. στην Π.Ε. Λασιθίου δραστηριοποιείται μία μονάδα επεξεργασίας κρέατος, στην περιοχή της Νεάπολης.

Τυροκομεία

Στην Π.Ε. Λασιθίου δραστηριοποιούνται 4 εγκεκριμένες μονάδες γαλακτοκομικών προϊόντων στις περιοχές του Αγίου Νικολάου, της Νεάπολης και της Σητείας.

Συσκευαστήρια Μελιού

Σε ολόκληρη την Π.Ε. Λασιθίου δραστηριοποιούνται 5 μονάδες επεξεργασίας και συσκευασίας μελιού, ενώ σε πολλές περιπτώσεις το μέλι πωλείται απ' ευθείας από τους παραγωγούς.

→ Εμπορία Αγροτικών Προϊόντων

Όπως φαίνεται και από την περιγραφή των μεταποιητικών μονάδων, η εμπορία των παραγόμενων προϊόντων στην Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου υπολείπεται οργάνωσης και σαφή σχεδιασμού (προσδιορισμός αγορών – στόχων, προγραμματισμός ποσοτήτων, συσκευασία).

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση του προϊόντος «Ξύγαλο Σητείας Π.Ο.Π.» όπου αν και αναγνωρισμένο, και η προώθησή του θεωρείται ευκολότερη, αφού αποτελεί προϊόν με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και σαφή τόπο προέλευσης, στα μητρώα του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ δεν υπάρχει καταχωρημένη επιχείρηση τυποποίησης του προϊόντος, σύμφωνα με τα όσα προβλέπει ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός.

Ακόμα, με δεδομένο ότι η Π.Ε. Λασιθίου αποτελεί μία περιοχή με δυναμικότητα στην αιγο-προβατοτροφία, ο τομέας της μεταποίησης με βάση το κρέας είναι σχεδόν ανύπαρκτος.

Ενθαρρυντικά είναι τα στοιχεία για την εμπορία του «Έξτρα Παρθένου Ελαιολάδου Π.Ο.Π. Σητείας», όπου σύμφωνα με τα στοιχεία της Δ/σης Διασφάλισης Ποιότητας Αγροτικών Προϊόντων του ΕΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ, το ελαιόλαδο Σητείας βρίσκονταν στην πρώτη θέση διακίνησης Π.Ο.Π. ελαιολάδων της χώρας³⁴ με ιδιαίτερα ανοδική πορεία την περίοδο 2011 - 2013 και το πρώτο ελαιόλαδο Π.Ο.Π. σε διακίνηση στις αγορές του εξωτερικού.

Συνοψίζοντας, ενώ σε όλη την Π.Ε. Λασιθίου παράγονται προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών δεν καθίσταται δυνατή η εδραίωση τους στην ελληνική αγορά, επηρεάζοντας έτσι και την εξωστρέφεια.

Βασική συνιστώσα αποτελεί η τυποποίηση των προϊόντων όπου και στην περίπτωση της Π.Ε. Λασιθίου δεν είναι αναπτυγμένη, φαινόμενο που παρατηρείται στο σύνολο του ελληνικού πρωτογενή τομέα.

Έτσι, καθίσταται σαφής η ανάγκη για οργανωμένες ενέργειες από όλους τους εμπλεκόμενους στην παραγωγική διαδικασία θέτοντας βάσεις για οργάνωση της παραγωγής, ανάπτυξη της τυποποίησης για όλα τα προϊόντα και οργάνωση της εμπορίας μέσω προωθητικών ενεργειών με κοινό στόχο και σαφή προσανατολισμό.

Δασοπονία

Ο κλάδος της δασοπονίας δεν παρουσιάζει δραστηριότητα – ανάπτυξη δεδομένου ότι οι σχετικοί φυσικοί πόροι (δασικές ζώνες για υλοτόμηση στρογγυλής ξυλείας) δεν απαντώνται γενικά στην Κρήτη σε μεγάλη έκταση παρά μόνον με κάποια σχετική συγκέντρωση σε περιοχές - τμήματα μεταξύ άλλων και του όρους Θρυπτής (νοτιοανατολικά της Παχειάς Άμμου).

³⁴ Στοιχεία έως το τέλος του 2013

Κατά συνέπεια δεν γίνεται υλοτόμηση ή επεξεργασία και τα δάση εξυπηρετούν ως επί το πλείστον σκοπούς αναψυχής.

Οι οικονομικές δραστηριότητες οι οποίες σχετίζονται με τη δασοπονία αφορούν κυρίως περιορισμένη υλοτομία για καυσόξυλα και κάρβουνα (παραγωγή 7.898 τόννοι)³⁵.

Στον τομέα των δασών και λαμβάνοντας υπ' όψιν το χαρακτήρα της κτηνοτροφίας (ελεύθερη και συχνά μη ελεγχόμενη βόσκηση) αλλά και το ιδιοκτησιακό καθεστώς, είναι ιδιαίτερα αυξημένες οι ανάγκες για ολοκληρωμένα διαχειριστικά σχέδια.

Σε πολύ μικρό βαθμό καλύπτονται και οι ανάγκες για ολοκληρωμένα διαχειριστικά σχέδια των κηρυγμένων – προστατευμένων περιοχών φυσικού περιβάλλοντος. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις εκκρεμεί ακόμη και η σαφής οριοθέτηση των ζωνών αυτών.

Με βάση τα φαινόμενα διάσπαρτης δόμησης ή και απρογραμματίστης επέκτασης των αστικών και ημιαστικών περιοχών, απαιτείται να συνεχιστεί η προσπάθεια χωροταξικής και πολεοδομικής οργάνωσης των περιοχών αυτών.

→ **Αλιεία και Υδατοκαλλιέργεια**

Απασχόληση

Στην Π.Ε. Λασιθίου εντοπίζονται περιοχές με αλιευτική και υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ.³⁶, στις περιοχές αυτές απασχολούνται στον κλάδο 'αλιείας και υδατοκαλλιέργειας' συνολικά 112 εργαζόμενοι, ενώ το σύνολο των απασχολούμενων ανέρχεται σε 13.771 (σύνολο περιοχών 'αλιείας και υδατοκαλλιέργειας').

Με βάση τα παραπάνω, το ποσοστό εξάρτησης από τον κλάδο ανέρχεται σε **0,81%** (βλ. Πίνακα 35, Παράρτημα).

Πλήθος και Μέγεθος Σκαφών

Στις περιοχές όπου εντοπίζεται εξάρτηση στον κλάδο της 'αλιείας και υδατοκαλλιέργειας' σημειώθηκε αύξηση των επαγγελματικών αλιευτικών σκαφών στο διάστημα 2009 – 2012.

Τα επαγγελματικά σκάφη που κατέγραψε η Ε.Σ.Υ.Ε. (2012) ανέρχονται σε 228 και υπάγονται στην κατηγορία των μηχανοκίνητων επαγγελματικών σκαφών με μηχανή κίνησης 19hp, ο αντίστοιχος αριθμός το 2009 ήταν 214³⁷.

Στις περιοχές αλιείας ενδέχεται να νηολογούνται αλιευτικά σκάφη με μικρότερη ιπποδύναμη, και κωπηλατικές λέμβοι, οι οποίες υπάγονται στην ερασιτεχνική αλιεία.

Παραγωγή Αλιευμάτων

Το σύνολο των αλιευμάτων στις περιοχές 'αλιείας και υδατοκαλλιέργειας' ανήλθε το 2012 σε 879.050 κιλά αλιευμάτων εκ των οποίων τα 697.500 κιλά προήλθαν από επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη, ενώ τα 36.000 κιλά από ερασιτεχνική αλιευτική δραστηριότητα³⁸.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. η ερασιτεχνική αλιεία αφορά κατά κύριο λόγο αυτοκατανάλωση και στις περισσότερες των περιπτώσεων ασκείται με σκάφη μικρής ιπποδύναμης και με κωπηλατικές λέμβους.

Μονάδα Μεταποίησης Αλιευμάτων

Στην Π.Ε. Λασιθίου δραστηριοποιείται μία μονάδα μεταποίησης αλιευμάτων. Η επιχείρηση εδρεύει στην περιοχή της Ιεράπετρας και τροφοδοτείται από αλιεύματα από όλες τις αλιευτικές ζώνες της Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου.

³⁵ Στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2012

³⁶ ΕΛ.ΣΤΑΤ. – Απογραφή 2011

³⁷ Ετήσια Γεωργική Έρευνα Έτος 2009

³⁸ Στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2012

→ Άλλες δραστηριότητες του Πρωτογενή Τομέα

Αγροτουρισμός

Σε ολόκληρη την περιοχή του Λασιθίου υπάρχουν καταλύματα τα οποία ξεκίνησαν την λειτουργία τους μέσω προγραμμάτων αγροτουρισμού.

Η δραστηριότητα αυτή αναπτύχθηκε ιδιαίτερα στις παραθαλάσσιες περιοχές της περιφερειακής ενότητας, οι οποίες διαθέτουν μερικές από τις ομορφότερες παραλίες της Ελλάδας.

Οι μονάδες αγροτουρισμού λειτουργούν κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες, όμως τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια προσέλκυσης επισκεπτών όλο το χρόνο συνδυάζοντας παραδοσιακή κουζίνα και φυσιολατρικές δραστηριότητες.

Οινοτουρισμός

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω οι παραγόμενοι οίνοι στη Π.Ε. Λασιθίου έχουν αναγνωριστεί ως Προϊόν Γεωγραφικής Ένδειξης, ενώ στην περιοχή της Σητείας ως Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης.

Σε ολόκληρη την ανατολική Κρήτη (Π.Ε. Ηρακλείου και Λασιθίου) τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται ο οινοτουρισμός με εκδηλώσεις σε όλη την διάρκεια του χρόνου.

Ο οινοτουρισμός περιλαμβάνει επισκέψεις στους αμπελώνες των οινοποιείων και γευσιγνωσίες κρασιού στα κελάρια τους συνοδευόμενες πάντα από τοπικά εδέσματα.

Τέλος, στόχος του οινοτουρισμού, αποτελεί οι ανάδειξη και του πολιτιστικού περιβάλλοντος μιας περιοχής γι' αυτό συνήθως συνδυάζεται με διαδρομές σε αρχαιολογικούς χώρους ή με επισκέψεις σε περιοχές με ιδιαίτερο κάλλος όπως το φρούριο της Καζάρμας και το αρχαιολογικό μουσείο στη Σητεία, οι μινωικοί οικισμοί του Πετρά και του Μόχλου, η μονή Τοπλού και το μουσείο της, το φοινικόδασος στο Βάι και το μινωικό ανάκτορο της Ζάκρου.

→ Συμπεράσματα

Ο ανταγωνισμός από το εξωτερικό θα ενταθεί ακόμη περισσότερο κατά τα προσεχή χρόνια και επομένως η αύξηση της ανταγωνιστικότητας της πρωτογενούς παραγωγής είναι απαραίτητη.

Οι αγρότες θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τις επερχόμενες προκλήσεις με προσπάθειες για μείωση του κόστους παραγωγής και στροφή προς την παραγωγή προϊόντων που ικανοποιούν τα νέα καταναλωτικά πρότυπα και παρουσιάζουν αυξημένη ζήτηση.

Οι διεθνείς τάσεις ευνοούν τη φιλελευθεροποίηση του εμπορίου των γεωργικών προϊόντων και συνεπώς η γεωργοκτηνοτροφία πρόκειται να λειτουργεί σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο ανταγωνιστικό περιβάλλον, γεγονός που σημαίνει ότι η επιβίωση της θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της.

Μεγάλος περιορισμός για την αγροτική ανάπτυξη είναι η απερήμωση των οικισμών της υπαίθρου και η «διαρροή» του νεανικού και εν γένει του πληθυσμού που βρίσκεται στην ακμή της παραγωγικής του ηλικίας.

Επίσης δεδομένης της εικόνας των πρόσφατων ετών στην παγκόσμια αγορά ελαιολάδου, εκτιμάται ότι οι πιέσεις στην ελαιοκαλλιέργεια θα ενταθούν και κατά συνέπεια υποβόσκει ένας λανθάνων κίνδυνος από την μονοκαλλιέργειας της ελιάς.

Η στροφή στη βιολογική ελαιοπαραγωγή πιστεύεται ότι θα αμβλύνει τους εν λόγω κινδύνους ή εν πάση περιπτώσει θα καθυστερήσει την εκδήλωση των αρνητικών συνεπειών.

Αντίστοιχα και η κτηνοτροφία (προβατοτροφία-αιγοτροφία) βρίσκεται ήδη υπό πίεση από το συνδυασμό χαμηλών τιμών παραγωγού και υψηλών τιμών εισροών και πιο ελπιδοφόρος εμφανίζεται ο κλάδος της αιγοτροφίας.

Επίσης, δεδομένα του απώτερου παρελθόντος σε συνδυασμό με επίκαιρες εξελίξεις, συνηγορούν ότι η μελέτη της σκοπιμότητας αναβίωσης καλλιεργειών (με ικανές ποσότητες και καθετοποίηση της παραγωγής τους) μπορεί να δώσει λύσεις αναδιαρθρωτικού χαρακτήρα.

Τέλος, έμφαση θα πρέπει να δοθεί στα προϊόντα πιστοποιημένης ποιότητας και στην εκμετάλλευση των θεσμών ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ), γεωγραφικής ένδειξης (ΠΓΕ) και ειδικών παραδοσιακών εγγυημένων (ΕΠΠΕ).

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Κύρια Χαρακτηριστικά

Ο δευτερογενής τομέας στην Κρήτη δεν είναι ικανοποιητικά ανεπτυγμένος σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα, βασίζεται κυρίως στην επεξεργασία των προϊόντων του πρωτογενή τομέα, καθώς και στη δημιουργία υλικών και ιδιαίτερα των πλαστικών.

Οι κατασκευαστικές εταιρείες είναι σχετικά μικρού μεγέθους με εξαίρεση κάποιες συνεταιριστικές.

Επίσης, διαπιστώνονται δυσκολίες στην ανάπτυξη εμπορικών δικτύων για την προώθηση των τοπικών προϊόντων σε διεθνείς αγορές. Υπάρχουν, επίσης, προβλήματα διασύνδεσης μεταξύ του τομέα της παραγωγής και των ερευνητικών κέντρων.

Σημαντικότερος κλάδος του δευτερογενή τομέα είναι η μεταποίηση η οποία συνδέεται κύρια με την επεξεργασία προϊόντων του πρωτογενή τομέα, αλλά και με τους κλάδους των δομικών υλικών και των πλαστικών.

Στην έκταση της Περιφέρειας συναντάται πλήθος κυρίως μικρών (εκτός των συνεταιριστικών) μεταποιητικών επιχειρήσεων που επεξεργάζονται αγροτικά προϊόντα (γαλακτοκομικά προϊόντα, παραγωγή σταφίδας, κ.λπ.).³⁹

Ο δευτερογενής τομέας περιλαμβάνει τους υποκλάδους: των Μεταλλείων και Ορυχείων (Β), της Μεταποίησης (Γ), της Παροχής Ηλεκτρικού Ρεύματος-Φυσικού Αερίου (Δ), και Νερού, και δ) των Κατασκευών.

Από τα σχετικά στοιχεία είναι εμφανής η περιορισμένη συμμετοχή του στην τοπική παραγωγή. Ειδικότερα στη Π.Ε Λασιθίου, όπως και στην Περιφέρεια Κρήτης, ο δευτερογενής τομέας κατέχει, συγκριτικά με τους λοιπούς παραγωγικούς τομείς, περιορισμένη βαρύτητα, γεγονός που οφείλεται κυρίως στη ραγδαία ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών και δευτερευόντως στην βαρύτητα της γεωργικής παραγωγής.

Στη Π.Ε Λασιθίου⁴⁰ λειτουργούν 1.481 επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα που αντιστοιχούν στο 22,4% των αντίστοιχων σε επίπεδο Π.Ε και στο 2,6% σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης⁴¹.

Σε ότι αφορά τη χωρική διασπορά των επιχειρήσεων, επισημαίνεται ότι οι περισσότερες συγκεντρώνονται στον Δήμο Αγίου Νικολάου (22%) και ακολουθούν ο Δήμος Ιεράπετρας (17%) και ο Δήμος Σητείας (10%). Σημαντικά μικρότερη είναι η συγκέντρωση επιχειρήσεων στον Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου (0,8%).

Ο κύριος όγκος των επιχειρήσεων συγκεντρώνεται στον κλάδο των κατασκευών (ΣΤ) και της μεταποίησης (Γ). Ειδικότερα στο σύνολο της Π.Ε λειτουργούν 942 κατασκευαστικές επιχειρήσεις, και 445 μεταποιητικές (οι περισσότερες και στους δύο κλάδους συγκεντρώνονται στον Δήμο Αγίου Νικολάου).

Στη συντριπτική τους πλειοψηφία πρόκειται για πολύ μικρές επιχειρήσεις. Αμέσως επόμενος είναι ο κλάδος παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού (Δ).

Σύμφωνα με την ταξινόμηση της Ε.Ε⁴², το 93,78% των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα χαρακτηρίζονται ως *Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις* (έως 10 εργαζόμενους).

Το αντίστοιχο ποσοστό στη Π.Ε, όσο και στη Περιφέρεια είναι περίπου 90%. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι καμία επιχείρηση του δευτερογενή τομέα στο σύνολο της Π.Ε δεν κατατάσσεται στην κατηγορία των *μεγάλων επιχειρήσεων* (άνω των 50 εργαζομένων).

Ο Δήμος Ιεράπετρας προηγείται σημαντικά των υπολοίπων Δήμων, καθώς εκεί συγκεντρώνονται οι περισσότερες βιομηχανίες του κλάδου, συνέπεια του όγκου αγροτικής παραγωγής και θερμοκηπιακής καλλιέργειας. Και σε αυτό τον κλάδο οι επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται μικρές, ενώ κυριαρχούν οι ατομικές επιχειρήσεις.

³⁹ Έρευνα και μελέτη για την αναθεώρηση του περιφερειακού σχεδιασμού διαχείρισης στερεών αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) Περιφέρειας Κρήτης.

⁴⁰ Τα διαθέσιμα στοιχεία από την ΕΣΥΕ αναφέρονται σε επίπεδο Δήμου και όχι Δ.Ε, Δ.Κ-Τ.Κ με αποτελέσματα να μην μπορεί να γίνει λεπτομερής αναφορά αποκλειστικά στην περιοχή εφαρμογής.

⁴¹ Μητρώο επιχειρήσεων της Π.Ε Λασιθίου (2010), ΕΛΣΤΑΤ.

⁴² Κανονισμός 70/2001/ΕΚ, Σύσταση 2003/361/ΕΚ

Κλάδοι σε κρίση - αναδυόμενοι κλάδοι

Σημαντική δυναμική παρουσιάζουν οι κλάδοι της μεταποίησης και των κατασκευών και ιδιαίτερα των κλάδων εκείνων που συνδέονται με τον τουρισμό και τη γεωργία.

Το ελαιόλαδο και τα τοπικά αγροτικά προϊόντα μετά από τυποποίηση και συσκευασία, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη τάση για ανάπτυξη της βιολογικής καλλιέργειας και την προώθηση-καθιέρωση της Κρητικής διατροφής μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για την ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα στην περιοχή.

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων ο κλάδος που παρουσιάζει αναπτυξιακές δυνατότητες και στους τέσσερις νομούς της Περιφέρειας είναι αυτός της μεταποίησης των προϊόντων του πρωτογενή τομέα.

Αν κι η αγροτική παραγωγή της Π.Ε θα δικαιολογούσε έναν πιο ανεπτυγμένο δευτερογενή τομέα, μέσω της μεταποιητικής δραστηριότητας, η πραγματικότητα δεν το επιβεβαιώνει. Διαπιστώνεται λοιπόν, αφενός η περιορισμένη βαρύτητα του δευτερογενή τομέα στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία και αφετέρου η περιορισμένη δυναμική του.

Οι επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα είναι κατά βάση μικρές βιοτεχνικές, οικογενειακού χαρακτήρα και τοπικής εμβέλειας και επικεντρώνονται σε παραδοσιακούς κλάδους με περιορισμένη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας, ενώ το ποσοστό απασχόλησης στον τομέα, κυμαίνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Εντούτοις, σημαντικά είναι τα περιθώρια αξιοποίησης της αγροτικής παραγωγής μέσα από τη μεταποίηση και τυποποίηση των τοπικών αγροτικών προϊόντων και τη διασύνδεση του δευτερογενή με τους άλλους δύο παραγωγικούς τομείς.

ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Α. Κύρια χαρακτηριστικά (κυριότερες μορφές δραστηριότητας)

Ο τριτογενής τομέας καταλαμβάνει μια κεντροβαρική θέση στην οικονομία της Περιφέρειας Κρήτης, με τον τουρισμό και το εμπόριο να συγκεντρώνουν το 35% της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας (με βάση την Ακαθάριστη Αξία Παραγωγής), και να συνεισφέρουν το 35,4% στην απασχόληση⁴³.

Ιδιαίτερα σημαντικό για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής είναι το γεγονός ότι ο τουρισμός απευθύνεται στις διεθνείς αγορές, ενώ παράλληλα παρουσιάζει υψηλή εξειδίκευση σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πιο συγκεκριμένα, 5 από τους 20 κλάδους στους οποίους η Περιφέρεια Κρήτης παρουσιάζει υψηλή εξειδίκευση, κατατάσσονται στον τουρισμό (ενοικίαση αυτοκινήτων, ξενοδοχεία, ταξιδιωτικά γραφεία, αναψυκτήρια, και λιανικό εμπόριο)⁴⁴.

Όσον αφορά στην Π.Ε Λασιθίου ειδικότερα, ο τριτογενής τομέας έχει ιδιαίτερα μεγάλη συμμετοχή τόσο στην οικονομική δραστηριότητα της περιοχής όσο και στην τοπική απασχόληση.

Πιο συγκεκριμένα, ο τριτογενής τομέας συγκεντρώνει το 76,1% της οικονομικής δραστηριότητας της Π.Ε (με βάση την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία).

Μάλιστα, το μερίδιο του στην συνολική οικονομική δραστηριότητα παρουσιάζει σημαντικές αυξητικές τάσεις από το 2008 και μετά, λόγω της οικονομικής κρίσης και της συρρίκνωσης των άλλων παραγωγικών τομέων ως συνέπεια αυτής.

Ο τουρισμός και το εμπόριο αποτελούν τους πιο ισχυρούς παραγωγικούς κλάδους του τριτογενή τομέα με υψηλή συνεισφορά στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία του τομέα (μερίδιο περίπου 42% για το 2013).

Με μικρές αυξομειώσεις, το μερίδιο του κλάδου παραμένει σχετικά σταθερό την τελευταία δεκαετία, ενώ τη συρρίκνωση του 2012 ακολούθησε αύξηση το 2013.

Στον τριτογενή τομέα απασχολούνται 14.455 άνθρωποι, αριθμός που ανταποκρίνεται περίπου στον μισό οικονομικά ενεργό πληθυσμό της περιοχής.

Δεδομένου του ότι η Κρήτη γενικότερα και η Π.Ε Λασιθίου ειδικότερα είναι από τις πιο ευνοημένες τουριστικά περιοχές της Ελλάδας, ο τουριστικός κλάδος είναι από τους πλέον δυναμικούς τομείς της περιοχής παρέμβασης.

⁴³ Περιφέρεια Κρήτης (2014). Επιχειρησιακό πρόγραμμα βάσει του στόχου «επενδύσεις για την ανάπτυξη και την απασχόληση».

⁴⁴ Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας Κρήτης (2014). Στρατηγική έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Κρήτης. Αστική Διαχείριση Α.Ε.

Μάλιστα, ένα σημαντικό ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της περιοχής, περίπου το 18% των συνολικών απασχολούμενων⁴⁵, εργάζεται στον τουρισμό (π.χ. ξενοδοχεία, εστιατόρια, και λοιπές τουριστικές επιχειρήσεις)

(Παράρτημα 1 - ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Μερίδιο τριτογενή τομέα στην συνολική οικονομική δραστηριότητα της ΠΕ Λασιθίου (ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε εκατομμύρια ευρώ, ΠΙΝΑΚΑΣ 10: Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία τριτογενή τομέα κατά κλάδο (σε εκατομμύρια ευρώ) & ΠΙΝΑΚΑΣ 11: Απασχολούμενοι στον Τριτογενή Τομέα της ΠΕ Λασιθίου).

Η τουριστική ανάπτυξη της Π.Ε Λασιθίου ακολουθεί τις γενικότερες τάσεις του τουρισμού στην Κρήτη, βασίζεται δηλαδή στο μαζικό τουρισμό, είναι έντονα εποχική και εμφανίζει υστέρηση όσον αφορά στην αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και παραγωγικών δυνατοτήτων της περιοχής.

Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται περιορισμένη διάχυση της τουριστικής κίνησης προς τους οικισμούς της ενδοχώρας δεδομένου ότι οι ξενοδοχειακές υποδομές συγκεντρώνονται κυρίως στα βόρεια παράλια (Σίσι, Μίλατος, Ελούντα, Άγιος Νικόλαος, Καλό Χωριό, Σητεία) και σε μικρές εστίες στο νότο (Μακρύ Γυαλός, Κουτσουράς, Φέρμα, Κουτσουνάρι, Ιεράπετρα), ενώ η πορεία του σε μεγάλο βαθμό επηρεάζεται από εξωγενείς, μη ελεγχόμενες συνθήκες, που συντελούν σε διακυμάνσεις των επιδόσεων του.

Πάντως, τα τελευταία χρόνια οι πολιτικές αναταραχές σε γειτονικές χώρες, παραδοσιακά ανταγωνιστικές απέναντι στο ελληνικό τουριστικό προϊόν, όπως η Αίγυπτος και η Τουρκία, για παράδειγμα, εννοούν σημαντικά αυτές τις επιδόσεις⁴⁶ ενισχύοντας σημαντικά τον αριθμό αφίξεων τόσο σε εθνικό, όσο και σε τοπικό επίπεδο (Π.Ε)⁴⁷.

Παράλληλα όμως με την ένταση που εμφανίζει ο κλάδος στον μαζικό τουρισμό, η οποία αποτελεί γενικό χαρακτηριστικό του προσφερόμενο ελληνικού τουριστικού προϊόντος, η Π.Ε Λασιθίου παρουσιάζει δύο σημαντικές ιδιαιτερότητες.

Πρώτον, η περιοχή διαθέτει πολύ αξιόλογες τουριστικές υποδομές πολυτελείας, με δημοφιλή θέρετρα όπως είναι ο Άγιος Νικόλαος και η Ελούντα, τα οποία έχουν αποκτήσει διεθνή φήμη και υποδέχονται κάθε χρόνο διάσημες προσωπικότητες από όλο τον κόσμο.

Δεύτερον, πίσω από την ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού και του τουρισμού πολυτελείας, βρίσκονται εξαιρετο φυσικό περιβάλλον, όμορφα ορεινά χωριά, μονοπάτια, ερημικές παραλίες, σπουδαίοι αρχαιολογικοί χώροι και βυζαντινά μνημεία, που δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη και άλλων εναλλακτικών μορφών τουρισμού (π.χ. οικότουρισμός, θρησκευτικός, θαλάσσιος τουρισμός, τουρισμός περιπέτειας, κ.ά.).

Β. Αριθμός, μέγεθος και διάρθρωση επιχειρήσεων ανά κλάδο

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία του Επιμελητηρίου Λασιθίου⁴⁸, στον επιχειρηματικό κατάλογο της Π.Ε Λασιθίου, υπάρχουν 6.113 εγγραφές που αφορούν στον τριτογενή τομέα.

Οι πιο σημαντικοί κλάδοι του τομέα αφορούν στις «Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης» (1.390 εγγραφές), οι «Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες» (906 εγγραφές), η «Μεταφορά και αποθήκευση» (319 εγγραφές), και οι «Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία» (203 εγγραφές).

Είναι εμφανές ότι οι επιχειρήσεις που σχετίζονται άμεσα με τον τουρισμό καταλαμβάνουν ένα σημαντικό κομμάτι του τριτογενή τομέα.

Μάλιστα, αν στην κατηγορία των ξενοδοχειακών και επισιτιστικών επιχειρήσεων προσθέσουμε και τα ταξιδιωτικά γραφεία (76 εγγραφές), οι τουριστικές επιχειρήσεις καταλαμβάνουν το 24% του τριτογενή τομέα στην Π.Ε Λασιθίου.

⁴⁵ Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) (2011). Απογραφή Πληθυσμού 2011. Απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (Περιφερειακές Ενότητες).

⁴⁶ The New York Times (2013). Tourists wary of turmoil in the Middle East are a boom to southern Europe. [Online] Διαθέσιμο από: http://www.nytimes.com/2013/09/02/business/global/tourists-wary-of-mideast-are-boon-to-southern-europe.html?_r=0

Καθημερινή (2016). Η απειλή της τρομοκρατίας σε Αίγυπτο, Τουρκία ευνοεί τον ελληνικό τουρισμό. [Online] Διαθέσιμο από: <http://www.kathimerini.gr/860651/article/epikairothta/kosmos/h-apeilh-ths-tromokratias-se-aigypto-toyrkia-eynoei-ton-ellhniko-toyrismo>

⁴⁷ Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) (2016). Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις: Απολογισμός 2015 & Προγραμματισμός 2016. Ινστιτούτο ΣΕΤΕ, Αθήνα.

⁴⁸ Επιμελητήριο Λασιθίου (2016). Επιχειρηματικός Κατάλογος/Κριτήρια Αναζήτησης (Γενική Αγορά).

Στη συντριπτική τους πλειοψηφία πρόκειται για επιχειρήσεις μικρού μεγέθους (κάτω των 10 εργαζομένων), ενώ χαμηλή είναι η συγκέντρωση Μεσαίων και Μεγάλων Επιχειρήσεων (άνω των 50 εργαζομένων).

Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι από το σύνολο των επιχειρήσεων παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης, 1.174 (περίπου το 85%) είναι ατομικές επιχειρήσεις και μόλις 41 ανώνυμες εταιρείες (Α.Ε.) (**Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 6: ΧΩΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ**).

Γ. Κλάδοι σε κρίση - αναδυόμενοι κλάδοι

Η κρίση επηρέασε δυσανάλογα ορισμένους τομείς δραστηριότητας (π.χ. κατασκευές, πρωτογενή τομέα), ενώ αντίθετα, οι υπόλοιποι κλάδοι και ειδικά ο τουρισμός επέδειξαν μεγάλη ανθεκτικότητα και ενίσχυσαν το μερίδιό τους στην περιφερειακή οικονομία⁴⁹.

Μάλιστα, το εμπόριο και ο τουρισμός αποτελούν τον βασικό κορμό της τοπικής οικονομίας και έχουν αναπτύξει ισχυρές διασυνδέσεις μεταξύ τους.

Ο τουρισμός ειδικότερα παρουσιάζεται ως πιο δυναμικός κλάδος της τοπικής οικονομίας, με αυξητικές τάσεις στις αφίξεις και τις διανυκτερεύσεις, υψηλή μέση δαπάνη του επισκέπτη (παρά τη φθίνουσα πορεία από το 2008), και σημαντικές δυνατότητες περαιτέρω εξέλιξης.

Ενδεικτικό είναι ότι ο κλάδος με τη μεγαλύτερη συμβολή στο ακαθάριστο περιφερειακό προϊόν, μέσα στην περίοδο της κρίσης (2010-2014), είναι οι «Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης», φαινόμενο που δεν αφορά μόνο την Π.Ε Λασιθίου, αλλά την Περιφέρεια Κρήτης γενικότερα.

Όσον αφορά στους αναδυόμενους κλάδους του τριτογενή τομέα, αυτοί φαίνονται να σχετίζονται κυρίως με τον ιατρικό τουρισμό, καθώς και τη φροντίδα των ηλικιωμένων και των χρόνια ασθενών.

Δ. Τουριστικός Τομέας

→ Τουριστικά καταλύματα, κέντρα αναψυχής/ψυχαγωγίας και χωροταξική κατανομή τους

Το ξενοδοχειακό δυναμικό της Π.Ε Λασιθίου ανέρχεται σε 205 μονάδες, κατηγορίας από ένα έως πέντε αστέρια, με συνολικό αριθμό 12.647 δωματίων και 24.646 κλινών.

Μπορεί η Π.Ε Λασιθίου να έχει τη μικρότερη ξενοδοχειακή δυναμικότητα σε σχέση με τις υπόλοιπες Π.Ε της Κρήτης (13% του ξενοδοχειακού δυναμικού του νησιού), όμως συγκεντρώνει πάνω από το 25% των μονάδων πολυτελείας της Κρήτης, μερικές εκ των οποίων αποτελούν ιδιαίτερα δημοφιλή καταλύματα παγκοσμίως.

Ως προς την χωρική συγκέντρωση των καταλυμάτων, η Π.Ε. Λασιθίου εμφανίζει μεν ποσοστιαία συγκέντρωση στα βόρεια κυρίως παράλια (49,6%), όμως η συγκέντρωση αυτή βρίσκεται σε δύο περιοχές, στον Άγιο Νικόλαο και στην Ελούντα, οι οποίες έχουν αναπτύξει σημαντικά τον τουρισμό και ιδιαίτερα τον τουρισμό που προέρχεται από επισκέπτες με υψηλά εισοδήματα⁵⁰.

Το υπόλοιπο 49,4% των καταλυμάτων κατανέμεται σε πέντε (5) περιοχές που αποτελούν κάθε μία από αυτές το κέντρο μιας ευρύτερης χωρικής ενότητας που συνιστά αυτοτελή τουριστικό προορισμό.

Οι ενότητες αυτές είναι οι ευρύτερες περιοχές της Σητείας, της Ιεράπετρας, του Παλαικάστρου, του Μακρύ Γυαλού και του Σίσι της Μιλάτου. Πιο συγκεκριμένα, στο Δήμο Αγίου Νικολάου καταγράφονται 127 καταλύματα, στο Δήμο Ιεράπετρας 52, και στο Δήμο Σητείας 25⁵¹.

Σχετικά με τη διαφοροποίηση των καταλυμάτων, πρέπει να σημειωθεί πως η Π.Ε Λασιθίου διαθέτει όλες τις κατηγορίες καταλυμάτων, από ενός έως πέντε αστέρων, και παρουσιάζει μία σχετική ισορροπία στον συνολικό αριθμό καταλυμάτων ανά κατηγορία, με εξαίρεση τα καταλύματα δύο αστέρων, τα οποία είναι διπλάσια από τα καταλύματα της κάθε μίας από τις άλλες κατηγορίες.

Επίσης, στην περιοχή παρέμβασης λειτουργούν και δύο (2) κάμπινγκ, συνολικής χωρητικότητας 318 ατόμων.

⁴⁹ Περιφέρεια Κρήτης (2014). Στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης Περιφέρειας Κρήτης. Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρεια Κρήτης, Αστική Διαχειριστική Α.Ε.

⁵⁰ Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) (2003). Μελέτη τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης Α΄ Φάση, Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Ανάπτυξης, Αθήνα.

⁵¹ Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας (2016). Τουριστικός Οδηγός. Αναζήτηση ξενοδοχείων και κάμπινγκ. Αναλυτική Αναζήτηση, Περιφέρεια Κρήτης.

Αναλυτικά, τα καταλύματα της ΠΕ Λασιθίου και το δυναμικό τους, καθώς και τα αντίστοιχα των υπολοίπων ΠΕ της Κρήτης που δίνουν στον αναγνώστη τη δυνατότητα συγκρίσεων, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα⁵².

Πρέπει να σημειωθεί ότι μια μικρή διαφοροποίηση στο συνολικό αριθμό καταλυμάτων, σε σχέση με προαναφερθέντα στοιχεία, οφείλεται στη χρονολογική διαφορά συλλογής στοιχείων (**Παράρτημα 1 - ΠΙΝΑΚΑΣ 12: Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Κρήτης 2015**).

Ανάλογη χωρική συγκέντρωση με τα καταλύματα, παρουσιάζουν και οι επιχειρήσεις εστίασης και αναψυχής (εστιατόρια, καφετέριες, καφενεία, μπαρ κ.α.), η πλειοψηφία των οποίων συγκεντρώνεται στις περιοχές που παρουσιάζουν ανεπτυγμένη τουριστική δραστηριότητα και επισκεψιμότητα, όπως είναι η ευρύτερη περιοχή της Ελούντας, και τα οικιστικά κέντρα Αγίου Νικολάου, Σητείας, Ιεράπετρας, Νεάπολης και Οροπεδίου Λασιθίου.

Σε αυτές τις ζώνες εντοπίζεται σημαντικός όγκος εστιατορίων, κέντρων διασκέδασης και μπαρ, ενώ αντίθετα στις περιοχές της ενδοχώρας λειτουργούν μικρά παραδοσιακά καφενεία και ταβέρνες τα οποία απευθύνονται κυρίως στους ντόπιους.

→ Ειδικές τουριστικές υποδομές

Η Π.Ε Λασιθίου χαρακτηρίζεται από περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, χλωρίδας και πανίδας, όπως σπήλαια, φαράγγια, υδροβιότοποι, νησιά και δάση.

Στο δίκτυο Natura περιλαμβάνονται 10 προστατευόμενες περιοχές, όπως το νησί της Χρυσής, ο υδροβιότοπος του Αλμυρού, τα νησιά Διονυσάδες, η οροσειρά Δίκτη κ.ά.

Εξίσου εντυπωσιακά είναι τα μικρά και μεγάλα φαράγγια και σπήλαια που υπάρχουν διάσπαρτα στο νομό. Στην περιοχή παρέμβασης υπάρχουν 8 μεγάλα επισκέψιμα σπήλαια και πάρα πολλά μικρότερα. Τα πιο σπουδαία βρίσκονται στην περιοχή της Σητείας, όπου πρόσφατα το Γεωπάρκο Σητείας ανακηρύχθηκε σε «Παγκόσμιο Γεωπάρκο της UNESCO»⁵³.

Επίσης, η Π.Ε Λασιθίου διαθέτει πολλά μονοπάτια για ορειβατικές διαδρομές, κάποια από τα οποία αποτελούν μέρος του Ευρωπαϊκού μονοπατιού E4.

Προς το παρόν, οι παραπάνω υποδομές παραμένουν σχετικά αναξιοποίητες και η ανάπτυξή τους σε σχέση με συγκριμένες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, οφείλεται κυρίως σε μεμονωμένες και μη οργανωμένες προσπάθειες.

Μορφές τουρισμού που ξεκινούν να αναπτύσσονται είναι ο οικοτουρισμός, ο γαστρονομικός τουρισμός, ο τουρισμός περιπέτειας, καθώς και ο θαλάσσιος τουρισμός (σερφ στην περιοχή του Κουρεμένου), ενώ ιδιαίτερες προοπτικές παρουσιάζει ο θρησκευτικός τουρισμός, λόγω της ύπαρξης πολλών και σημαντικών θρησκευτικών μνημείων στην περιοχή (π.χ. Ιερά Μονή Τοπλού, Ιερά Μονή Καψά, κ.ά.) και ο αγροτουρισμός.

Αναφορικά με τον αγροτουρισμό, ενδεικτική είναι η αυξητική τάση που παρουσιάζεται σε αγροτουριστικά καταλύματα και παραδοσιακούς ξενώνες τα τελευταία χρόνια (στην Π.Ε Λασιθίου καταγράφονται συνολικά δεκατρείς παραδοσιακοί ξενώνες/αγροτουριστικά καταλύματα⁵⁴).

Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι η περιοχή διαθέτει αξιόλογες υποδομές που μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για την ενίσχυση και ανάπτυξη και άλλων εναλλακτικών-θεματικών μορφών τουρισμού στην περιοχή, όπως είναι ο γαστρονομικός και ο οινικός τουρισμός.

⁵² Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας (2016). Ξενοδοχειακό Δυναμικό Ελλάδας 2015 (Ανά Περιφέρεια-Νομό- Νησί).

⁵³ Φυσικό Πάρκο Σητείας: <http://www.sitia-geopark.gr>

⁵⁴ Περιφέρεια Κρήτης (2016). Αγροτουρισμός Λασιθί: <https://www.incrediblecrete.gr/el/agrotourism-crete/>

Οι υποδομές αυτές αφορούν στα⁵⁵: α) εργαστήρια και καταστήματα τοπικών προϊόντων (π.χ. ελαιόλαδο, φυσικά βότανα, παξιμάδια, κρητική σουμάδα κλπ.) που λειτουργούν στη Νεάπολη, την Κριτσά, τον Άγιο Νικόλαο και τη Σητεία, β) τα οινοποιεία της Σητείας, της Ζήρου και του Ορεινού, και γ) τους γυναικείους συνεταιρισμούς, που λειτουργούν στη Ζάκρο και την Κριτσά.

→ **Λοιπές υπηρεσίες και δραστηριότητες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που σχετίζονται άμεσα με τον τουρισμό**

Στην Π.Ε Λασιθίου λειτουργεί και ένας σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων και λοιπών υπηρεσιών, που σχετίζονται άμεσα με τον τουρισμό, όπως καταστήματα λιανικού εμπορίου, επιχειρήσεις ενοικιάσεως αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών, τουριστικά γραφεία, γραφεία πληροφοριών (στο Δήμο Αγίου Νικολάου υπό την εποπτεία του Ε.Ο.Τ. και στο Δήμο Σητείας υπό την ευθύνη του Δήμου), κλπ.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι πιο συναφείς με τον τουρισμό επιχειρήσεις/υπηρεσίες (**Παράρτημα 1 - ΠΙΝΑΚΑΣ 13: Επιχειρήσεις/υπηρεσίες συναφείς με τον τουρισμό**).

→ **Τουριστική ζήτηση (διανυκτερεύσεις, εποχικότητα, πληρότητα καταλυμάτων)**

Η Κρήτη είναι ένας επώνυμος τουριστικός προορισμός με μακρά παράδοση και εδραιωμένη θέση στην παγκόσμια αγορά και περίπου 3,5 εκατομμύρια αεροπορικές αφίξεις επιβατών⁵⁶ και 355.000 αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας για το 2015⁵⁷.

Διαθέτει ισχυρή τουριστική βάση με επιχειρηματικό βάθος, διεθνείς διασυνδέσεις και επενδύσεις κλίμακας. Επίσης, διαθέτει σημαντικούς πολιτιστικούς πόρους διαφόρων ιστορικών περιόδων με μοναδικά χαρακτηριστικά.

Μάλιστα, το πολιτιστικό απόθεμά της αποτελεί σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι άλλων ανταγωνιστικών προορισμών⁵⁸.

Από την άλλη πλευρά όμως, φέρει ένα από τα πιο εμφανή χαρακτηριστικά του ελληνικού τουρισμού, αυτό της εποχικότητας, με τη σημαντική τουριστική κίνηση να περιορίζεται στο διάστημα Ιουνίου-Σεπτεμβρίου⁵⁹.

Αυτά τα γενικά χαρακτηριστικά που παρατηρούνται στην Περιφέρεια Κρήτης, αποτελούν αντίστοιχα και τα κύρια χαρακτηριστικά της Π.Ε. Λασιθίου.

Όσο αφορά στα επίπεδα και τη μορφή ανάπτυξης, οι ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές της Π.Ε Λασιθίου, αναδεικνύουν, καταρχήν χωρικά, το πρόβλημα της υπερβολικής συγκέντρωσης της τουριστικής προσφοράς και χρονικά, την ανισοκατανομή της τουριστικής ζήτησης (εποχικότητα).

Η υφιστάμενη κατάσταση της περιοχής αντανακλά τη γενικότερη εικόνα της ελληνικής τουριστικής προσφοράς, η οποία αντιμετωπίζει ήδη σημαντικές προκλήσεις, τόσο λόγω των διαρθρωτικών χαρακτηριστικών της και ορισμένων εγγενών αδυναμιών της, όσο και εξαιτίας του ισχυρού διεθνούς ανταγωνισμού.

Γενικά, η λεγόμενη “mainstream” προσφορά είναι πολύ ανεπτυγμένη (π.χ. τουρισμός πολυτελείας στην Ελούντα), ενώ η εναλλακτική προσφορά παρουσιάζεται μη ανεπτυγμένη (π.χ. τουρισμός της υπαίθρου).

Οι διανυκτερεύσεις και η πληρότητα των καταλυμάτων, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία παρουσιάζονται στον Πίνακα 14 ⁶⁰ (**Παράρτημα 1 - ΠΙΝΑΚΑΣ 14: Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου στην ΠΕ Λασιθίου**).

⁵⁵ Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ): <http://www.paseges.gr/el>

⁵⁶ Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) (2016). Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις: Απολογισμός 2015 & Προγραμματισμός 2016. Ινστιτούτο ΣΕΤΕ, Αθήνα.

⁵⁷ Ένωσης Λιμένων Ελλάδος (2016): <http://www.elime.gr/index.php/krouaziera>

⁵⁸ Περιφέρεια Κρήτης (2014). Στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης Περιφέρειας Κρήτης. Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας Κρήτης, Αστική Διαχειριστική Α.Ε.

⁵⁹ Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ) (2016). Εξελίξεις στον τουρισμό και στην ελληνική ξενοδοχία 2015. Αθήνα.

⁶⁰ ΕΛΣΤΑΣΤ (2014). Διανυκτερεύσεις πελατών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ κατά Περιφέρεια και Νομό (Συγκεντρωτικό 2014), Πειραιάς.

Σε σχέση με τα αντίστοιχα στοιχεία των προηγούμενων ετών (μέση πληρότητα περίπου 53% για την τριετία 2010-2012) που αφορούν στα πρώτα χρόνια της οικονομικής κρίσης, παρατηρείται μια μικρή, αλλά σημαντική, αυξητική τάση και επαναφορά στα επίπεδα του 2009, όταν η πληρότητα στην Π.Ε Λασιθίου ήταν στο 56,5%⁶¹.

Αυτή όμως η επανάκαμψη, που εν πολλοίς οφείλεται στις γενικότερες αυξητικές τάσεις στις διεθνείς αφίξεις που παρουσιάζει ο ελληνικός τουρισμός⁶², λόγω κυρίως των πολιτικών αναταραχών στις γειτονικές ανταγωνίστριες χώρες, δεν είναι αρκετή για να επαναφέρει τις πληρότητες των ξενοδοχειακών καταλυμάτων στα επίπεδα του 2008 (63,5%), χρονιά που ξεκίνησε η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση.

Αναφορικά με τα κάμπινγκ, καταγράφεται μια μικρή μείωση στις διανυκτερεύσεις, από 5.696 το 2013 σε 5.258 το 2014.

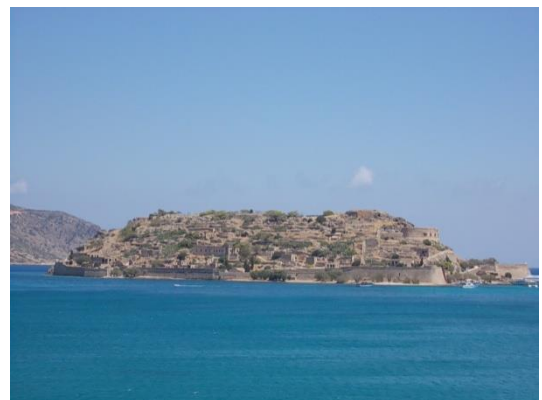
Η χωρική συγκέντρωση των καταλυμάτων σε συγκεκριμένες περιοχές του βόρειου παραλιακού τμήματος της Π.Ε Λασιθίου, όπως είναι ο Άγιος Νικόλαος, έχει άμεσο αντίκτυπο και στη χωρική διάχυση των διανυκτερεύσεων, οι οποίες συγκεντρώνονται κυρίως στου Δήμους του Αγίου Νικολάου και του Οροπεδίου Λασιθίου (2.152.048 επί του συνόλου των 3.037.712 διανυκτερεύσεων για το 2014).

Αντίθετα, πιο απομακρυσμένες γεωγραφικά περιοχές, όπως ο Δήμος Σητείας, περιορίζονται σε πολύ μικρότερο μερίδιο (148.396 διανυκτερεύσεις για το 2014)⁶³. Όσον αφορά στις αντίστοιχες πληρότητες, για το ίδιο έτος οι Δήμοι Αγίου Νικολάου και Οροπεδίου Λασιθίου έφτασαν το 57,5%, ενώ της Σητείας μόλις το 31,4%⁶⁴.

→ Πόλοι προσέλκυσης επισκεπτών

Η Π.Ε Λασιθίου έχει πλούσια πολιτιστικά χαρακτηριστικά τα οποία έχουν τις βάσεις τους στην ιστορία της περιοχής και της Κρήτης γενικότερα, καθώς και σημαντικούς φυσικούς πόρους. Ενδεικτικά αναφέρονται το Φοινικόδασος Βάι, το Σπήλαιο Ψυχρού («Δικταίον Άντρον»), και το φαράγγι του Χα στην Ιεράπετρα, του οποίου η χαράδρα είναι μια από τις μεγαλύτερες στην Ευρώπη, η λίμνη Βουλισμένη, η Σπιναλόγκα, η αρχαία Λατώ, η Ζάκρος, η Ιερά Μονή Τοπλού, το Φρούριο Καζάρμας, κ.ά.

Το σύνολο αυτών των πόρων δημιουργεί έντονο τουριστικό ενδιαφέρον, και αποτελεί βασικό πόλο έλξης για τους επισκέπτες.

Επομένως, η σωστή αξιοποίησή τους δύναται να βοηθήσει σημαντικά τη διαφοροποίηση της τουριστικής προσφοράς και την ανταγωνιστικότητα της Π.Ε Λασιθίου ως τουριστικού προορισμού.

Οι σύγχρονες τάσεις που επικρατούν στο διεθνές τουριστικό περιβάλλον και οι έντονες ανταγωνιστικές συνθήκες επιτάσσουν, αφενός, ανανέωση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και, αφετέρου, αναπροσανατολισμό προς τμηματοποιημένες αγορές (αναζήτηση νέων τμημάτων αγοράς), επανατοποθέτηση του προορισμού στη διεθνή αγορά, αξιοποίηση ευκαιριών και εξειδικευμένη στόχευση των δράσεων προώθησης⁶⁵.

→ Αξιοποίηση ευκαιριών που προσφέρονται από τη θάλασσα

Ο θαλάσσιος τουρισμός στην περιοχή αφορά κυρίως στις επισκέψεις κρουαζιερόπλοιων, το yachting και τις ημερήσιες εκδρομές με καράβια, και σκάφη αναψυχής.

⁶¹ ΕΛΣΤΑΣΤ (2012). Διανυκτερεύσεις πελατών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ κατά Περιφέρεια και Νομό (Συγκεντρωτικό 2012), Πειραιάς.

⁶² ΕΛΣΤΑΣΤ (2015). Δελτίο Τύπου: Αφίξεις και διανυκτερεύσεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ: Ιανουάριος - Σεπτέμβριος 2015 (προσωρινά στοιχεία), Πειραιάς.

⁶³ ΕΛΣΤΑΣΤ (2014). Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), κατά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο. Πειραιάς.

⁶⁴ ΕΛΣΤΑΣΤ (2014). Πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), κατά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο.

⁶⁵ Χατζηδάκης, Α. (2015). Τάσεις της τουριστικής κίνησης 2008-2015. Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα.

Οι επισκέψεις κρουαζιερόπλοιων γίνονται σε δύο πόλεις της Π.Ε Λασιθίου, τον Άγιο Νικόλαο και τη Σητεία και αποτελούν σημαντική πηγή εσόδων για τα εμπορικά καταστήματα, τα εστιατόρια, τις καφετέριες και τις λοιπές επιχειρήσεις που προσφέρουν τουριστικές υπηρεσίες στις δύο πόλεις.

Ενδεικτικό της κίνησης της κρουαζιέρας στην περιοχή είναι ο αριθμός των αφίξεων τόσο στον Άγιο Νικόλαο όσο και στη Σητεία την τελευταία τριετία (Πίνακας 7).

Όμως παρά τα ενθαρρυντικά αυτά στοιχεία, οι ευκαιρίες που προσφέρονται από τη θάλασσα έχουν αξιοποιηθεί σε πολύ μικρό βαθμό. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι στην Π.Ε Λασιθίου λειτουργεί μόνο μια μεγάλη μαρίνα, στον Άγιο Νικόλαο.

Δεδομένου ότι η κρουαζιέρα αποτελεί έναν από τους πιο γρήγορα αναπτυσσόμενους κλάδους στην Ευρώπη, καθώς και τη θέση της Ελλάδας ως τον τρίτο πιο δημοφιλή προορισμό για το τουρισμό κρουαζιέρας⁶⁶, η περιοχή παρέμβασης βρίσκεται αρκετά πίσω σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας όπου ο θαλάσσιος τουρισμός κατέχει κεντρική θέση (π.χ. Κατάκολο, Κέρκυρα, κ.ά.) (**Παράρτημα 1 - ΠΙΝΑΚΑΣ 15: Στοιχεία κρουαζιέρας 2013-2015**).

Είναι επομένως απαραίτητο να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε αυτή τη μορφή τουρισμού. Λόγω της γεωγραφικής της θέσης, του ευνοϊκού της κλίματος, και της πλούσιας πολιτιστικής της παράδοσης, η Π.Ε Λασιθίου διαθέτει εκείνες τις βασικές προϋποθέσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού.

Μάλιστα, εκτός της κρουαζιέρας, άλλες δραστηριότητες του θαλάσσιου τουρισμού παρουσιάζουν αξιόλογες αναπτυξιακές προοπτικές.

Σε αρκετά ξενοδοχεία πολυτελείας της περιοχής λειτουργούν καταδυτικά κέντρα και κέντρα εκμάθησης υποβρύχιας κολύμβησης, ενώ η παραλία του Κουρεμένου αποτελεί ένα ιδανικό μέρος για τους λάτρεις του σερφ από όλο τον κόσμο.

ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Η αξία του συνόλου των εξαγωγών της Π.Ε Λασιθίου⁶⁷, ανήλθε το 2015 σε 79.939.631 ευρώ. Απ' αυτά το 72% (58.262.673 ευρώ) προέρχεται από την εξαγωγή ελαιολάδου, το 16,8% (13.488.062 ευρώ) από κηπευτικά, το 2,3% (1.850.210 ευρώ) από δομικά υλικά, το 1,4% (1.122.596 ευρώ) από προϊόντα λαϊκής τέχνης, το 0,3% (300.224 ευρώ) από κρέας και παρασκευάσματα, το 0,2% (155.155 ευρώ) από κρασί και το 0,1% (114.676 ευρώ) από χημικά-πλαστικά.

Οι υπόλοιπες εξαγωγές αφορούν μηχανές - συσκευές και μέρη αυτών (32.914 ευρώ), οχήματα (32.100 ευρώ), προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας (4.579 ευρώ), προϊόντα περιποίησης (2.577 ευρώ), νερό-αναψυκτικά (2.066 ευρώ), ενώ οι εξαγωγές ψαριών-θαλασσινών και μελιού είναι σχεδόν μηδενικές (644 και 354 ευρώ αντίστοιχα).

Παρά τα υψηλά ποσοστά απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα, αγροτικά προϊόντα με ξεχωριστή αξίας για τη Π.Ε, όπως το μέλι και το κρασί δεν καταλαμβάνουν παρά ελάχιστο τμήμα της συνολικής εξαγωγικής δραστηριότητας της Π.Ε, ενώ δεν καταγράφεται καμία εξαγωγή φρούτων, παραδοσιακών γλυκών ή αρτοποιημάτων.

Τα παραπάνω, επιβεβαιώνουν τα προβλήματα στο πεδίο της μεταποίησης -συγκεκριμένα της τυποποίησης/συσκευασίας προϊόντων του πρωτογενή τομέα- και της τοπικής επιχειρηματικότητας, που δείχνει να κυριαρχείται από εσωστρέφεια και κατ' επέκταση, από μικρή-ελάχιστη προστιθέμενη αξία για τη τοπική παραγωγή και το τοπικό και περιφερειακό προϊόν.

⁶⁶ Greek Travel Pages (2016). Greece 3rd Favorite Europe Cruise Destination. [Online] Διαθέσιμο από: <http://news.gtp.gr/2016/06/22/greece-3rd-favorite-europe-cruise-destination/>

⁶⁷ Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για να αποτυπώσουμε με ακρίβεια, την εξαγωγική δραστηριότητα της ΠΠ.

2.2.5 Χωροταξική - Πολεοδομική Οργάνωση

Αξιολόγηση της θέσης της περιοχής

Η γεωγραφική θέση της περιοχής παρέμβασης στο ανατολικό άκρο της Κρήτης, συνεπάγεται μεγάλες χιλιομετρικές αποστάσεις από τους υπόλοιπους νομούς και ιδιαίτερα των Χανίων και του Ρεθύμνου, παράγοντας ανασταλτικός ως προς την ταχεία πρόσβαση, ελκυστικότητα και επισκεψιμότητά της. Το πρόβλημα είναι εντονότερο στους πιο απομακρυσμένους οικισμούς.

Εντούτοις, σε υπερτοπικό επίπεδο, η Π.Ε. Λασιθίου δεν χαρακτηρίζεται ως γεωγραφικά απομονωμένη δεδομένου ότι διασυνδέεται με πολλά σημεία του ελλαδικού χώρου έχοντας αναπτύξει οικονομικές και εμπορικές σχέσεις, ήτοι:

- ακτοπλοϊκά συνδέεται με τον Πειραιά, την Κάσο, την Κάρπαθο, τη Ρόδο, τη Χάλκη, τη Μήλο, τη Θήρα και την Ανάφη,
- μέσω του αεροδρομίου Σητείας συνδέεται τόσο με περιοχές της ηπειρωτικής, όσο και της νησιωτικής χώρας (Αθήνα, Αλεξανδρούπολη, Πρέβεζα, Κάσο, Κάρπαθο, Ρόδο, Ηράκλειο), καθώς και με χώρες του εξωτερικού με πτήσεις τσάρτερ κατά την τουριστική περίοδο.

Η γεωγραφική θέση της περιοχής παρέμβασης όπως και ολόκληρης της Κρήτης είναι ιδιαίτερα σημαντική, όχι μόνο στον ελλαδικό αλλά και στον παγκόσμιο χάρτη, καθώς τοποθετείται στην νότιο-ανατολική Μεσόγειο, αποτελώντας σταυροδρόμι που ενώνει τρεις ηπείρους, την Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική προσδίδοντάς της ένα ξεχωριστό πλεονέκτημα και ευόχιες προοπτικές ως προς την ανάπτυξη διατοπικών - διακρατικών συνεργασιών.

Παρά όμως τη γεωστρατηγική θέση της (νοτιοανατολικότερο σημείο του ελλαδικού και ολόκληρου του ευρωπαϊκού χώρου) η Π.Ε. Λασιθίου δεν έχει καταφέρει ακόμα να λειτουργήσει ως πύλη εισόδου-επικοινωνίας της Κρήτης και της χώρας γενικά με τον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου όπως συνέβη σε άλλες περιόδους και ιδίως στη Μινωική.

Στην περιοχή παρέμβασης τα σπουδαιότερα οικιστικά κέντρα, Άγιος Νικόλαος, Ιεράπετρα⁶⁸, Σητεία και Νεάπολη συνδέονται μεταξύ τους, αλλά και με τον μεγαλύτερο συγκοινωνιακό κόμβο της Περιφέρειας, το Ηράκλειο, μέσω του Βόρειου Οδικού Άξονα Κρήτης, ενώ η Ιεράπετρα και η Σητεία συνδέονται επίσης και μέσω του Νότιου Οδικού Άξονα Κρήτης.

Τα παραπάνω αστικά κέντρα αποτελούν και τους κύριους συγκοινωνιακούς κόμβους του Νομού κυρίως σε ότι αφορά τις οδικές μεταφορές, αλλά και εν μέρει τις θαλάσσιες (Σητεία, Αγ. Νικόλαος) και τις αεροπορικές (Σητεία).

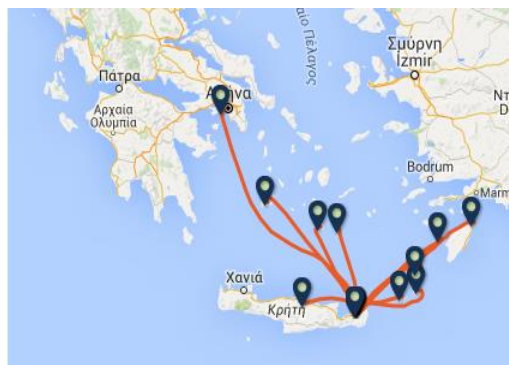
Σημειώνεται ότι ο διαπεριφερειακής εμβέλειας αερολιμένας Σητείας σύμφωνα με το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης επιδιώκεται να αναλάβει πιο ενεργό και αναβαθμισμένο ρόλο και να συμβάλλει στην αποφόρτιση των πιέσεων που ασκούνται στα δύο άλλα αεροδρόμια του νησιού, Ηρακλείου και Χανίων.

Οι επιμέρους οικισμοί της περιοχής παρέμβασης συνδέονται με τους παραπάνω βασικούς οδικούς άξονες μέσω των τεσσάρων πολεοδομικών κέντρων της Π.Ε. Λασιθίου (Νεάπολη, Άγιος Νικόλαος, Ιεράπετρα, Σητεία) ή και ορισμένοι απευθείας με τους άξονες αυτούς.

Μέσω των παραπάνω εθνικών οδών διακινείται ο μεγαλύτερος όγκος εμπορευμάτων και επιβατών με προορισμό το λιμάνι και το αεροδρόμιο Ηρακλείου.

Ειδικότερα, ο Β.Ο.Α.Κ. διέρχεται εγγύς των οικισμών της περιοχής παρέμβασης Βραχάσι - Λασιθία - Νεάπολη - Νικηθιανό - Λίμνες - Παχειά Άμμος - Καβούσι και καταλήγει στη Σητεία.

Ο Ν.Ο.Α.Κ είναι δίκτυο μικρότερης κίνησης περνάει από τη Βιάννο και συνδέει την περιοχή της Ιεράπετρας με τη Σητεία μέσω Κουτσουρά, Μακρύ Γιαλού και Λιθινών. Επίσης, σημαντικοί είναι οι οδικοί άξονες που συνδέουν την Παχειά Άμμο με την Ιεράπετρα και την Ελούντα με τον Άγιο Νικόλαο.

⁶⁸ η Ιεράπετρα εξαιρείται από την περιοχή παρέμβασης

Σύμφωνα με το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης προβλέπεται να ενισχυθεί ανατολικά προς Σητεία ο λειτουργικός ρόλος του βόρειου άξονα ως δρόμος διαπεριφερειακής εμβέλειας, ώστε να υποστηριχθούν οι υφιστάμενες τάσεις και να προωθηθεί η συνεργασία της Κρήτης πέραν της υφιστάμενης με την Αθήνα/Πειραιά με το πολυπολικό αναπτυξιακό νησιωτικό σύμπλεγμα Βορείου και Νοτίου Αιγαίου και τον ανατολικό θαλάσσιο άξονα ανάπτυξης της χώρας.

→ Αποστάσεις της περιοχής από σημαντικά οικιστικά κέντρα και αγορές

Η εικόνα αναφορικά με τις αποστάσεις της περιοχής από σημαντικά οικιστικά κέντρα και αγορές διαμορφώνεται ως εξής:

Άγιος Νικόλαος - Σητεία (1 ώρα και 10 λεπτά)	Σητεία - Ιεράπετρα (1 ώρα και 10 λεπτά)
Άγιος Νικόλαος - Ιεράπετρα (40 λεπτά)	Σητεία - Τζερμιάδο (2 ώρες και 15 λεπτά)
Άγιος Νικόλαος - Ηράκλειο (50 λεπτά)	Ηράκλειο - Ιεράπετρα (1 ώρα και 30 λεπτά)
Άγιος Νικόλαος - Τζερμιάδο (1 ώρα)	Ηράκλειο - Τζερμιάδο (1 ώρα και 5 λεπτά)
Σητεία - Ηράκλειο (2 ώρες)	Ιεράπετρα - Τζερμιάδο (1 ώρα και 40 λεπτά)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι χρονοαποστάσεις αφορούν μετακινήσεις με Ι.Χ.

Η εξυπηρέτηση σε σχέση με τις θαλάσσιες μεταφορές πραγματοποιείται από τα λιμάνια Ηρακλείου, Σητείας και Αγίου Νικολάου, ενώ οι αεροπορικές μεταφορές από το αεροδρόμιο του Ηρακλείου και δευτερευόντως από το αεροδρόμιο της Σητείας. Σημειώνεται ότι το αεροδρόμιο και το λιμάνι Σητείας έχουν χαρακτηριστεί ως διαπεριφερειακής εμβέλειας υποδομές.

→ Συνδέσεις και αλληλεξαρτήσεις της περιοχής (ροές εμπορευματικές, μετακινήσεις για εργασία κ.λπ.)

Οι σχέσεις αλληλεξάρτησης της περιοχής σε επίπεδο εμπορευματικών ροών και εργασιακών μετακινήσεων διαμορφώνονται ως εξής:

- Ο μεγαλύτερος όγκος των εμπορευματικών ροών πραγματοποιείται από την πύλη εισόδου του Νομού από και προς Ηράκλειο (μετά τα Μάλια) και κατά μήκος του οδικού άξονα Ηράκλειο - Νεάπολη - Άγιος Νικόλαος - Σητεία.
- Δευτερεύουσες εμπορευματικές μετακινήσεις εντοπίζονται στους άξονες: Άγιος Νικόλαος - Παχειά Άμμος - Σητεία, Άγιος Νικόλαος - Κριτσά, Άγιος Νικόλαος - Ελούντα, Άγιος Νικόλαος - Παχειά Άμμος - Ιεράπετρα και Σητεία - Λιθίνες - Μακρυγιαλός - Ιεράπετρα.

Όσον αφορά στις μετακινήσεις για λόγους απασχόλησης, οι περιαστικές κοινότητες χαρακτηρίζονται από υψηλή εξάρτηση σε ακτίνα 20-25 χλμ. από τα αστικά κέντρα κυρίως της Σητείας, του Αγίου Νικολάου και της Ιεράπετρας και δευτερευόντως της Νεάπολης.

Προς τις παραθαλάσσιες τουριστικές περιοχές της περιοχής παρέμβασης, ιδίως προς την περιοχή της Ελούντας, υπάρχει κατά τους θερινούς μήνες μετακίνηση εργαζομένων κυρίως από την ενδοχώρα του νομού, και πολύ λιγότερο από την υπόλοιπη Κρήτη (ιδίως από την Π.Ε Ηρακλείου).

Μεγάλος είναι και ο αριθμός αλλοδαπών που απασχολούνται στον ευρύτερο τουριστικό τομέα (καταλύματα και συναφείς υπηρεσίες).

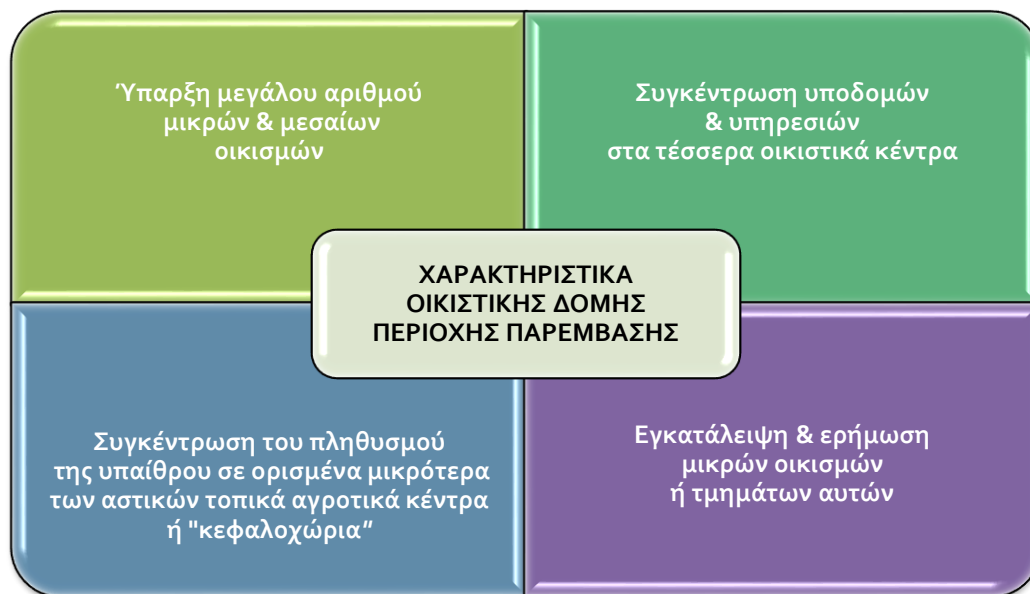
Γενικότερα, οι αλληλεξαρτήσεις μεταξύ των οικισμών και των κέντρων αναπτυξιακών ενοτήτων αποτυπώνονται στο Παράρτημα 2 (**ΧΑΡΤΗΣ 7: ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ**).

→ Οικιστικό δίκτυο

Το οικιστικό δίκτυο της Π.Ε Λασιθίου χαρακτηρίζεται από πολυκεντρική διάρθρωση με διάχυση της ανάπτυξης σε περισσότερους πόλους – οικιστικά κέντρα.

Τόσο ο πληθυσμός, όσο και οι υπηρεσίες δε συγκεντρώνονται σε μια μόνο γεωγραφική ενότητα, αντίθετα παρουσιάζουν διάχυση στο χώρο. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του οικιστικού δικτύου του Λασιθίου είναι ότι δεν υπάρχει μόνο ένα μεγάλο οικιστικό κέντρο από το οποίο εξαρτώνται και υποστηρίζονται οι μικρότεροι οικισμοί όπως συμβαίνει στους υπόλοιπους νομούς του νησιού, αντίθετα λειτουργούν τέσσερα δυναμικά οικιστικά κέντρα ήτοι: Σητεία, Άγιος Νικόλαος, Ιεράπετρα, Νεάπολη.

Σε γενικές γραμμές, τα χαρακτηριστικά της οικιστικής δομής της περιοχής παρέμβασης αποτυπώνεται ως εξής:

Η περιοχή παρέμβασης διαμορφώνεται από το σύνολο των Δήμων Αγίου Νικολάου, Οροπεδίου Λασιθίου και Σητείας και το Δήμο Ιεράπετρας από τον οποίο όμως εξαιρείται η Δημοτική Κοινότητα Ιεράπετρας. Πιο συγκεκριμένα, αποτελείται από οκτώ (8) Δημοτικές Ενότητες (Αγίου Νικολάου, Βραχασίου, Νεάπολης, Ιεράπετρας, Μακρύ Γιαλού, Ιτάνου, Λεύκης και Σητείας), πέντε (5) Δημοτικές Κοινότητες (Αγίου Νικολάου, Ελούντας, Κριτσάς, Νεάπολης, Σητείας), ογδόντα τρεις (83) Τοπικές Κοινότητες και 336 οικισμούς εκ των οποίων ένας, είναι δευτέρου επιπέδου (Άγιος Νικόλαος) και αποτελεί και την έδρα της Π.Ε Λασιθίου.

Η περιοχή παρέμβασης επίσης επηρεάζεται άμεσα από:

- ☑ 2 οικισμούς 3ου επιπέδου ενισχυμένους, τη Σητεία και την Ιεράπετρα. Η τελευταία δεν ανήκει στην περιοχή, αλλά βρίσκεται σε επαφή με αυτήν,
- ☑ 1 οικισμό τρίτου επιπέδου (Νεάπολη),
- ☑ 4 οικισμούς τέταρτου επιπέδου ενισχυμένους (Τζερμιάδο, Ζίρος, Παλαίκαστρο, Κουτσουράς),
- ☑ 3 οικισμούς πέμπτου επιπέδου ενισχυμένους (Άγιος Γεώργιος, Τουρλωτή, Χανδράς),
- ☑ τον διεθνούς φήμης τουριστικό οικισμό της Ελούντας.

Βάσει του υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης (Νοέμβριος 2014) τροποποιείται η διάρθρωση και η ιεράρχηση του οικιστικού δικτύου με στόχο τη συγκρότηση ενός νέου σύνθετου σχήματος συνεργαζόμενων πλεγμάτων-δικτύων. Για την περιοχή παρέμβασης ισχύουν τα εξής:

- Ο Άγιος Νικόλαος ως έδρα της Π.Ε. Λασιθίου αποτελεί πρωτεύοντα πόλο περιφερειακής εμβέλειας και κέντρο προώθησης ποιοτικού τουρισμού με άξονα αναφοράς και συνεργασίας τις Περιφέρειες Βορείου και Νοτίου Αιγαίου.
- Η Ιεράπετρα⁶⁹ και η Σητεία συνιστούν κέντρα ενδοπεριφερειακών αναπτυξιακών ενοτήτων, αστικά κέντρα με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων και οικιστικά κέντρα 5^{ου} επιπέδου. Η Σητεία προτείνεται να καθιερωθεί ως κέντρο έρευνας των συνθηκών φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος στη λεκάνη της Νοτιοανατολικής Μεσογείου.
- Η Νεάπολη θεωρείται δευτερεύοντα πόλος περιφερειακής εμβέλειας ως οικιστικό κέντρο 6^{ου} επιπέδου.

⁶⁹ δε συμπεριλαμβάνεται στην περιοχή παρέμβασης

- Το Τζερμιάδο ως έδρα του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου θεωρείται οικιστικό κέντρο 7^{ου} επιπέδου ενισχυμένου.
- Οι οικισμοί Κουτσουράς, Ζίρος και Παλαίικαστρο ως τέως έδρες Καποδιστριακών Δήμων χαρακτηρίζονται οικιστικά κέντρα 7^{ου} επιπέδου.
- Οι οικισμοί Άγιος Γεώργιος, Τουρλωτή και Χανδράς που υπήρξαν έδρες τέως ΟΤΑ 1991 και διαθέτουν εύρωστη πληθυσμιακή εικόνα και κοινωνικές υποδομές αποτελούν ειδικά συνεργαζόμενους οικισμούς με εκείνους του 6^{ου} ή 7^{ου} επιπέδου.

Επίσης, στην προσπάθεια μετριασμού των φαινομένων πληθυσμιακής αποψίλωσης οικισμών θα συμβάλλει η συλλειτουργία και η συνεργασία των οικιστικών κέντρων ως δίκτυα οικισμών/πολύπολα με κοινές συμπληρωματικές κοινωνικές εξυπηρετήσεις και αντίστοιχα προσανατολισμένα προς την εξυπηρέτησή τους οδικά δίκτυα.

Στην περιοχή παρέμβασης ξεχωρίζουν τα ακόλουθα δίκτυα οικισμών από τα οποία θα εξυπηρετούνται οι μικρότεροι οικισμοί:

- Σητεία, Ζίρος /Χανδράς, Παλαίικαστρο, Τουρλωτή
- Ιεράπετρα – Κουτσουράς
- Άγιος Νικόλαος – Νεάπολη – Τζερμιάδο /Άγιος Γεώργιος

Αναφορικά με τον πολεοδομικό σχεδιασμό η περιοχή παρέμβασης βρίσκεται σε Δήμους που σχεδόν στο σύνολό τους έχουν εκπονηθεί Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ) ή Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) σύμφωνα με το Νόμο 2508/97 για τη βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη.

Ειδικότερα:

- I. Ο Δήμος Σητείας καλύπτεται εξ ολοκλήρου από θεσμοθετημένα σχέδια χωρικών ρυθμίσεων. Η Δημοτική Ενότητα Σητείας (πρώην Δήμος Σητείας) διαθέτει Γ.Π.Σ., το οποίο εγκρίθηκε με την υπ. αριθμ. 4420/2007 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Κρήτης και τροποποιήθηκε μερικώς το 2010. Η περιοχή μελέτης του ΓΠΣ περιλαμβάνει τον αστικό και περιαστικό χώρο ολόκληρης της Δημοτικής Ενότητας εκτός από την περιοχή που ορίζεται από τα όρια του εγκεκριμένου ΓΠΣ της πόλης της Σητείας.
- II. Οι Δημοτικές Ενότητες Ιτάνου και Λεύκης διαθέτουν ΣΧΟΟΑΠ τα οποία εγκρίθηκαν με τις υπ. αριθμ. 6995/2009 και 7244/2009 αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα Κρήτης.
- III. Οι Τοπικές Κοινότητες Πεύκων, Χρυσοπηγής, Λιθινών και Περιβολακίων εντάσσονται στο ΣΧΟΟΑΠ του πρώην Δήμου Μακρύ Γιαλού το οποίο εγκρίθηκε με την υπ. αριθμ. απόφαση 3241/2012 του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης.
- IV. Έχουν εγκριθεί ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ που καλύπτουν τις διοικητικές περιοχές των τέως Καποδιστριακών Δήμων Αγίου Νικολάου και Νεάπολης και της Κοινότητας Βραχασίου και απαιτείται ενοποίηση των ρυθμίσεων και των προβλέψεων τους μέσω της εκπόνησης δομικού σχεδίου.
- V. Στην οικιστική ενότητα της Ιεράπετρας υπάρχουν ομοίως θεσμοθετημένα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ που καλύπτουν όλη της τη διοικητική περιοχή αλλά εκπονήθηκαν στα πλαίσια των τέως Καποδιστριακών Δήμων Ιεράπετρας και Μακρύ Γιαλού και ως εκ τούτου απαιτείται ενοποίηση των προβλέψεων τους με την εκπόνηση δομικού σχεδίου.
- VI. Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου δεν έχει εκπονήσει ανάλογες μελέτες.

(Παράρτημα 1 - ΠΙΝΑΚΑΣ 16: Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης ΠΕ Λασιθίου (ΣΧΟΟΑΠ)).

Τον Ιούλιο του 2008 εγκρίθηκαν οι γενικές κατευθύνσεις ειδικά ρυθμιζόμενης πολεοδομικής δραστηριότητας (Π.Ε.Ρ.Π.Ο) για το Νομό Λασιθίου (ΦΕΚ 284/10-7-2008).

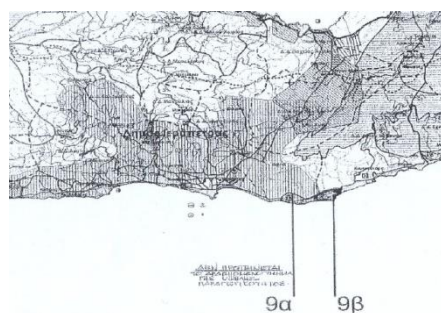
Ειδικότερα:

Στον Δήμο Σητείας ως ζώνη κατάλληλη για ανάπτυξη μέσω του μηχανισμού των ΠΕΡΠΟ (ζώνη 4) είναι η παραλιακή ζώνη από την Ανάληψη και τον Παπαδιόκαμπο έως τη Σητεία και σε βάθος μέχρι τον οικισμό Ξερόκαμπο με εξαίρεση τις περιοχές που προστατεύονται (π.χ. φαράγγια).

Στη Δημοτική Ενότητα Ιτάνου ως κατάλληλη ζώνη για ανάπτυξη μέσω ΠΕΡΠΟ ορίζεται η ζώνη εκτός των ορίων της περιοχής του δικτύου NATURA με όρια προς βορρά τη ζώνη προστασίας τοπίου στο φαράγγι Κατσαρά και προς νότο την Α' ζώνη του αρχαιολογικού χώρου Καρούμες - Χοχλακίες.

Στην περιοχή της Ιεράπετρας οι ζώνες που είναι κατάλληλες για ΠΕΡΠΟ (ζώνη 9β) συμπίπτουν με τις Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων Τουρισμού ήτοι: περιοχή Ιεράπετρας (Κουδουνάτα), περιοχή Θόλου, περιοχή Μεγάλης Παραλίας και περιοχή Κοπάνων. Στη Δημοτική Ενότητα Μακρύ Γιαλού ως ΠΕΡΠΟ ορίζεται η περιοχή Πιλαλήματα.

Ζώνες κατάλληλες για ΠΕΡΠΟ β' κατοικίας στη Δημοτική Ενότητα Νεάπολης είναι: η παραλιακή περιοχή που συμπίπτει με την περιοχή 6β της εγκεκριμένης μελέτης γενικών κατευθύνσεων ΠΕΡΠΟ Νομού Λασιθίου (μόνο ως προς την έκταση που εμπίπτει στην ΠΕΠΔ -Α), η παραλιακή περιοχή δυτικά της Μιλάτου όπου και εμπίπτουν δύο οικοδομικοί συνεταιρισμοί, αυτός του παραθεριστικού οικοδομικού συνεταιρισμού εμπόρων Ν. Ηρακλείου και του παραθεριστικού οικοδομικού συνεταιρισμού ΟΤΕ Ν. Ηρακλείου και η παραλιακή περιοχή ανατολικά της Μιλάτου.

Στο Δήμο Αγίου Νικολάου ως περιοχές αναζήτησης ΠΕΡΠΟ ορίζονται οι περιοχές Βρουχά, Ελληνικά, Πλευρά και Τσιφλίκι Ελούντας.

Στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου δεν έχουν οριστεί περιοχές ΠΕΡΠΟ.

Οι εγκεκριμένες περιοχές ΠΕΡΠΟ στην ΠΕ Λασιθίου, αποτυπώνονται συγκεντρωτικά στο Παράρτημα 2 (ΧΑΡΤΗΣ 8: ΓΠΣ, ΣΧΟΑΑΠ, ΠΕΡΠΟ).

• **Παραδοσιακοί Οικισμοί**

Στην περιοχή παρέμβασης υπάρχουν οι εξής δεκαπέντε (15) κηρυγμένοι παραδοσιακοί οικισμοί :

Δήμος Αγίου Νικολάου

1. Επάνω Σίσι, Τ.Κ. Βραχασίου, ΦΕΚ 594Δ/78
2. Βραχάσι, Τ.Κ. Βραχασίου, ΦΕΚ 581Δ/6.8.1998
3. Μίλατος, Τ.Κ. Βραχασίου, ΦΕΚ 581Δ/6.8.1998
4. Πλάκα, Τ.Κ. Βρουχά, ΦΕΚ 594Δ/78
5. Επάνω Ελούντα, Δ.Κ. Ελούντας, ΦΕΚ 594Δ/78
6. Κριτσά, Δ.Κ. Κριτσάς, ΦΕΚ 594Δ/78
7. Καστέλλι, Τ.Κ.Καστελλίου Φουρνής, ΦΕΚ 581Δ/6.8.1998
8. Λίμνες, Τ.Κ. Λιμνών, ΦΕΚ 581Δ/6.8.1998
9. Φουρνή, Τ.Κ. Φουρνής, ΦΕΚ 581Δ/6.8.1998

Δήμος Ιεράπετρας

10. Βάι, ΦΕΚ 594Δ/78
11. Μακρύ Γιαλός, Τ.Κ. Αγίου Στεφάνου, ΦΕΚ 594Δ/78
12. Άγιος Στέφανος, Τ.Κ. Αγίου Στεφάνου, ΦΕΚ – 581Δ/6.8.1998
13. Ανατολή, Τ.Κ. Ανατολής, ΦΕΚ 63Δ/8.2.1999

Δήμος Σητείας

14. Κάτω Ζάκρος, Τ.Κ. Ζάκρου, ΦΕΚ 594Δ/78
15. Ετιά, Τ.Κ. Αρμένων, ΦΕΚ 594Δ/78

2.2.6 Τεχνική Υποδομή - Κοινωνική Υποδομή - Αναπτυξιακές Παρεμβάσεις

2.2.6.1 Τεχνική υποδομή της περιοχής

ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Η περιοχή εφαρμογής διαθέτει ένα αρκετά εκτεταμένο οδικό δίκτυο που διακρίνεται σε εθνικό, επαρχιακό, δημοτικό-κοινοτικό και αγροτικό (**Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 9: ΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΟΥ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ**).

Το εθνικό δίκτυο ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Μεταφορών και περιλαμβάνει: α) τμήματα του Βορείου και Νοτίου Οδικού Άξονα Κρήτης (ΒΟΑΚ / ΝΟΑΚ) και β) τμήμα της παλαιάς εθνικής οδού που σε αρκετά σημεία συμπίπτει με τη νέα εθνική οδό. Το τμήμα του ΒΟΑΚ (Α90 και Ε75) που διέρχεται από την περιοχή εφαρμογής έχει μήκος 93 χλμ περίπου, ξεκινάει από το Σίσι (Τ.Κ. Βραχασίου) και διασχίζει όλη την περιοχή εφαρμογής και συγκεκριμένα το βόρειο τμήμα των Δήμων Αγίου Νικολάου, Ιεράπετρας και Σητείας καταλήγοντας στην πόλη της Σητείας (**Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 10: ΒΟΡΕΙΑΣ ΟΔΙΚΟΣ ΆΞΟΝΑΣ ΣΤΟ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ**).

Σε ότι αφορά την κατάσταση του ΒΟΑΚ, τονίζεται ότι το μεγαλύτερο μήκος (σχεδόν 60%) του ΒΟΑΚ που διέρχεται από την περιοχή εφαρμογής είναι παλαιών προδιαγραφών, με πλάτος 8μ χωρίς προστατευτικό διάζωμα. Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι πρόκειται για το μοναδικό τμήμα του ΒΟΑΚ συνολικού μήκους 310 χλμ. που δεν έχει υποστεί μέχρι σήμερα κανένα εκσυγχρονισμό (**Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 11: ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΆΞΟΝΑ ΚΡΗΤΗΣ (ΒΟΑΚ) 2015**).

Τον Ιανουάριο του 2015 παραδόθηκε στην κυκλοφορία το τμήμα "Άγιος Νικόλαος – Καλό Χωριό, μήκους 9,5 χλμ. και πλάτους 12 μέτρων, χωρίς όμως προστατευτικό διάζωμα, με αφετηρία τον ανισόπεδο κόμβο Αγίου Νικολάου και κατάληξη τον ισόπεδο κόμβο Καλού Χωριού.

Επίσης, εκκρεμεί η ολοκλήρωση του τμήματος Αυχένας Αγκαθιά – Χαμέζι – Σητεία μήκους 4 χλμ περίπου. Κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2014 υλοποιήθηκαν εργασίες βελτίωσης του υφιστάμενου δρόμου Σητεία – Παλαίικαστρο – Ζάκρος στο τμήμα του από Αγία Φωτιά έως Παλαίικαστρο.

Πρόκειται για το τμήμα του πρωτεύοντος επαρχιακού δικτύου Σητεία – Παλαίικαστρο – Ζάκρος, ουσιαστικά συνέχεια του ΒΟΑΚ που εξυπηρετεί τις ανατολικότερες περιοχές του Νομού Λασιθίου μετά την πόλη της Σητείας. Τέλος, πραγματοποιήθηκαν εργασίες βελτίωσης του οδικού τμήματος Β.Ο.Α.Κ. στην περιοχή του Αγ. Γεωργίου Σεληναρίου για την αντιμετώπιση και προστασία από σημειούμενες κατολισθήσεις πρανών.

Επίσης, από την περιοχή εφαρμογής διέρχεται ένα σημαντικό τμήμα του ΝΟΑΚ «Άγιοι Δέκα – Ιεράπετρα – Μακρύς Γιαλός» μήκους 45 χλμ περίπου που αποτελεί ζωτικό οδικό άξονα για την εξυπηρέτηση της τουριστικής κίνησης και της διακίνησης των αγροτικών προϊόντων στα νότια παράλια της περιοχής εφαρμογής.

Σε ότι αφορά το ΒΟΑΚ και ΝΟΑΚ, τα τελευταία χρόνια καταγράφεται μια εγρήγορση της Πολιτείας ως προς την αναβάθμιση τους, χωρίς όμως οι σχετικές παρεμβάσεις να παρουσιάζουν γεωγραφική συνέχεια και ενιαία αντιμετώπιση.

Ως εκ τούτου ιδιαίτερα σημαντική υστέρηση παρουσιάζεται στα τμήματα Παχειά Άμμος – Σητεία (ΒΟΑΚ) και στην κάθετη σύνδεση Παχειά Άμμος – Ιεράπετρα (**Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 12: ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΝΟΑΚ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**).

Το επαρχιακό δίκτυο ανήκει στην Περιφέρεια Κρήτης και συνδέει τους οικισμούς της περιοχής εφαρμογής μεταξύ τους, με τα αστικά κέντρα-έδρες των δήμων και με το εθνικό οδικό δίκτυο. Ειδική αναφορά θα πρέπει να γίνει στους δυο κάθετους οδικούς άξονες «Παχειά Άμμος-Κάτω Χωριό-Ιεράπετρα» και «Ανάληψη-Σητεία» που περνούν από τις Τ.Κ. Παχειάς Άμμου - Κάτω Χωριού ο πρώτος και Σητείας, Πισκοκέφαλου, Σταυρωμένου, Μαρωνιάς, Αγ. Γεωργίου, Παπαγιαννάδων, Λιθίνων και Πεύκων ο δεύτερος.

Οι δύο αυτοί άξονες συνδέουν τους οικισμούς της ενδοχώρας με τα αστικά κέντρα της Ιεράπετρας και της Σητείας και ταυτόχρονα τα νότια με τα βόρεια παράλια του νομού.

Στο πλαίσιο αναβάθμισης αυτών των συνδέσεων παραδόθηκε το 2015 στην κυκλοφορία το τμήμα της παράκαμψης του δρόμου Κουτσουρά – Μακρύ Γιαλού – Ανάληψης, μήκους 6,5 χλμ., «έργο γέφυρα» από το Γ ΚΠΣ στο ΕΣΠΑ.

Η επαρχιακή οδό «Κάτω Ζάκρος-Παλαίκαστρο-Σητεία» συνδέει τα ανατολικά παράλια του νομού με την πόλη της Σητείας, ενώ η επαρχιακή οδός Νεάπολη-Πινακιανό (μήκους 37 χλμ περίπου) αποτελεί τη βασική πρόσβαση προς το Οροπέδιο Λασιθίου από το Νομό Λασιθίου.

Το δημοτικό-κοινοτικό οδικό δίκτυο ανήκει στην αρμοδιότητα των δήμων και συνδέει τους οικισμούς μεταξύ τους αλλά και περιοχές που δεν εξυπηρετούνται από το επαρχιακό οδικό δίκτυο καθώς και τις παράκτιες περιοχές.

Το αγροτικό οδικό δίκτυο (χωματόδρομοι ή τσιμεντοστρωμένοι δρόμοι) εξυπηρετεί την πρόσβαση ως επί το πλείστον σε γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις.

Οι οδικές μεταφορές πραγματοποιούνται με Ι.Χ. οχήματα και υπεραστικά λεωφορεία του ΚΤΕΛ Ηρακλείου-Λασιθίου Α.Ε. που συνδέουν σε καθημερινή βάση τα αστικά κέντρα και αρκετούς παραλιακούς και ορεινούς οικισμούς, μεταξύ τους αλλά και με περιοχές των άλλων νομών του νησιού.

Στην πόλη του Αγίου Νικολάου τα τελευταία χρόνια λειτουργεί αστική συγκοινωνία με ικανοποιητικά αποτελέσματα, ενώ αντίστοιχες πρωτοβουλίες εξετάζονται και από τους Δήμους Ιεράπετρας και Σητείας.

ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Οι θαλάσσιες μεταφορές στην περιοχή εφαρμογής πραγματοποιούνται από τα λιμάνια του Αγίου Νικολάου, της Σητείας και της Ιεράπετρας που έχουν χαρακτηριστεί από το Χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας Κρήτης (υπό αναθεώρηση) ως λιμάνια διαπεριφερειακής εμβέλειας, τα δύο τελευταία μάλιστα λιμάνια μικτής χρήσης (εμπορικής και επιβατικής)⁷⁰.

Το λιμάνι της Σητείας, το οποίο αναβαθμίστηκε τα τελευταία χρόνια με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ, μπορεί να εξυπηρετήσει μεγάλα επιβατικά και εμπορικά πλοία και συνδέεται με ακτοπλοϊκή σύνδεση με τον Πειραιά και με άλλα νησιά του Αιγαίου και ιδιαίτερα με νησιά των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων.

Στη Σητεία λειτουργεί, επίσης, μαρίνα για τα τουριστικά σκάφη, ενώ μικρά λιμενικά - αλιευτικά καταφύγια έχουν κατασκευαστεί στο Μόχλος, στο Παλαίκαστρο και στον Μακρύ Γιαλό.

Ο Δήμος σχεδιάζει την επέκταση της υφιστάμενης τουριστικής μαρίνας της Σητείας, με την κατασκευή έξι (6) πλωτών προβλητών μέσα στη λιμενολεκάνη καθώς και κτιρίων διοίκησης και συντήρησης.

Εκτός από το λιμάνι, στον Άγιο Νικόλαο λειτουργεί και Μαρίνα υψηλών προδιαγραφών με δυνατότητα φιλοξενίας 255 σκαφών, ενώ αγκυροβόλια έχουν κατασκευαστεί στην περιοχή της Ελούντας και της Πλάκας, στη Μίλατο και στο Σίσι.

Στην ευρύτερη περιοχή της Ιεράπετρας λειτουργούν επίσης αγκυροβόλια στο Μύρτος, στην Παχειά Άμμο, στη Γρα Λυγιά και στο Μακρύ Γιαλό.

Τέλος, στον Αθρινόλακο έχει κατασκευαστεί λιμένας ειδικού εμπορευματικού χαρακτήρα, ενώ από το υποαναθεώρηση Χωροταξικό της Περιφέρειας Κρήτης προτείνεται η εκπόνηση ειδικής μελέτης για την εξέταση της δυνατότητας συμπλήρωσης του Αθρινόλακκου με ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη και δημιουργία κέντρου υποδοχής προσφύγων και μεταναστών στη Νότια Κρήτη.

⁷⁰ Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Κρήτης (ΦΕΚ Β 1486/10-10-2003)

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο υπό αναθεώρηση χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας Κρήτης (Στάδιο Β1, Νοέμβριος 2014) τα λιμάνια Ιεράπετρας και Παχειάς Άμμου χαρακτηρίζονται ως λιμάνια περιφερειακής εμβέλειας για εμπορευματική λειτουργία, το λιμάνι Αγίου Νικολάου περιφερειακής εμβέλειας για επιβατική λειτουργία-κρουαζιέρα και το λιμάνι Σητείας διαπεριφερειακής εμβέλειας για επιβατική-εμπορευματική λειτουργία και κρουαζιέρα.

Σε ότι αφορά στα αλιευτικά σκάφη της περιοχής ανά λιμάνι, με βάση τα διαθέσιμα στατιστικά της ΕΛΣΤΑΤ, στο μητρώο σκαφών έτους 2014 του Λιμένα Αγίου Νικολάου καταγράφονται 42 σκάφη, στο Λιμένα Σητείας 15 σκάφη και στο Στόμιο 9 σκάφη.⁷¹

Σε επίπεδο Νομού Λασιθίου, με βάση στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (2012), τα σκάφη που πραγματοποιούν παράκτια αλιεία ανέρχονται στα 409 εκ των οποίων τα 270 είναι μηχανοκίνητα αλιευτικά σκάφη παράκτιας αλιείας 19 ηρ και κάτω και τα 139 κωπήλατες λέμβοι (εκ των οποίων οι 136 ερασιτεχνικές).

Ως προς τις εναέριες μεταφορές η περιοχή εξυπηρετείται από το διεθνές αεροδρόμιο Ηρακλείου "Ν. Καζαντζάκης" και από το διαπεριφερειακής εμβέλειας Δημοτικό Αερολιμένα Σητείας, ο οποίος μπορεί να φιλοξενήσει μικρά και μεσαία αεροπλάνα, πτήσεις τσάρτερ καθώς και ιδιωτικά αεροσκάφη.

Υπάρχει τακτική σύνδεση με την Αθήνα αλλά και με άλλες πόλεις της ελληνικής περιφέρειας και συγκεκριμένα με την Αλεξανδρούπολη, την Κάσο, την Κάρπαθο, τη Ρόδο, το Ηράκλειο και την Πρέβεζα.

Τα τελευταία χρόνια εκτελέσθηκαν εργασίες αναβάθμισης των εγκαταστάσεων του (σύγχρονος τερματικός σταθμός), οι οποίες αναμένεται να ενισχύσουν τις προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης όχι μόνο της Σητείας αλλά ολόκληρης της Ανατολικής Κρήτης.

ΔΙΚΤΥΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Η περιοχή εφαρμογής διαθέτει μεγάλης σημασίας υποδομές ενέργειας που περιλαμβάνουν σταθμούς παραγωγής και δίκτυα διανομής συμβατικών και ανανεώσιμων μορφών ενέργειας (ΑΠΕ).

Στον πυρήνα του ενεργειακού συστήματος της περιοχής βρίσκεται ο Ατμοηλεκτρικός Σταθμός (ΑΗΣ) στη θέση «Αθερινόλακκος» (Δ.Ε. Λεύκης) που σήμερα διαθέτει συνολική ισχύ 195,2 MW.

Πρόκειται για κεντρικό σταθμό ολόκληρου του ηλεκτρικού συστήματος της Κρήτης που κατασκευάστηκε από τη ΔΕΗ για την εξασφάλιση πλήρους επάρκειας ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη.

Η διανομή ηλεκτρικής ενέργειας στους τελικούς καταναλωτές γίνεται από το δίκτυο του ΔΕΔΔΗΕ⁷², το οποίο εκτείνεται σε όλη την περιοχή εφαρμογής και αποτελείται από δίκτυα υψηλής, μέσης και χαμηλής τάσης και υποσταθμούς μεταφοράς και διανομής.

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία (Μάρτιος 2016) του Μητρώου Πληροφοριών Λειτουργούντων Σταθμών ΑΠΕ⁷³ στο Νομό Λασιθίου λειτουργούν 19 αιολικά πάρκα συνολικής ισχύος 90 MW, τέσσερα εκ των οποίων ανήκουν στη ΔΕΗ Ανανεώσιμες, στη θέση Ξηρολίμνη και στην περιοχή Τοπλού της Δ.Ε. Ιτάνου, και ένας στον Οργανισμό Ανάπτυξης Σητείας Α.Ε. στη θέση Μάρε της Ζήρου ισχύος 1,2 MW.

Επίσης, λειτουργούν 255 φωτοβολταϊκοί σταθμοί (πλην του προγράμματος στεγών) συνολικής ισχύος 19 MW περίπου. Έξι εξ αυτών λειτουργούν από τη ΔΕΗ Ανανεώσιμες Α.Ε στον Αθερινόλακο, συνολικής ισχύος 476,1 kWp⁷⁴ (**Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 13: ΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΟ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ**).

⁷¹ ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Θαλάσσιας Αλιείας

⁷² Διαχειριστής του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας

⁷³ ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ, <http://www.resoffice.gr/>

⁷⁴ ΔΕΗ Ανανεώσιμες, <http://www.ppcr.gr/>

Γενικά, η ευρύτερη περιοχή της Σητείας θεωρείται πρωτοπόρος στον τομέα αξιοποίησης των ΑΠΕ σε επίπεδο χώρας, λόγω του σημαντικού δυναμικού που διαθέτει και των επενδύσεων που ξεκίνησαν στην περιοχή ήδη από τη δεκαετία του 1990 (**Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 14: ΑΙΟΛΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ, ΧΑΡΤΗΣ 15: ΗΛΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ, 2013**).

Καθοριστικός, σε αυτή την κατεύθυνση υπήρξε ο ρόλος του Οργανισμού Ανάπτυξης Σητείας (ΟΑΣ ΑΕ) ο οποίος ήδη από το 1993 προχώρησε στην εγκατάσταση μιας ανεμογεννήτριας 0,5 MW, στη θέση «Καμινάκια Χορδάκι» της Ζήρου, μέσω του επιδεικτικού ανταγωνιστικού προγράμματος της Ε.Ε. THERMIE.

Επρόκειτο για τη μεγαλύτερη τότε και πιο επιτυχημένη ανεμογεννήτρια στη Νότια Ευρώπη, η οποία συνέβαλε αποφασιστικά στο να ανοίξει ο δρόμος της δημιουργίας των αιολικών πάρκων σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, και να καταστεί η Σητεία το πρώτο (χωρικά) κέντρο ανάπτυξης αιολικής ενέργειας στη χώρα και η Κρήτη το πρώτο νησί σε αξιοποίηση των ΑΠΕ.

Η αξιοποίηση των ΑΠΕ σε συνδυασμό με την εξοικονόμηση πόρων, τη δικτύωση και την απόκτηση τεχνογνωσίας αποτέλεσαν το βασικό κίνητρο για τους Δήμους Ιεράπετρας, Σητείας και Αγίου Νικολάου ώστε να συνυπογράψουν τα τελευταία χρόνια το «Σύμφωνο των Δημάρχων» (Covenant of Mayors), μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία των Τοπικών Αρχών για την προώθηση της αειφόρου ενέργειας σε τοπικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό βασική υποχρέωση-δέσμευση των δήμων είναι η εκπόνηση και εφαρμογή Σχεδίου Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια (ΣΔΑΕ) στην περιοχή τους.

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Στον τομέα των τηλεπικοινωνιών τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικά βήματα εκσυγχρονισμού του δικτύου σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, με την υιοθέτηση της ψηφιακής τεχνολογίας, όχι μόνο στο Ν. Λασιθίου αλλά σε ολόκληρη την Κρήτη, αναδεικνύοντας το νησί σε τηλεπικοινωνιακό κέντρο της ευρύτερης περιοχής.

Η δραστηριοποίηση και άλλων εταιριών τηλεφωνίας, εκτός του ΟΤΕ, έχει συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην κάλυψη ακόμα και των πιο απομακρυσμένων οικισμών του νησιού.

Σε ότι αφορά την περιοχή μελέτης, τα βασικά κέντρα του τοπικού δικτύου τηλεφωνίας βρίσκονται στα αστικά κέντρα των δήμων ενώ τοπικά τηλεφωνικά κέντρα λειτουργούν και στις έδρες των δημοτικών ενοτήτων. Επίσης, στον τομέα της ευρυζωνικότητας, τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί μητροπολιτικά δίκτυα οπτικών ινών (MAN) σε Σητεία, Ιεράπετρα και Άγιο Νικόλαο για τη διασύνδεση φορέων κυρίως δημόσιας διοίκησης, υγείας και εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, τα Μητροπολιτικά Δίκτυα Ιεράπετρας και Αγίου Νικολάου από το 2014 έχουν συνδεθεί στο Εθνικό Δίκτυο ΣΥΖΕΥΞΙΣ Ι με ταχύτητα 1 Gbps, για την παροχή τηλεπικοινωνιακών και τηλεματικών υπηρεσιών μεγάλης έκτασης και κλίμακας.

Επίσης, οι δήμοι έχουν αναλάβει πρωτοβουλίες σε ότι αφορά την εγκατάσταση δικτύων δωρεάν ασύρματης ευρυζωνικής σύνδεσης (Wi-Fi Hotspots) για τους κατοίκους και τους επισκέπτες. Τέτοια δίκτυα έχουν εγκατασταθεί στις πόλεις της Σητείας, του Αγίου Νικολάου, της Νεάπολης και της Ιεράπετρας αλλά και σε αρκετούς οικισμούς των 3 δήμων.

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ μάλιστα χρηματοδοτήθηκε η ανάπτυξη ασύρματων δικτύων στην Άνω και Κάτω Ζάκρο καθώς και σε 14 οικισμούς του Δήμου Ιεράπετρας (Γδόχεια, Ρίζα, Μουρνιές, Μύθους, Μάλλες, Ανατολή, Καλαμαύκα, Μεσελέρους, Μακρυλιά, Άγ. Ιωάννη, Σχινοκάψαλα, Ορεινό, Σταυροχώρι και Άγιος Στέφανος), ενώ συνεχίζονται οι προσπάθειες και από τους 3 δήμους για την κάλυψη και άλλων οικισμών της ενδοχώρας.

Ωστόσο, σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Ευρυζωνικής Πρόσβασης Επόμενης Γενιάς (Γενική Γραμματεία Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, Ιούνιος 2015), η Π.Ε. Λασιθίου παρουσιάζει χαμηλότερη ευρυζωνική διείσδυση σε σύγκριση με τις άλλες 3 Π.Ε. της Κρήτης, υψηλότερη όμως από αρκετές άλλες Π.Ε. της υπόλοιπης Ελλάδας (**Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 16: ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΗ ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ (ΕΝΕΡΓΕΣ ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ)**).

Στην ίδια την περιοχή εφαρμογής διαπιστώνεται χαμηλός βαθμός διείσδυσης ειδικά για ταχύτητες άνω του 1Mbps, με εξαίρεση τις έδρες των δήμων και των δημοτικών ενοτήτων (**Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 17: ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΗ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΓΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΤΑΧΥΤΗΤΕΣ ΕΩΣ 1, 8 ΚΑΙ 30MBPS**

Με την ολοκλήρωση του έργου «RURAL BROADBAND, Ανάπτυξη Ευρυζωνικών Υποδομών σε Αγροτικές Λευκές Περιοχές της Ελληνικής Επικράτειας και Υπηρεσίες Εκμετάλλευσης - Αξιοποίησης των Υποδομών» που έχει ως στόχο τη σύνδεση με το Διαδίκτυο του μεγαλύτερου μέρους της ελληνικής περιφέρειας, που σήμερα δεν έχει καμία πρόσβαση στα οφέλη και στις ευκαιρίες της Ψηφιακής Τεχνολογίας (περίπου 50% της Επικράτειας), αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά η ευρυζωνική κάλυψη της ενδοχώρας του Ν. Λασιθίου.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΩΝ

Στην περιοχή εφαρμογής πραγματοποιείται οργανωμένη συλλογή και διαχείριση απορριμμάτων με ευθύνη των δήμων. Ειδικότερα, τα οικιακά (αστικά) απορρίμματα συλλέγονται και οδηγούνται σε χώρους υγειονομικής ταφής απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) που λειτουργούν στη Σητεία και στον Άγιο Νικόλαο αλλά εξυπηρετούν και τις υπόλοιπες δημοτικές ενότητες.

Τα απορρίμματα του Δήμου Ιεράπετρας συγκεντρώνονται στο Σταθμό Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) Ιεράπετρας και από εκεί μεταφέρονται στο ΧΥΤΑ Αγίου Νικολάου.

Ο Δήμος Οροπεδίου εξυπηρετείται από το ΧΥΤΑ Χερσονήσου. Πρόσφατα ολοκληρώθηκαν εργασίες επέκτασης του ΧΥΤΑ Αγίου Νικολάου, με συγχρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ, ενώ αντίστοιχες εργασίες επέκτασης απαιτούνται και για το ΧΥΤΑ Σητείας, η διάρκεια ζωής του οποίου έχει ολοκληρωθεί.

Παράλληλα, σε εξέλιξη βρίσκεται η αποκατάσταση του ΧΑΔΑ Ιεράπετρας στη θέση «Πλατεία Όψη» Μακρυλιάς, π/υ 1,9 εκατ. ευρώ, με το ποσοστό υλοποίησης να ξεπερνά το 70% (Ιούνιος 2016).

Επίσης, οι δήμοι συλλέγουν σε τακτική βάση μη οικιακά απορρίμματα (π.χ. έπιπλα) με ειδικά οχήματα και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, κατόπιν επικοινωνίας των κατοίκων με τις αρμόδιες υπηρεσίες καθαριότητας και σύμφωνα με αυτά που ορίζονται στον Κανονισμό Καθαριότητας κάθε Δήμου.

Σε ότι αφορά τα γεωργικά απόβλητα, στο Δήμο Ιεράπετρας οι μεγαλύτερες ποσότητες οδηγούνται στο ΧΑΔΑ όπου γίνεται επιχωμάτωση τους χωρίς επεξεργασία. Για την αντιμετώπιση του ζητήματος η Δημοτική Αρχή έχει καταθέσει στο ΥΠΕΚΑ πρόταση για την κατασκευή μονάδας κομποστοποίησης γεωργικών αποβλήτων.

Επίσης, ο Δήμος Αγίου Νικολάου έχει προμηθευτεί κλαδοτεμαχιστή για τον τεμαχισμό των κλαδιών που προκύπτουν από τα κλαδέματα κυρίως των κήπων του Δήμου, ώστε να ελαττώνεται ο όγκος τους και να χρησιμοποιείται στη συνέχεια το προϊόν μετά από κομποστοποίηση.

Ωστόσο, σημαντικό ζήτημα υπάρχει ως προς τα υλικά κατεδαφίσεων, τα οποία στις περισσότερες περιπτώσεις απορρίπτονται συνήθως ανεξέλεγκτα, σε πρώην χωματερές ή ρέματα και ποτάμια, ή οδηγούνται σε ΧΥΤΑ, όπως στην περίπτωση του Αγίου Νικολάου.

Τέλος, όλοι οι δήμοι εφαρμόζουν, στους περισσότερους σχεδόν οικισμούς, πρόγραμμα συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών (γυαλί, χαρτί, πλαστικό) μέσω των μπλε κάδων και ειδικών οχημάτων που τα μεταφέρουν στους Σταθμούς Μεταφόρτωσης Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΣΜΑΥ) που λειτουργούν σε Άγιο Νικόλαο και Σητεία.

Από εκεί τα υλικά οδηγούνται προς περαιτέρω επεξεργασία στο Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) Ηρακλείου. Ειδικά σε ότι αφορά τις γυάλινες συσκευασίες, ο Δήμος Αγίου Νικολάου προωθεί την ανακύκλωση τους με τη χρήση ειδικών κάδων (καμπάνες).

Επίσης, όλοι οι δήμοι πραγματοποιούν ανακύκλωση ηλεκτρικών συσκευών σε συνεργασία με την εταιρεία «Ανακύκλωση Ηλεκτρικών Συσκευών Α.Ε.».

Περαιτέρω πρωτοβουλίες ως προς την ολοκληρωμένη διαχείριση απορριμμάτων σε τοπικό επίπεδο αναμένεται να ληφθούν από τους δήμους το επόμενο διάστημα, στο πλαίσιο υλοποίησης των Τοπικών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων που έχουν εκπονήσει ή εκπονούν οι δήμοι του Νομού Λασιθίου.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Οι περισσότεροι οικισμοί της περιοχής εφαρμογής διαθέτουν δίκτυα αποχέτευσης, ενώ όπου αυτά δεν υπάρχουν, οι κατοικίες εξυπηρετούνται από ατομικά συστήματα επεξεργασίας (σηπτικοί/απορροφητικοί βόθροι) με ότι αυτό συνεπάγεται για το περιβάλλον.

Τα δίκτυα αποχέτευσης καταλήγουν είτε σε μονάδες επεξεργασίας είτε σε απομακρυσμένες τοποθεσίες (π.χ. χείμαρροι) όπου γίνεται φυσική απόθεση.

Ιδιαίτερο πρόβλημα υπάρχει για περιπτώσεις παραλιακών οικισμών που δεν διαθέτουν υποδομές και δίκτυα επεξεργασίας λυμάτων, όπως οι οικισμοί του Σισίου, της Μιλάτου και της Αμμουδάρας στον Άγιο Νικόλαο αλλά και οι οικισμοί στο Δήμο Οροπεδίου Λασιθίου.

Σε ότι αφορά ειδικά τον τελευταίο το ζήτημα της διαχείρισης των υγρών αποβλήτων και των 18 οικισμών του βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με την ολοκλήρωση του Φράγματος Αποσελέμη, καθώς εντάσσεται στα αντισταθμιστικά οφέλη του συγκεκριμένου έργου.

Ειδικότερα από τις μελέτες που έχουν έως τώρα εκπονηθεί, προβλέπεται η κατασκευή μιας κοινής Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων (Ε.Ε.Λ.) για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων όλων των οικισμών του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου.

Στο Δήμο Σητείας λειτουργούν σήμερα Ε.Ε.Λ. στην πόλη της Σητείας και στους οικισμούς Σκοπή, Έξω Μουλιανά, Συκιά, Λιθίνες και Παλαίκαστρο.

Σχετικές υποδομές χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΣΠΑ 2007-2013 στη Μαρωνιά, στο Χαμέζι και στη Ζήρο καθώς και μια ακόμα Ε.Ε.Λ. στους Αρμένους, η οποία περιλαμβάνει και αρδευτικό δίκτυο και εξυπηρετεί και τους οικισμούς Ζήρου και Χανδρά.

Επίσης, ολοκληρώθηκε η επέκταση του δικτύου ομβρίων υδάτων στην περιοχή Ξεροκαμάρες Σητείας, με σκοπό την αντιπλημμυρική θωράκιση της περιοχής.

Στον προγραμματισμό του Δήμου Σητείας περιλαμβάνεται, επίσης, η κατασκευή Ε.Ε.Λ. στους οικισμούς Μέσα Μουλιανών, Μόχλου, Παρασπόρι, Πεύκων, Χρυσοπηγής, Λαγκάδας-Χοχλακίες, Παλαίκαστρου & ευρύτερης περιοχής και παραλίας Κουρεμένου, Σφάκας, Τουρλωτής και Αχλαδίων.

Παράλληλα, προγραμματίζεται η κατασκευή αντλιοστασίου λυμάτων Αγ. Φωτιάς και αγωγού μεταφοράς στο αντλιοστάσιο του ΤΕΙ Δήμου Σητείας και η αξιοποίηση εκροής για άρδευση της Ε.Ε.Λ της πόλης της Σητείας.

Στο Δήμο Αγίου Νικολάου λειτουργούν τρεις ΕΕΛ, εκ των οποίων οι δυο δευτεροβάθμιας επεξεργασίας στον Άγιο Νικόλαο και στις Λίμνες και άλλη μια τριτοβάθμιας επεξεργασίας στην Ελούντα. Η ΕΕΛ Αγίου Νικολάου προβλέπεται να αναβαθμιστεί σε μονάδα τριτοβάθμιας επεξεργασίας, προκειμένου να εξασφαλίσει ποσότητες αρδευτικού νερού.

Επιπλέον δρομολογήθηκε, με τη συγχρηματοδότηση του ΕΣΠΑ, η κατασκευή και άλλων μονάδων επεξεργασίας λυμάτων και δικτύων στις περιοχές Νεάπολης, Βουλισμένης, Λατσίδας, Κρούστα, Πρίνας, Καλού Χωριού, Ελούντας, Πλάκας και Ελληνικών, ενώ μελετώνται δίκτυα και μονάδες για τις περιοχές Σισίου, Μιλάτου, Φουρνής και Καστελίου Φουρνής.

Δίκτυα ομβρίων έχουν κατασκευαστεί στον Άγιο Νικόλαο, στη Νεάπολη, στις Λίμνες, στην Κριτσά και στο Βραχάσι.

Ο Δήμος Ιεράπετρας, τέλος, διαθέτει έξι ΕΕΛ στην Ιεράπετρα, στο Κάτω Χωριό, στο Καβούσι, στην Καλαμαύκα, στο Μύρτο και στη Μακρυλιά (compact), οι οποίοι εξυπηρετούν και γειτονικούς οικισμούς.

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ χρηματοδοτήθηκε η Β' Φάση της Αποχεύσεως Παχειάς Άμμου, ενώ προτεραιότητα του δήμου αποτελεί η ολοκλήρωση της μελέτης αποχέτευσης της παραλιακής ζώνης από Κουτσούναρι μέχρι Ανάληψη.

ΔΙΚΤΥΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΡΔΕΥΣΗΣ

Η ύδρευση στην περιοχή εφαρμογής γίνεται με τα εσωτερικά δίκτυα των οικισμών που τροφοδοτούνται από δεξαμενές, στις οποίες καταλήγει το νερό μέσω αντλιοστασίων από γεωτρήσεις και πηγές που βρίσκονται διάσπαρτες σε όλη την περιοχή.

Οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης καταβάλουν συνεχή προσπάθεια προκειμένου να διατηρήσουν την ποιότητα και την επάρκεια σε ικανοποιητικά επίπεδα παρά την αυξημένη ζήτηση που παρατηρείται ειδικά κατά την καλοκαιρινή περίοδο στις τουριστικές περιοχές, όπως στην παραλιακή ζώνη Ιεράπετρας-Μακρύ Γιαλού, στον Άγιο Νικόλαο, στην ευρύτερη περιοχή της Ελούντας, στην παραλιακή ζώνη έως την Παχειά Άμμο καθώς και στην ευρύτερη περιοχή του Παλαικάστρου Σητείας.

Στο πλαίσιο αυτό τα τελευταία χρόνια οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης χρησιμοποιούν συστήματα τηλεμετρίας και τηλεελέγχου παρακολούθησης της κατανάλωσης, ενώ στο σχεδιασμό τους εντάσσεται η συνεχής επέκτασή τους και σε άλλες περιοχές.

Πρόκειται για συστήματα που στοχεύουν στην καλύτερη διαχείριση του δικτύου, τον ταχύτερο εντοπισμό διαρροών και την εξαγωγή συμπερασμάτων για τις καταναλωτικές τάσεις, προκειμένου να διαχειρίζονται προβλήματα επάρκειας.

Εργασίες συντήρησης και επέκτασης των δικτύων ύδρευσης σχεδιάζονται και πραγματοποιούνται διαρκώς από τους δήμους, με ίδιους ή ευρωπαϊκούς πόρους λόγω της παλαιότητας τους αλλά και των αυξανόμενων αναγκών ειδικά στις περιπτώσεις επεκτάσεων των σχεδίων πόλης και στους ταχέως αναπτυσσόμενους οικισμούς.

Σε ότι αφορά την άρδευση όλοι οι δήμοι διαθέτουν δίκτυα που τροφοδοτούνται από πηγές, χείμαρρους, γεωτρήσεις, λιμνοδεξαμενές και φράγματα, υποδομές όμως που δεν επαρκούν για την κάλυψη των αρδευτικών αναγκών.

Για το σκοπό αυτό οι δήμοι εντάσσουν διαρκώς στο σχεδιασμό τους εργασίες βελτίωσης και εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων δικτύων και ανόρυξης νέων γεωτρήσεων με σκοπό την καλύτερη αξιοποίηση τόσο του διατιθέμενου υδάτινου δυναμικού, όσο και νέου που μπορεί να αντληθεί.

Σημαντικός είναι ο ρόλος των Τοπικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων, οι οποίοι λειτουργούν υπό την εποπτεία των δήμων και έχουν την ευθύνη εκτέλεσης, συντήρησης και λειτουργίας των υποδομών άρδευσης.

Στην περιοχή εφαρμογής λειτουργούν οι ΤΟΕΒ Σητείας-Πισκοκέφαλου, Καβουσίου-Παχείας Άμμου, Καλού Χωριού, Κουτσουρά, Σχινόκαψάλων, Παπαγιαννάδων, Καλαμαύκας, Ζάκρου και Μεραμβέλου.

Η αυξημένη ζήτηση υδατικών πόρων σε συνδυασμό με την αλόγιστη χρήση και το έλλειμμα υποδομών καθιστά αναγκαία την ενιαία διαχείριση του υδατικού δυναμικού σε όλη την περιοχή εφαρμογής. Στο πλαίσιο αυτό ο Δήμος Σητείας εκπονεί μελέτη για την ενιαία διαχείριση του υδάτινου δυναμικού στο οροπέδιο της Δ.Ε. Λεύκης.

Συμπερασματικά, η τεχνική υποδομή της περιοχής εφαρμογής μονάχα στοιχειωδώς μπορεί να θεωρηθεί ότι καλύπτει την αναπτυξιακή δυναμική της περιοχής και τις σημερινές και μελλοντικές ανάγκες των κατοίκων, των επισκεπτών και της παραγωγικής βάσης που στηρίζεται στον τουρισμό και τη γεωργία.

Για το σκοπό αυτό απαιτούνται σημαντικές και άμεσες πρωτοβουλίες σε όλους τους τομείς με έμφαση στη βελτίωση του οδικού δικτύου και ειδικά του εθνικού (ΒΟΑΚ, ΝΟΑΚ και κάθετες συνδέσεις), στην ολοκλήρωση των υποδομών διαχείρισης υγρών αποβλήτων, ώστε να καλύπτονται ακόμα και οι πιο μικροί και απομακρυσμένοι οικισμοί αλλά και οι αναπτυσσόμενες τουριστικά και οικιστικά περιοχές, και τέλος στην ενιαία διαχείριση των υδάτινων πόρων με ολοκληρωμένου χαρακτήρα υποδομές που θα καλύπτουν τις ανάγκες της γεωργίας και ειδικά της παραγωγής πρώιμων κηπευτικών προϊόντων.

Ταυτόχρονα, θα πρέπει να υπάρξει καλύτερη αξιοποίηση των λιμενικών υποδομών της περιοχής, οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν ως συμπληρωματικές πύλες για τη διακίνηση αγροτικών προϊόντων αλλά για την ανάπτυξη του τουρισμού κρουαζιέρας.

Τέλος, η περιοχή εφαρμογής δύναται να αναδειχθεί σε αειφόρο ενεργειακό κέντρο της Περιφέρειας και της ευρύτερης περιοχής, μέσα όμως σε ένα πλαίσιο αρχών και κανόνων που θα συνδυάζει τις τοπικές ανάγκες και δυνατότητες με την ανάγκη για προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

2.2.6.2 Κοινωνική υποδομή της περιοχής εφαρμογής

ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΓΕΙΑΣ- ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Στην περιοχή εφαρμογής παρέχονται υπηρεσίες φροντίδας υγείας από το Γενικό Νοσοκομείο – Κέντρο Υγείας Νεάπολης «ΔΙΑΛΥΝΑΚΕΙΟ», το Γενικό Νοσοκομείο – Κέντρο Υγείας Σητείας, το Γενικό Νοσοκομείο Αγίου Νικολάου, και το Κέντρο Υγείας Τζερμιάδου και 24 Περιφερειακά Ιατρεία.

Τα Περιφερειακά Ιατρεία εδρεύουν κυρίως σε οικισμούς της ενδοχώρας και περιορίζονται στην αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών και στη συνταγογράφηση.

Επίσης, οι κάτοικοι εξυπηρετούνται και από το Γενικό Νοσοκομείο-Κέντρο Υγείας Ιεράπετρας που βρίσκεται όμως εκτός περιοχής εφαρμογής (**Παράρτημα 2 - ΧΑΡΤΗΣ 18: ΕΥΡΥΣΩΝΙΚΗ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΓΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΤΑΧΥΤΗΤΕΣ ΕΩΣ 1, 8 ΚΑΙ 30MBPS Χάρτης 18: ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ Π.Ε. ΛΑΣΙΘΙΟΥ**).

Το Γενικό Νοσοκομείο-Κέντρο Υγείας Σητείας διαθέτει 75 κλίνες, προσφέρει υπηρεσίες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας και διασυνδέεται με το Γενικό Νοσοκομείο Αγίου Νικολάου ως δευτερεύων νοσοκομείο.

Το Γενικό Νοσοκομείο Αγίου Νικολάου, το οποίο είναι το μεγαλύτερο και αρτιότερα στελεχωμένο νοσηλευτικό ίδρυμα της Π.Ε Λασιθίου, διαθέτει Μονάδα Εντατικής Θεραπείας, Μονάδα Τεχνητού Νεφρού κ.ά.

Το Γενικό Νοσοκομείο – Κέντρο Υγείας Νεάπολης «ΔΙΑΛΥΝΑΚΕΙΟ» διαθέτει 25 κλίνες και τμήματα παθολογικού και εργαστηριακού τομέα. Για υπηρεσίες τριτοβάθμιας φροντίδας υγείας οι κάτοικοι της περιοχής εφαρμογής θα πρέπει να μετακινηθούν στο Ηράκλειο (ΠΑΓΝΗ).

Κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο (2007-2013) χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΣΠΑ παρεμβάσεις εκσυγχρονισμού και ενεργειακής βελτίωσης του Κ.Υ. Τζερμιάδων, εργασίες αναβάθμισης του κτιρίου και του εξοπλισμού του Γ.Ν./Κ.Υ. Νεάπολης και η προμήθεια εξοπλισμού για το Γ.Ν. Αγίου Νικολάου.

Σε ότι αφορά τον τομέα της Ψυχικής Υγείας, στη Σητεία οι ανάγκες καλύπτονται από το Νοσοκομείο Ημέρας και στον Άγιο Νικόλαο από το Γενικό Νοσοκομείο που περιλαμβάνει το ψυχιατρικό τμήμα και δύο (2) οργανικές αποκεντρωμένες μονάδες, το Κέντρο Ψυχικής Υγείας Αγίου Νικολάου και τον Ξενώνα Ψυχαργώ «ΑΓΑΠΗ».

Επίσης, λειτουργούν το Κέντρο Ημέρας Νεάπολης, η Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας με έδρα τον Άγιο Νικόλαο και η μονάδα ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, μακράς παραμονής-υψηλού βαθμού προστασίας, για ενήλικες με βαριά νοητική υστέρηση και δευτερογενείς ψυχικές διαταραχές στον Άγιο Νικόλαο (Οικοτροφείο «Αρετούσα»).

Οι ανάγκες για φύλαξη, φροντίδα, ψυχαγωγία και διατροφή βρεφών και νηπίων, καλύπτονται από δημόσιους και ιδιωτικούς παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς, τα τελευταία χρόνια με την υποστήριξη του ΕΣΠΑ μέσω του Προγράμματος «Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (ΕΕΤΑΑ Α.Ε.).

Στο Δήμο Σητείας λειτουργούν υπό την αιγίδα του Δημοτικού Οργανισμού Κοινωνικοπολιτιστικής Ανάπτυξης Σητείας (Δ.Ο.Κ.Α.Σ.) ο Βρεφικός - Παιδικός Σταθμός Σητείας και ο Παιδικός Σταθμός Παλαικάστρου, ενώ ένας ακόμα παιδικός σταθμός, αυτός στη Ζάκρο, βρίσκεται προσωρινά εκτός λειτουργίας.

Η κατάσταση είναι λίγο καλύτερη στο Δήμο Αγίου Νικολάου όπου λειτουργούν συνολικά 3 δομές, ο Παιδικός σταθμός Βρεφονηπιακός σταθμός Αγίου Νικολάου (Αμμούδα), ο Παιδικός σταθμός στην Κριτσά και ο Παιδικός σταθμός Νεάπολης.

Στο Δήμο Ιεράπετρας, εντός της περιοχής εφαρμογής λειτουργούν ο Βρεφονηπιακός Σταθμός Μακρύ Γιαλού και ο Παιδικός Σταθμός Κάτω Χωρίου.

Στη Δημοτική Κοινότητα Ιεράπετρας (εκτός περιοχής εφαρμογής) λειτουργούν μέσα στην πόλη 2 βρεφονηπιακοί και 1 παιδικός σταθμός, καθώς και 1 παιδικός στη Γρα Λυγιά και 1 Βρεφονηπιακός Σταθμός στο Κεντρί, οι οποίοι όμως εξυπηρετούν και άλλες περιοχές του δήμου.

Στο Δήμο Οροπεδίου, τέλος, λειτουργεί 1 παιδικός σταθμός, στον Άγιο Γεώργιο.

Επίσης, στην περιοχή εφαρμογής λειτουργεί 1 Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) στην Ανατολή Δήμου Ιεράπετρας καθώς και 2 ακόμα μέσα στην πόλη της Ιεράπετρας (εκτός περιοχής εφαρμογής), δηλαδή 1 ΚΔΑΠ για παιδιά με αναπηρία και 1 ΚΔΑΠ με μουσικοκινητική κατεύθυνση.

Τα ΚΔΑΠ απευθύνονται σε παιδιά ηλικίας 6 έως 12 ετών και έχουν ως στόχο την εξωσχολική δημιουργική απασχόληση τους μέσω της συμμετοχής τους σε διάφορες δραστηριότητες.

Τέλος, στη Νεάπολη λειτουργεί το Παράρτημα Προστασίας Παιδιού Λασιθίου του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Κρήτης.

Σκοπός της δομής είναι η προστασία, η φροντίδα, η ψυχοσυναισθηματική στήριξη παιδιών που στερούνται κατάλληλου οικογενειακού πλαισίου, άρρενες από 6 ετών έως 24 ετών από όλη την Ελλάδα, και η κατά το δυνατόν καλύτερη προετοιμασία τους για την ομαλότερη επανένταξη τους στο ευρύ κοινωνικό πλαίσιο, η μόρφωση και η επαγγελματική τους αποκατάσταση μετά την αποχώρησή τους από τη δομή.

Σε ότι αφορά τα άτομα της 3ης ηλικίας, στην περιοχή εφαρμογής λειτουργούν το Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) που βρίσκεται στην πόλη της Σητείας και διατηρεί παραρτήματα σε Σκοπή και Τουρλωτή, το Κ.Α.Π.Η. Αγίου Νικολάου και το Κ.Α.Π.Η. Νεάπολης.

Εκτός περιοχής εφαρμογής, στην πόλη της Ιεράπετρας, λειτουργεί ένα ακόμα ΚΑΠΗ που εξυπηρετεί ηλικιωμένους από όλο το Δήμο.

Επίσης, λειτουργούν τέσσερις (4) Μονάδες «Βοήθεια στο Σπίτι» στην πόλη της Σητείας, στη Σκοπή (Μονάδα Κοινωνικής Μέριμνας), στην Τουρλωτή (Μονάδα Κοινωνικής Μέριμνας) και στο Πισκοκέφαλο, οι οποίες καλύπτουν και άλλους οικισμούς της Δημοτικής Ενότητας Σητείας.

Το πρόγραμμα έχει επεκταθεί το τελευταίο διάστημα και στους οικισμούς Λιθινών, Πεύκων, Περβολακίων, Χρυσοπηγής, Ανάληψης, Πυλαλημάτων, Καλού Νερού. Στο Δήμο Αγίου Νικολάου λειτουργούν δύο (2) προγράμματα «Βοήθεια στο Σπίτι», στον Άγιο Νικόλαο και στη Νεάπολη, ενώ στην Ιεράπετρα τέσσερις (4) δομές, στο Κάτω Χωριό, στις Μάλλες, στο Μακρύ Γιαλό και στην πόλη της Ιεράπετρας.

Επίσης, στον Άγιο Νικόλαο και στο Τζερμάδο λειτουργούν Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων, ενώ στην Ιεράπετρα λειτουργεί Ξενώνας Ηλικιωμένων (Ορφανουδάκειο Κέντρο Τρίτης Ηλικίας) που φιλοξενεί και εξυπηρετεί περίπου 30 ωφελούμενους, ενώ αντίστοιχη μονάδα θεμελιώθηκε πρόσφατα και στη Σητεία.

Σε ότι αφορά τη στήριξη των ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα διαβίωσης εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, στην περιοχή εφαρμογής λειτουργούν τα τελευταία χρόνια υποστηρικτικές δομές.

Ειδικότερα, στην πόλη της Σητείας λειτουργεί Δημοτικό Κοινωνικό Παντοπωλείο, το οποίο έχει προσφέρει μέχρι σήμερα είδη πρώτης ανάγκης (τρόφιμα & ρουχισμό) σε περισσότερες από 250 οικογένειες της περιοχής.

Επίσης, στο κτίριο του ΚΑΠΗ Σητείας λειτουργεί το τελευταίο διάστημα Κοινωνικό Ιατρείο και Φαρμακείο για τη στήριξη των οικονομικά ασθενέστερων και ανασφάλιστων κατοίκων του δήμου.

Σε όλες αυτές τις κοινωνικές δομές πολύτιμη είναι η στήριξη που προσφέρουν οι εθελοντές του δήμου, ενώ ο εξοπλισμός του Ιατρείου προήλθε από δωρεά.

Επίσης, με την αρωγή της Εκκλησίας, κοινωνικών φορέων και συλλόγων ο δήμος οργανώνει τη διανομή φαγητού και ρουχισμού σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και ενισχύει εθελοντικές πρωτοβουλίες δωρεάν ανταλλαγής προϊόντων και υπηρεσιών.

Αντίστοιχες πρωτοβουλίες για τους ανέργους και τα άτομα που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας έχουν ληφθεί και από το Δήμο Αγίου Νικολάου, μέσω του δικτύου Κοινωνικής Αλληλεγγύης «Ελπίζω» όπως το Κοινωνικό Παντοπωλείο, η Τράπεζα Ρουχισμού («ΜΑγαΖΙ») και η Τράπεζα Τροφίμων («Καλάθι Ελπίδας»). Τέλος, Κοινωνικό Παντοπωλείο λειτουργεί και στο Δήμο Ιεράπετρας.

ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στην περιοχή εφαρμογής λειτουργούν εκπαιδευτικές μονάδες όλων των βαθμίδων, προσχολικής, πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, νηπιαγωγεία, δημοτικά και γυμνάσια-λύκεια λειτουργούν κυρίως στις έδρες των δήμων και των δημοτικών ενοτήτων και σε τοπικές κοινότητες της ενδοχώρας, ενώ οι υπόλοιποι οικισμοί εξυπηρετούνται μέσω μεταφοράς των μαθητών.

Σύμφωνα με σχετική καταγραφή στο Δήμο Αγίου Νικολάου λειτουργούν 36 σχολικές μονάδες (25 στην α' βαθμια και 11 στη β' βαθμια), στο Δήμο Ιεράπετρας 44 σχολικές μονάδες (34 στην α' βαθμια και 10 στη β' βαθμια), στο Δήμο Σητείας 34 σχολικές μονάδες (25 στην α' βαθμια και 9 στη β' βαθμια) και στο Δήμο Οροπεδίου 4 σχολικές μονάδες (2 στην α' βαθμια και 2 στη β' βαθμια).

Η κατάσταση στο μεγαλύτερο ποσοστό των κτιριακών μονάδων συνολικά έχει αξιολογηθεί κυρίως ως μέτρια και δευτερευόντως ως καλή.⁷⁵

Μεταδευτεροβάθμια κατάρτιση παρέχεται από το Ι.Ε.Κ. Σητείας και τα Κ.Ε.Κ. στα Έξω Μουλιανά, στη Σκοπή και στο Πισκοκέφαλο, καθώς και από το δημόσιο ΙΕΚ Αγίου Νικολάου, ενώ σε ό,τι αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση στη Σητεία λειτουργεί το Τμήμα Διατροφής και Διαιτολογίας, στην Ιεράπετρα το Τμήμα Εμπορίας και Διαφήμισης και στον Άγιο Νικόλαο το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) Κρήτης.

⁷⁵ ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Κρήτης, Χαρτογράφηση των Υποδομών Εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Κρήτης, Φεβρουάριος 2015

Επίσης, στον Άγιο Νικόλαο εδρεύει η Ανώτερη Σχολή Τουριστικής Εκπαίδευσης Κρήτης (Α.Σ.Τ.Ε.Κ.) καθώς και η Επαγγελματική Σχολή (ΕΠΑ.Σ.) Βοηθών Νοσηλευτών/τριών του Γενικού Νοσοκομείου Αγίου Νικολάου, η οποία το 2015 έγινε Δημόσιο ΙΕΚ ειδικότητας Βοηθός Νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας.

Επίσης, λειτουργούν Κέντρα Δια Βίου Μάθησης στη Σητεία, στην Ιεράπετρα και στον Άγιο Νικόλαο. Ακόμη, στον Άγιο Νικόλαο λειτουργεί τα τελευταία χρόνια παράρτημα του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) που αφορά σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα για ενήλικες με διετή διάρκεια, το οποίο παρέχει τίτλο ισότιμο του Γυμνασίου, καθώς και η Κεντρική Δομή του πιστοποιημένου από το ΕΚΕΠΙΣ Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) «ΕΥΡΩΕΡΓΑΣΙΑΚΗ» ΑΕ, το οποίο υλοποιεί κυρίως προγράμματα κατάρτισης για ανέργους και επανακατάρτισης για εργαζομένους.

Τέλος, θέματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην περιοχή εφαρμογής αποτελούν αρμοδιότητα του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ιεράπετρας – Νεάπολης.

ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Στην περιοχή εφαρμογής καταγράφονται αξιόλογες αθλητικές υποδομές κυρίως στις έδρες των δήμων, οι οποίες εξυπηρετούν κυρίως τα αθλήματα του ποδοσφαίρου, του μπάσκετ, του στίβου και της κολύμβησης. Ειδικότερα, στην πόλη της Σητείας λειτουργούν το Εθνικό Στάδιο Σητείας, χωρητικότητας 1600 θέσεων και με αγωνιστικό χώρο από τεχνητό χλοοτάπητα τελευταίας τεχνολογίας, ανοικτό κολυμβητήριο, κλειστό γυμναστήριο, ανοικτά γήπεδα μπάσκετ, βόλεϊ και τένις και δύο γήπεδα ποδοσφαίρου 5x5 στο Πισκοκέφαλο και στην Τουρλωτή.

Αθλητικά γήπεδα υπάρχουν και σε άλλες περιοχές της ενδοχώρας του Δήμου Σητείας, π.χ. στο Χανδρά και στο Παλαίκαστρο. Επίσης, στον Άγιο Νικόλαο λειτουργούν δημοτικό στάδιο, δημοτικό κολυμβητήριο, ανοικτό γήπεδο μπάσκετ, γήπεδο τένις, γήπεδο 5X5, δημοτικό γήπεδο στην Αμμούδα, αίθουσα πάλης – άρσης βαρών στην Αμμούδα.

Στη Νεάπολη λειτουργούν δημοτικό στάδιο και γήπεδο 5X5, ενώ δημοτικά γήπεδα υπάρχουν επίσης στην Κριτσά, την Ελούντα, το Καλό Χωριό, τα Λακώνια και τον Κρούστα.

Στην περιοχή της Ιεράπετρας, δημοτικά γήπεδα ποδοσφαίρου λειτουργούν στο Κάτω Χωριό, στους Μύθους, στο Καβούσι, στην Καλαμαύκα, στις Μάλες και στον Κουτσουρά, ενώ γήπεδο Μπάσκετ & Βόλεϊ λειτουργεί στο Μύρτο.

Αθλητικές υποδομές, τέλος, λειτουργούν και στην πόλη της Ιεράπετρας και σε οικισμούς πλησίον της πόλης (Γρα Λυγιά, Κεντρί), αλλά και ένα νέο γήπεδο ποδοσφαίρου 5X5 στο Τζερμιάδο Οροπεδίου Λασιθίου.

Αθλητικοί σύλλογοι και σωματεία δραστηριοποιούνται πολύ ενεργά σε όλους της δήμους της περιοχής εφαρμογής, ενώ πλήθος αθλητικών εκδηλώσεων και προγραμμάτων Μαζικού Αθλητισμού διοργανώνονται κάθε χρόνο σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, και τα οποία απευθύνονται σε όλες τις ηλικίες, δίνοντας την ευκαιρία για δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου και προώθηση ενός πιο υγιεινού τρόπου ζωής.

Συμπερασματικά, η περιοχή εφαρμογής διαθέτει ένα σχετικά ικανοποιητικό επίπεδο κοινωνικών υποδομών, που σε γενικές γραμμές θεωρείται ότι εξυπηρετεί τις ανάγκες κατοίκων και επισκεπτών, με εξαίρεση ίσως τις πιο απομακρυσμένες περιοχές της πρώην επαρχίας Σητείας.

Μεγαλύτερη στήριξη ωστόσο απαιτούν οι υποδομές υγείας και κοινωνικής στήριξης λόγω της γενικότερης οικονομικής συγκυρίας και της μείωσης του εισοδήματος σε μεγάλα τμήματα του τοπικού πληθυσμού.

Οι όποιες μεταρρυθμίσεις που εφαρμόζονται ή σχεδιάζονται στον τομέα της υγείας (βλ. Νοσοκομείο Ιεράπετρας) και της εκπαίδευσης, εφόσον συνδέονται με περιστολή δαπανών και κλείσιμο-συγχώνευση μονάδων θα επιφέρουν σημαντικές συνέπειες στην ποιότητα ζωής αλλά και στις προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής.

2.2.6.3 Διαρθρωτικές παρεμβάσεις έως σήμερα

Οι διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην περιοχή εφαρμογής αφορούν μεγάλες υποδομές (έργα) που σχεδιάστηκαν και ολοκληρώθηκαν, κυρίως με τη συγχρηματοδότηση της Ε.Ε., τα προηγούμενα χρόνια ή σχεδιάζονται κυρίως στον αγροτικό τομέα και σχετίζονται με την ορθολογική διαχείριση και αξιοποίησης υδάτινων πόρων και ειδικότερα με έργα ταμίευσης νερού, επεκτάσεις δικτύων άρδευσης και λοιπά έργα συλλογής νερού ύδρευσης - άρδευσης.

Διαρθρωτικό χαρακτήρα έχουν και έργα σε άλλους τομείς π.χ. μεταφορές, οδικό δίκτυο, αλλά επηρεάζουν σε μικρότερο βαθμό την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα της περιοχής που είναι και το βασικό ζητούμενο της σχεδιαζόμενης αναπτυξιακής στρατηγικής.

Στα πιο σημαντικά εγγειοβελτιωτικά έργα που ολοκληρώθηκαν τα προηγούμενα χρόνια στην περιοχή του Λασιθίου, με βάση το Ενιαίο Μητρώο Εγγειοβελτιωτικών Έργων⁷⁶, περιλαμβάνονται η λιμνοδεξαμενή (Λ/Ξ) και το αρδευτικό έργο Χαυγά και η Λ/Ξ Αγ. Γεωργίου στο Δήμο Οροπεδίου.

Η Λ/Ξ Χαυγά έχει χωρητικότητα 860.000m³ και από αυτή αρδεύονται 3.000 στρ. της περιοχής, ενώ σχεδιάζεται η επέκταση των δικτύων άρδευσης για την αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων.

Επίσης, για την περιοχή του Οροπεδίου Λασιθίου σχεδιάζεται ένα μεγάλο έργο ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα της περιοχής που αφορά στην κατασκευή ενός νέου αρδευτικού δικτύου που θα καλύπτει 13.500 στρ, συνολικού π/υ 12 εκατ. ευρώ, και το οποίο θα αξιοποιεί το νερό της Λ/Ξ Αγ. Γεωργίου⁷⁷.

Σε αυτή τη φάση έχουν ολοκληρωθεί οι απαιτούμενες μελέτες, ενώ πρόσφατα εγκρίθηκε η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων τόσο από το δημοτικό συμβούλιο Οροπεδίου Λασιθίου όσο και από το Περιφερειακό Συμβούλιο Κρήτης. Επίσης, βρίσκονται σε εξέλιξη οι απαιτούμενες απαλλοτριώσεις.

Στον Δήμο Αγίου Νικολάου έχουν κατασκευαστεί τα αρδευτικά δίκτυα Μεραμβέλου και Καλού Χωριού (σε 2 φάσεις) από τα οποία αρδεύονται 15.500 & 8.200 στρ. αντίστοιχα.

Στην Ιεράπετρα, όπου διαπιστώνονται ίσως οι μεγαλύτερες ανάγκες άρδευσης, έχουν ολοκληρωθεί μέχρι σήμερα το αρδευτικό δίκτυο Καλαμαύκας που καλύπτει περιοχή 4.500 στρ., η κατασκευή διαφράγματος πηγών Μαλαύρας για την ταμίευση νερού, ο εμπλουτισμός του φράγματος Μπραμιανών από τις πηγές Μαλαύρας, και το αρδευτικό δίκτυο Σχινόκαψάλων που καλύπτει περιοχή 3.300 στρ.

Εδικά για το φράγμα Μπραμιανών σχεδιάζεται μια μεγάλη παρέμβαση συμπληρωματικών έργων, συνολικού π/υ περίπου 50 εκατ. ευρώ, που αφορούν σε εργασίες ανάπλασης ολόκληρης της περιοχής του φράγματος, τα ηλεκτρομηχανολογικά του φράγματος, η σύνδεση του με το μικρότερο Φράγμα του Μύρτου και εργασίες οδοποιίας και αντιπλημμυρικά έργα της Γρα Λυγιάς, που όλα μαζί αναμένεται να εξασφαλίσουν μια σημαντική αναπτυξιακή ώθηση για τα επόμενα χρόνια.

Σε αυτή τη χρονική φάση εκπονούνται οι «Μελέτες συμπληρωματικών έργων ταμιευτήρα Μπραμιανού, αντιπλημμυρικών έργων Γρα- Λυγιάς και Φράγματος Μύρτου Ν. Λασιθίου Κρήτης» συνολικού π/υ 3 εκατ. ευρώ.

Επίσης, στο σχεδιασμό εντάσσεται η ίδρυση Φορέα Διαχείρισης του Φράγματος, ο οποίος στη συνέχεια θα μπορέσει να αξιοποιήσει τις δυνατότητες που θα υπάρχουν ακόμη και για τουριστική αξιοποίηση του, με σημείο αναφοράς την οικολογία και την ανάδειξη του ως τον μεγαλύτερο υδροβιότοπο της νοτιοανατολικής Κρήτης.

Επίσης, για την ευρύτερη περιοχή της Ιεράπετρας σχεδιάζεται η κατασκευή του φράγματος Αγ. Ιωάννη, χωρητικότητας 1.700.000 m³ και βασικών έργων για την αξιοποίηση του αρδευτικού νερού, π/υ. 22,5 εκατ. ευρώ.

Στην ευρύτερη περιοχή της Σητείας, τέλος, έχουν κατασκευαστεί αρδευτικά δίκτυα σε Κουτσουρά-Σταυροχώρι, στην Αγ. Τριάδα, στη Ζάκρο, στο Παλαίκαстро και στους Παπαγιαννάδες που αρδεύουν συνολικά μια έκταση 39.100 στρ.

⁷⁶ Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων 2016, <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/eggeiesbeltioseis/sxedismowee/963-sxediasmoskaiiparakeggergon>

⁷⁷ <http://www.oakae.gr/index.php/2015-01-12-11-45-25>

Επίσης, έχει ολοκληρωθεί η μελέτη για το Φράγμα των Λιθινών περιοχής Πιλαλημάτων, ένα μεγάλο αναπτυξιακό έργο ωφέλιμου όγκου 8.240.000 m³ και π/υ 69 εκατ. ευρώ, για το οποίο αναζητείται πηγή χρηματοδότησης.

Ένα επίσης σημαντικό έργο για το οποίο αναζητείται χρηματοδότηση είναι η κατασκευή της Λ/Ξ Χοχλακίων στη Δ..Ε. Ιτάνου χωρητικότητας 836.000 μ³ και δικτύου σύνδεσης με το υφιστάμενο αρδευτικό δίκτυο Παλαϊκάστρου, συνολικού π/υ 11,6 εκατ. ευρώ.

Ταυτόχρονα εκκρεμεί η ολοκλήρωση της Λ/Ξ περιοχής Ζου, συνολικής χωρητικότητας 275.000 m³ και π/υ 3,8 εκατ. ευρώ.

Στους υπόλοιπους τομείς ξεχωρίζουν η ολοκλήρωση της κατασκευής του νέου κτιρίου του Αεροδρομίου Σητείας και του Λιμένα Σητείας (Β' και Γ' φάση) π/υ 2,6 εκατ. ευρώ, η βελτίωση του οδικού τμήματος του ΒΟΑΚ στον Αγ. Γεώργιο Σεληναρίου (π/υ 1,7 εκατ. ευρώ), ενώ σε τελικό στάδιο ολοκλήρωσης βρίσκονται η παράκαμψη Κουτσουρά-Μακρύ Γυαλού- Ανάληψης (π/υ 12,8 εκατ. ευρώ), η βελτίωση του δρόμου Αγία Φωτιά – Παλαϊκάστρο (μήκους 11,5 χλμ και π/υ 4,7 εκατ. ευρώ), τα έργα συλλογής, μεταφοράς, επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων των οικισμών Νεάπολης, Βουλισμένης και Λατσίδας (π/υ 5,8 εκατ. ευρώ) και τέλος η ανέγερση Γηροκομείου (Μονάδας Φροντίδας Ηλικιωμένων) Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου στην Λατσίδα Αγ. Νικολάου (π/υ 2,3 εκατ. ευρώ).⁷⁸

2.3 Τεκμηρίωση της επιλογής της περιοχής παρέμβασης

Για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων και οξυμένων ενδοπεριφερειακών γεωγραφικών και οικονομικοκοινωνικών ανισοτήτων που καταγράφονται στη χώρα τα τελευταία χρόνια, προωθείται, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, μια νέα αναπτυξιακή προσέγγιση που αναφέρεται ως «Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη», με στρατηγικούς στόχους την απόκτηση ανταγωνιστικότητας, την επίτευξη της απασχόλησης, την αντιμετώπιση οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων σε ένα ορισμένο χωρικό επίπεδο και την παραγωγική ανασυγκρότηση, με έμφαση στη **φέρουσα δυνατότητα** και τις **ιδιαίτερες ανάγκες των επιμέρους χωρικών ενότητων** και κινητήριες δυνάμεις την **καινοτομία** και την **συνεκτικότητα και αλληλουχία των δράσεων**.

Η νέα αυτή προσέγγιση εστιάζει στην αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στο **ορισμένο χωρικό επίπεδο**, εκεί δηλαδή όπου εκδηλώνονται οι ανισότητες, δρουν οι μακροπρόθεσμοι παράγοντες δημιουργίας τους και υπάρχει το ενδογενές δυναμικό για την αντιστροφή τους.

Βασικό εργαλείο εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης είναι η **“Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ-CLLD)”**.

Βασικό στην προσέγγιση LEADER αποτελεί μια μέθοδο σχεδιασμού και υλοποίησης τοπικών ολοκληρωμένων αναπτυξιακών στρατηγικών, **με τη συμμετοχή των εταίρων σε τοπικό επίπεδο**, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών, των τοπικών οικονομικών και κοινωνικών φορέων, προκειμένου να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά οι οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και δημογραφικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές.

Το εργαλείο ΤΑΠΤοΚ-CLLD εφαρμόζεται σε τρεις (3) **κατηγορίες χωρικών τύπων**:

- **Υπο-περιφερειακές, ή και διαπεριφερειακές** κατεχοχίν αγροτικές/ αλιευτικές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις,
- **Αστικές περιοχές** με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις,
- Περιοχές όπου η **σύνδεση αστικού κέντρου και περιμετρικού αγροτικού χώρου** είναι ιδιαίτερα σημαντική ή προβληματική, με τον αστικό και αγροτικό χώρο να αντιμετωπίζουν ανάλογες προκλήσεις.

Στον **αγροτικό** χώρο (και στις περιοχές που στηρίζονται στις αλιευτικές δραστηριότητες) ως προκλήσεις αναδεικνύονται, η παραγωγική ανασυγκρότηση, η διαφοροποίηση της αγροτικής και της αλιευτικής οικονομίας και η διασύνδεση με άλλους τομείς, η βελτίωση του αγροτικού χώρου, η αναβάθμιση του τοπικού ανθρώπινου κεφαλαίου κ.α.

⁷⁸ <http://anaptyxi.gov.gr/>

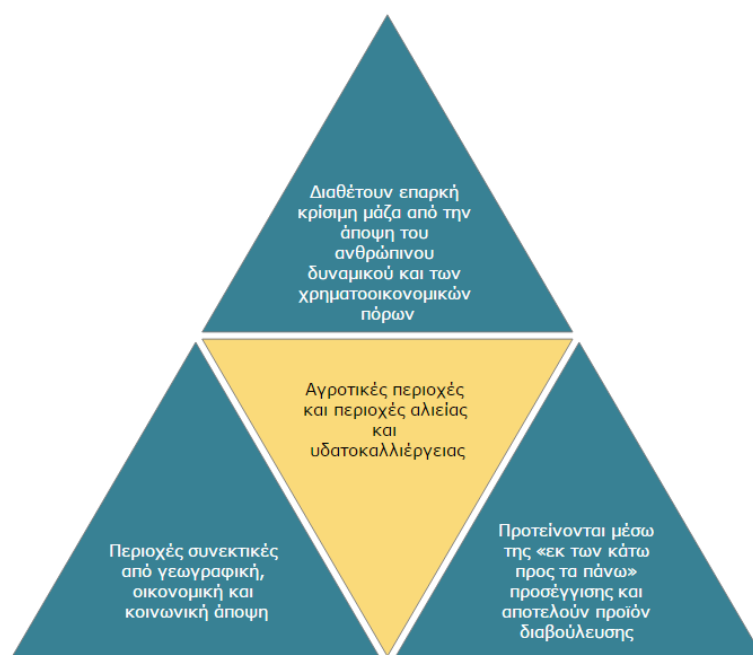
Στον **αστικό** χώρο οι προκλήσεις αφορούν κυρίως στην άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, στην αντιστροφή της πολύπλευρης υποβάθμισης των αστικών περιοχών, και στη μετάβαση σε οικονομία και κοινωνία αποδοτικής χρήσης των πόρων.

Στις **περιαστικές περιοχές** και στις περιοχές διεπαφής αστικού χώρου / αγροτικών και περιοχών αλιείας έμφαση δίδεται στην πολύπλευρη στήριξη των μεταποιητικών δραστηριοτήτων και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων.

Σύμφωνα με την υπ. αριθμ. 1435/14.06.2016 Πρόσκληση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την Υποβολή Προτάσεων για την επιλογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων στο πλαίσιο του Μέτρου 19 του ΠΑΑ και της Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛΘ, τα τοπικά προγράμματα CLLD/LEADER μπορούν να εφαρμοστούν «σε αγροτικές περιοχές και περιοχές αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, οι οποίες πρέπει να είναι συνεκτικές από γεωγραφική, οικονομική και κοινωνική άποψη».

Ειδικότερα, οι προτεινόμενες περιοχές εφαρμογής πρέπει να έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: α. Προτείνονται από τις ΟΤΔ μέσω της «εκ των κάτω προς τα πάνω» προσέγγισης και αποτελούν προϊόν διαβούλευσης με αντιπροσωπευτικούς φορείς της περιοχής αλλά και τον τοπικό πληθυσμό, β. Διαθέτουν επαρκή κρίσιμη μάζα από την άποψη του ανθρώπινου δυναμικού και των χρηματοοικονομικών πόρων. Ειδικότερα, ο μόνιμος πληθυσμός της κάθε περιοχής παρέμβασης θα κυμαίνεται μεταξύ 10.000 - 150.000 κατοίκους».

Κριτήρια επιλογής περιοχών εφαρμογής CLLD/LEADER

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω κριτήρια, σε συνδυασμό με τις δυνατότητες που προσφέρει η Ολοκληρωμένη Χωρική Προσέγγιση και ειδικά το αναπτυξιακό εργαλείο ΤΑΠΤοΚ-CLLD, προκρίνεται και προτείνεται ως περιοχή παρέμβασης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) η **Π.Ε. Λασιθίου Κρήτης, εξαιρουμένης της πόλης της Ιεράπετρας**.

Η πρόταση αυτή είναι αποτέλεσμα, πέραν των άλλων, και της ουσιαστικής διαβούλευσης με τους τοπικούς φορείς (βλ. Κεφάλαιο 3) αλλά και της ανάλυσης-τεκμηρίωσης των τοπικών οικονομικών, κοινωνικών και φυσικών χαρακτηριστικών της περιοχής (βλ. Κεφάλαιο 2).

Επίσης, λήφθηκε υπόψη η προηγούμενη εμπειρία και τα αποτελέσματα από την εφαρμογή άλλων τοπικών προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης στην περιοχή (Leader, ΟΠΑΑΧ).

Συνοπτικά, πρόκειται για υπο-περιφερειακή περιοχή που καλύπτει το σύνολο σχεδόν της έκτασης της Π.Ε. Λασιθίου και το 21% περίπου της Περιφέρειας Κρήτης. Επίσης, ο πληθυσμός της αντιστοιχεί στο 84% του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας και στο 10% περίπου της Περιφέρειας.

Ταυτόχρονα, θεωρείται αγροτική περιοχή τόσο με όρους πληθυσμιακής πυκνότητας (περίπου 33 κάτοικοι ανά τ.χλμ) και οικιστικού δικτύου, όσο και με όρους παραγωγικής δομής και απασχόλησης, που όμως περιλαμβάνει και πόλεις με κεντροβαρικό ρόλο (Σητεία, Άγιος Νικόλαος και Νεάπολη).

Οι πόλεις αυτές λειτουργούν ως τοπικά δυναμικά οικιστικά, διοικητικά και οικονομικά κέντρα των αγροτικών περιοχών με ιδιαίτερη και σημαντική σχέση αλληλεξάρτησης με την ενδοχώρα.

Επίσης, ο πληθυσμός της περιοχής συγκεντρώνεται σε δευτερεύοντα αγροτικά (π.χ. Παλαίκαστρο, Μακρύς Γυαλός, Κουτσουράς, Τζερμιάδω, Ζάκρος) και περιαστικά (π.χ. Πισκοκέφαλο, Κριτσά, Ελούντα) κέντρα που ενισχύουν τη σχέση αλληλεξάρτησης αστικού-αγροτικού χώρου και αναδεικνύονται σε οικονομικά κέντρα για διαφοροποιημένες δραστηριότητες (π.χ. μεταποίηση, πολιτισμός, τουρισμός).

Τα ειδικά χαρακτηριστικά της περιοχής είναι απόρροια του κοινωνικού και οικονομικού μετασχηματισμού που υφίσταται η περιοχή τις τελευταίες δεκαετίες και σχετίζονται κυρίως με το αρνητικό δημογραφικό προφίλ, την εγκατάλειψη της ενδοχώρας προς όφελος των παραλιακών περιοχών και των αστικών κέντρων, τη διαρθρωτική υστέρηση του πρωτογενή έναντι του τριτογενή τομέα και την έλλειψη ανταγωνιστικότητας του αγροτικού προϊόντος (με κάποιες εξαιρέσεις), την περιορισμένη επιχειρηματική δραστηριότητα και την αδυναμία δικτύωσης και ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών και μεθόδων.

Επίσης, οι υφιστάμενες τεχνικές υποδομές και δίκτυα (οδικό δίκτυο, εγγειοβελτιωτικά έργα κλπ) δεν καλύπτουν τις διαπιστωμένες ανάγκες με αποτέλεσμα να συνιστούν τροχοπέδη στην ανάπτυξη της περιοχής.

Ως περιοχή που συνδυάζει αστικές και αγροτικές λειτουργίες, αντιμετωπίζει προκλήσεις που συναντώνται και στον αστικό και στον αγροτικό χώρο και σχετίζονται για το με αστικό με την αντιμετώπιση της φτώχειας, των κοινωνικών ανισοτήτων και του αποκλεισμού και την περιβαλλοντική υποβάθμιση και για το δε αγροτικό χώρο με την παραγωγική ανασυγκρότηση, την δημογραφική σταθεροποίηση, τη διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας και τη διασύνδεση της με άλλους τομείς (π.χ. τουρισμός) και την αναβάθμιση του τοπικού κεφαλαίου.

Επίσης, πρόκειται για περιοχή που ακολουθεί τις σύγχρονες τάσεις ανάπτυξης του γεωργικού χώρου με τις εξωγεωργικές δραστηριότητες (π.χ. τουρισμός) να γίνονται όλο και πιο σημαντικές για την (συμπληρωματική) απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού.

Ο βαθμός συνοχής (εδαφικής, οικονομικής, κοινωνικής) είναι ιδιαίτερα υψηλός, με ειδική αναφορά στην πολιτισμική συνοχή του χώρου, μέσα από τον επιστημονικά πλέον αναγνωρισμένο «Πολιτισμό της Ανατολικής Κρήτης».

Ωστόσο, ο συγκεκριμένος χώρος δεν υπολείπεται σε ποικιλομορφία (κυρίως οικιστική και οικονομική), η οποία έχει να κάνει κατά πολύ με τη φυσική απομόνωση από την υπόλοιπη Κρήτη, που οδήγησε σε πολυκεντρική ανάπτυξη, ελλείπει των κατάλληλων οδικών και μεταφορικών συνδέσεων, αλλά και σε μια ιδιαίτερη τοπική ταυτότητα, λόγω της γεωγραφικής θέσης της περιοχής στο κέντρο της Ν.Α. Μεσογείου.

Ως εκ τούτου, το αποτέλεσμα ήταν η εφαρμογή ενός ηπιότερου μοντέλου οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης που έχει τελικά διατηρήσει σε μεγάλο βαθμό αναλλοίωτα τα τοπικά κοινωνικά, φυσικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά και το τοπικό κεφάλαιο της περιοχής, τα οποία θα είναι τα βασικά συστατικά στοιχεία μιας στρατηγικής ενδογενούς ανάπτυξης με κύριο σημείο αναφοράς την «τοπικότητα».

Η τοπικότητα στη συγκεκριμένη περίπτωση γίνεται αντιληπτή μέσα από τη σύνδεση του χώρου με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής αποτέλεσμα της ποικιλομορφίας που προαναφέρθηκε.

Με αυτή την έννοια η Σητεία δύναται να θεωρηθεί ως σημείο αναφοράς για τη διατροφή (λάδι, κρασί, γλυκά) και τη μουσική-λογοτεχνική παράδοση, ο Άγιος Νικόλαος για τον Τουρισμό, το Οροπέδιο Λασιθίου για τα τοπικά προϊόντα (π.χ. πατάτες) και η Ιεράπετρα για τα πρώιμα κηπευτικά.

Έχουμε δηλαδή τέσσερις (4) χωρικές υποζώνες, με διακριτή ταυτότητα, τοπικά χαρακτηριστικά και ορατές ιδιαιτερότητες, που κάνουν άκρως ευδιάκριτη και διαχρονικά αποδεκτή την «τοπικότητα».

Η επιλογή της περιοχής εφαρμογής ενισχύεται επίσης από τον υψηλό βαθμό συνάφειας με τις προτεραιότητες της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης (RISCrete), η οποία υποστηρίζει την ανάδειξη τεσσάρων συμπλεγμάτων τομέων/κλάδων: 1. Το αγροδιατροφικό, 2 . Το πολιτιστικό – τουριστικό, 3. Το περιβαλλοντικό και 4. το σύμπλεγμα της γνώσης.

Εν προκειμένω, ο τουρισμός παρά την έντονη εποχικότητα του και την ελλιπή διασύνδεση με το πολιτιστικό απόθεμα και η αγροτοδιατροφή με τα όποια προβλήματα στον τομέα της πρώτης μεταποίησης, είναι δυο τομείς που παρουσιάζουν αξιόλογη ανάπτυξη στην Π.Ε. Λασιθίου.

Παράλληλα, το περιβάλλον και η γνώση είναι δυο τομείς που θεωρούνται αναδυόμενοι στην περιοχή εφαρμογής, με το Γεωπάρκο Σητείας και άλλες περιοχές NATURA, το Τμήμα Διατροφής & Διαιτολογίας στη Σητεία και το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Κρήτης να αναδεικνύονται σε βασικούς πυλώνες ανάπτυξης για την περιοχή με γνώμονα την έξυπνη εξειδίκευση.

Η ΟΤΔ επιλέγει για την περιοχή παρέμβασης πολυτομεακή και πολυταμειακή προσέγγιση προκειμένου να αντιμετωπίσει επαρκώς τις οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και δημογραφικές προκλήσεις που αναδείχθηκαν στις προηγούμενες παραγράφους, μέσα από την αναπτυξιακή προσέγγιση των ΤΑΠΤοΚ που θέλει τις τοπικές κοινότητες να είναι φορείς βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, καινοτομίας και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής στις αγροτικές περιοχές.

Στο πλαίσιο ειδικά της πολυταμειακής προσέγγισης που προωθείται, ταυτόχρονα με την περιοχή παρέμβασης που προτείνεται στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), επιλέγονται και προτείνονται συγκεκριμένες περιοχές αλιείας, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν από το ΕΠΑΛΘ και οι οποίες περιλαμβάνουν συγκεκριμένες τοπικές και δημοτικές κοινότητες από τους Δήμους Αγίου Νικολάου, Ιεράπετρας και Σητείας (**Παράρτημα 1 - ΠΙΝΑΚΑΣ 1β: ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020) & Παράρτημα 2 - Χάρτης περιοχών αλιείας.**

Ειδικότερα, πρόκειται για μια παράκτια περιοχή με συνολική έκταση 511 km², πληθυσμό 35.594 κατοίκους και πληθυσμιακή πυκνότητα 69.64 κάτοικοι ανά τ. χλμ, η οποία αποτελείται από τοπικές και δημοτικές κοινότητες με γεωγραφική διασπορά σε όλο το μήκος της ακτογραμμής της Π.Ε. Λασιθίου που βρέχεται τόσο από το Λιβυκό όσο και από το Κρητικό Πέλαγος.

Η περιοχή θεωρείται γεωγραφικά συνεκτική δεδομένου ότι οι προτεινόμενες τοπικές και δημοτικές κοινότητες βρίσκονται σε σχετικά κοντινή απόσταση μεταξύ τους και ταυτόχρονα η πρόσβαση σε αυτές τόσο από το βόρειο όσο και από το νότιο οδικό άξονα είναι εύκολη και σύντομη.

Εκτός από γεωγραφική η προτεινόμενη περιοχή διαθέτει υψηλό βαθμό κοινωνικής και οικονομικής συνοχής και ταυτόχρονα σημαντική εξάρτηση από τον κλάδο της αλιείας, γεγονός που τεκμηριώνεται από το εύρος των αλιευτικών εγκαταστάσεων (βλ. Παράγραφο 2.2.5.1 «Τεχνική Υποδομή»), το πλήθος και το μέγεθος των αλιευτικών σκαφών και κυρίως το ποσοστό απασχόλησης στον κλάδο της 'αλιείας και υδατοκαλλιέργειας', το οποίο ανέρχεται στο **0,81%** της συνολικής απασχόλησης στην προτεινόμενη περιοχή (βλ. Παράγραφο 2.1.1.1 «Οικονομικές Δραστηριότητες», Πρωτογενής Τομέας»).

Επίσης, πρόκειται για μια περιοχή με αξιόλογη αλιευτική παραγωγή (σχεδόν 900.000 κιλά το 2012), η οποία ειδικά τους θερινούς μήνες τροφοδοτεί την τεράστια τουριστική κίνηση του Λασιθίου με αλιεύματα εκλεκτής ποιότητας και ιδιαίτερης γευστικής αξίας, γεγονός που συμβάλει στην ενίσχυση του γαστρονομικού χάρτη και κατ' επέκταση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής.

Ωστόσο, δεν θα πρέπει να παραβλέπονται και σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κλάδος με χαρακτηριστικό αυτό της απειλής από τα λεσεψιανά ψάρια (π.χ. λαγοκέφαλος) που έχουν κάνει την εμφάνισή τους τα τελευταία χρόνια, σε ιδιαίτερα υψηλές ποσότητες, τόσο στα βόρεια όσο και στα νότια παράλια της περιοχής, γεγονός που θα πρέπει να αντιμετωπίσει ο κλάδος, μαζί βέβαια και με άλλα διαρθρωτικού χαρακτήρα θέματα.

Συνοψίζοντας, η περιοχή της Π.Ε. Λασιθίου χαρακτηρίζεται από έντονες φυσικές, δημογραφικές, κοινωνικές και παραγωγικές ιδιαιτερότητες και ταυτόχρονα από κοινές προκλήσεις και προοπτικές που την καθιστούν μια διακριτή χωρική ενότητα υπό το πρίσμα της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης.

Ιδιαίτερα σε ότι αφορά το εργαλείο ΤΑΠΤοΚ-CLLD, θεωρείται το πλέον κατάλληλο, συμπληρωματικά και με άλλα εργαλεία (π.χ. ΟΧΕ, επιχειρησιακά προγράμματα ΟΤΑ, ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020, Έξυπνη Εξειδίκευση) για την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής στρατηγικής με έμφαση στην «**τοπικότητα**» και στο πλούσιο ενδογενές δυναμικό της περιοχής, μέσα από συνέργειες που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα και τη βιωσιμότητα της περιοχής παρέμβασης.

Στο πλαίσιο αυτό θα προκριθούν οι αναγκαίες δράσεις που ενισχύουν το δημογραφικό και κοινωνικό προφίλ της περιοχής και παράλληλα ενισχύουν την παραγωγή και διάθεση των τοπικών προϊόντων και διασύνδεουν τον αγροτοκτηνοτροφικό κλάδο με άλλους κλάδους αιχμής.

Ειδικά σε ότι αφορά τον κλάδο της αλιείας και υδατοκαλλιέργειας θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική η ανάγκη ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας του, προκειμένου να αναδειχθεί σε πυλώνα της τοπικής οικονομίας και ταυτόχρονα να ενισχυθεί το συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής στον τομέα της αγροτοδιατροφής.

Υπό αυτό το πρίσμα θα προκριθούν, κατά την επόμενη φάση, δράσεις και πρωτοβουλίες προς τρεις κατευθύνσεις: την σύνδεση της αλιείας με τον τουρισμό, το βιώσιμο υδάτινο περιβάλλον και τη βελτίωση της ελκυστικότητας των αλιευτικών περιοχών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

3.1 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Συγκεντρωτικός Πίνακας Ενεργειών Διαβούλευσης

Ημερομηνία διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Είδος Φορέων που συμμετείχαν	Αριθμός συμμετε-χόντων	Αντικείμενο Διαβούλευσης
7-4-2016	Ηράκλειο (Περιφέρεια Κρήτης)	Περιφέρεια Κρήτης και ΟΤΔ Κρήτης του Άξονα 4 του ΠΑΑ 2007-2013	11	Διαβούλευση για τη προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης των τοπικών προγραμμάτων, το εταιρικό σχήμα των Ομάδων Τοπικής Δράσης και τις προτεινόμενες θεματικές κατευθύνσεις των τοπικών προγραμμάτων.
2-6-2016	Χανιά (Γραφεία ΟΑΚ Α.Ε)	ΟΤΔ	11	Συνεργασία στο πλαίσιο της υποβολής των τοπικών σχεδίων CLLD/LEADER από τις ΟΤΔ της Κρήτης.
7-7-2016	Σητεία	Δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων	37	Ενημέρωση και διαβούλευση για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020 και το σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος, το καθορισμό της περιοχής εφαρμογής και της εταιρικής σχέσης - Ομάδας Τοπικής Δράσης και καταγραφή επενδυτικού ενδιαφέροντος.
8-7-2016	Άγιος Νικόλαος	Δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων	24	Ενημέρωση και διαβούλευση για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020 και το σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος, το καθορισμό της περιοχής εφαρμογής και της εταιρικής σχέσης - Ομάδας Τοπικής Δράσης και καταγραφή επενδυτικού ενδιαφέροντος.
9-7-2016	Τζερμιάδων	Δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων	33	Ενημέρωση και διαβούλευση για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020 και το σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος, το καθορισμό της περιοχής εφαρμογής και της εταιρικής σχέσης - Ομάδας Τοπικής Δράσης και καταγραφή επενδυτικού ενδιαφέροντος.
11-7-2016	Ιεράπετρα	Δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων	27	Ενημέρωση και διαβούλευση για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020 και το σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος, το καθορισμό της περιοχής εφαρμογής και της εταιρικής σχέσης - Ομάδας Τοπικής Δράσης και καταγραφή επενδυτικού ενδιαφέροντος.

Ημερομηνία διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Είδος Φορέων που συμμετείχαν	Αριθμός συμμετε-χόντων	Αντικείμενο Διαβούλευσης
13-7-2016	Αγιος Νικόλαος	Δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων	7	Ενημέρωση και διαβούλευση για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020 και το σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος, το καθορισμό της περιοχής εφαρμογής και της εταιρικής σχέσης - Ομάδας Τοπικής Δράσης και καταγραφή επενδυτικού ενδιαφέροντος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Αναλυτικός Πίνακας ανά ενέργεια διαβούλευσης

Είδος ενέργειας:	Συνάντηση	
Ημερομηνία διεξαγωγής:	7-4-2016	
Τόπος διεξαγωγής:	Ηράκλειο - Γραφεία Περιφέρεια Κρήτης	
Ομάδα/ες στόχος:	Περιφέρεια Κρήτης και ΟΤΔ Κρήτης του Άξονα 4 του ΠΑΑ 2007-2013	
Αριθμός συμμετεχόντων	11	
Φορείς που συμμετείχαν	Είδος φορέων	Συμμετέχοντες
Περιφέρεια Κρήτης	Δημόσιων συμφερόντων	Σταύρος Αρναουτάκης, Περιφερειάρχης Κρήτης Ευχαριστία Κουτεντάκη, Περιφερειακή Σύμβουλος
Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Α.Ε. ΟΤΑ	Δημόσιων συμφερόντων	Εμμανουήλ Κοκοσάλης, Πρόεδρος Δ.Σ. Γιώργος Μαυρογιάννης, Διευθυντής Αμαλία Ταβλαδωράκη, Συντονίστρια LEADER
ΑΚΟΜΜ Ψηλορείτης Α.Α.Ε. ΟΤΑ	Δημόσιων συμφερόντων	Εμμανουήλ Καλλέργης, Πρόεδρος Δ.Σ. Δημήτρης Παττακός, Διευθυντής Εύη Βρέντζου, Συντονίστρια LEADER
Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ	Δημόσιων συμφερόντων	Ιωάννης Στεφανάκης, Πρόεδρος Δ.Σ. Χαράλαμπος Αντωννάκης, Γ. Διευθυντής - Συντονιστής LEADER
Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης (ΟΑΚ) Α.Ε.	Δημόσιων συμφερόντων	Σοφία Μιχάκη, Συντονίστρια LEADER
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
Ως επισυναπτόμενο πρακτικό συνάντησης - διαβούλευσης.		

Είδος ενέργειας:	Σύσκεψη διαβούλευσης	
Ημερομηνία διεξαγωγής:	2-6-2016	
Τόπος διεξαγωγής:	Χανιά - Γραφεία Οργανισμού Ανάπτυξης Κρήτης Α.Ε	
Ομάδα/ες στόχος:	Αναπτυξιακές Εταιρίες Κρήτης	
Αριθμός συμμετεχόντων	11	
Φορείς που συμμετείχαν	Είδος φορέων	Συμμετέχοντες
Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης (ΟΑΚ) Α.Ε.	ΟΤΔ	Ψ. Καζάσης, Διευθύνων Σύμβουλος Λευτέρης Κοπάσης, Διευθυντής Σχεδιασμού

		Ευστράτιος Μηλιδάκης, Διευθυντής Σοφία Μιχάκη, Προϊσταμένη Αθανάσιος Πλιούσης, Στέλεχος Μπάμπης Λίτος, Στέλεχος Σοφία Μιχάκη, Στέλεχος
Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Α.Ε. ΟΤΑ	ΟΤΔ	Γιώργος Μαυρογιάννης, Διευθυντής Εμμανουήλ Παντερής, Στέλεχος
ΑΚΟΜΜ Ψηλορείτης Α.Α.Ε. ΟΤΑ	ΟΤΔ	Εμμανουήλ Καλλέργης, Πρόεδρος Δ.Σ. Δημήτρης Παττακός, Διευθυντής
Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ	ΟΤΔ	Χαράλαμπος Αντωνακάκης, Γ.Διευθυντής
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
<p>Συζητήθηκαν οι αλλαγές που έχουν επέλθει στο σχέδιο της προκήρυξης που έχει αναρτήσει η ΕΥΔ ΠΑΑ, μετά τη διαβούλευση με τις ΟΤΔ της χώρας και επισημάνθηκαν τα σημεία που θέλουν ιδιαίτερη προσοχή, καθώς αποτελούν κριτήρια αποκλεισμού. Παρουσιάστηκαν οι περιοχές παρέμβασης ανά ΟΤΔ, στη δεδομένη στιγμή, καθώς και η προτεινόμενη σύνθεση της ΕΔΠ κάθε ΟΤΔ και οι θεματικές κατευθύνσεις τους.</p> <p>Αποφασίστηκε να προβλεφθούν στα τοπικά προγράμματα κοινές δράσεις σε επίπεδο Κρήτης, ενώ στις δράσεις που θα προβλεφθούν να προταθούν ενιαία ποσοστά χρηματοδότησης. Επιπλέον, να προβλεφθούν δράσεις για τη δικτύωση επιχειρήσεων σε βασικά προϊόντα της Κρήτης (τυρί, λάδι, κρασί, μέλι κλπ), καθώς και οι συνεργασίες σε διατοπικό, διαπεριφερειακό και διακρατικό επίπεδο.</p>		

Είδος ενέργειας:	Ημερίδα	
Ημερομηνία διεξαγωγής:	7-7-2016	
Τόπος διεξαγωγής:	Σητεία (Δημαρχείο - αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου)	
Ομάδα/ες στόχος:	Φορείς δημοσίων και ιδιωτικών συμφερόντων	
Αριθμός συμμετεχόντων	37	
Φορείς που συμμετείχαν	Είδος φορέων	Συμμετέχοντες
ΤΟΕΒ Ζάκρου	Ιδιωτικών συμφερόντων	Ευθύμιος Σκαμπαρδώνης, μέλος Δ.Σ
Πολιτιστικό Σύλλογος Αγίας Τριάδας	Ιδιωτικών συμφερόντων	Αντώνιος Λουμπουνάκης, μέλος Δ.Σ
Παγκρήτια Ενωση Πολιτιστικών Συλλόγων (Π.Ε.Π.ΣΥ)	Ιδιωτικών συμφερόντων	Νικόλαος Κοκκινάκης, Αντιπρόεδρος Δ.Σ
Σύλλογος Εστίασης	Ιδιωτικών συμφερόντων	Εμμανουήλ Αγγελάκης, Πρόεδρος
Περιηγητική Λέσχη Σητείας	Ιδιωτικών συμφερόντων	Μιχαήλ Περάκης, Πρόεδρος
Ενωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Σητείας Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη Α.Ε	Ιδιωτικών συμφερόντων	Ιωάννης Αυγουστινάκης, μέλος Δ.Σ
	Γραφείο μελετών	Μιχαήλ Πλατής, μελετητής
	Γραφείο μελετών	Γεώργιος Πατεράκης, Πολιτικός Μηχανικός
Πολιτιστικός Σύλλογος Νέων Λιθινών	Ιδιωτικών συμφερόντων	Γεώργιος Ζαχαράκης, Γραμματέας Δ.Σ

Πολιτιστικός Σύλλογος Πισκοκεφάλου	Ιδιωτικών συμφερόντων	Ιωάννης Ραμουτσάκης, Πρόεδρος Δ.Σ
	Ιδιώτης	Κωνσταντίνος Μαστοράκης
	Ιδιώτης	Ειρήνη Μαστοράκη
Πολιτιστικός Σύλλογος Χρυσοπηγής	Ιδιωτικών συμφερόντων	Εμμανουήλ Νικολουδάκης, μέλος Δ.Σ.
	Ιδιώτης	Αντώνιος Δρακάκης
Πολιτιστικός Σύλλογος Μέσα Μουλιανών	Ιδιωτικών συμφερόντων	Μαρία Αβραμάκη, Πρόεδρος Δ.Σ
	Ιδιώτης	Κωνσταντίνος Κατσικαλάκης
Γεωπάρκο Σητείας	Δημόσιων συμφερόντων	Ευάγγελος Περάκης, Συντονιστής
ΔΕΥΑ Σητείας	Δημόσιων συμφερόντων	Σταύρος Ψωμαδάκης, Γ. Διευθυντής Ιωάννης Χατζηνάκης, Πρόεδρος
Δήμος Σητείας	Δημόσιων συμφερόντων	Θεόδωρος Πατεράκης, Δήμαρχος Νικόλαος Λαντζανάκης, Αντιδήμαρχος Χαράλαμπος Σαρίδης, Δημοτικός Σύμβουλος
Οργανισμός Ανάπτυξης Σητείας Α.Α.Ε. ΟΤΑ	Δημόσιων συμφερόντων	Εμμανουήλ Τσαντάκης, Διευθυντής
Σύλλογος Μηχανικών Σητείας	Ιδιωτικών συμφερόντων	Εμμανουήλ Κατσικαλάκης, Πρόεδρος Δ.Σ
ΜΑΔΕΣ Α.Ε	Ιδιωτικών συμφερόντων	Μιχαήλ Ρεμουντάκης
Πολιτιστικός Σύλλογος Πραισού	Ιδιωτικών συμφερόντων	Εμμανουήλ Φυγετάκης, Πρόεδρος Δ.Σ
	Ιδιώτης	Αικατερίνη Κατσικαλάκη, Πολιτικός Μηχανικός
Ενωση Ξενοδόχων Επαρχίας Σητείας	Ιδιωτικών συμφερόντων	Ιωάννης Κακουράκης, Πρόεδρος Δ.Σ
Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ	Δημόσιων συμφερόντων	Χαράλαμπος Αντωννάκης, Γενικός Διευθυντής Μιχαήλ Κουτάντος, Γεωπόνος Αικατερίνη Μενεγάκη, Οικονομολόγος
Ενωση Τουριστικών Δωματίων και Διαμερισμάτων Σητείας	Ιδιωτικών συμφερόντων	Αννα Ορφανουδάκη, Πρόεδρος Δ.Σ
Ομοσπονδία Επαγγελματιών και Εμπόρων Ν. Λασιθίου	Ιδιωτικών συμφερόντων	Εμμανουήλ Κριθαράκης, Πρόεδρος
Επιμελητήριο Λασιθίου	Ιδιωτικών συμφερόντων	Αναστασία Πλακάκη, Αντιπρόεδρος Β'
Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Σητείας	Ιδιωτικών συμφερόντων	Θεόδωρος Πετρουλάκης, Πρόεδρος Δ.Σ
Εφημερίδα «Ανατολή»	Ιδιωτικών συμφερόντων	Μαρίζα Ψαράκη, Δημοσιογράφος
Πολιτιστικός Σύλλογος Λάστρου	Ιδιωτικών συμφερόντων	Χαράλαμπος Πετράκης, Αντιπρόεδρος
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		

Ο Γ. Διευθυντής της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ Χαράλαμπος Αντωννάκης ενημέρωσε αναλυτικά τους συμμετέχοντες για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020, το σχεδιασμό και τη προετοιμασία του τοπικού προγράμματος (θεματικές κατευθύνσεις τοπικής ανάπτυξης, κατηγορίες δράσεων, δικαιούχοι, ποσοστά ενίσχυσης κλπ), τη προτεινόμενη περιοχή εφαρμογής του τοπικού προγράμματος, την εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης και το επίπεδο λήψης αποφάσεων του τοπικού προγράμματος με βάση τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν σύμφωνα με τη πρόσκληση υποβολής προτάσεων.

Ακολούθησε διαβούλευση κατά την οποία διατυπώθηκαν ερωτήματα, διευκρινήσεις, παρατηρήσεις, απόψεις και προτάσεις σχετικά με τα θέματα της συνάντησης και εκφράστηκε η σύμφωνη γνώμη από τους συμμετέχοντες για τα ακόλουθα:

1) Για τη περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος η οποία, σύμφωνα και με τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, θα περιλαμβάνει: α) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Αγίου Νικολάου, β) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Σητείας, γ) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου και δ) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Ιεράπετρας με εξαίρεση από τη Δημοτική Κοινότητα Ιεράπετρας, της οποίας ο μόνιμος πληθυσμός είναι πάνω από 15.000 κατοίκους (16.139 κάτοικοι), την εντός σχεδίου περιοχή της πόλης της Ιεράπετρας.

2) Για την εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) του τοπικού προγράμματος που θα είναι η Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ, λόγω της πολυμετοχικής σύνθεσης και της σημαντικής εμπειρίας που διαθέτει στο σχεδιασμό και την υλοποίηση αντίστοιχων τοπικών προγραμμάτων (LEADER II, LEADER+, Άξονας 4 του ΠΑΑ, ΟΠΑΑΧ κ.λπ).

3) Για την Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος προτάθηκε η συμμετοχή της Περιφέρειας Κρήτης, του Επιμελητηρίου Λασιθίου, του Οργανισμού Ανάπτυξης Σητείας και της Παγκρήτιας Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων (Π.Ε.Π.ΣΥ).

Επίσης, με στόχο το βέλτιστο σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος (στратηγική και θεματικές κατευθύνσεις τοπικής ανάπτυξης, δράσεις κ.λπ) και για τη καταγραφή του επενδυτικού ενδιαφέροντος στη περιοχή προτάθηκε στους συμμετέχοντες:

- Η συμπλήρωση και υποβολή από τους ενδιαφερόμενους του «Δελτίου Επενδυτικού Ενδιαφέροντος» που διανεμήθηκε στους συμμετέχοντες ή η συμπλήρωση της αντίστοιχης φόρμας στην ιστοσελίδα: www.anlas-leader.gr.
- Η συμπλήρωση και υποβολή από τους ενδιαφερόμενους του «Δελτίου Διαβούλευσης», το οποίο έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα: www.anlas-leader.gr.

Είδος ενέργειας:	Ημερίδα	
Ημερομηνία διεξαγωγής:	8-7-2016	
Τόπος διεξαγωγής:	Άγιος Νικόλαος (κτίριο Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου - αίθουσα συνεδριάσεων)	
Ομάδα/ες στόχος:	Φορείς δημοσίων και ιδιωτικών συμφερόντων	
Αριθμός συμμετεχόντων	24	
Φορείς που συμμετείχαν	Είδος φορέων	Συμμετέχοντες
Τοπική Κοινότητα Λιμνών	Δημόσιων συμφερόντων	Ζαχαρένια Λεμπιδάκη, Πρόεδρος Τ.Κ
Μορφωτικός Σύλλογος Λιμνών	Ιδιωτικών συμφερόντων	Ζαχαρένια Λεμπιδάκη, Γραμματέας Δ.Σ
Τοπική Κοινότητα Μέσα Λακωνίων	Δημόσιων συμφερόντων	Μαρία Δρακωνάκη, Πρόεδρος Τ.Κ
Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Λασιθίου	Δημόσιων συμφερόντων	Εμμανουήλ Πεπόνης, Πρόεδρος Δ.Σ
Αναπτυξιακός Σύλλογος Αμμουδάρας	Δημόσιων συμφερόντων	Νικόλαος Τραντάς

Πολιτιστικός Σύλλογος Φουρνής	Δημόσιων συμφερόντων	Νικόλαος Φουντουλάκης, Πρόεδρος Δ.Σ
Σύλλογος Εστίασης	Ιδιωτικών συμφερόντων	Γεώργιος Νεραντζούλης, Πρόεδρος Δ.Σ
Δήμος Αγίου Νικολάου	Δημόσιων συμφερόντων	Μαρία Δεμέτζου, Τμήμα Προγρ/μού Μαρία Πρατσινάκη, Δ/νση Μελετών Αντώνιος Ζερβός, Δήμαρχος Ιωάννης Στεφανάκης, Γ. Γραμματέας
Πολιτιστικός - Φυσιολατρικός Σύλλογος Βρυσσών	Δημόσιων συμφερόντων	Νίκος Κοφινάκης, Πρόεδρος Δ.Σ
Πολιτιστικός Σύλλογος Μαρδατίου - Ρούσσας Λίμνης	Δημόσιων συμφερόντων	Μιχαήλ Φουζινάς, Ταμίας Δ.Σ Νικόλαος Μασσάρος, Πρόεδρος Δ.Σ
Επιμορφωτικός, Πολιτιστικός Σύλλογος Βουλισμένης	Δημόσιων συμφερόντων	Δημήτριος Αγγελάκης, Πρόεδρος Δ.Σ Χαρά Βιδάλη-Χατζηδάκη, Ταμίας Δ.Σ
Ι. Μητρόπολη Πέτρας και Χερρονήσου	Δημόσιων συμφερόντων	Τίτος Ταμπακάκης, Πρωτοσύγκελος
Τοπική Κοινότητα Βουλισμένης	Δημόσιων συμφερόντων	Μαρία Αντωνάκη, Πρόεδρος Τ.Κ
Πολιτιστικός Σύλλογος «Ανάβλοχος»	Δημόσιων συμφερόντων	Δημήτριος Κυριακάκης, μέλος
Πολιτιστικός Εξωραϊστικός Σύλλογος Ελούντας	Δημόσιων συμφερόντων	Νικόλαος Μαυρικάκης, Αντιπρόεδρος Δ.Σ
Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου	Δημόσιων συμφερόντων	Πελαγία Πετράκη, Αντιπεριφερειάρχης
Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε.ΟΤΑ	Δημόσιων συμφερόντων	Ιωάννης Στεφανάκης, Πρόεδρος Δ.Σ Χαράλαμπος Αντωνακάκης, Γενικός Διευθυντής Μιχαήλ Κουτάντος, Γεωπόνος Αικατερίνη Μενεγάκη, Οικονομολόγος

Συμπεράσματα / Αποτελέσματα

Ο Γ. Διευθυντής της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ Χαράλαμπος Αντωνακάκης ενημέρωσε αναλυτικά τους συμμετέχοντες για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020, το σχεδιασμό και τη προετοιμασία του τοπικού προγράμματος (θεματικές κατευθύνσεις τοπικής ανάπτυξης, κατηγορίες δράσεων, δικαιούχοι, ποσοστά ενίσχυσης κλπ), τη προτεινόμενη περιοχή εφαρμογής του τοπικού προγράμματος, την εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης και το επίπεδο λήψης αποφάσεων του τοπικού προγράμματος με βάση τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν σύμφωνα με τη πρόσκληση υποβολής προτάσεων.

Ακολούθησε διαβούλευση κατά την οποία διατυπώθηκαν ερωτήματα, διευκρινήσεις, παρατηρήσεις, απόψεις και προτάσεις σχετικά με τα θέματα της συνάντησης και εκφράστηκε η σύμφωνη γνώμη από τους συμμετέχοντες για τα ακόλουθα:

1) Για τη περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος η οποία, σύμφωνα και με τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, θα περιλαμβάνει: α) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Αγίου Νικολάου, β) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Σητείας, γ) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου και δ) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Ιεράπετρας με εξαίρεση από τη Δημοτική Κοινότητα Ιεράπετρας, της οποίας ο μόνιμος πληθυσμός είναι πάνω από 15.000 κατοίκους (16.139 κάτοικοι), την εντός σχεδίου περιοχή της πόλης της Ιεράπετρας.

2) Για την εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) του τοπικού προγράμματος που θα είναι η Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ, λόγω της πολυμετοχικής σύνθεσης και της σημαντικής εμπειρίας που διαθέτει στο σχεδιασμό και την υλοποίηση αντίστοιχων τοπικών προγραμμάτων (LEADER II, LEADER+, Άξονας 4 του ΠΑΑ, ΟΠΑΑΧ κ.λπ).

3) Για την Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος προτάθηκε η συμμετοχή της Περιφέρειας Κρήτης, του Επιμελητηρίου Λασιθίου και της Περιφερειακής Ενωσης Δήμων (ΠΕΔ) Κρήτης. Επίσης, με στόχο το βέλτιστο σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος (στρατηγική και θεματικές κατευθύνσεις τοπικής ανάπτυξης, δράσεις κ.λπ) και για τη καταγραφή του επενδυτικού ενδιαφέροντος στη περιοχή προτάθηκε στους συμμετέχοντες:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Η συμπλήρωση και υποβολή από τους ενδιαφερόμενους του «Δελτίου Επενδυτικού Ενδιαφέροντος» που διανεμήθηκε στους συμμετέχοντες ή η συμπλήρωση της αντίστοιχης φόρμας στην ιστοσελίδα: www.anlas-leader.gr. ▪ Η συμπλήρωση και υποβολή από τους ενδιαφερόμενους του «Δελτίου Διαβούλευσης», το οποίο έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα: www.anlas-leader.gr.

Είδος ενέργειας:	Ημερίδα	
Ημερομηνία διεξαγωγής:	9-7-2016	
Τόπος διεξαγωγής:	Τζερμιάδων (Δημαρχείο - αίθουσα Αντωνίου Βορεάδη)	
Ομάδα/ες στόχος:	Φορείς δημοσίων και ιδιωτικών συμφερόντων	
Αριθμός συμμετεχόντων	33	
Φορείς που συμμετείχαν	Είδος φορέων	Συμμετέχοντες
Σύλλογος Γυναικών Οροπεδίου Λασιθίου «ΡΕΑ»	Ιδιωτικών συμφερόντων	Ελένη Βογιάκη, Γραμματέας Ευαγγελία Ορφανού, Μέλος Πόπη Σκουληκάρη, Πρόεδρος
Γυμνάσιο Τζερμιάδων	Δημόσιων συμφερόντων	Ελένη Βογιάκη, Διευθύντρια
	Ιδιώτης	Ιωάννης Χαραλαμπίκης
Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου	Δημόσιων συμφερόντων	Ιωάννης Στεφανάκης, Δήμαρχος Νικόλαος Ανυφαντάκης, Σύμβουλος Ευαγγελία Ορφανού, Δημ. Σύμβουλος
Πολιτιστικός Σύλλογος Ψυχρού	Ιδιωτικών συμφερόντων	Ιωάννης Μανωλόπουλος, Πρόεδρος
	Ιδιώτης	Γιάννης Σιγανός
	Ιδιώτης	Πόπη Αγαπάκη
	Ιδιώτης	Σοφία Κλεισαρχάκη
	Ιδιώτης	Ιωάννης Καθεκλάκης
Πολιτιστικός Σύλλογος Μαγουλά	Ιδιωτικών συμφερόντων	Γεώργιος Πλευράκης, Πρόεδρος Μαρία Χαϊνάκη, Αντιπρόεδρος Αναστασία Δολαψάκη, Γραμματέας
Πνευματική Εστία	Ιδιωτικών συμφερόντων	Μαρία Τζενάκη, Πρόεδρος
Περιφέρεια Κρήτης	Δημόσιων συμφερόντων	Ζαχαρίας Σωμαράς, Προϊστάμενος Δ/σης Κτηνιατρικής
	Ιδιώτης	Γεώργιος Αθανασάκης
	Ιδιώτης	Δημήτριος Περβολαράκης
	Ιδιώτης	Γεώργιος Κρασσανάκης
	Ιδιώτης	Στέλιος Νικολακάκης

	Ιδιώτης	Εμμανουήλ Σιγανός
	Ιδιώτης	Εμμανουήλ Αθανασάκης
	Ιδιώτης	Εμμανουήλ Πλατής
	Ιδιώτης	Κωνσταντίνος Μπρόκος
	Ιδιώτης	Γαβριήλ Γιαπιτζάκης
	Ιδιώτης	Εμμανουέλα Παπαδάκη
	Ιδιώτης	Αντώνης Κοκολάκης
Πολιτιστικός Σύλλογος Λαγού «ΝΟΣΤΟΣ»	Ιδιωτικών συμφερόντων	Παντελής Παπαδάκης, Πρόεδρος
Πυροσβεστική Υπηρεσία	Δημόσιων συμφερόντων	Γεώργιος Χαϊνάκης
	Ιδιώτης	Ευτύχιος Χαϊνάκης
Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α.	Δημόσιων συμφερόντων	Ιωάννης Στεφανάκης, Πρόεδρος Δ.Σ Χαράλαμπος Αντωννάκης, Γενικός Διευθυντής Μιχαήλ Κουτάντος, Γεωπόνος Αικατερίνη Μενεγάκη, Οικονομολόγος

Συμπεράσματα / Αποτελέσματα

Ο Γ. Διευθυντής της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ Χαράλαμπος Αντωννάκης ενημέρωσε αναλυτικά τους συμμετέχοντες για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020, το σχεδιασμό και τη προετοιμασία του τοπικού προγράμματος (θεματικές κατευθύνσεις τοπικής ανάπτυξης, κατηγορίες δράσεων, δικαιούχοι, ποσοστά ενίσχυσης κλπ), τη προτεινόμενη περιοχή εφαρμογής του τοπικού προγράμματος, την εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης και το επίπεδο λήψης αποφάσεων του τοπικού προγράμματος με βάση τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν σύμφωνα με τη πρόσκληση υποβολής προτάσεων.

Ακολούθησε διαβούλευση κατά την οποία διατυπώθηκαν ερωτήματα, διευκρινήσεις, παρατηρήσεις, απόψεις και προτάσεις σχετικά με τα θέματα της συνάντησης και εκφράστηκε η σύμφωνη γνώμη από τους συμμετέχοντες για τα ακόλουθα:

1) Για τη περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος η οποία, σύμφωνα και με τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, θα περιλαμβάνει: α) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Αγίου Νικολάου, β) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Σητείας, γ) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου και δ) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Ιεράπετρας με εξαίρεση από τη Δημοτική Κοινότητα Ιεράπετρας, της οποίας ο μόνιμος πληθυσμός είναι πάνω από 15.000 κατοίκους (16.139 κάτοικοι), την εντός σχεδίου περιοχή της πόλης της Ιεράπετρας.

2) Για την εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) του τοπικού προγράμματος που θα είναι η Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ, λόγω της πολυμετοχικής σύνθεσης και της σημαντικής εμπειρίας που διαθέτει στο σχεδιασμό και την υλοποίηση αντίστοιχων τοπικών προγραμμάτων (LEADER II, LEADER+, Άξονας 4 του ΠΑΑ, ΟΠΑΑΧ κ.λπ).

3) Για την Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος προτάθηκε η συμμετοχή του Συλλόγου Γυναικών Οροπεδίου Λασιθίου «ΡΕΑ».

Επίσης, με στόχο το βέλτιστο σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος (στратηγική και θεματικές κατευθύνσεις τοπικής ανάπτυξης, δράσεις κ.λπ) και για τη καταγραφή του επενδυτικού ενδιαφέροντος στη περιοχή προτάθηκε στους συμμετέχοντες:

- Η συμπλήρωση και υποβολή από τους ενδιαφερόμενους του «Δελτίου Επενδυτικού Ενδιαφέροντος» που διανεμήθηκε στους συμμετέχοντες ή η συμπλήρωση της αντίστοιχης φόρμας στην ιστοσελίδα: www.anlas-leader.gr.
- Η συμπλήρωση και υποβολή από τους ενδιαφερόμενους του «Δελτίου Διαβούλευσης», το οποίο έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα: www.anlas-leader.gr.

Είδος ενέργειας:	Ημερίδα	
Ημερομηνία διεξαγωγής:	11-7-2016	
Τόπος διεξαγωγής:	Ιεράπετρα (Κτίριο «Μελίνα Μερκούρη» - 1 ^{ος} όροφος - αίθουσα συγκεντρώσεων Δήμου Ιεράπετρας)	
Ομάδα/ες στόχος:	Φορείς δημοσίων και ιδιωτικών συμφερόντων	
Αριθμός συμμετεχόντων	27	
Φορείς που συμμετείχαν	Είδος φορέων	Συμμετέχοντες
Γηροκομείο Ιεράπετρας	Ιδιωτικών συμφερόντων	Γεώργιος Αγγελάκης, Πρόεδρος Δ.Σ
Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Ιεράπετρας	Δημόσιων συμφερόντων	Αντώνιος Πετράς, Πρόεδρος Δ.Σ
Τοπική Κοινότητα Ανατολής	Δημόσιων συμφερόντων	Εμμανουήλ Γερακιανάκης, Πρόεδρος Τ.Κ
Τοπική Κοινότητα Παχείας Άμμου	Δημόσιων συμφερόντων	Γεώργιος Ραπάνης, Πρόεδρος Τ.Κ
Πολιτιστικός Σύλλογος Ανατολής	Δημόσιων συμφερόντων	Γεωργία Χαραλαμπίκη, Γραμματέας Δ.Σ
Δήμος Ιεράπετρας	Δημόσιων συμφερόντων	Μιχαήλ Βιαννιτάκης, Δημ. Σύμβουλος Αργύρης Πανταζής, Αντιδήμαρχος Εμμανουήλ Λουτσέτης, Αντιδήμαρχος Ανδρέας Παπαδοπετράκης, Αντιδήμαρχος
Περιφέρεια Κρήτης	Δημόσιων συμφερόντων	Νικόλαος Δασκαλάκης, Περ. Σύμβουλος
Επιμελητήριο Λασιθίου	Ιδιωτικών συμφερόντων	Εμμανουήλ Παπαδάκης, Αντιπρόεδρος
Πολιτιστικός Σύλλογος Καβουσίου	Ιδιωτικών συμφερόντων	Αντώνιος Φουντουλάκης, Γραμματέας Δ.Σ
Τοπική Κοινότητα Αγίου Ιωάννη	Δημόσιων συμφερόντων	Μαρία Σακαδάκη, Πρόεδρος Τ.Κ
Τοπική Κοινότητα Καβουσίου	Δημόσιων συμφερόντων	Ιωάννης Ρεμεδιάκης, Πρόεδρος Τ.Κ
Πολιτιστικός Σύλλογος Βαϊνιάς	Ιδιωτικών συμφερόντων	Εμμανουήλ Κουφάκης, Πρόεδρος Δ.Σ
Δημοτική Κοινότητα Ιεράπετρας	Δημόσιων συμφερόντων	Καλλιόπη Ξανθάκη, μέλος Δ..Κ Ευπραξία Κοκολάκη, Πρόεδρος Δ.Κ
Μορφωτικός Σύλλογος Κεντρίου	Ιδιωτικών συμφερόντων	Σοφία Τσαντηράκη, Πρόεδρος Δ.Σ Καλλιόπη Κοντοπόδη, μέλος Δ.Σ
Εμπορικός Επαγγελματικός Σύλλογος Μακρύ Γιαλού	Ιδιωτικών συμφερόντων	Εμμανουήλ Ρουσάκης, Πρόεδρος Δ.Σ
Ενωση Αγροτών Συνεταιρισμού Ιεράπετρας	Ιδιωτικών συμφερόντων	Νικόλαος Δασκαλάκης, Πρόεδρος Δ.Σ
Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε.ΟΤΑ	Δημόσιων συμφερόντων	Χαράλαμπος Αντωννάκης, Γενικός Διευθυντής Μιχαήλ Κουτάντος, Γεωπόνος
	Ιδιώτης	Δημήτριος Καλαφάτης

	Ιδιώτης	Ειρήνη Φεργαδάκη
	Ιδιώτης	Στέφανος Καραχάλιος
	Ιδιώτης	Ιωάννα Σωτηρίου
	Ιδιώτης	Μιχαήλ Τραχανάς

Συμπεράσματα / Αποτελέσματα

Ο Γ. Διευθυντής της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ Χαράλαμπος Αντωννάκης ενημέρωσε αναλυτικά τους συμμετέχοντες για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020, το σχεδιασμό και τη προετοιμασία του τοπικού προγράμματος (θεματικές κατευθύνσεις τοπικής ανάπτυξης, κατηγορίες δράσεων, δικαιούχοι, ποσοστά ενίσχυσης κλπ), τη προτεινόμενη περιοχή εφαρμογής του τοπικού προγράμματος, την εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης και το επίπεδο λήψης αποφάσεων του τοπικού προγράμματος με βάση τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν σύμφωνα με τη πρόσκληση υποβολής προτάσεων.

Ακολούθησε διαβούλευση κατά την οποία διατυπώθηκαν ερωτήματα, διευκρινήσεις, παρατηρήσεις, απόψεις και προτάσεις σχετικά με τα θέματα της συνάντησης και εκφράστηκε η σύμφωνη γνώμη από τους συμμετέχοντες για τα ακόλουθα:

1) Για τη περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος η οποία, σύμφωνα και με τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, θα περιλαμβάνει: α) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Αγίου Νικολάου, β) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Σητείας, γ) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου και δ) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Ιεράπετρας με εξαίρεση από τη Δημοτική Κοινότητα Ιεράπετρας, της οποίας ο μόνιμος πληθυσμός είναι πάνω από 15.000 κατοίκους (16.139 κάτοικοι), την εντός σχεδίου περιοχή της πόλης της Ιεράπετρας.

2) Για την εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) του τοπικού προγράμματος που θα είναι η Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ, λόγω της πολυμετοχικής σύνθεσης και της σημαντικής εμπειρίας που διαθέτει στο σχεδιασμό και την υλοποίηση αντίστοιχων τοπικών προγραμμάτων (LEADER II, LEADER+, Άξονας 4 του ΠΑΑ, ΟΠΑΑΧ κ.λπ).

3) Για την Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος προτάθηκε η συμμετοχή του Δήμου Ιεράπετρας και της Ένωσης Αγροτών Συνεταιρισμού Ιεράπετρας.

Επίσης, με στόχο το βέλτιστο σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος (στратηγική και θεματικές κατευθύνσεις τοπικής ανάπτυξης, δράσεις κ.λπ) και για τη καταγραφή του επενδυτικού ενδιαφέροντος στη περιοχή προτάθηκε στους συμμετέχοντες:

- Η συμπλήρωση και υποβολή από τους ενδιαφερόμενους του «Δελτίου Επενδυτικού Ενδιαφέροντος» που διανεμήθηκε στους συμμετέχοντες ή η συμπλήρωση της αντίστοιχης φόρμας στην ιστοσελίδα: www.anlas-leader.gr.
- Η συμπλήρωση και υποβολή από τους ενδιαφερόμενους του «Δελτίου Διαβούλευσης», το οποίο έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα: www.anlas-leader.gr.

Είδος ενέργειας:	Συνάντηση	
Ημερομηνία διεξαγωγής:	13-7-2016	
Τόπος διεξαγωγής:	Άγιος Νικόλαος	
Ομάδα/ες στόχος:	Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Δ. Αγίου Νικολάου «Η Ολούς» Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου - Τμήμα Αλιείας	
Αριθμός συμμετεχόντων	7	
Φορείς που συμμετείχαν	Είδος φορέων	Συμμετέχοντες
Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Δ. Αγίου Νικολάου «Η Ολούς»	Ιδιωτικών συμφερόντων	1) Σφυράκης Νικόλαος, Πρόεδρος Δ.Σ 2) Εγγλεζάκης Αντώνιος, Γραμματέας Δ.Σ 3) Υγειονομάκης Γεώργιος, Μέλος Δ.Σ 4) Ζερβός Γεώργιος, Μέλος Δ.Σ 5) Τσαγκαράκης Μιχαήλ, Μέλος Δ.Σ

Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου Τμήμα Αλιείας	Δημοσίων συμφερόντων	Ψόχιου Ελένη
Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ	Δημοσίων συμφερόντων	Χαράλαμπος Αντωνακάκης, Γενικός Διευθυντής
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
<p>Ο Γ. Διευθυντής της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ Χαράλαμπος Αντωνακάκης ενημέρωσε τους συμμετέχοντες για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020, για το σχεδιασμό και τη προετοιμασία του τοπικού προγράμματος το οποίο θα είναι πολυταμειακό με τη συμμετοχή του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΘΑ και θα περιλαμβάνει και δράσεις στο πλαίσιο της Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛΘ για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών, για τη προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος και ειδικότερα για τις προτεινόμενες περιοχές αλιείας και για την εταιρική σχέση - ΟΤΔ και το επίπεδο λήψης αποφάσεων του τοπικού προγράμματος με βάση τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν σύμφωνα με τη πρόσκληση υποβολής προτάσεων.</p> <p>Ακολούθησε διαβούλευση κατά την οποία διατυπώθηκαν ερωτήματα, διευκρινήσεις, παρατηρήσεις, απόψεις και προτάσεις σχετικά με τα θέματα της συνάντησης και εκφράστηκε η σύμφωνη γνώμη από τους συμμετέχοντες για τα ακόλουθα:</p> <p>1) Για τη περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος η οποία, σύμφωνα και με τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, θα περιλαμβάνει: α) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Αγίου Νικολάου, β) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Σητείας, γ) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου και δ) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Ιεράπετρας με εξαίρεση από τη Δημοτική Κοινότητα Ιεράπετρας, της οποίας ο μόνιμος πληθυσμός είναι πάνω από 15.000 κατοίκους (16.139 κάτοικοι), την εντός σχεδίου περιοχή της πόλης της Ιεράπετρας.</p> <p>2) Οι περιοχές αλιείας η οποίες θα περιλαμβάνουν τη Δ.Κ. Αγίου Νικολάου, τη Δ.Κ. Ελούντας, τη Τ.Κ. Σκινιά, τη Τ.Κ. Βραχασίου, τη Τ.Κ. Αγίου Στεφάνου, τη Δ.Κ. Σητείας, τη Τ.Κ. Παλαικάστρου, τη Τ.Κ. Ζάκρου και τη Τ.Κ. Αγίας Τριάδας.</p> <p>3) Για την εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) του τοπικού προγράμματος που θα είναι η Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ, λόγω της πολυμετοχικής σύνθεσης και της σημαντικής εμπειρίας που διαθέτει στο σχεδιασμό και την υλοποίηση αντίστοιχων τοπικών προγραμμάτων (LEADER II, LEADER+, Άξονας 4 του ΠΑΑ, ΟΠΑΑΧ κ.λπ).</p> <p>3) Για τη συμμετοχή του Συλλόγου Επαγγελματιών Αλιέων Δ. Αγίου Νικολάου «Η Ολούς» στην Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος.</p> <p>Επίσης, με στόχο τη καταγραφή του επενδυτικού ενδιαφέροντος στη περιοχή προτάθηκε στους συμμετέχοντες η συμπλήρωση και υποβολή από τους ενδιαφερόμενους του «Δελτίου Επενδυτικού Ενδιαφέροντος» που διανεμήθηκε στους συμμετέχοντες ή η συμπλήρωση της αντίστοιχης φόρμας στην ιστοσελίδα: www.anlas-leader.gr.</p>		

Συνοπτική αναφορά των αποτελεσμάτων των ενεργειών τοπικής διαβούλευσης

Οι διαβουλεύσεις που έγιναν στα γραφεία της Περιφέρειας Κρήτης (Ηράκλειο, 7-4-2016) μεταξύ της Περιφέρειας Κρήτης και των 4 Αναπτυξιακών Εταιριών της Κρήτης και στα γραφεία του Οργανισμού Ανάπτυξης Κρήτης (Χανιά (2-6-2016) μεταξύ των 4 Αναπτυξιακών Εταιριών της Κρήτης - ΟΤΔ συνέβαλαν σημαντικά τόσο στην ανταλλαγή απόψεων για το σχεδιασμό των τοπικών προγραμμάτων στη Κρήτη (περιοχές εφαρμογής, εταιρικά σχήματα, θεματικές κατευθύνσεις κ.λπ) όσο και στην ανταλλαγή απόψεων και προτάσεων για τη συμμετοχή σε κοινά σχέδια διακρατικής και κυρίως διατοπικής συνεργασίας στο πλαίσιο του υπο-μέτρου 19.3.

Επίσης τέθηκαν οι βάσεις για συνεχή και στενή συνεργασία με τη Περιφέρεια Κρήτης με στόχο τη συνέργεια και τη συμπληρωματικότητα των τοπικών προγραμμάτων με τα συναφή προγράμματα της Περιφέρειας Κρήτης (ΠΕΠ Κρήτης κ.λπ).

Η Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ ως υποψήφια Ομάδα Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ), με σκοπό την ευρύτερη δυνατή ενημέρωση και διαβούλευση με τους τοπικούς Φορείς σχετικά με το καθορισμό του εταιρικού σχήματος και τη περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος, συνέταξε σχετική πρόσκληση με την οποία προσκάλεσε τους δημόσιους, αυτοδιοικητικούς, συλλογικούς και επαγγελματικούς Φορείς της Π.Ε. Λασιθίου σε ενημέρωση - διαβούλευση με θέματα:

- 1) Ενημέρωση για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020 και το σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος.
- 2) Καθορισμός της περιοχής εφαρμογής του τοπικού προγράμματος.
- 3) Καθορισμός της εταιρικής σχέσης - Ομάδας Τοπικής Δράσης.
- 4) Καταγραφή επενδυτικού ενδιαφέροντος.

Παράλληλα, με τη πρόσκληση ζήτησε από τους Δήμους και τους λοιπούς Φορείς να ενημερώσουν σχετικά τους τοπικούς φορείς και τα μέλη της περιοχής τους και να αναρτήσουν τη πρόσκληση στις ιστοσελίδες τους.

Η ενημέρωση - διαβούλευση έγινε στις παρακάτω περιοχές και ημερομηνίες:

ΤΟΠΟΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΩΡΑ	ΧΩΡΟΣ
Σητεία	Πέμπτη 7-7-2016	19:00	Δημαρχείο (αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου)
Αγιος Νικόλαος	Παρασκευή 8-7-2016	12:30	Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου (αίθουσα συνεδριάσεων)
Τζερμιάδων	Σάββατο 9-7-2016	19:00	Δημαρχείο (αίθουσα Αντωνίου Βορεάδη)
Ιεράπετρα	Δευτέρα 11-7-2016	19:00	Κτίριο «Μελίνα Μερκούρη» (1 ^{ος} όροφος - αίθουσα συγκεντρώσεων Δήμου Ιεράπετρας)

Η πρόσκληση αυτή:

- 1) Στάλθηκε με e-mail σε τοπικούς Φορείς της Π.Ε. Λασιθίου.
- 2) Δημοσιεύτηκε στη τοπική εφημερίδα Λασιθίου «ΑΝΑΤΟΛΗ» στις 6, 7 και 8 Ιουλίου 2016.
- 3) Στάλθηκε στις 5-7-2016 με τη μορφή δελτίου τύπου σε όλα τα Μ.Μ.Ενημέρωσης της Π.Ε. Λασιθίου (εφημερίδες, ραδιοφωνικοί σταθμοί και ηλεκτρονικά μέσα).
- 4) Αναρτήθηκε στη νέα ειδική ιστοσελίδα του τοπικού προγράμματος www.anlas-leader.gr.
- 5) Αναρτήθηκε στις ιστοσελίδες του Επιμελητηρίου Λασιθίου, του Δήμου Σητείας, του Cretalive, του Ρ.Σ ΡΑΔΙΟ ΒΕΡΕΝΙΚΗ (89,5-Ιεράπετρα), του Sitia News, του Crete News,

Από τα τοπικά Μ.Μ.Ενημέρωσης ζητήθηκαν συνεντεύξεις οι οποίες δόθηκαν από τον Γ. Διευθυντή Χαράλαμπο Αντωνακάκη ως εξής:

- 6/7/2016: Ρ.Σ ΡΑΔΙΟ ΒΕΡΕΝΙΚΗ (89,5-Ιεράπετρα)
- 7/7/2016: Ρ. Σ STYLE (100 Σητεία)
- 8/7/2016: Ρ.Σ PLANET (90,6-Ιεράπετρα)
- 9/7/2016: Εφημερίδα «ΑΝΑΤΟΛΗ»

Στο παράρτημα επισυνάπτονται οι σχετικές δημοσιεύσεις.

Επίσης στις 12-7-2016 πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με το Σύλλογο Επαγγελματικών Αλιέων Δ. Αγίου Νικολάου «Η Ολούς»

Στις ενημερώσεις διαβουλεύσεις συμμετείχαν 64 τοπικοί φορείς δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων (Περιφέρεια Κρήτης, Δήμοι, Επιμελητήριο Λασιθίου, αγροτικοί, πολιτιστικοί, κοινωνικοί, επαγγελματικοί και λοιποί συλλογικοί φορείς) καθώς και ιδιώτες.

Τα συνοπτικά αποτελέσματα των διαβουλεύσεων αυτών είναι τα ακόλουθα σε αντιστοιχία και με τα συμπεράσματα / αποτελέσματα που αναφέρονται στη παραπάνω παρουσίαση κάθε μιας διαβούλευσης:

Έγινε ενημέρωση - ευαισθητοποίηση για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ με βάση τη πρόσκληση υποβολής προτάσεων και το σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος (περιοχή εφαρμογής, εταιρικό σχήμα, θεματικές κατευθύνσεις, κατηγορίες δράσεων, δικαιούχοι κ.λπ).

Καθορίστηκε και συμφωνήθηκε η περιοχή εφαρμογής του τοπικού προγράμματος η οποία και λήφθηκε υπόψη κατά το σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος.

Καθορίστηκε και συμφωνήθηκε η Ομάδα Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ): Αναπτυξιακή Λασιθίου για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος.

Ξεκίνησε η διαδικασία καταγραφής του επενδυτικού ενδιαφέροντος στη περιοχή εφαρμογής με τη μορφή προτάσεων και ιδεών γεγονός που θα συμβάλει στην επιλογή της στρατηγικής και των θεματικών κατευθύνσεων τοπικής ανάπτυξης και στον βέλτιστο και αποτελεσματικό σχεδιασμό του τοπικού προγράμματος.

3.2 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Ενέργειες Ενημέρωσης

Ημερομηνία διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Συμμετέχοντες	Αριθμός συμμετεχόντων	Αντικείμενο Ενημέρωσης
7-7-2016	Σητεία	Φορείς Δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων και τοπικός πληθυσμός	35	Ενημέρωση για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020 και τη προετοιμασία του τοπικού προγράμματος, τη προτεινόμενη περιοχή εφαρμογής και εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης του τοπικού προγράμματος και τη καταγραφή επενδυτικού ενδιαφέροντος.
8-7-2016	Αγιος Νικόλαος	Φορείς Δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων και τοπικός πληθυσμός	22	Ενημέρωση για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020 και τη προετοιμασία του τοπικού προγράμματος, τη προτεινόμενη περιοχή εφαρμογής και εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης του τοπικού προγράμματος και τη καταγραφή επενδυτικού ενδιαφέροντος.
9-7-2016	Τζερμιάδων	Φορείς Δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων και τοπικός πληθυσμός	31	Ενημέρωση για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020 και τη προετοιμασία του τοπικού προγράμματος, τη προτεινόμενη περιοχή εφαρμογής και εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης του τοπικού προγράμματος και τη καταγραφή επενδυτικού ενδιαφέροντος.
11-7-2016	Ιεράπετρα	Φορείς Δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων και τοπικός πληθυσμός	21	Ενημέρωση για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020 και τη προετοιμασία του τοπικού προγράμματος, τη προτεινόμενη περιοχή εφαρμογής και εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης του τοπικού προγράμματος και τη καταγραφή επενδυτικού ενδιαφέροντος.

Συνοπτική αναφορά των αποτελεσμάτων των ενεργειών ενημέρωσης

Στόχος των παραπάνω τεσσάρων (4) εκδηλώσεων ήταν η αναλυτική ενημέρωση των συμμετεχόντων εκπροσώπων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και των κατοίκων - ιδιωτών των αντίστοιχων περιοχών, για το Μέτρο 19 του ΠΑΑ 2014-2020 και τη προετοιμασία του τοπικού προγράμματος (θεματικές κατευθύνσεις, δράσεις, ποσοστά ενίσχυσης, δικαιούχοι κ.λπ), τη προτεινόμενη περιοχή εφαρμογής και εταιρική σχέση - Ομάδα Τοπικής Δράσης του τοπικού προγράμματος.

Επίσης σημαντικό στοιχείο της ενημέρωσης ήταν η καταγραφή του επενδυτικού ενδιαφέροντος τόσο από τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς όσο και τον τοπικό πληθυσμό γεγονός που θα συμβάλει στον βέλτιστο σχεδιασμό και στην αποτελεσματικότητα του τοπικού προγράμματος.

Τονίστηκε ότι όσο καλά σχεδιασμένο και αν είναι ένα τοπικό πρόγραμμα, αν δεν εκδηλωθεί το ανάλογο επενδυτικό ενδιαφέρον για ένταξη και υλοποίηση δημόσιων και ιδιωτικών έργων στο πλαίσιο των δράσεων του τοπικού προγράμματος, αυτό δεν θα πετύχει τους στόχους του.

Για το λόγο αυτό διανεμήθηκε στους συμμετέχοντες το έντυπο «Δελτίο Επενδυτικού Ενδιαφέροντος» το οποίο κλήθηκαν να συμπληρώσουν και να καταθέσουν με οποιοδήποτε τρόπο στην Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ.

Επίσης ενημερώθηκαν για τη δυνατότητα συμπλήρωσης και υποβολής της σχετικής ηλεκτρονικής φόρμας που υπάρχει στην ειδική ιστοσελίδα του τοπικού προγράμματος: www.anlas-leader.gr.

Μετά την ενημέρωση από τον Γ. Διευθυντή της Αναπτυξιακής Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ Χαράλαμπο Αντωννάκη, ακολούθησε διαλογική κατά την οποία διατυπώθηκαν ερωτήματα, διευκρινήσεις, παρατηρήσεις, απόψεις και προτάσεις για τα θέματα της συνάντησης.

Εκφράστηκε η σύμφωνη γνώμη από όλους τους συμμετέχοντες για τη περιοχή εφαρμογής η οποία, σύμφωνα και με τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, περιλαμβάνει: α) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Αγίου Νικολάου, β) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Σητείας, γ) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου και δ) το σύνολο των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Ιεράπετρας με εξαίρεση από τη Δημοτική Κοινότητα Ιεράπετρας, της οποίας ο μόνιμος πληθυσμός είναι πάνω από 15.000 κατοίκους (16.139 κάτοικοι), την εντός σχεδίου περιοχή της πόλης της Ιεράπετρας.

Μέχρι σήμερα έχουν υποβληθεί 20 Δελτία Επενδυτικού Ενδιαφέροντος (5 έντυπα και 15 ηλεκτρονικά) και τη προσεχή περίοδο αναμένεται ο αριθμός τους να αυξηθεί.

3.3 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Ενέργειες Επιμόρφωσης

Ημερομηνία διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Συμμετέχοντες	Αντικείμενο Ενημέρωσης
1-4-2016	Αρχάνες (Γραφεία Αναπτυξιακής Ηρακλείου Α.Α.Ε. ΟΤΑ)	Στελέχη των 4 Αναπτυξιακών Εταιριών της Κρήτης. Από την Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ συμμετείχαν οι: Χαράλαμπος Αντωνακάκης Μιχαήλ Κουτάντος Αικατερίνη Μενεγάκη Γεώργιος Σπανός	Σεμινάριο επιμόρφωσης με θέματα: «ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020 - Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρεια Κρήτης (RIS) - Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης»
14-4-2016	Αρχάνες (Γραφεία Αναπτυξιακής Ηρακλείου Α.Α.Ε. ΟΤΑ)	Στελέχη των 4 Αναπτυξιακών Εταιριών της Κρήτης. Από την Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ συμμετείχε ο Γεώργιος Σπανός	Σεμινάριο επιμόρφωσης με θέματα: 1) Η Κοινή Αγροτική Πολιτική για την περίοδο 2014-2020: Πυλώνες 1 στην ΕΕ και την Ελλάδα, 2) Η Πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης για την περίοδο 2014-2020 στην ΕΕ και την Ελλάδα και 3) Προκλήσεις και Επιλογές για τον Σχεδιασμό και την Υλοποίηση Προγραμμάτων Τοπικής Ανάπτυξης στον Αγροτικό Χώρο.

Συνοπτική αναφορά των αποτελεσμάτων των ενεργειών ενημέρωσης

Την 1-4-2016 οι 4 Αναπτυξιακές Εταιρίες της Κρήτης: 1) Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Α.Ε. ΟΤΑ, 2) ΑΚΟΜΜ Ψηλορείτης Α.Α.Ε. ΟΤΑ, 3) Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ και 4) Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης (ΟΑΚ) Α.Ε σε συνεννόηση με τη Περιφέρεια Κρήτης, συνδιοργάνωσαν ένα σεμινάριο επιμόρφωσης με θέματα:

- 1) ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020,
- 2) Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρεια Κρήτης (RIS) και
- 3) Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης

Εισηγητές ήταν τα στελέχη της Περιφέρειας Κρήτης α) Μαρία Κασωτάκη, Προϊσταμένη της ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρεια Κρήτης και β) Ιωάννης Μπαλαντινάκης, Προϊστάμενος Μονάδας Α' της ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρεια Κρήτης

Στο σεμινάριο συμμετείχαν 23 στελέχη των Αναπτυξιακών Εταιριών.

Από την Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ συμμετείχαν τα στελέχη:

- 1) Χαράλαμπος Αντωνακάκης, Οικονομολόγος - Γ. Διευθυντής.
- 2) Μιχαήλ Κουτάντος, Γεωπόνος MSc
- 3) Αικατερίνη Μενεγάκη, Οικονομολόγος MSc
- 4) Γεώργιος Σπανός, Οικονομολόγος

Το σεμινάριο επιμόρφωσης συνέβαλε σημαντικά στην ενημέρωση σχετικά με τα προγράμματα της Περιφέρειας Κρήτης έτσι ώστε να υπάρχει συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τις δράσεις των τοπικών προγραμμάτων.

Επίσης τέθηκαν οι βάσεις για μια συνεχή και στενή συνεργασία μεταξύ της Περιφέρειας Κρήτης και των ΟΤΔ της Κρήτης τόσο κατά το σχεδιασμό όσο και κατά την υλοποίηση των τοπικών προγραμμάτων CLLD/LEADER.

Τις 14-4-2016 οι 4 Αναπτυξιακές Εταιρίες της Κρήτης: 1) Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Α.Ε. ΟΤΑ, 2) ΑΚΟΜΜ Ψηλορείτης Α.Α.Ε. ΟΤΑ, 3) Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ και 4) Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης (ΟΑΚ) Α.Ε διοργάνωσαν ένα σεμινάριο επιμόρφωσης για την αγροτική ανάπτυξη με θέματα:

- 1) Η Κοινή Αγροτική Πολιτική για την περίοδο 2014-2020: Πυλώνες 1 στην ΕΕ και την Ελλάδα.
- 2) Η Πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης για την περίοδο 2014-2020 στην ΕΕ και την Ελλάδα.
- 3) Προκλήσεις και Επιλογές για τον Σχεδιασμό και την Υλοποίηση Προγραμμάτων Τοπικής Ανάπτυξης στον Αγροτικό Χώρο.

Εισηγητές ήταν οι:

- α) Τσιμπούκας Κωνσταντίνος, Καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών,
- β) Ψαλτόπουλος Δημήτριος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών

Στο σεμινάριο συμμετείχαν 13 στελέχη των Αναπτυξιακών Εταιριών.

Από την Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ συμμετείχε ο Γεώργιος Σπανός, Οικονομολόγος.

Το σεμινάριο επιμόρφωσης συνέβαλε σημαντικά στην ενημέρωση σχετικά τα θέματα που αναπτύχθηκαν και στο σχεδιασμό των τοπικών προγραμμάτων CLLD/LEADER στη Κρήτη.

3.4 ΛΟΙΠΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Η ΟΤΔ Αναπτυξιακή Λασιθίου Α.Α.Ε. ΟΤΑ, με σκοπό την ευρύτερη δυνατή ενημέρωση και διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς και τον τοπικό πληθυσμό για το τοπικό πρόγραμμα, την υποβολή και καταγραφή του επενδυτικού ενδιαφέροντος στη περιοχή εφαρμογής και για τη δημοσιότητα όλων των εκδηλώσεων για το τοπικό πρόγραμμα, δημιούργησε την ειδική ιστοσελίδα: www.anlas-leader.gr.

Την ιστοσελίδα αυτή την έχει δημοσιοποιήσει σε όλες τις μέχρι τώρα ενέργειες διαβούλευσης και ενημέρωσης και σε όλες τις ανακοινώσεις και δελτία τύπου.

Μέχρι σήμερα η επισκεψιμότητα της ιστοσελίδας είναι 195 επισκέψεις και έχουν υποβληθεί 15 Δελτία Επενδυτικού Ενδιαφέροντος.